

Asutitii = Mozakaber

Gibb. t. X = p. 352 cap. 51

edicion de 1812.

Nahoma 167

ingles - 58

del Rey de España - 221

Provincias, 87.

antiguas - 34

vis ven. inf. 188

ciencia - 195

university of 183

320

Estadística de Turquía, Europa

Musulmanes 9910 000

Griegos y Armenios 9650 000

Catolicos 650 000

Judios 60 000

Tsiganos (Gitanos) 80 000

América 35,350 000

Sobre los juegos de azar

cf. 322 à 330

k. 0000 1533167

لمع من اخبار العرب

SPECIMEN HISTORIÆ

ARABVM,

SIVE

GREGORII ABULFARAJII
MALATIENSIS,

DE

Origine & Moribus ARABUM

*succincta Narratio, in linguam Latinam
conversa, Notisque è probatissimis apud
ipsoꝝ Authoribus, fusiùs illustrata.*

Operâ & Studio

EDVARDI POCOOCKII Lingua-
rum Hebr. & Arab. in Academia
OXONIENSI Professoris.

ما لا يعلم كله لا يتركى كله فان العلم بالبعض
خير من الجهل بالكل ❖

*Quod totum sciri non potest, ne omitatur totum, siquidem
Scientia partis melior est ignorantia totius. Abulpheda.*

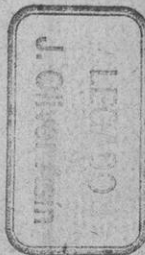
OXONIAE, Peracta L. h. h.

Excudebat H. HALL, Impensis HUMPH: ROBINSON,
in Cameterio Paulino, ad insigne trium Columbarum 1650.

BAC FA
006

4.46

1093

SPECIMEN HISTORIAE

A R A B I C A E

SINE

GEORGI ALEXANDRI

M A L A T I E N S I S

DE

LINGUA ARABICA

Facultatis Orientalis in Universitate

Caesariensis, Praeceptoris

et Librarii Illustrissimi

Opera & Studio

GEORGI ALEXANDRI

in Academia

Oxonienfi Professoris

مجلد اول از لغت عربی و فارسی

و کتب دیگر

که در کتابخانه این مؤسسه موجود است

Printed and Published by W. H. & L. Ingers, Printers, in the City of London, at the Sign of the Sun in the Strand, in the Year 1850.

Præfatio ad LECTOREM.

Non alius de legentium affectu magis sollicitus, temerè prodiit, quam qui se præsentem oculistuis ingerit, liber. Idque merito, ut-

pote qui cum illos quibus se viæ indicem pollicetur, per *Arabia*, minùs fœlicis, saxa & arenas circumducat, eorum expectare possit sortem, quibus illi qui eorum operâ per loca non ante trita, utuntur, sentibus & viæ asperis offensi, ^{id est} licet non infidis, convitia re-
pendunt. Verum ego bonarum mentium candore me consolor, facile sperans eos qui melioribus detenti in hæc obiter tantum o-
culos conjecerint, veniam ejus quo aliis pro-
desse studuerim, laboris concessuros, illos au-
tem, quibus hæc etiam studia cordi sunt, bo-

Praefatio ad LECTOREM.

nam saltem voluntatem agnituros. Vtrisque; u
aliquã instituti mei rationẽ reddam: aliquod
operæ pretium facturum me arbitrabar, si
quorum linguam docendi mihi incumbebat
munus, eorum etiam mores, quàm hacten-
us nostris fuerunt, notiores facerem; ut si in
iis nihil imitandum invenerint, ex ipsis sal-
tem, quid fugiendum sit discant. Quem in
finem, hæc è diversis apud ipsos authoribus
fide dignis, deprompta, in unum quasi fasci-
culum, ita congesti, ut quæ de iis summa-
tim narrat *Gregorius*, textus, reliqua quæ ad
illa fusiùs illustranda faciant, notarum lo-
cum occupent. *Gregorii* igitur, tanquam præ-
cipui authoris, ductum cum secuti fuerimus,
hic etiam illi honos debebitur, ut de eo ejus-
que quod ad manus nostras pervenit, scrip-
to, aliqua præfationis loco differamus. Ipse
quis, & quã inter doctos famã fuerit. ex hoc
exemplaris anno Hejræ 900. exarati, titule
discimus.

بالح مولاديا وسيدنا الى القديس
الظاهر المنعم العالم العلامة ملك العلماء افضل
العضل اقدوة الرومان فريد الوقت والوان افخار
اهل الفضل والحكمة المغربيان المويديمار
كريفور

كريغور دوس ابو الفرج بن الحكيم الفاضل
 اهورون المتطابق الملطي *Dixit Dominus noster,*
Pater Sanctus, eximius, doctrinâ & eruditione
insignis, doctorum rex, excellentium excellentis-
simus, temporum suorū exemplar, sæculi Phenix,
sapientum gloria, Doctor divinâ ope suffultus,
 Mar Gregorius Abul-Pharaj, *filius excellenter*
sapientis, Ahronis medici Malatiensis: è quorū
 verborum regione in margine, manu recen-
 tiori, appositum est, المشهور بابن قف النصراني
i.e. qui vulgo notus est nomine Ebn Koph (Chri-
stiani. Nec minùs gloriosis elogiis (pro more
Orientalium) ad alterius exemplaris calcem
 ornatur, scil. ايمننا وشهدنا ملك العلماء وتاج
 الفضل محل المشكلات الخفية من الكلمات
 الالهية ريس روسا الامة النصرانية وخلاصة نضار
 الملة الموقوية مار كريغور دوس السيد الاب المقربان
Pater & Dominus
noster, rex doctorum, & corona virorum virtu-
te præstantium, dubiorum in Theologicis occulto-
rum & occultis, Christianorum Princeps primarius,
*Sectæ Iacobiticæ * medulla, Mar Gregorius, Do-*
minus, Pater, unicum ævi decus, & sæculi Pha-
nix. his addi possunt, è titulo Grammaticæ

* Ad verb para
substantia.

Syriacæ ab ipso conscriptæ hæc, אבון קדישא
 מלך ידועתנא מרי גריגוריוס מפרנינא דמרוחא אבון
 Pater noster אלפרג בר אהרון אסינא מילסינינא
*Sanctus, rex doctorum, Mor Gregorius, Doctor
 Orientis, qui idem est AbulPharaj, filius Abro-
 nis medici Militiniensis, i.e. Malatiensis.* Ipsi
 igitur nomen proprium, *Gregorius*, agnomen
 à filio desumptum, *Abul-Pharaj*, à patre, *Ebn
 Abrun*. titulo quasi proprio, omnium con-
 sensu *ملك العلماء doctorum rex* insignitur. E-
 ruditione autem sibi famam conciliasse, non
 solum apud Christianos, sed & apud Iudæos
 & Mohammedistas videtur. Vtrorúmque ma-
 nibus tritam historiam ejus, testatur duorum
 quibus usus sum, exemplarium alterum, cu-
 jus margines ipsorum notis passim interpo-
 lati, & ad cujus calcem, de autore censura
 hæc docti alicujus *Mohammedani* adscribi-
 tur, مصنفه ابو الفرج بن حكيم كان
 كثير الاطلاع وحصل علومه شتى واتقنها وانفرد
 بالطب في زمانه حتي شدة الهم
 الرجال بارض المغرب كان عيسويًا واخذ عنه
 كثير من فضل المسلمين وقيل انه عند موته

رجع عن اعتقاد العيسوية Author libri est Abul-
 Faraj Ebn * Hocima, vir multæ lectionis, vari-
 isque scientiis instructus & penitus imbutus,
 præcipue autem medicinæ gloriâ seculo suo
 clarus, adid ut ad eum è plagis occidentalibus
 frequentes contenderent. Christianus erat, à
 quo tamen didicerunt multi è Muslemorum
 eximie doctis. Ferunt ipsum morti propinquum,
 à fide Christiana descivisse. Hæc ille,
 quem non aliam ob causam suspicionem
 hanc, quasi à fide Christianâ defecisset hic
 noster, injecisse puto, quàm quòd tantam e-
 ruditionem Christianis invideret. Si enim
 Apostatam egisset, nequaquam tanto eum
 honore, sed Anathematis potiùs & diris pro-
 secuti fuissent ejus temporis Christiani. Cu-
 jus autem inter Christianos Sectæ fuerit,
 & jam didicimus, Jacobita scil. ut perhibet
 exemplar à Christiano exaratum, cui potiùs
 fidem habemus quam docto cuidam Iudæo
 qui eum vocat Ebnol' Koff; Christianum Mala-
 tiensem, seclâ Melchitam. Quo tempore floru-
 erit, non aliunde certius discimus quàm ex
 ipsius verbis, quibus se historiam hanc ulq;
 * ad

* Syr. חכמה
 exprimere
 voluit.

* الي زمانه

M. Potus Ven
Presbyterum
Ioannem vosat
& v Scalig.
de emend. temp.

* unde nomine

مختصر
الدول

i. e. Compendi-
um Dynastia-
rum, nota est.

* ad tempora sua perduxisse testatur. Floruit ergo quo tempore *Tatari Moguli Mesopotamiam & Syriam* pervaserunt, quorum res gestas tradit à *lingischan* (qui occiso *Yng-Chan*, eo qui *سلك دوحنا* *Rex Yubanna*, seu *Iohannes*, dictus est, è tribu *كريت* *Carrit*, quæ Christianam professæ est religionem, ad imperium euectus est circa annum *Alex. 1514. Hejra 599.*) usque ad *Abaga Il-Chan*, anno *Hejra 675.* (quo tempore obiit *Nasiroddinus Tastiensis*, Philosophus & Mathematicus insignis,) vel, ut in altero exemplari, usque ad *Argan Il-Chan*, anno *Hejra 683, Alex. 1596.* Historiam autè suam, quam in decem * *Dynastias* divisit, contextuisse se scribit ex eorum qui hoc in genere diversis linguis, *Syriacâ* scil. *Arabica*, aliisque scripserunt, monumentis. In priorè ejus parte, secutum se ait *Eusebiam*, & *Andronicum Chronologos*, quòd cum iis convenisse videret, eruditissimo Viro *Iacobo Rohawien. si*, trium linguarum *Hebraicæ* scil. *Græcæ & Syriacæ* peritiâ insigni. In eaque *Arabes & Mohammedanos* spectat, secutus præcipuè videtur *Saedum* quendam, *Ebn*
Abme

*Abmed Andalosenum, seu Hispanum urbis Tolaitelæ, i. e. Toleti judicem. Hæc autem quæ ex historiæ ipsius corpore excerpta damus, quasi, prolegomena quædam sunt Dynastie nonæ quæ apud ipsum est Arabum Mohammedanorum, quibus eorum quorum res gestas deinceps explicaturus est, originem & mores, brevi quasi tabellâ, lectori ob oculos ponit: methodo certè magis perspicuâ & succinctâ quam apud alium quemvis gentis ejus Historicorum videre nobis contigit. quam ideo sequendam diximus, ut ita quæ ex aliis congestimus authoribus, singula ad capita ab ipso indicata referrentur, pleraq; conceptis ipsorum verbis, in gratiam linguæ Arabicæ studiosorum (cum libri adhuc *ἀνεκδοτοι* sint) Latinitate tamen omnia donata, eo fine ut qui historiæ magis quam linguæ notitiam quærant, omissis Arabicis, pede inoffenso pergant. Arabum interim nostrorum monumenta, cum *Græcis & Latinis* conferre, hujus esse operis non duximus. Porrò monendus es, Benevole Lector, nos in nominibus, sive virorum, sive locorum propriis superstitiosè*

Arabum, tam scribendi, quàm pronuntiandi in plerisque, mori adhæsisse, non satis ea, quo vulgo efferri vel appellari solent, modo expressisse ratos, cùm nihil in *Arabum* libris, vel transcribendis vel transferendis, plurium errorum (imo monstrorum) causa fuerit, quam hac ex parte incuria. nec tamen, cum nimis frequenter puncta literarum ^{diacriticarum} diacritica omittere, vel mutare soleant Scribæ, in omnibus, quod volui assecutum me polliceri ausim. Si cui exemplaria magis fida contigerint, sicubi erratum sit, facile erit corrigere. In exprimendo autem Latinis literis *Arabica*, si à more recepto alicubi recesserim, factum hoc in nostratum gratiam, qui certè Arabicis pronuntiandis apti satis nati sunt, nec tamen omnes Alphabeti Latini literas, eo, quo alii, modo efferunt. Hanc ob causam cum *Arabum* & vulgo, nec ineptè per *Italarum* gi exprimatur, & g *Anglico*, suo loco respondeat, quia tamen non est ea constans apud nos istius literæ sonus, adè ut viris non indoctis erroris hæc aliquando causa fuerit, malui istam ipsorum literam per j consonam

nam, quod perpetuo sonum istum apud nostros retinet, exprimere, quamvis & nomine & natura ad g propiùs accedere videatur. Quod si alicubi à viris harum literarum peritissimis, quorum famam integram volo, in diversum, cogente vero, abierim, eo me candore illud præstitisse spero, qui eundem mihi ab aliis vicissim impetret, à quibus doceri & amicè moneri beneficii loco duxero. Vtere interim istis, ad majora tibi forsàn adminiculo futuris, quæ assecutus nobis etiam impertiri ne graveris. Sunt enim *Arabibus*, in omni literarum genere, gazæ nondum reclusæ, quibus eruendis manum admovere, quò minus infra studiorum tuorum gravitatem existimes, habes ubique ferè gentium, nobilissimos viros & consilio & exemplo præuantes, quos inter primas apud nostros tenet Nobilissimus & Doctissimus vir *افتخار اهل* * *Ioannes Seldenus*, cui multis me nominibus quâ publicis, quâ privatis devinctum profiteor, meæque erga ipsum observantiæ & gratitudinis hoc quodcunque est opellæ, tesseram esse volo.

* decus excellentium & præcipuus unio monialis eorum.

ERRATA.

p. 2. l. 3. leg. *Andalofennu*, p. 5. l. 7. dele & . l. 8. leg. *baccine*.
 l. 19. leg. *Aldabaran*, ib. *Martem*. leg. *Iovem* l. 20 leg. *Kais*.
 p. 17. leg. *Eclilan*, p. 18. l. 17. *essentiam* leg. *per eff*: ib . l. 24.
 loco leg. *subjecto*. p. 25. l. 3. *sententiam*. p. 26. l. 7. *competere*.
 p. 33. l. 16. *Jacobus* leg. *Mohammed*. p. 35. l. 26. *νοικωντας*.
 p. 39. l. 1. *Epist*: leg. *Poema*. l. 15. *longius*. l. 16. *Fallaloddin*.
 ib. *Mezhar*. l. 29. *Epist*. le. *Poema* ib. *Abduni*. p. 42. *AlAnfar*.
 l. 27. *Allolandius*. p. 43. l. 25. *Iofim*, *Iofiensis*. p. 44. l. 4. *Sac-*
facenses. p. 46. l. 18. *Maaddi*. l. 17. *Rabiab*. l. 19. *Dabiab*. l. 29.
Poeta. p. 47. l. 5. *Anziensis*. p. 49. l. penult. è leg. à. p. 50.
 l. 24. & 25. *Zohrah*. p. 51. l. 23. *Mohammedes*. p. 52. l. 10.
guunt. p. 55. l. 14. *Epistolam*, leg: *Poema*. p. 56. l. 10. leg: *pro-*
longet, *seu*, *salutari* te *faciat*. p: 59. l. 9. *Epist*: leg: *Poema*.
 p: 60. l. 20. *AlAkrani*. p: 61. l. 11. *Colat*: p: 67. l: 10. *qui*.
 p: 75. l: 32. *ganidarum*. p: 79. l: 29. *Kobades*: p: 94. l. penult:
meritis p: 104 in marg: l: 2. *gyaris*. p: 105. l. 28. *illis*. p. 113.
 l. 15. *σενωντις*. in marg: l: 4. dele & . p. 116. l. 9. *Iudicrum*
 p: 121. l: 27. *Al Mejjad*. l. 31. *præbere*. p. 122. l. 14. *peragran-*
das. p: 129. l: pen: *Al Mejjad*. p: 130. l: 9 *hoc modo*: . p. 132.
 l: 6. dele & . p. 135. l: 10 *quidam*, *Cal*: leg *quidam cal*: p: 139
 in marg. l. ult: *Indis convenire*. p: 140. l: 12. *exauditum iri*,
 leg: *exauditum se iri*. p: 149. l: 20. *duodecim*. p: 151. l: 14.
quâ. p: 158. l: 29. leg. 49. p. 159. in marg: leg: *monis*. ib. l. 29.
Al Moallakat. p. 166. l: 21. *factum*. p. 183. l. 1. *Deum illum*.
 p. 187. l. antepen. *antequam* p: 190. l. 4. *explicante AlKas*.
 l: 25. *pariant*: p. 197. l. 16. *neceffe esse*. p: 204. l: 15. *vulneribus*,
multis, & . p. 208. l. 6. *Kassus*. p: 216. l. 9. *idem ac*. p. 218. in
 marg. *Sharho Tamalea*. p: 225. l. 17. *sive*. 226. l. 6. *confirman-*
da. p. 227. l. 14. *fit*. l. 19. *ca*. p. 230. l. 20. *gis expedit*. p. 231.
 l: 1 *iri in l*. 13. *nihil quod*. p: 234. l. antep. *Deo*. p. 239. l: 16.
nullam omnino: l: ult: *onem censerit volunt qui*. p: 239. 14. *A-*
ſſharaniensis. p: 251. l: 10. dele in. p: 253. l: 19. *Sharho*. p: 254.
 l: 17. *collocarent*. p: 259. l. ult: *am in æternum*. p. 260. l. 16.
conversum iri. p. 273. l. 1. *eos disputatur*. p: 280. l: 29. dele *fer*:

287. l. 7. oculi. p. 290. l. ult. libros. p. 297. l. 9. creatoris. ib. l. 1:
ant. puniri. p. 302. l. 3. mundities. p. 305. l. 14. De exteriori.
p. 317. l. 9. honoris. ib. l. 21. die. p. 324. l. 19. decederent;
barum. ib. l. 26. AlShirazi. p. 332. l. 37. dele & masculum.
p. 336. l. 10. evaderet. p. 337. l. 20. natu. p. 338. l. 20. separa-
retur. p. 343. l. 2. priori. ib. l. 17. certaret. 346. l. 1. Hende.
p. 348. l. 6. Sarabum. p. 372. l. 10. AlBattanius. p. 376. l. 9.
appelletur.

p. 16. l. 11. leg. وبعضها leg. اعلیٰ. 17. شتي. ult. وبعضها
p. 43. l. 6. العرب. l. 18. العربية. p. 33. صاحب
l. 10. Amrus Misibi. p. 45. l. 30. عمرو بن المسيخ
p. 62. l. 15. وتوصوم. p. 52. l. 29. سدوس. p. 47. l. 12. نابت
p. 81. l. 20. ib. Yalil. l. 17. يا ليل. p. 78. l. 7. ذو
p. 102. l. 7. دنما. in marg. l. 5. بمايرات. p. 101. l. 7.
p. 118. l. 14. العجايب. p. 116. l. 19. ال الثعالبي. ib. leg.
p. 145. l. 19. اصحاب. p. 139. l. 12. حيث. l. 7.
p. 169. l. 19. امرأة. p. 154. l. 26. شادها. p. 149. l. 17.
p. 190. l. 12. كدانة. p. 181. l. 177. غير. p. 20.
p. 199. l. 5. طريف. p. 198. l. ult. المعجزة. l. 24. ضروريا.
p. 202. l. 12. بالفقه. p. 201. l. 15. العرف. l. 7.
p. 224. l. 10. المعتزلة. antepen. l. 219. p. 215. l. 4. لزانة.
والقبائح. p. 242. l. 10. تجازيهم. p. 240. l. 32. عرفنا. l. 8.
اراد وعلم ران. ult. مخلوقة. p. 245. l. 15. قد ردة. l. 11.
بالقول بالمتزلة. p. 256. l. 20. لاعتقادهم. p. 255. l. 9.
p. 262. l. 14. الفريقان. ib. l. 18. استحف. p. 259. l. 7.
p. 263. l. 3. ال. ib. l. 1. اظهرة. p. 272. l. 5. القول
ib. l. 20. كمثله. p. 275. l. 18. يدري. p. 274. l. 28. الاقل
p. 278. l. 17. وخفيات. p. 277. l. 1. شر. ib. l. ult. العرش
كانت. l. 21. احق. ib. l. 17. زيانة. p. 294. l. 3.
p. 312. l. 16. الغروب. p. 308. l. 17. المال من. p. 307. l. 1.
لها. p. 321. l. 12. pro lege. l. 8. الطبع. penult. l. 8.

lege ib. جات p. 325. l. 2. جزورا p. 328. l. 11.
p. 336. l. 1. خوف الاملاق: in marg. p. 334. النص
p. 342. l. 6. الحرم. p. 337. l. 9. فيمنه ج. ib. l. antep.
p. 348. l. 24. ناحية. ib. l. 7. يعلم
p. 352. l. 16. الحي. p. 375. l. 17. الدين. ib: Qui: p. 371. l. 6.
الصفوف. وده سمي 4 p: 390. l. 5. خالوية. p: 378. l. 5.

ذكر اسم العرب و احوالهم

DE
ARABVM POPVLIS,
EORVMQVE
MORIBVS.

B

De Arabum moribus ante MOHAMMEDEM.

Vo sunt (inquit *Alkadi Saed Ebn Ahmed Andolosenus*, Iudex urbis *Tolaitela*) Arabum genera, unum quod periiit, alterum adhuc superstes. Quod ad illos qui perierunt, gentes erant copiosæ, velut *Ad*, & *Thomud*, & *Tesm*, & *Jadis*, qui quod ita pridem deleti sunt, certis eorum memoriis destituimur, & defecerunt proflus rationes, quibus in ipsorum vestigia inquiramus. Quod ad eos qui supersunt, illi duplici stirpe oriundi sunt; sc. *Kahtan* & *Adnan*; duplexq; iis pariter convenit status, *Ignorantia* alter, alter *Islamismi*. Status autem Arabum, *Ignorantia* temporibus, robore & potentiâ inter Gentes celebris est. Fuitque regnum ipsorum penes Tribus *Kahtan*, & præcipua regum familia apud *Hamyarenses*, è quibus fuerunt *Reges*, *Domini*, *Tyranni* & *Tobbaï*. Reliqui verò Arabum, per ignorantia tempora, post *Reges*, duorum erant ordinum, *Urbani* sc. & *Nomades*. Quod ad *Urbanos*, erant illi *Urbium* & *Oppidorum* incolæ, qui victum suum, è satione, palmarum fructibus, pecore, & mercaturam peregrè exercendo quærebant. Quod ad *Nomades*; desertorum illi incolæ, quibus *Camelorum* lac, & carnes victum præbebant, dum loca herbida perquirent,

بعضها وقد عرفت له في كتابه في بعضه بلقا و...

ذكر اخوال العرب قبل الاسلام

القاضي صاعد بن احمد الاندلسي
صاحب قضا مدينة طليطلة ان
العرب فرقتان فرقة بايدة وقرقة
باقية اما الفرقة الباقية فكانت
اما ضخمة ككان وثمنون وطسم

وجديس ولتقام اقراضهم نهبت عنا حقايق اخبارهم
وانقطعت عنا اسباب العلم باثارهم واما الفرقة الباقية
فهي متفرعة من جذمين قحطان وعدنان ويضمهما
بيما حال حال الجاهلية وحال الاسلام فاما حال
العرب في الجاهلية فحال مشهور عند الامم من العرب
والمنعة وكان ملكهم في قبائل قحطان وكان
بيت الملك الاعظم في بني جبير وكان منهم الملوك
السياسة الجبارة المتتالية واما ساير عرب
الجاهلية بعد الملوك فكانوا طبقتين اهل صدر واهل
وبر فاما اهل الدر فهم الحواضر وسكان القرى
وكانوا يحاولون المعيشة من الزرع والتخل والماشية
والضرب في الارض للتجارة واما اهل الوبير فهم
قطان الصحارى وكانوا يعيشون من البان
الابل وحمولها متجمعين بمناقب الصلا مرزاق من

لدواع القطر فيخيمون هنالك ما ساعدهم الخصب
وامكنهم الرعي ثم يتوجهون لطلب العشب وابتغا
المياة فلا يزالون في حل وترحال كما قال بعضهم
عن ذاقته

تقول اذا دارت لها وضيئي اهذا دينه ابد
وهيني

اكل الدهر حل وارتحال اما يبقي علي ولا
يقيني

وكان ذلك ابلهم زمان الصيف والربيع فاذا
جا الشعا واقشعت الارض اكلوا
السي ارباق العراق واطراف الشام قشوا
هناك مقاسيين جهد الزمان ومصطربين
علي بوس العيش * وكادت اديانهم
مختلفة فكانت حدير تعبد الشمس وكنانة
القدر وميهم الدبران ولخم وجدام المشتري
وطي سهيلان وقيس الشعري العبور واسد
عطار وثقيف بيتا باعلي فحلة يقال لها اللات
وكان فيهم من يقول بالمعاد ويعتقد ان من
احترت ذاقته علي قبره حشر راکبا ومن لم يفعل ذلك
حشر

& aquæ pluvialis defluvia sectarentur, ibi tentoria figentes quamdiu terræ uberis beneficio, quo pascerentur invenirent; deinde ad herbas, & aquam, indagandas proficiscebantur, nunquam alternis, sedes figere, & subinde migrare, desistentes, sicut ex illis non nemo quasi sub *Cameli* sui personâ loquitur.

Dicit, cum in eum clitellas meas injicerem, & hęcine semper ipsius, & mea conditio?

Totumne tempus inter morandum, & [subinde] migrandum transigetur? Annon aliquando miserabitur mei, & rationem salutis mea habebit?

Fuitque ista eorum consuetudo, temporibus, æstivo & verno: adventante verò jam hieme, cum herbis nudaretur terra, ad *Eraci* rura, & *Syriæ* confinia se recipientes, hiemabant, temporis incòmoda tolerantes, & contra victus penuriam patientiâ luctantes.

Quod ad religiones eorum, diversæ erant. Colebat *Hamyar* Solem, *Cenanah* Lunam, *Misam* Stellam *Aldabran* [oculum Tauri] *Lachamus* & *Iedamus Martem*, *Tai* Stellam *Sohail* [Canobum] *Kai* stellam *Alshaari lobur* [Sirium] *Asad* Mercurium, *Thakif* ædiculam in superiore parte *Nachlæ*, quæ vocabatur *Allat*. Erant ex ipsis qui resurrectionem mortuorum agnoscerent, asserentes si cujus *Camelus* super ipsius sepulchrum mactatus fuerit, ipsum, cum ad iudicium resurgat, equitaturum, at qui hoc fieri non

govtm

curaverit,

curaverit, peditem futurum. Eruditio autem *Arabum*,
 cujus gloriae praecipue studiosi erant, haec erat: lingua
 suae peritia, sermonis proprietas, carminum textura,
 & orationum compositio. Noti etiam illis erant stel-
 larum ortus, & occasus, item quænam ex illis ita op-
 posita sint, ut, oriente hæc, illa occidat, quàmque in
 pluviis excitandis vim habeant: quantum quidem
 summâ attentione, & diuturnâ experientiâ affecti
 sint, (quoddammodo hæc rerum istarum cognitionem
 vitæ ratio illis necessariam faceret,) non, quâ vera
 scientia acquiritur, methodo. Verû quod ad Philo-
 sophiæ scientiâ, nihil ejus admodum concesserat illis
 Deus, nec eos ad hæc studia idoneos fecerat. Atque
 hic status eorum erat per ignorantia tempora; at sub
Islamismo talis, qualis, volente Deo, quàm brevissime
 & compendiosissime fieri possit, describituri sumus

Autor Legis Islamiticae Mohammed Ebn Abdallah.

Tradunt Originum scriptores, deduci originem
 ipsius ab *Ismaele*, *Abrahami*, Amici Dei, filio, quem
 peperit illi *Hagar* ancilla *Saræ* uxoris ejus. Natus est
Meccha, Anno *Alexandri* 892, antequam autem an-
 num ætatis secundum translegisset, mortuus est pater
 ipsius *Abdallah*. Mansit ergo apud matrem suam
Ameniam, *Wahabi* filiam, sex annos, quâ defunctâ,
 cum ad se ceptum avus ipsius *Abdulmotallab*, tenero

حشر ماشيتها فاما علم العرب الذي بلغ كادسوا
 يتفاخرون به فعلم لسانهم واحكام لغتهم ونظم
 الاشعار وقالب الخطب وكان لهم مع هذه
 معرفة بارات مطالع النجوم ومغاربها وعلم بلهوائها
 الكواكب وامطارها علي حسب متادركها وكواكبها
 العناية وطول التجربة لاحتياجهم الي معرفة ذلك في
 اسباب المعيشة لاعلي طريق تعلم العقاييد واما علم
 الفلسفة فعلم بمنحهم الله شيئا منة ولا يهبنا طلبا يعيهم
 للعناية به فهذه كانت حالهم في الجاهلية واما
 حالهم في الاسلام فعلي ما ذكره جاوره ولا يمكننا
 واقتصر اليها شيئا بللة

صاحب الشريعة الاسلامية محمد بن
 عبد الله

ذكر النسابون ان نسبه ترقى الي اسمعيل بن
 ابراهيم الخليل الذي ولدت له هاجر امة سارا زوجته
 وكان ولان هجرة سنة اثنتين وتسعين و ثمان مائة
 للاسكندرية و لها مضي من عمرة سنتان بالتقريب
 مات عن الله ابيه وكان مع امة امنة بنت وهب
 سني سنين فلما توفيت اخذت اليه جده عبد المطلب
 وحنا

وحننا عليه فلما حضرته الوفاة اوصى ابنه ابي طالب
 بحمايته وضمه اليه وكفله ثم خرج به وهو ابن
 تسع سنين الي الشام فلما نزلوا بصري خرج
 اليهم راهب عارف اسمه بحيرا من صومعته وجعل
 يتجسس القوم حتي انتهى اليه فاخذ بهده وقال
 سيكون من هذا الصبي امر عظيم ينتشر ذكره
 في مشارق الارض ومغاربها فانه حين اشرف اقبل
 وعليه غمامة تظله ولما كمل له من العمر خمس
 وعشرون سنة عرضت عليه امرأة ذات شرف وبسار
 اسمها خديجة ان يخرج بياتها تاجرا الي الشام
 وتعطيه افضل ما تعطي غيره فاجابها الي ذلك
 وخرج ثم رعت فيه وعرضت نفسها عليه فتزوجها
 وعمرها يومئذ اربعون سنة واقامت معه الي ان
 توفت بمكة اثنتين وعشرين سنة ولما كمل له
 اربعون سنة اظهر الدعوة ولما مات ابو طالب عنه
 وماتت ايضا خديجة زوجته اصابتها قريش بعظيم
 من اذى فهاجرت الي المدينة وفي
 يثرب وفي السنة الاولى من هجرته الحفل الناس
 اليه ونصروه علي المكيين اعدائه وفي السنة
 الثانية من هجرته الي المدينة خرج بنفسه الي غزاة
 بدر

fovit affectu, donec & ipse jam morti vicinus filio
 suo *Abu Taleb* eundem curandum commendavit, qui
 eo ad se recepto, tutorem se præbuit, deinde annos
 jam novem natum secum *Damascum* deduxit. Cùm
 autem jam *Bosram* pervenissent, progressus ad eos
 Cænobio suo Monachus quidam doctus, nomine
Bohira, per mediam turbam ad ipsum contendens,
 manūque ejus prehensā. *Futurum est* (inquit) *ab hoc*
Puero magnum aliquid, cujus fama per Orientem & Oc-
cidentem se diffundet. nam cūm appropinquaret nube ob-
umbratus apparuit. Cūmque jam 25. ætatis annos
 complevisset, obrulit ei fœmina quædam nobilis &
 dives, nomine *Chadyah*, conditionem, cum faculta-
 tibus suis ad mercaturam exercendam, *Damascum*
 proficiscendi, se plus illi quam alii cuiquam daturam,
 cui cūm ille morem gerens profectus esset, ea
 ipsius amore capta, se illi in uxorem obrulit. Duxit
 ergo illam annos cum natam 40, quæ cum eo 22
 annis constanter vixit, donec *Mecchæ* tandem diem
 obiret. Post completos demum annos ætatis 40.
 prophetiæ munus sibi arrogavit. Mortuis autem
 jam *Abu Taleb* patruo ejus, & uxore *Chadyah*, cūm
 magno illum malo afficerent *Koraisitæ*, ab illis *Me-*
dinam, *Yathribum* scilicet, fugit; ubi anno *Fuga* pri-
 mo congregati sunt ad ipsum, qui contra *Mecabenses*
 hostes suos opem ipsi ferrent. Anno autem, ex quo
Medinam fugit, secundo exiit ipse ad prælium *Hedu-*
rense,

* Locus ad
quē faciem
interoran-
dam ob-
vertunt
Moham-
medani.

rense, celebre illud certamen, in quo 313 Muslemi-
num ope, mille à Mecchensibus Idololatriis profligavit.
Eodē anno conversa est * *Keblah*, ab ea cœli parte quæ
Templum Hierosolymitanum spectat, ad eam quæ
Caaba imminet. Eodem etiam injunctum est jeju-
nium mensis *Ramadani*. Anno 3. prodiit ad prælium
Ohud, quo Idololatræ *Mosleminos* in fugam dederunt,
ipsiq; *Mohammedi* vulnus in facie inflictum, & dentes
primores confracti. Anno quarto *Iudeos*, dictos *Ba-
ni Nadir*, bello aggressus in *Syriam* fugavit. Eodem,
cū collectæ è diversis *Arabum* tribubus, copiar pluri-
res, *Mecchenses* *Medinam* comitarentur, obviam illis
egressus est; cūque id terrori esset *Moslemis*, effo-
di iussit vallū, quo factum est ut ultra 20 dies quieti
manserint, nullo inter eos inito prælio. Postea ex I-
dololatriis quendam, qui ad duellum provocaverat
accurrens *Ali* interfecit, mox & socium ejus: quorū
cædes in causā fuit, ut fugerent copiar istæ tantæ
& virorum multitudine, & armorum copiar instru-
ctæ. Anno quinto fuit prædatoria illa excursio *Du-
mato'l Mundak*, & prælium *Bani Labyan*. Anno 6. exiit
ipse ad oppugnandos *Bani Mostalak*, multosque ex
ipsis captivos cepit. Anno 7. exiit ad expugnandam
Chaibar Iudeorum urbem: in quo factum *Ali Ebn*
Abi Taleb narratur, ipsum portas *Chaibar* loco motas
& avullas sibi pro scuto sumsisse, atque ita cum
illis pugnasse. Anno 8. fuit prælium expugnationis,
quo

بدر وهي البطشة الكبرى وهزم بثلاثمائة وثلاثة
 عشر رجلا من المسلمين الغاميين أهل مكة المشركين
 وفي هذه السنة صُرقت القبلة عن جهة البيت المقدس
 الي جهة الكعبة وفيها فرض صيام شهر رمضان
 وفي السنة الثالثة خرج الي غزاة احد وفيها هزم
 المشركون المسلمين وشج في وجهه وكسرت رعايته
 وفي السنة الرابعة غزا بني النضير اليهود واجلاهم
 الي الشام وفيها اجتمع الحزاب شتي من قبائل العرب
 مع أهل مكة وصاروا يتبعوا الي المدينة فخرج اليهم
 ولادنه مال المسلمين انهم امر بحفر خندق
 وبقوا بضعا وعشرين يوما لم يكن بينهم حرب ثم جعل
 واحد من المشركين يدعوا الي البيوت فسعي فحوه
 علي بن ابي طالب وقتله وقتل بعده صاحبا له وكان
 قتلهما سبب هزيمة الاحزاب علي كثرة عددهم
 ووقوع عددهم وفي السنة الخامسة كانت غزاة نومة
 الجندل وغزاة بني النضير وفي السنة السادسة خرج
 بمغنسة لاغزاة بني المصطلق واصاب منهم سبعا كثيرا
 وفي السنة السابعة خرج الي غزاة خيبر من بني اليهود
 وقتل عن علي بن ابي طالب اثم عالج جان خيبر وقتلعه
 وجعله حيا وقاداهم وفي الثامنة كان غزاة الفتح

فتح مكة وعهد الي المسلمين ان لا يقتلوا
 فيها الا من رافقهم وامر من ادخل المسجد
 ومن اطلق علي نفسه باية وكف يده ومن تعلق
 باستار الكعبة سوى قوم كانوا يوثقونه ولما
 اسلم ابو سفيان وهو اعظم مكة من تحت
 السيف وراى جيوش المسلمين قال للعباس
 يا ابا العباس لقد اصبح ملكي ظن من اخيك اعظيها
 فقال الله وضحك ان هذا النبوة قال نعم انى وفي
 السنة التاسعة اخرج الي غزاة تبوك من بلاد
 الروم ولم يحتاج فيها الي حرس وفي العشرين
 العاشرة حج حجة الوداع وقيتها قسما بالدمامة
 مسيامة الكذاي وجعل يسجع مضاهيا للقران
 فيقول لقد اضعف الله تعالي الجاهل الاخراج منها
 شامة تشعي من بين صفاق وحشا وفي
 هذه السنة وعك عليه السلام ومريض وتوفي يوم
 الاثنين للميلاد من ابي بكر من صفر وكان عيونا
 ثلثة فلان وبتين سنة منها اربعين سنة
 قسما فدعوة النبوة ومنها بعد هذا ثلثة عشر سنة
 من قبلها مكة وما فيها من الهجرة
 عشر سنين مقيما بالمدينة ولما توفي
 ارا

quo Ier. expugnata est *Meccha*, ubi *Muslemis* præcepit, ne in eâ quempiam occiderent, nisi qui ipsos oppugnaret, & securitatem concessit omnibus, qui Templum ingrederentur, & qui januâ occlusâ se à pugnâ continerent, & qui aulae *Caaba* apprehenderent, illis tantummodo exceptis, qui damno ipsum affecerant. Cùmque jam *Abu Sofjan* quidam è *Meccha* primotibus, qui religionem *Islamiticam* præ metu gladii amplexus fuerat, *Moslemis* copiis conspectus diceret *Abbaso*, *Heus Abu facti*, certe magnum jam evasit imperium nepotis tui: vae tibi, inquit ille. Imo vero, *Prophetia* est. Respondit ille, *Esto igitur* [si libet] Anno nono egressus est ad expugnandam *Tabuc*, quæ regio est *Græcorum*, quâ in occupandâ, pugnâ opus non habuit. Decimo demum instituit peregrinationem valedictionis, quo etiam pro *Propheta* se vendicans, in [regione] *Yamama*, *Moseilema* mendax, librum *Corano* similem componere aggressus est, in quo hæc habet. *Vtique Deus benignitatem præstitit gravida, educens ex eâ Spiritum, qui currat inter cuticulam & viscera, &c.* Porro hoc anno febriculâ correptus *Mohammedes* egrotavit, & diem obiit die *Lunæ*, qui vicessimus octavus fuit *Menfis Sephar*, annos natus 63. quorum 40. [transacti sunt] ante quam munus propheticum sibi vendicaret, 13. alii dum *Mecche* subsisteret, & decem demum post *Hejeram*, quibus *Medine* substitit. Cùmque jam mortuus esset,

voluerunt *Mecchenses* jugæ *Comites*, *Meccham* eum reportari, quòd ibi natus esset, at *Medinenses* *Adjutores*, *Medinæ* eum sepeliri, quòd *Asylum* ipsi fuisset, & auxilii locus. Voluerunt demum nonnulli, *Hierosolymas* eum transferri, locum scil. in quo sepulti essent *Prophetæ*. At in hoc tandem conveniunt ut *Medinæ* sepeliretur, ubi eum mansuicula sua humarunt, eodem quo mortuus est loco. Porro in numero uxorum ejus assignando variatur. Qui plurimas dicunt, 17. illi assignant, præter concubinas. Liberos genuit septem, filios tres, & quatuor filias, è *Chadijah* omnes, uno excepto *Ahrabimo* filio, qui natus est ex *Maria Coptitica*, quam unà cum sorore *Shirina Alexandriam* misit *Makokus*. Neque verò mortuæ sunt ante ipsam ex uxoribus ejus nisi duæ, neque ex liberis superstites reliquit præter filiam unicam, *Phatemam* sc. uxorem *Ali Ebn Taleb*, quæ & tribus post patrem suum mensibus obiit.

SECTIO I.

PORRO asserunt *Islamitarum* docti, factam fuisse mentionem *Mohammedis*, in libris à Deo demissis, sc. in *Lege*, isto textu, *Venit Deus à Sina & ortus est à Sair, & manifestatus est à monte Paran*: quibus verbis indicari dicunt, *descensum legis ad Mosem*, *Evangelii ad Iesum*, & *Alcorani ad Mohammedum*

Deut. 33. 2.

Porro

اراد اهل مكة من المهاجرين ان يها لادها مسقط
 راسه واراد اهل المدينة من الانصار دفنه بالمدينة
 لانها دار هجرته ومدار نصرته واران جماعة قتلوه
 الي بيت المقدس لانه موضع دفن الانبياء
 ثم اتفقوا علي دفنه بالمدينة فدفنوه بهجرته حيث
 قبضوا واختلفوا في عدد ازواجه واكثر ما قالوا
 سبع عشرة امرأة سوى السراري وولد له سبعة اولاد
 ثلثة بنين واربع بنات كلهم من خديجة الا ابراهيم
 ابنة فاده من مارية القبطية التي بعث بها القوقس
 الي الاسكندرية مع اختها شيرين ولم يمت من
 نساية قبله الا اثنتان ولم يعيش من اولاده بعده
 الا ابنة واحدة هي قاطنة زوجة علي بن ابي طالب
 وتوفيت بعد ايها بثلاثة شهور

فصل

وقد ادعي علما الاسلاميين وروى ذكره في كتب
 الله المنزلة اما في التوراة ففي اية جاء الله من
 سيناء واشرق من ساعير واستعلن من جبل
 فاران قالوا هذه اشارات الي نزول التوراة علي
 موسي والانجيل علي عيسي والقران علي محمد
 واما

واما في الردود ففي آية يظهر الله من مشهور
 اكليلا محمود قالوا الاكليل وهو علي الملك
 والمحمود علي محمد واما في الانجيل ففي آية
 ان انا لم انهب الفارقايط لا يخيلكم وقد نقل
 عنه المعجزات كاشفاق القمر والحداب
 الشجر الاله وسلم الحجر عليه وتبوع الماء من
 بين اصابعه واشباع الخلق الكثير من الطعام القليل
 وخبث الخشب وشكايه الناقة وشهادة الشاة
 المشوية يقول ذراعها لانا كلتي فاني مشوم ولما
 لم يبلغ روة هذه الغرايب جده التواتر بل انما
 نقلت عن سبيل الاحاد كل من ائتمن العلماء
 من الاسلاميين في اثبات نبوته علي القران
 وادعوا فيه الاعجاز لانه تحني الفصحاء
 لمعارضته وهم عجزوا عن الاتيان بمسورة واحدة

من مثله

وقد وقع في الاسلام اختلافات شتى كما وقع في
 غيره من الاديان بعضها في الاصول وهي موضوع
 علم الكلام وبعضها في الفروع وهي موضوع علم
 الفقه

Porro in libro Psalmorum, isto textu, *Manifestavit Deus è Sione Aclilan Mahmudan: Coronam laudatam*, per *Coronam* indigetari aiunt Regnum, per *Mahmud*, i. e. *laudatam, Mohammedem*. In Evangelio demum, isto textu, *Si ego non abeam, Paracletus ad vos non veniet*. Narrantur etiam de eo miracula quædam, qualia, *Lunæ fissura, Arborum ei obviam euntium processus, quòd à lapidibus salutaretur, & quòd aqua inter ipsius digitos scaturiret, quòd turbam multam exiguo cibo saturaret, quòd ipsi adgemisceret trabs, quòd apud eum quereretur Camelus, quòd ei testimonium perhibuerit ovis asia, cujus armus ipsi dixerit, Cave me comedas, Veneno siquidem infectum*. At cum non ad eum numerum pervenerint qui hæc miracula narrârunt, ut frequenter facta prodantur, sed ut semel patrata recenseantur, innituntur magis *Islamitarum* docti, ad Prophetiam ejus confirmandam, uni *Alcorano*; in quo ipso hoc pro miraculo habent, quòd cum conati sint eloquentissimi quique ei par aliquid elaborare, ne capitulum quidem unicuique ipsi conferendum, proferre potuerunt.

SECTIO II.

IAm vero in religione *Islamitica* ortæ sunt variæ dissentiones, (ut & in aliis factum est) quarum nonnullæ circa Radices, quæ subjectum sunt Theologiæ Scholasticæ; aliæ circa Ramos, quæ subjectum

sunt scientiæ juris. Quæ circa radices sunt Differentiæ, ad quatuor reducuntur capita, quotum primum est *Attributa & Unitas Dei*; secundum, *Decretum ejus & Iudicium*; tertium, *Promissa & Minæ*; Quartum, *Prophetia & * Antistitis munus*.

Al. le H.
Fides.

Sectæ autem eorum qui circa has radices versantur præcipuæ sex sunt, scilicet *Moatazala*, tum *Sephatii*, atq; hi inter se contrarii sunt, ut & *Kadarii Gjabarii* adversantur, & *Morgii Waidii*, & *Sbii Charigii*. Oriuntur deinde ab unaquaque harum sectarum species diversæ, adeo ut usque ad 73 sectas numerentur. Quod ad *Motazalas* attinet, illud de quo inter eos in universum convenit, hoc est, quod attributa æterna ab *Essentia Creatoris*, qui supra omnia excelsus, amoveant, fugientes [distinctionem] personarum quam [constituunt] *Christiani*, suntque ex illis qui dicant, Deum essentiam suam scire, sed non per scientiam, & eodem modo potentem esse, & vivere: Ex illis etiam, qui dicunt ipsum scire per scientiam, quæ ipsa essentia ejus est, atque eodem modo Potentem esse & vivere. Primi illi *Attributa* omnino rejiciunt, secundi attributa asserunt quæ sint ipsa essentia: hoc unanimiter statuunt, verbum Dei creatum esse in loco, literisque & voce consistere, ejusque exemplar, in libris Scripturâ exprimi. Negatio autem attributorum omnino desumpta est à Philosophis, Dei essentiam unam esse citra ullam omnino multiplicitatem

الفقه والخلاف في الاصول فيحصى في
 اربع قواعد الاولى الصفات والتوحيد
 والثانية القضا والقدر الثالثة الوعد
 والرابعة النبوة والامامة
 وكبار فرق الاصوليين ست
 المعتزلة ثم الصفاتية وهما متقابلتان تقابل
 التضاد وكذلك القدرة تضاد الجبرية والمرجية
 الوعيدية والشيعة الخوارج ويتشعب عن كل
 فرقة اصناف فتصل الي ثلث وسبعين فرقة
 اما المعتزلة فالذي يعدهم من الاعتقاد القول
 بنفي الصفات القديمة عن ذات البارئ تعالى
 هربا من اقاديم النصاري فمنهم من قال انه
 تعالى عالم لذاته لا يعلم وكذلك قادر وحي
 ومنهم من قال انه عالم يعلم هو ذاته وكذلك
 قادر وحي فالاول نفا الصفة راسا والثاني اثبت
 صفة هي بعينها ذات وافقوا علي ان كلمة
 تعالى محدث بخلقه في محل وهو حرف وصوت
 وكتب امثاله في المصاحف وبالجملة ففي
 الصفات مقتبس من الفلاسفة الذين
 اعتقدوا ان ذات الله تعالى واحدة لا
 كثرة

كثيرة فيها بوجه ومن المعتزلة احمد بن حايظ
 زعم ان المسيح قد رجع بالجسد الجسماني وهو
 الكلمة القديمة المتجسدة كما يقولوا النصارى
 ومن المعتزلة ايضا عيسى الملقب
 بالمرادان بالغ في القول فخلف القران
 وان العرب كانوا قادرين على مثلها فصاحة
 وبلاغة لولا منعوا عن الاهتمام به وبازا المعتزلة
 الصفائية وهم يثبتون للصفات ازليته من
 العلم والقدرة والحياة وغيرها وبلغ
 بعضهم في اثبات الصفات كالسمع والبصر
 والكلام التي احد التجسيم فقال لا بد من اجزاء
 الايات الدالة عليها كالاستواء على العرش
 والخلق باليد وغيرها على ظاهرها من غير
 تعرض للتاويل الا ان قوما منهم كابي الحسن
 الاشعري وغيره لما باشروا علم الكلام منعوا
 التشبيه وصار ذلك مذهباً لاهل السنة والجماعة
 وانتقلت سنة الصفائية التي
 الاشعريية *بعض* *فصلها* *في* *مآلها* *بعض*
 واما القدرية فهم معتزلة ايضا
 وادما لقبوا بالقدرية لتفويضهم القدر لا
 لاثباتهم

plicitatem asserentibus. E *Motazalis* autem *Ahmed Ebn Hayet* asseruit *Christum* corpus propriè dictum induisse, esseque eum verbum æternum incarnatum, sicut dicunt *Christiani*. Ex iisdem *Isa* cognominatus *Merdad* eo processit, ut assereret ipsum *Alcoranum* creatum esse, & potuisse *Arabes* aliquid quod elegantia & eloquentia par esset componere, nisi prohibiti essent in id animum intendere. *Motazalis* contrarii sunt *Sephatii* qui statuunt in Deo attributa æterna Scientiæ, Potentiæ, Vitæ, & ejusmodi alia. Imo eousque processerunt eorum nonnulli, in adstruendis attributis, qualia auditus, visus, & loquela, ut corporeitatem adstruant, asserentes necesse esse ut Textus isti in quibus fit eorum mentio, puta, sessionis in Throno, Creationis manu peractæ, & ejusmodi aliorum, sensu literali intelligantur, ut non opus sit ad explicationem aliquam confugere; nisi quod eorum nonnulli, inter quos *Abul Hasan Ashari*, alique dum Theologiæ scholasticæ præcepta tradunt, comparationem prohibeant, quæ sententia recepta est ab iis qui Traditionibus [*Mohammedis*] & sociorum [ipsius] consensui innituntur. Atque ita Doctrina *Sephatiorum* ad hanc *Ashariorum* translata est.

Scilicet ne que in Deo sunt, iis que in creaturis sunt comparentur.

Iam vero *Atkadarii*, sunt & illi è *Motazalis*, nomen *Alkadario* inde sortiti, quod *Alkadar*, i. e. Decretum [divinum] tollant, non quod illud

asserant. Afferant liquidem hominem potestate præditum esse, quæ actiones edat tam bonas quam malas, mererique ob ea quæ facit præmium & pœnam, longèq; abesse ab hoc Dominum super omnia Excelsum, ut attribuatur illi Malum & Iniquitas: & hoc dogma *Æquitatem* nominarunt, quam definiunt Ordinationem actionis secundum modum rectitudinis, & rectam dispositionem ejus quod statuit Intellectus secundum sapientiam. Contrarii *Alkadariis* sunt *Al-Gjabarii* qui, ab homine actionem, aut potestatem in actionem prorsus remouent, dicentes, Deum supra omnia excelsum creare actionem, & creare potentiam in homine, quæ ad actionem illam pertinet, nec tamen esse aliquem in istam actionem ab ista potentia influxum. Sunt & ex illis qui asserant in homine potentiam quæ impressionem aliquam habeat in actionem, dicantque Deo jus esse in creaturas suas, quicquid velit in illis faciendi, ita ut nemo ab eo quærere debeat cur hoc fecerit, quod si omnes sine discrimine homines in Paradisum admitteret, nullam hic fore injustitiam, aut si in ignem omnes injiceret, nullam hic fore injuriam, sed futurum ipsum in omnibus istis justum. Justitiam siquidem esse, cum ut visum est utatur qui jus habet, illo in quod jus habet.

Iam quod ad *Morgios*, asserunt illi differri judicium cuiusvis *Muslemini*, qui peccatū aliquod grande commiserit.

لأبائهم إياه فأنهم يقولون إن العبد قادر
 خالف لأفعاله خبرها وشرها مستحق علي ما
 بفعله ثوابا وعقابا فالرب تعالى منزّه عن أن
 يضاف إليه شر وظلم وسموا هذا النمط عدلا وحدود
 بانه اصدار الفعل علي وجه الصواب والمصلحة
 لمقتضي العقل من الحكمة ونازاً القدرة
 الجبرية الذين ينفون الفعل والقدرة
 علي الفعل عن العبد ويقولون إن
 الله تعالى يخلف الفعل ويخلف في الانسان
 قدرة متعلقة بذلك الفعل ولاتأثير
 لتلك القدرة علي ذلك الفعل ومنهم من
 يثبت للعبد قدرة ذات اثر ما في الفعل
 ويقولون إن الله مالك في خلقه يفعل فيهم
 ما يشاء ولا يسأل عما يفعل فلو انخل
 الخلايق بآدمهم الجنة لم يكن حيفا ولو
 انخلهم باجماعهم النار لم يكن جورا بل هو
 في كل ذلك عادل لان العدل علي
 رأيهم هو التصرف فيما يملكه المتصرف
 واما المرجية فهم يقولون بارجأ حكم
 صاحب الكبيرة من المومنين
 الي

الي القيامة اي بتأخيرها اليها فلا
 يقضون عليه بحكم ما في الدنيا من
 كونه ناجيا او هالكا ويقولون ايضا
 اذ لا يضر مع الايمان معصية كما لا ينفع
 مع الكفر طاعة وبازا المرجية الوعيدية
 القايلون بتكفير صاحب الكبيرة وتخليده
 في النار وان كان مؤمنا لكن يكون
 عقابه اخف من عقاب الكفار واما
 الشيعة فهم الذين شايعوا علي بن
 ابي طالب وقالوا بامامتة بعد النبي وان
 الامامة لا تخرج من اولاده الا بظلم ويجمعهم
 القول بثبوت عصمة الائمة وجوبا عن
 الكباير والصفاير فان الامامة
 ركن من اركان الدين لا يجوز للنبي
 اغتالها ولا تفويضه الي العامة ومن غلاة
 الشيعة النصيرية القايلون بان الله
 تعالى ظهر بصورة علي ووظف بالهادية
 مخبرا عما يتعلم بباطن الاشرار وقوم منهم
 غلوا في حقد ائمتهم حتى اخرجوهم من حدود
 الخليقة وحكموا قدهم باحكام الائمة
 وبازا

commiserit, usque ad resurrectionem mortuorum; sc. non prius vocatum iri illum in quæstionem; neque sententiam de eo in hoc sæculo ferunt, sive absolutionis, sive condemnationis. Dicunt insuper non nocere cum fide impietatem, uti neque prodesse cum infidelitate pietatem. *Morgiis* adversi sunt *Al-waidii* qui pro fidei desertore habent illum qui peccatum aliquod grande comiserit, ipsumque perpetuo in Gehennâ mansurum, licet veram amplectatur fidem. Futuram tamen poenam ipsius leviolem, quàm infidelium. Porro *Alshii* (sc. *Alis* Sectatores) illi sunt qui se *Ali* filio *Abi Taleb* addixerunt, ipsumque in Antistitis munere Prophetæ successisse asserunt, nec munus illud aliis præterquam ipsius progeniei, nisi injuria, deferri, in hoc omnes conspirant, quod asserant debere necessario Antistites cohibere se à peccatis, tum grandioribus, tum levioribus; esseque Antistitis munus unam è columnis fidei, cuius aut negligentem esse, aut illud vulgo permittere, non conveniat Prophetæ. Iam inter eos qui modum excefferunt ex *Alshii* sunt *Alnosairii* qui asserunt Deum supra omnia excellû formâ *Alis* apparuisse, & linguâ ipsius locutum, ea quæ ad abditissima mysteria pertineant, enarrasse. Eorum etiam nonnulli modum adeo excefferunt in iis quæ ad Antistites suos spectant, ut eos extra terminos Creaturarum eduxerint, & ipsis proprietates divinas attribuerint.

Alsius contrarii sunt *Chawarigii*: è quibus sunt qui *Ali-Ebn Abi-Taleb* in iis quæ administraverit, peccatum impingant; & ex illis alii qui in eo peccati arguendo eò transeant, ut & infidelitatis accusent, & ex illis demum qui asserant admitti posse ut nullus sit omnino in Mundo Antistes, quòd si tali opus sit, cõponere ut sit vel servus vel liber, vel *Nabatæus*, vel *Koraishta*, modo justus sit; Quod si à veritate declinaverit, gradu moveri, & morte affici debere. Atque hæc narratio est sectarum, quæ circa fundamenta versantur, juxta viam compendii.

SECTIO.

Am verò inter Sectas quæ circa ramos versantur, quæq; inter se differunt de conclusionibus legalibus, & dubiis sub disquisitionem cadentibus maxime celebres sunt quatuor, sc. Secta *Maleci Ebn Anasi*, Secta *Mohammedis Ebn Edris Affhafiensis*, Secta *Abmedis Ebn Hanbeli*, & Secta *Abi Hanifæ Alnooman, Ebn Thaber*. Fundamenta etiam disquisitionis sunt quatuor, Liber [sc. *Alcoranus*,] *Affonnah* [i. Traditio] *Consensus* & *Ratio*. Nempe, quia cum orta fuerit nova aliqua quæstio legalis de licito & illicito ad disquisitionem confugientes, primò *Alcoranum* adeunt, ubi si textum aliquè invenerint, ei adhærent, sin minùs, ad *Affonnah*, seu Traditionem Prophetæ confugiunt, ubi si quid occurrat * [quod dubium explicet] in ipfius

* *Diſtum*
aliquod ab
ipſo rela-
tum.

وبازاً الشيعة الخوارج فمنهم من اخطأ علي بن
 ابي طالب فيما تصرف فيه ومنهم من تحطى
 عن خطيئته الي تكفيره ومنهم من جوز ان
 لا يكون في العالم امام اصلاً وان احتجج
 اليه فيجوز ان يكون عبداً او حراً او بطلاً او
 قريشياً اذا كان عادلاً فان عدل عن الحق
 وجه عزله وقتله فهذا اقتصاص مذاهب الاصوليين
 علي سبيل الاختصار

فصل

واما مذاهب الفروعيين المختلفين في الاحكام
 الشرعية والمسائل الاجتهادية فالمشهوره منها
 اربعة مذهب مالك بن انس ومذهب محمد بن
 ادريس الشافعي ومذهب احمد بن حنبل ومذهب
 ابي حنيفة النعمان بن ثابت واركان الاجتهاد
 ايضاً اربعة الكتاب والحسنة والجماع والقياس
 وذلك لانه اذا وقعت لهم حادثة شرعية من
 حلال وحرام فرعوا الي الاجتهاد وابتدوا بكتاب
 الله تعالى فان وجدوا فيه نصاً تمسكوا
 به والا فرعوا الي سنة النبي فان رآوا لهم في

ذلك خبر نزلوا علي حكمه والا فرغوا الي اجماع
 الصحابة لانهم راشدون حتي لا يجتمعون علي
 ظلال فان عثروا بما يناسب مطلوبهم اجرؤا حكم
 الحادثة علي مقتضاه والا فرغوا الي القياس لان
 الحوادث والوقائع غير متناهية والنصوص متناهية
 فلا يتطابقان فعلم قطعاً ان القياس واجب
 الاعتبار ليكون بصدده كل حادثة شرعية
 اجتهان قياسي ومن الائمة داون الاصمغاني
 ذفي القياس اصلاً وابو حنيفة شديد
 العناية به وربما يقدم القياس الجلي
 علي احيان الاخبار ومالك الشافعي وابن
 حنبل لا يرجعون الي القياس الجلي ولا
 الخفي ما وجدوا خبراً او امراً وبينهم
 اختلاف في الاحكام ولهم فيها تصانيف
 وعليها منطرات ولا يلزم بذلك تفسير ولا
 تضليل وبالجملة اصول شريعة الاسلام
 الطهارة في حواشي الانسان واطرافه لارسالها
 وملاقاتها النجاسات والصلوة وهي
 خضوع وتواضع لرب العزة والركاة وهي
 مواساة ومعونة وافصال والصيام وهو رياضة
 وتذليل

ipsius sententiam descendunt: sin minus, ad consensum sociorum [ejus] confugiunt, quoniam illi Orthodoxi censentur ut in errorem conspirare noluerint: ibi ergò si inciderint in aliquid quod dubio suo affine fuerit, ad ejus normam de quæstione sua statuunt, sin minus ad *Rationem* itur, quoniam quæ oriri & accidere possint [dubia] infinita sunt; Autoritates verò finitæ, ita ut paria non sint. Iam certò constat quod Ratio necessarii sit usus, ut secundùm eam de unaquaque quæstione legali disquiratur. Ex Antistitibus vero *David Aspahanensis*, rationis [usû] penitus rejecit, cui è contra *Abu Hanisæ* plurimum se addixit, adeo ut non raro rationem manifestam vel testimoniis particularibus præferret. *Malec* autè, *Shasei*, & *Ebn Hanbali*, modo occurrat vel testimonium, vel præceptum, ad rationem sive manifestam, sive obscuram minime recurrunt. Iam cum inter hos sint in sententiis ferendis differentia, de quibus extant apud eos libri & disputationes non tamen ideo quisquam eorum, Infidelitatis aut Erroris reus existimatur. In summa, Fundamenta Legis *Islamiticæ* hæc sunt 1 Mundicie in extremis corporis partibus, & vestum oris, quod dependeat & rebus spurcis occurrant, cura 2 Oratio, quæ est Subjectio & Demissio sui, coram Domino potentia. 3 Eleemosyna, quæ est Communicatio in miseris, & Auxilium, & Largitio. 4 Ieiunium, quod est sui domatio, & depressio,

depressio, & subjugatio concupiscentiæ, quâ produ-
catur teneritas cordis, & animæ puritas. 5 Peregri-
natio, quæ exitus è Mundo & itionis in occursum
futuri typus est, nec alio plerique eorum qui in ea
observantur ritus, tendunt, quàm probationi & ten-
tationi hominis, an ea quæ ipsi mandata sint sectari
velit; quales sunt Cursus & Properatio in circuitio-
ne [Caaba] & jactus lapillorum. Quod verò ad
observationem diei Veneris & Festorum, instituta
sunt ea ad Congregationem populi, quo conveni-
ant, & se mutuò visant, & in iis à laborum tædiis
quiescant. Circumcisio autem injunctio est; cui in-
est tentatio & probatio, & deditio sui [Deo] Quod
ad prohibitionem Morticini, & sanguinis, in eò
quod horreat ea animus, & refugiat natura, satis est
quod abstinentiam ab illis ut necessariam suadeat.

*Not. p.
320.

وتذليل وقبح الشهوة تحصل به رقة القلب وصفاء
النفس والحج وهو مثال الخروج عن الدنيا
والاقبال على الآخرة واكثر ما فيه من المناسك
امتحان وابتلاء العبد بامثاله ما شرع له وذلك
كالهجي والهولة في الطواف ورمي الجمار واما
الجمعة والاعيان فجعلت مجعاً للامة يتلاقون
ويتزاورون ويستريحون فيها عن كد الكدح
واما الختان فهو سنة فيه ابتلاء وامتحان
وتسليم واما تحريم الميعة والدم ففي كراهية
النفس ونفاس الطبع ما يوجب الامتناع
منها.

NOTÆ

IN QUIBUS

ALIQVAM-MVLTÀ

QVÆ AD HISTORIAM

ORIENTALIVM

apprimè illustrandam faciunt,

E melioris apud ipsos notæ Authoribus in
medium proferuntur operâ & studio

ED: POCOCCI,

Lingvæ ARABICÆ in Vniversitate

OXONIENSI Professoris.

OXONIÆ,

Excudebat HEN. HALL. 1648.

IN THE
 COURT OF THE COMMONS OF GREAT BRITAIN
 ASSEMBLED
 THE PETITION OF
 THE EAST INDIA COMPANY
 IN PARLIAMENT SHOWN
 THAT THE SAID COMPANY DOETH
 SHUN THE SAID COMPANY

EDWARD COCKE

ATTORNEY AT LAW IN GREAT BRITAIN
 OF THE SAID COMPANY

LONDON
 Printed by W. J. ...

NOTE.

Rabum] Illis quæ de *Arabum* appellatione à viris doctis traduntur, lubens acquiesco; inde sc. nomen accepisse quod Regionem illam incolant quæ *Arabia* dicta est, vel propter colluvionem & miscellaneam plurium gentium

turbam, quæ in illa olim promiscuè habitârunt, vel quia solitudines immanes, & campestria multa haberet, ex vi vocis *Hebraica* ארבע. Atque his etiam ipsi *Arabes* fidem faciunt. *Almotarrez* in Libro *Mogreb*,

اختلف في نسبتهم والاصح انهم نسبوا الي عربة فهي
 اختلف في نسبتهم والاصح انهم نسبوا الي عربة فهي
 i. *Diversa sunt de Arabum denominatione sententia, at omnium verissima qua illam deducis ab Araba, quæ Tabama regionis pars est, quam olim Ismael eorum pater incoluit. idem asserit Iscobus Alfranzabadus, Kamasi, sive Oceani linguæ Arabicæ, Author, &c. Saffoddinus جزيرة العرب Arabah ait appellari totam Arabum Peninsulâ, atq; inde denominari Arabes. At cur qui olim Arabes, postea Saraceni dicti sint, nondum in iis quæ à nostris edita sunt reperio quod inquirenti satisfaciât. Explosa est meritò eorum sententia, qui à Sarah nomen traxisse autumant; & passim jam obtinuit ut à سرق Sarak, quod furari denotat.*

Pag. 2. N. 4.

tat, appellati existimentur, voce quæ genus hominum ferox & ληρικών indiget. At à quibus hoc nomen illis inditum? Non ab ipsis, qui famæ suæ percussent: sin ab aliis, suâ potius linguâ, quam Arabum, quibus hoc ad opprobrium sonat, locuturos fuisse credibile est. Deinde viderint eruditi an à شرق

* Id genus hominum nostrates etiamnum appellant Shark.]

* Sarak, quod clam furari significat, nomen, quo publicis latrocinii infames designentur, commodè peratur. Me si quis in indagandis Saracenis ducem sequetur, ad orientem faciem convertat. Quid enim aliud sonat Saracenus & Saraceni quam شرقى Sharkion, & in plurali شرقيون & شرقيين Sharkiun & Sharkiin, i. e. أهل الشرق Ahlulshark, Orientales incolæ, Orientales: quales habiti olim Arabes, Iudæis præsertim, Quorum Terra finisque (inquit Tacitus) qua ad Orientem vergunt Arabiâ terminantur. Ita Iosephus posteros, qui Arabes, ad Orientem collocat S. Scriptura Gen. 10. 30. in eâ scil. plagâ quæ Mesham & Sapharum montem Orientis interjacet. i. e. si audiendus R. Saadias من مكة الي ان تجي الي مدينة الجبل الشرقي i. e. A mecca usq; dum pervenias ad urbem montis Orientalis, vel ut in Codice MS. legitur الي المدينة الشرقي ad urbem Orientalem (Medinam puto) ad Orientem sitam. Perhibetur Sapiencia Salomonis major quam sapiencia כל בני קרת Omnium Orientalium, i. e. (ut Judæus ille quisquis fuit, qui Libros Regum in linguam Arabicam vertit) أهل الشرق Sharacenorum, seu Arabum. Ita scil. vocantur Arabes Kadereni Jer. 49. 28. בני קרת Filii Orientis, sive, Orientales. Sapientes illos qui από ἀρατουῶν venisse dicuntur. Mat. 2. ab Arabia venisse, veterum Christianorum sententiam fuisse observat Nobilissimus & Doctissimus

R. Reg. 4. 30.

Doctissimus *Hugo Grotius*, quam & ipse sequitur. *Nonnosus* (apud *Phosium*) legatione se functum scribit ad *Aethiopes*, *Homeritas*, atque *Saracenos* ἠραπολιτῶν Ἰβν. *Saraceni* ergò inter Orientis gentes, imò non aliam ob rationem *Saraceni* quàm quòd ad Orientem. Vicos quosdam, Orientalis ad alia loca situs ratione, شرقة *Sharakah* & شرقية *Sharakiah* nomen fortitos memorant *Mohammed Alfranzabadius*, *Safioddinus* &c. adeoque Incolas eorum شرقيون *Saracenos* audiisse. Quid ni pari ratione & illi qui totam regionem quæ aliarum respectu الشرق *Alshark*, sive *Oriens* dici meruit occupant? Nec aliàs se, ipsi melius distinxerint ab illis quos ipsi vulgo *Magrebinos*, i.e. *Occidentales* nuncupant. *Mauritania* scilicet incolas: ut illi *Almogrebini*, se المغاربة *Almagaraba*, ita qui *Arabiam* incolunt مشارقة *Masaraca* & *Saraceni* merito audiunt, nomine non à vitæ Instituto, sed à situ, imposito; ut & librum inter celebres istius Philosophi *Avicenna* præcipuos, cui titulus الفلسفة الشرقية *Alphelsaphato Almashekiah*, *Philosophiam Saracenicam* rectè inscripseris, non quòd *Barbara*, sed quòd *Orientalis*. Quod *Arabum* litera ش per *Græcorum* Σ efferatur, nullum hic scrupulum injicere debet, cum non aliter *Hebræorum* ש exprimerentur. Sonabit vox *Saraceni* ab alio Themate, scilicet شراك *Sharac*, *Idololatræ* κοινωσιτῶν *Communicatores*, qui Deo consortes adjungunt, sed hoc nomen ut meritò *Arabibus Antiquis*, ita *Christianis* impiè & blasphemè impingunt *Mohammedani*; ipsi horrent; nec hujus est loci.

Ad & *Thamud*] Frequens horum in *Alcorano* mentio. Quæ de illis traduntur hæc sunt; fuisse *Adam* filium اوس *Ausi*, filii *Arami*, filii *Semi*, filii

Pag. 2. lin 7.

Noë, qui post confusionem linguarum sedem sibi
 في حضرموت in regione *Hadramautica* fixerit; ejus
 Posteris, cum ad Idololatriam delapsi essent, misisse
 ad eos Deum Prophetam *Hud*, illum, cujus meminit
Alcoranus (eundem quidam cum *Ebero* fuisse volunt)
 & cum ei monenti & à falso cultu revocanti aurem
 præbere nollent, immisso vento qui septem noctes
 & octo dies continuos flaret, paucis admodum excep-
 tis qui *Hudo* crediderant & una cum eo se in locum
 alium receperant è medio sustulisse. Regiones quas
 obtinuerunt *Ado* oriundi distas esse الاحقاف *Alahkaf*,
 quod *Arenas flexuosas* sonat *Yamano*, & *Ovmano* adja-
 centes: primum omnium apud illos regnasse *Shed-*
dadum Adi filium, ipsi è posteris multos successisse,
 de quibus multa & diversa à Scriptoribus traduntur,
 omnia falso quam vero propiora. *Lokmannum* quen-
 dam ex his fuisse narrant, alium à *Lokmano* Sapi-
 ente, quem *Davidis* tempore floruisse perhibent, qui
Meccham unà cum aliis quibusdam, à popularibus
 suis ad pluviam à Deo impetrandam missus, cladem
 istam evaserit; idem cui à Deo concessum ut septem
 Aquilarum quorum morienti uni alter recens ovo ex-
 clusus substitueretur, ætatem viveret, fabulantur Poë-
 tæ. Hæc *Ismael* Provinciæ *Hamab* Princeps, cele-
 bris ille Geographiæ Author, in historia sua, qui quod
 nostris *Abulfeda* nomine notior, eodem deinceps à
 nobis laudabitur. Meminerunt *Alfannabius* &
Abmed Ebn Yusuf, seu *Josephi* filius, *Adi* posterioris,
 qui prioris reliquiæ; illi nempe qui *Meccha* substitute-
 runt: perisse tamen & ipsos, in *Simias* sc. (sit penes
Mohammedem Authorem fides) conversos. A celebri
 horum antiquitate, obtinuit, ut si quid valde anti-
 quum

quum inuere velint شيا عاديا *Shian Adian*, quasi
Rem Ado coævam, seu quæ ab *Adi* usque temporibus
 duraverit, appellare soleant, ut Græci *Κεοτινόν & Ορυθρον*,

Thamud] vel *Thomud* Sunt & hi *Arabum* antiqui-
 orum tribus, *Thamudo*, *Getheri* ut perhibent filio ori-
 undi قوم صالح i.e. *Populus Salebi*, inde dictus, quod
 ad ipsos missus sit *Salebus*, (ita tradente *Alcorano*)
 qui à plurium, ad unius Dei cultum invitaret. Cui
 pauci admodum paruerunt, reliquis signum petenti-
 bus, quo impleto se etiam credituros polliciti sunt.
 Signum, hoc fuit, ut è rupe quadam *Camelam* ipsis
 educeret: quod cum à Deo impetrasset, & è rupe
 prodiens *Camela* pullum ederet, increduli nihilomi-
 nus perstiterunt, & *Camelæ* insuper suffragines suc-
 ciderunt: quo facto provocatus *Deus*, illos post tri-
 duum, horrido fragore cœlitus demisso consterna-
 tos perdidit. Sedem populi hujus statuunt *Regionem*

حجر *Hejr*, quæ *Hegiazum* & *Syriam* interjacet; ubi
 & domus eorum rupibus excisas quarum meminit *Al-*
coranus, adhuc videri asserunt, e quarum altitudine ni-
 hilo hodiernis celsiore, argumentum petit *Abmed Ebn*
Yusef contra ea quæ de immani eorum proceritate

narrantur. Verba apponam, و منساكنهم على
 قدر منساكن اهل عسرننا وهذا يدل على ان
 اجسامهم كانت كاجسامنا i.e. *Domus autem eo-*
rum ejusdem sunt cum nostris magnitudinis, atq; hoc indi-
cium est fuisse corpora eorum corporibus nostris æquæ.

Et *Tasm* & *Jadis*] *Tasum* è posteris *Ludi*
fili *Semi* statuit *Abulfeda*, *Jadisum* è filiis *Getheri*,
 Promiscuè autem habitasse *Tribus* istas in penin-
 sula *Arabum*, imperio penes *Tasum* manente,
 donec devolutum tandem sit ad *Tyrannum* quen-
 dam

غانر sc. non
 عابو us im
 meo *Abul-*
fedæ exem-
plari legend.
constat. v.

Gen. 10.
 23. vel po-
 tius جائر
 ut Heb. 1
 efferre solent
 Arabes.

dam qui legem condidit ne nuptum daretur cuiquam
 è *Jadiso* virgo nisi à se prius viriata. quod cum agrè
 tandem ferrent *Jadisida*, inter eos convenisse ut gla-
 diis arena tectis Regem unà cum viris è *Tasmo* prima-
 riis ad convivium evocatum adorirentur, atque ita
 maximam *Tasmi* partem è medio sustulisse. De quo
 eorum facto *Tasmidarum* quendam apud *Tubbaum*
Yamani Regem questum, auxilium ab ipso contra eos
 impetrasse. Qui ergò Tribum *Giadis* adortus eos in-
 ternecone delevit, adèd ut post hæc nulla ferè *Tasmi*
 & *Giadis* memoria supersit.

Porro Tribubus *Arabum* deperditis accensetur eti-
 am *جرهم الاولی* *Jorham* prior. altera enim ejusdem
 nominismemoratur, quibuscum *Ismaelis* posteros coa-
 luisset volunt. *Jorhamum* autem priorem *Ado* *ویزخوون*,
 funditus periisse, & obliteratam esse eorum memori-
 am. Qui 80 capita una cum *Ngab* in arcam receptos
 fabulantur, inter eos *Jorhamum* horum patrem nume-
 rant. Multa de his, quas recensuimus, Gentibus, fa-
 bulantur *Arabes*, quæ omnia nihil aliud sunt quam
أحاديث طسم واحلامها *Fabula de Tasmo*, & mera
 somnia, ut proverbio jactant in eum, qui mira, qui-
 bus nihil inest certi, narrat. Hæc præcipuè ex *Is-
 maele Abulfeda*, qui fabulis non nimis indulgere vide-
 tur, aliisque, referre visum est, ut *Alcorano*, Poëtis &
 Proverbiis *Arabum*, in quibus frequens eorum men-
 tio occurrit, lucem aliquam afferrent. Verendum
 enim hic fuit magis nè nimium, quàm nè satis dice-
 rem, ideóq; non solùm à fabulosis istis, sed & *Alcorani*
 & Poëtarum testimoniis adhibendis abstinui.

Pag. 2. l. 11.

Duplici stirpe oriundi, scil. *Kahano* & *Adnano*
 Fuerit ergò *Kahtan*, idem qui *Foctan* filius *Eberi*.

Ira

Ita Scholiastes in Epist. *Ebn Abduni*, يقطن هو قحطان
Yuktan idem qui *Kabtan*, quod *R. Saadias* pro concessio
 habens in versione Pentateuchi Arabica pro قحطان
 Substituit قحطان, & *Georgius Ebn 'olamid*, *Elma-*
cina (quod Epitheton ab eruditionis soliditate, poti-
 us quam nomen) titulo jam notus, in prima Historiæ
 suæ parte, *Focktanum* Patrem Arabum vocat. *Adnanus*
 autem inter *Ismaelis* posteros censetur. *Kabiano* ergo
 oriundi العرب العاربة *Arabes puri*, genuini, *Adnani*
 العرب المستعربة *Arabes facti*, seu insititii. Hæc Ara-
 bum qui jam supersunt recepta est apud Historicos
 distributio, teste *Ismaele Abulfeda*. Alii tam hos quam
 illos pro insititiis habent, hac differentiâ quod *Kab-*
tani posteros العرب المبتعدة *Mosa. Arabes* nuncupent, *Ad-*
nani, quasi longius translatos العرب المبتعدة *Mosaarabes*,
 (monente *Jallaloddi Assoyutio* in libro *Meshar*,)
 neutros pro Arabibus puris reputandos; illos sc. fuisse
 præter jam dictas tribus *Adi*, *Thamudi*, *Taswi*, *Jadisi*,
 & *Jorhami*, tres alias, nempe *عمايق Amalecum*,
امتم Amtemum & *حاشم Hashemum*. quibus & alii duas
 præterea addunt, *عابيل Abilum*, & *بار Bar*, nisi
 à scriba erratum sit, quod suspicor. Hos omnes pe-
 riisse, exceptis reliquis quibusdam reliquis jam tri-
 bus confusim permistis, nec superesse qui Ara-
 bum purorum nomine censendi sint. Sunt & qui
Kabtanum ipsum, quem præcipuarum apud Arabes
 Tribuum patrem statuunt, posteris *Ismaelis* accense
 ant, ut testantur *Jallaloddius Assoyutius*, Scholiastes
 in Epist. *Ebn Asuni*, *Ahmed Ebn Yuseph* in historia, &c.
 nec reperiri jam alios quam Arabes, *Ismaelitas*, quæ
 nomina idem sonant apud Paraphrastas *Chald.* &
Arabes, *Genes. 37.* sed ut sententiam magis receptam

& viam à pluribus tritam sequamur, Arabes qui jam supersunt duplici stirpe oriundos pro concessio habeamus, *Kahiano puros*, *Adnano Monst arabes*, seu *infittios*. Hos cur ita nuncupent, rationem hanc assignant; Quod sc. *Ismael* eorum Pater cum origine, & lingua non *Arabs*, sed *Hebraus* fuerit, postquam cum *Forhamidus* affinitatem contraxisset, ipsorum moribus, Dialecto, & vitæ instituto assueverit, ipsoque oriundi in unam cum illis gentem coaluerint. Cur autem *Adnanum* potius quam ipsum *Ismaelem*, vel aliquem è posteris ab ipso propiorem, Tribuum patrem statuunt, in causa est quod ad ipsum usq; in Genealogiis suis inoffensâ serie ascendant, cum de iis qui inter ipsum & *Ismaelem* intercesserint, controversum sit. His præmissis, operæ pretium duximus, ut Tribus quæ utrâque stirpe ortæ perhibentur præcipuas recenseamus. Erunt forsitan quibus non ingratum erit quid *Arabes* de Originibus suis tradant audire.

Jokrsano ergò, seu *Kahiano* ex eorum sententia filii duo *Yaarab*, seu *Jareb*, qui *Arabum Yamanensium* pater, *Forham*, qui *Hejazensium*, (filios ei 31. unâ matre genitos assignant (teste * *Ahmede Josephi* filio, sed reliquos *Arabia* finibus egressos *India* regiones occupasse) *Jarebo* filius *Yashhab*, *Yashabo* fil. *Saba*, à quo originem ducunt quotquot sunt *Arabum Yamanensium Tribus* & *Reges*. filios scil. huic complures fuisse, è quorum numero *Hamyar*, *Cahlao*, *Amrus*, *Asfar*. Ab *Hamyaro* Tribus *Hamyarenses*, quarum pater *Kodaab*, à quo tribus *Hamyarensium* complures oriundæ *Kodaenses* denominantur. ex illis 1. *Calb*, seu *Filii Calb*, *Calbenses* quorû sedes

v. G. Schal.
in Epist. Ebn.
Abdan.

sedes olim *دومة الجندل* Duma vel Danmato'jandal,
 & *تبوك* Tabuc, & اطراف الشام Extremæ Syria Da-
 mascona ora. 2. *بھرا* Babrao. 3. *جھنہ* Jehainab,
 quæ Familia seu Tribus magna est & diversas sub
 se familias contribules continet. Sedes illis Borea-
 les *حما* partes, quæ mari *حما* quod scil. juxta
فولدم est alluuntur. Ex his fuit à quo originem
 traxit proverbium *عند جھنہ الضير المقيم* Apud
Johainam [seu *Johainiensem* verum est nuntium, fre-
 quentis apud Arabes usus; historiam ad calcem, in
 proverbiorum clencho attexemus *ان شا الله*
 4 *بلي* Baliyo. 5 *تنوح* Tanuch. Tribum hanc nobi-
 litavit insignis Poeta *Abulola Almoarri* qui *تنوحي*
Tanuchiensis fuit. Ejus vitam describens doctissimus
 Historicus *Ebn Chalican Tanuch* non tam tribum sin-
 gularem, quam plurium tribuum complexum sta-
 tuit, & primam nomini literam vocali *Dhamma* in-
 signiendam. 6 *بنو سليح* Bann Salih, Filii Salih,
Salihenses, qui cum desertum Syria incolerent à
 Regibus *Gassanensibus* videri & deleti sunt. 7 *بنو عذرة*
Bann Odra, Filii *Odra*. 8 *بنو نهد* Banu Nahl,
Nahdienses. 9 E Familiis etiam *Hamiyarensium*,
شعبان Shaaban.

Posterii *Cahlan F. Saba*. Horum Tribus diversæ:
 Insigniotes autem septem. 1 *الارن* Alard. 2 *طي*
Tay. 3 *من حج* Madhej. 4 *همدان* Hamdin.
 5 *كنده* Gendab. ex his *الكندي* Alcendi, cele-
 bris *Arabum Philosophus*, & *Almozanabbi* Poeta in-
 signis. 6 *مران* Morad. 7 *اممار* Ammar: hæ singu-
 læ varias continent familias. Familie *Azdersium*
 præcipuæ sunt. 1 *غاسان* Gassan, quæ Regum
 Syria *Damasc.* familia. 2 *الاروس* Alarou, & 3 *الخزرج*
الخزرج Alchazraj

Alcharraj, Yatbrehi incolæ, qui الانصار Al Ansary,
Ansariis, sc. Mohammedis profugi adjutores dicti.
 4. *خرابة Chozaab, Chozaenses, inde appellationem*
fortiti quod خرجت sc. quasi abscissi fuerint à reli-
quis Yamanensium tribubus, cum ob celebrem istam
inundationem سيل العرم in Alcorano dictam, se-
des mutare coacti in vallem Marri, Mecca vici-
nam, se recipere, ubi & principatum obtinue-
runt, & clavium Caaba custodiam, donec eas tan-
dem venderet Abu Gabshan quidam Cosiyo Karai-
shida, utre vini, cujus stultitia & sera poenitentia
proverbiis Arabum decantata, unde اخسر من
أبي غبشان dicunt, & ادم i. e. Magis dam-
num passus, (vel Magis serâ poenentiâ cruciatus)
quam Abu Gabshan. De Chozaensium origine dubi-
tatur, Maadiensis fuerint & Ismaele oriundi, an Ya-
manenses in eam sententiam à pluribus itur,
ut pro Yamanensibus habeantur ex Azdi posteris.
 Porro è Chozaensium familiis fuerunt *بنو المصطلق*
Banu'l Mostalak, posteri Mostalaki quos bello ag-
gressus est Mahammedes. 5. بارع Barek, qui à
loco juxta quem sedem fixerunt nomen mutuati
sunt. 6. دوس Dans. Regnum hi in Eraci confiniis
occupârunt. 7. عتيك Atac. 8. غابك Gabhek. 9.
Azdeneses etiam الجندى Banu Iolanda qui
Reges Ommani quorum unusquisque الجندى
Alsolandius audiit, atque hæ Azdensium familiae.
 Taiyensium pater *طي Taiyus qui اوداد Odad f. Zei-*
di, f. Cablan. Hi irrupente inundatione prædicta,
sc. سيل العرم Yamano pulsi sedem fixerunt in Najd
Hejazi provincia juxta montes احي Aja & سلمى
Salma, qui inde Montes Tay appellati. Taiyensium
 autem.

aurem familiae, 1. جديلة *Iadilah*. 2. نهبان *Nabhan*. 3. بولان *Bulan*. 4. سلمان *Salaman*, è quibus بختر جنو *Bohtarenfes*.

5. هاني *Hani*. Ex his *Aiyas* & *Kabisa*, qui *Noomano* in regno successit. 6. سدوس *Sodus*, cum *Dhamma*, atque ita à *Saduso*, altera tribu è *Rabia* posteris, vel, ut *Aliaubarius*, è *Shaibani*, distinguitur.

7. His accensentur بنو ثعلب *Banu Thoab*, filii *Thoali*, qui (inquit *Aliaubarius*) Pater tribus inter *Taiyenses*, è quibus fuit عمرو المشيخ *Amrus Moshici* filius, qui ارمي الناس *Hominum* sagittandi arte peritissimus.

Tribus etiam *Taiyensium* nobilitavit *Hatemus* decantatæ inter *Arabes* liberalitatis *Vir*: adeo ut cum insignem beneficentia *Virum* denotare velint dicant, *اجون من حاتم* *Hatemo liberalior*.

Quin & *Madhejo* oriundæ familiae plures, è quibus 1. خولان *Chawlan*. 2. جنب *Jamb*. 3. اون *Aun*. 4. سعد بنو سعد *Banu Saad*: quorum pater non antea mortuus est quam *Viris* ipso oriundis, qui equitantem comitarentur trecentis stipatus incederet, quos عشيرة i. e. cognatos suos appellavit

سعد سعد ad oculi invidi fascinum averrendum. Unde ipsis in cognomen cessit سعد العشيرة *Saado'l Ashirah*. Ex horum familiis جعفي *Joffius*, *Joffenses*: & زبيد *Zobaid*. *Zobaidenses*. 5. النخع *Alnachas*, *Nachasenses*. 6. انيس *Anis*.

4. همدان *Hamdan*, *Hamdanenses*, Tribus sunt, & ante & post *Mohammedem* celebris, لهم صيت في الجاهلية والاسلام

5. Tribus *Cendab*, est كندة *Cendab*, ita eorum Pater cui nomen ثور *Thaur*, cognominatus est

إبليس i. e. quod Patris erga se benefi-
centiam inficiatus est.

E Caudensium familiis sunt 1. ساكاسك Sacasce,
ساکسکس Sacasce, ساکان Sacan, ساکونیس Sacunenses.
2. شام Morad Moradienses, Eorum sedes erant
Montes Namian prope زبید Zabid.

3. انمار Anmar: Anmariensium, familiæ duæ.
1. بجله Bajla, unde بجله Bajdiensis. 2. خنجم
Charidam. Bajdiensis erat جرير Jariri quidam
& Mohammedis sociis, qui ob insignem pulchritudi-
nem, gentis suæ Iosephus audiit, à Poeta non sine
insigni Tribus suæ opprobrio laudatus hoc car-
mine,

لولا جرير ما كنت بجله، لعم القتي وبيدتي
e. e. القبيلة

Si non esset Jarir perisset Bajlab; Quam bonus
puer, quam mala Tribus!

De duabus hisce Tribubus dubitatur num Ya-
manenses fuerint origine, an Maado oriundæ Yama-
num postea petierint. Al Tauhar: in خنجم & بجله

Atque hæ Bani Cahlan familiæ præcipuæ. Tribus
Amro filio Saba oriundæ sunt, 1. لخم Lachm:
Lachmenses. E quibus Mundari celebris illa Regum
Hirensium familia. Nec non بنو الدار Banu'l Dar,
Darenses, quorum patrem عبد الدار Abdo'l Dari,
nomen à Daro Arabum Idolo, accepisse monet Al-
firauzabadius. 2. جدلم Iodham, quos non Yama-
nensibus, sed Maadiensibus à quibusdam adnumerari
monet Al Tauhar: qui etiam (ut & Al Firauzabadius.)
sedes eorum in montibus حشمي Hesmai collocat.
Iodhamo autem filii duo جشم Iosham & جرام Io-
ram qui omnium Jodamsensium patres. E familiis
Ioshame

Iofhamo oriundis est illa *عقبى بن السلم* *Atib*
Ebn Asim proverbio celebri, referentibus *Al Iau-*
hario, & *Al Firauzabadio*, sc. *عقبى* *او دى* i. e.
Periit Atib. quod in eos jactatur qui dum spe fa-
 lutis inani se lætant miserè pereunt.

Tribus *Ashaaro* filio *Saba* oriunda. *بنو الاشعر*
Bann'l Ashaar, & *الاشعريون* *Ashaarionfes* appel-
 lantur, *Ashaarum* filium *Saba*, filii *Tashab* &c. sta-
 tuit *Al Iauharius*, at *Al Firauzabadi*, *Ashaarum*
 ait esse *Nabum* fil: *Oddi*, *Ashaar* autem dictum
 quòd cum nasceretur *عليه شعر* *Pilosus* fuerit.
 Porro *بنو املة* *Banu Amela*, *Amelenses*, po-
 steri *Amela* filii *Saba* perhibentur, suntque ex
 octo tribubus quæ ab *Tamano* ob *سبيل* i. e.
Inundationem Aram in *Syriam* *Damascenam* profectæ
 sunt, sedem prope *Damascum* in monte qui ab illis
جبل املة *Mons Amala* audit, fixerunt. De
 his monet *Al Iauhari*: esse eos reverà *Tamanenses*
 è *Saba* posteris, at esse qui eos *Kasado* oriundos
 volunt. Atque ita certè statuit *Al Firauzabad*.
 Atque hi quos ordine recensuimus *Arabes* regio-
 nis *Taman* incolæ, *Saba* posteris, quorum ad nos
 memoria pervenit.

Arabes *Most Arabes* seu *insitij* qui ab *Ismaele*
 genus ducunt.

Ismaeli peperit uxorem quam è *Ioachimidis* duxit fi-
 lios duodecem, è quibus *قيدار* *Kidar*, quem non-
 nulli volunt ab avunculis suis diademate & impe-
 rio ornatum. *Kidari* filius *حمال* *Hamal*, *Hamali*,
نابت *Nabt* vel *نابت* *Naber*, (quanquam alii *Na-*
berum *Kidari*, alii ipsius *Ismaelis* filium statuant) *Na-*
beti *سلمان* *Salaman*, *Salamani* *الهميع* *Al Ho-*
maisao,

maisao, Hymaisai البيع Alyasao, Alyasai واد Odad,
 Odadi او Oddo, Oddi عدن Adnan, Adnano filii
 duo عك Acc, à quo بنو عك Accenses, & ما
 Maad, Maado navi قضاة Kodas, à quo Kodaenses,
 & نزار Nazar, cui filii quatuor مضر Modar, in re-
 cta linea Genealogiæ Mohammedæ. Extra lineam
 ايان Aiyad, qui Modaro natu major, omnium Ai-
 yadensium qui è Moadi posteris pater. Aiyadas au-
 tem relicta patriâ Hejaz una cum familia suâ in
 Eraci fines se recepit. Aiyadensis tuit كعب
 Caab iste cujus insignis liberalitas in proverbium
 abiit, كعب اجون من كعب Caabo liberalior: ut &
 قس Kossus, cujus eloquentia proverbio non minus
 noto celebrata: dicunt enim قس ابلغ من قس
 & قس Eloquentior Kosso.

3 ربيعة Rabia qui ربيعة العرس Rabiato'l Pharas,
 [i. e. Rabia Equorum] cognominatus quod Patris e-
 quos jure hæreditario fortitus sit. Huic nati اسد
 Asad, & ضبيعة Dobiyah, Asado جديلة Jodailah,
 &c. E Jodailensibus, Tribus وائل Wayel, è Wayel
 بكر Becr, & تغلب Taglab, è Taglabo كليب
 Colaib Rex Bani Wayel, quem interfecit جساس
 Jassas, cujus cædes belli inter Wayelenses, Becrenses,
 & Taglabenses causa: è Becro بنو شيبان Bann Shai-
 ban, è quibus مروة Morrah, & filius ipse Jassas:
 nec non طرفة Tarfab Poëta celebris: Becrenses
 etiam مرقش الاكبر Morrakesh o'lachar, i. e. ma-
 jor, & مرقش الاصغر Morakesh o'l asgar, i. e. mi-
 nor, Poëta. E Becro item بنو حنيفة Bann Hanifah,
 è quibus famosus iste Pseudopropheta Mosailemah
 mendax. Ex Asadi filiis insuper عنزة Anzah, à quo
 بنو عنزة Bann Anzah qui Chaibari incolæ ex his

القارطان seu", *Duo Coriarij*, quorum infortunium
 anam dedit proverbio لا اتيك او يوبون القارطان
 i. e. *Non ad te veniam donec redierint duo Coriarij: &*
 اما القارط العنزي ابا
Anzicensis redierit. Porro è *Dobaiya* f. *Rabia* po-
 steris متلمس *Motalammes* Poëta, à quo & ortum
 habuit proverbium: sc. صحيفة المتلمس *Literæ Mo-*
talammesi.

E tribubus itidem *Rabia* نمر *Nemr*, & لحييم *Lo-*
baim, & عجل *Ajal*, & بنو عبد القيس *Banu Ab-*
dilKais.

E posteris etiam *Rabia* سدريس *Sadus*, & الهازم
Allabazem, & انمار *Anmar*, cujus in *Taman* profecti,
 cum multiplicarentur posterii, *Tamanenses* habiti sunt.

Modaro prædicto natus in recta serie (*Genealogiæ*
 sc. *Mohammedis*) الياس *AlYas*, extra seriem قيس
 انا ائلف الناس & *Alnas* dictus, ut in
 proverbio, اذا ائلف الناس اخلف الياس
 i. e. Si perdidit *Alnas*, rependet *Alyas*. Multarum hic
 Tribuum Pater. Ortæ sc. illo Tribus هوازن *Hawa-*
zenenses, qui filii *Saad Ebn Becr*, *Ebn Hawazen*, apud
 quos nutritus *Mohammedes*. E tribubus *Kaisi* etiam
 بنو كلاب *Banu Celab*, è quibus *Halebi* sive *Aleppi*
 Domini, quorum primus صالح *Saleh Ebn Merdas*.
 Exiisdem Tribus عقيل *Okail*, quæ Regum *Musal* fa-
 milia. Item بنو عامر *Banu Amer*, & صعصعة *Saa-*
saab, & خفاجة *Chafajab*, penes quos ab antiquo ad
 hæc usque tempora imperium *Eraci*. *Hawazenenses*
 etiam ربيعة *Banu Rabiab*, *Ebn Amer*, *Ebn Sasaa*,
 &c. Nec non چشم *Jashim*. è *Jashimo* درين *Doraid*
Ebn Alsamab.

E *Kais* etiam بكر *Bacr*, & هلال *Banu Helal*,

جشم
 al
 Jashim.

& *Thakif*, *Thakifenses* (quos alii *Aiyadenses*, alii *Thomudi* reliquias perhibent) *AlTayefi* incolæ. *Kaisenses* insuper *Banu Nomair*, & *Bahלה* *Babelah*, & *Mazen*, & *Gatfan*, & *Banu Abas*, *Abasensis* autem erat *Antarah*, iste decantatæ inter *Arabes* fortitudinis heros. *Kaisenses* etiam *Gatfanida* *ASjaa*, *ASjaenses*. Nec non Tribus *Salim*. Et *Banu Dhobyan*, è quibus *Banu FaZarah*, atque ex his *Hesnu*, cujus insignè liberalitatem ita prædicat *Poeta*.

ترأه ان انا ما جيته متهللا كانك تعطيه
 e. e. الذي انت سايله

Videbis eum cum accesseris exultantem, Ac si dares illi, quod ab eo petis.

Inter *Dhobyanenses*, & *Abasenses*, fuit celebre illud bellum *Dabes* & *Gabrah* (qui duo Equi litis materia) quod 40 annos duravit. Unde lites sedatu difficiles hoc indicant proverbio, *Accidis inter eos bellum Dabes & Gabrah*. *Dhabyanensis* fuit *AlNabegah* *Poeta* celebris. Porro è Tribubus *Kaiso* oriundis *Adwan*, *Adwanenses*, qui regionem *AlTayef* ante *Thakifenses* incoluerunt. Ex his *و الاصبع* *DhulAsbaa* *Poeta*.

AlTaso in *Seriei Genealogicæ columna* (ut loquuntur *Arabes*) filius *Modrecab*, extra columnam *Tabekah*. Hi, quibusdam à Matre *Chendaf* denominati, & Tribus ipsis oriundæ *Banu Chendaf*, *Chendafida*. A *Tabekah* *Banu Tamim*, & *Rabbab*, & *Banu Dabbah*, & *Banu Mozainah*, à Matre appellati. *Modreca* natus in recta
 lineæ

linea خزيمه Chozaimah, extra lineam هذيل Hodhail,
 Hodhaliensium الهذليين (è quibus
 أبو ذؤيب Abu Dhowaib Poeta,) & غالب Galeb, &
 سعد Saad, & قيس Kais.

Chozaima in recta serie natus كنادة Cenana, ex-
 tra seriem الهون Albawn, & اسد Afad, Hawmo ori-
 undæ Tribus عضل Adal, quarum pater Adal, Hawmi
 filius. Et الديش AlDaish qui Hawmi frater. Dictæ
 hæ tribus القارة AlKarab, sc. (monente Alfanbario)
 اجتماعهم والتفاهم
 συμπελασμέναι fuerint. Afado oriundi الكاهلية Caba-
 liensis, & دونان Dudan, aliique qui omnes ab eo
 Afadiensis denominati.

Cenana in recta linea natus النضر AlNadr. cui fra-
 tres complures, sc. عين مناة Malcan, ملكان
 Abd Manah, عمرو Amrus, عامر Amer, مالك Malec.
 Malcano oriundi Banu Malcan; Abd Manaho autem
 Tribus complures. 1. بنو غفار Banu Gefar. 2. بنو
 بكر Banu Bacr, è quibus الديال AlDiyal. Diyaliens-
 ses. 3. بنو لايث Banu Laith. 4. بنو الحارث Banu'l
 Hareth. 5. بنو مدلاج Banu Modlaj. 6. بنو ضمرة
 Banu Damrah.

Ab Amro autem, Cenana filio, ortum ducunt
 العمريون Amrienses, ab Amro العامريون Amerienses.
 A Maleco بنو فراس Banu Pheras. E Tribubus eti-
 am Cenana الاحابيش Habashite quos falso nonnulli,
 nomine decepti, pro Abyssinis habent.

Nadro quem falso nonnulli Koraisum vocant, na-
 tus in recta serie مالك Malec. Maleco فهه Phehr, qui
 & قریش Koraisih, seu ille potius à quo denominati
 Koraisite ob audaciam, sc. قرش quod bellua
 Marina nomen. Phebro in recta linea غالب Galeb, ex-

tra lineam محارب Mobareb, & حرت Hareth. Mobarebo oriundi محارب بنو Banu Mobareb, qui iidem شيبان Shaiban: Haretho الخلاج Banu'l Choloj. Galebo natus in recta linea لوي Loya. Extra lineam ادرم الاكرم Taiyemo'l Adram, i. e. Taiyem imberbis cujus posterii Banu'l Adram. Loya natus in recta linea كعب Caab, extra lineam, 1. سعد Saad. 2. خزيمه Chozaimah. 3. الحارث AlHareth. 4. عمرو Amer. 5. اسامة Asamah, (quibus addit author libri Masalec چشم Iosham, عوف Auf & عمرو Amrum) à quorum singulis excepto Haretho denominatæ Tribus. E filiis Ameri عمرو Amrus, & عبد و ن Abd Woddi.

Caabo natus in linea recta مرة Morrah. extra lineam هفصيص Hofais, & ادنى Ada. Hofaisi posterii بنو جمح Banu Femah, & بنو سهم Banu Sabm, Ada, Banu Ada, è quibus الخطاب عمر بن Omar Ebnol Chetab, &c.

Morra in recta linea successit كلاب Celab. Extra lineam sunt تيم Tayem & يقطه Yoktdhab, Tayemo oriundi Banu Tayem, è quibus ابو بعر Abu Becr, & طلحة Talhab Yoktdhabo aut è بنو مخزوم Banu Machzum, è quibus Chaled Ebn 'ol Walid. Celabo natus in recta linea كفا Kofa, extra lineam زهرة Zabrah, à quo Banu Zabrah, è quibus originem duxit Amenah, Mohammedis Mater. Magni autem erat Kofa inter Korashitas suos nominis, & cui claves Caaba restitutas debent. Illi natus in linea recta عبد مناف Abd Manaph (cui nomen مغيرة Mogirah) extra lineam عبد الدار Abdol Dar, & عبد العزى Abdol Uzza. Abdol Daro oriundi بنو شيبه Banu Shibah. Ex Abdol Uzza posteris زهير Zohair, & خديجة Chadijah.

Abd Manapho natus in linea recta *هاشم* *Hasbem*, qui populi sui princeps fuit, ac primus *الر حلتين* i. e. binas pabulatorum catervas, æstivam, sc. & hybernam, quarum in Alcor: fit mentio, apud eos instituit. Extra lineam 1. *عبد شمس* *Abd Shems* qui pater *أمية* *Ommaiya*, à quo *Ommawaide*, è quibus *Othman Ebn Affani*. Nec-non *Moawiab Ebn Abi Sofyan*, & *Merwan*.

2. *المطلب* *AlMotallab*, à quo *المطلبيون* *Motallabida*. E quibus fuit *Antistes* lectæ *Shafiensis*, sc. *Mohammed*, *Ebn Edris*, *Ebn il Abbas*, *Ebn شافع* *Shafca*, &c.

3. *ذو قل* *Nawfal*, A quo *النوفليون* *Nawfalida*. *Hashemo* natus in linea recta *عبد المطلب* *Abdol Motallab*. *أبدول* *Motallabo* *عبد الله* *Abdollah*, in linea recta. extra lineam omnes patrum *Mohammedis*, sc. *حمزة* *Hamzah*, *العباس* *AlAbbas*, à quo *Chalife Abbasida* genus ducunt. *أبو طالب* *Abu Taleb* pater *Alis*, *أبو لهب* *Abu Labeb*, *الغيداق* *AlGidak*, *الحارث* *AlHarreth*, *جحل* *Jabel*, *المقوم* *AlMokawan*, *ضرار* *Ddarar*, *الزبير* *AlZobair*, *قتب* *Ketbam*, *عبد البكة* *عبد* *Abdol Caaba*. *Abdollahi* filius *Mohammedis*, qui natus anno *الفيل* i. e. *Elephantis*, quæ *Arabum* ante *Hejram* Epoche.

Atque hæ præcipuæ sunt *Arabum* antiquiorum tribus. Ego certe *Maimonidi* inter eos qui non magni sint momenti, quibusque pervolvendis non multum infumi debeat temporis, libros *العرب* *انسلي* i. e. *O-rigines Arabum* numeranti facile assenserim, quas tamen hoc loco qua potui fide ex *Ismaele Abulfeda* & *Shahaboddino Ahmede Ebn Tabya* aliisque ut referrem eo inductus sum, quod scribit ille, qui *Chronicon Sara-*

cenorum quod in calce Alcorani Latine versi habetur, edidit, sc. Non posse barbara illa Nomina recte instaurari sine libris Arabicis: Bene addit, Nec etiam multum in his momenti est situm. Quod si vel aliquantillum infit, tabulam istam ex qua reponi possint, Lectoris oculis subjecimus.

Duplexque iis pariter convenit status, Ignorantia alter, alter Islamismi.] Ita sc. tempora & conditionem Arabum, qui ante & post Mohammedem distinguunt, الجاهلية sive Ignorantia, quem vocant, statum sic describit Ebnol Athir, esse sc. الحال التي كادن عليها العرب قبل الاسلام من الجهل بالله ورسوله وشرائع الدين والمفاخرة بالانسان والكبر والتعجب وغير ذلك i. e. Statum in quo fuerunt Arabes ante Islamismum, quod ad ignorantiam Dei & Apostoli ejus & constitutionum religionis, & gloriationem de prosapia [nobilitate] & superbiam & fastum, &c. Islamismum autem vocant الطاعة والادقيا لله, cum quis Obedientiam & submissionem Deo profiteatur. Vel ut rectius Mustafa Ebn Kassai in libro Taarifat. الاسلام هو الخضوع والادقيا بما اخبره الرسول is demum, Islamismus est, cum quis se iis qua à Mohammede tradita sint submittat & auscultet, seu religionem ab eo institutam amplectatur.

Ita sc. (referente Sbarestano) roganti Gabrieli speciem ac habitum Arabis induto, Quid esset Islamismus? Respondit Mohammedes, ان وتشهد ان لا اله الا الله واني رسول الله وان تقم الصلوة وتو في الركوة تصوم شهر رمضان وتحتج البيت ان استطعت اليه سبيلا . e. Ut confitearis non esse Deum prater Deum illum, & Me esse Apostolum Dei, & ut tempora precum statuta diligenter observes, & Eleemosy-

nam præstēs, & mense Ramadani jejunes, & ut ad Caabam, si commode possis, peregrinationem religionis ergo instituas. Hanc definitionem testimonio suo comprobasse Gabrielem. Hinc ergo sectam suam *Aleislam*, *Islamismum*, se *Muslemos*, seu *Islamitas* appellant. at *Judei* transpositis literis, eos *Ismaelitas*, & religionem ipsorum *Ismaelismum*: per contemptum quidem, at nomine quod ipsi facile admiserint; utpote qui *Ismaelem* tam generis quàm religionis suæ parentem post *Abrahamum* agnoscant, nec aliam esse contendant quam profitentur doctrinam ab ea, quam ipse olim à patre *Abrahamo* acceptam professus, posteris suis commendatam reliquit. Quod si semel à *Sharestanio* didicerimus, melius quæ postea dicenda sunt, & quid prætexuerit *Mohammedes* & quid egerit intelligemus. Sic igitur ille

لما انشعب النور الوارث من آدم الي ابراهيم
ثم الصادر عنه في شعبين شعب في بني
اسراييل وشعب في بني اسمعيل وكان النور
المتحدر الي بني اسراييل ظاهرا والنور المتحدر
الي بني اسمعيل مخفيا كان
يستدل علي النور الظاهر بظهور الاشخاص
واظهار النبوة في شخص شخص ويستدل علي
النور المخفي بابانة المناسك والعلامات
وستر الحال في الاشخاص وقبلة الفرقة الاولى
بيت المقدس وقبلة الفرقة الثانية بيت
الله الحرام وشريعة الاولى طواهر الاحكام
وشريعة الثانية رعاية المشاعر الحرام وخصما
القريب

الفريق الاول الكافرون مثل فرعون وهامان وخصما
الفريق الثاني المشركون من عبدة الاصنام
والاوثان

i. e. Postquam divisa est lux qua ab Adamo ad Abrahamum, deinde ab eo ad posteros derivata est, in duas partes; quarum una apud filios Israelis mansit, altera apud filios Ismaelis; fuitque lux qua in posteros Israelis descendit manifesta; qua ad posteros Ismaelis pervenit, occulta; lucis illius clarioris indicium factum est multarum personarum apparitione, & prophetia in multis ex ipsis manifestatione; at lucis obscurioris, declaratione rituum & signorum, et inter paucos conclusus est rei status. Keblab autem secta prima fuit Templum Hierosolymitanum, Secunda vero Templum Meccanum, Lex prioris, iudiciis manifestis constabat, posterioris, observatione Signorum Sacrorum. Inimici prioris, fuerunt infideles, ut Pharaoh et Haman, posterioris autem, *والمؤمنين* seu Idololatra, Idolorum et Statuarum Cultores.

Hæc ille. Quid aliud ergo erit *Islamismus* quam *Ismaelismus*? *Ismaelem*, *Zorhamidas* & *Amalekitas* *الى الاسلام* seu, ad *Islamismum* invitasse dicunt; *Mohammedes* ergo in quem lucem illam prophetiæ in ipso terminandæ signum, defuisse volunt, dum apertio-rem rituum *Ismaelitarum* sectæ propriorum doctrinam *Alcorano* (coelitus, ut fingunt, demisso) tradidit, *Arabesque* suos ab Idolorum cultu revocavit, *Ismaelismi* sub *Islamismi* titulo restaurator haberi voluit.

Pag. 2. l. 15

Fuitque regnum ipsorum penes Tribus *Kabtan*, &c.] Quod de Veterum *Arabie* Regum memoria superest.

ſapereſt كثير من قليل *i. e. paucum admodum de multo* eſſe extra dubium eſt. Ne penitus oblivioni traderentur eorum tam nomina, quam res geſtæ, illorum diligentia debemus qui antiquitus ore tradita, nec aliis, quàm labili hominum (qui *سجل النسيان*) ac apud Arabes juxta Grammaticorum non paucos ab oblivione nomen fortiti) memoria, archivis reſpoſita literis conſignârunt. Si cui operæ pretium videatur veteris hiftoriæ reliquias typorum etiam *fidei committi*, non gravabimur hic catalogum tam eorum qui apud *Hamyareſes* in regione *Yaman*, (quibus primas deſert Author noſter) quam qui alibi regnârunt, ex *Abulfeda*, *AlFannabio*, *Ahmede Joſephi filio*, Scholiaſte in *Epistolam Ebn Abduni*, &c. excerptum ſubnectere.

Regum Yamanenſum ſeries.

1 *قطان Kabtan i. e. Joſtan Eberi filius.* Fertur hic *اول من ملك ارض اليمن ولبس التاج* *i. e. Primus qui in Yaman regnavit, et Dadema induit.*

2 *يعرب Yaarab Kabtani filius, atque hic اول من نظفها لعربية واول من حياها ولده بتحية* *من ذطفها لعربية واول من حياها ولده بتحية* *i. e. Primus qui Arabice locutus eſt, et quem primo ſalutârunt filii ipſius ſalutatione regni (ſeu ملوك i. Regum) propria, nempe, Abnuas maledictionem & prosperè, ſeu jucundè agas manè. De ſalutandi, ſive bene precandi formula iſta, quam Regum ſuorum propriam eſſe voluerunt *أو يقولون* Arabes non inutile fuerit pauca hic explicationis gratia attexere.*

Sic igitur *Almotarrazi* in libro *Mogreb.* ان اهل الجاهلية كانوا يحيون الملوك بقولهم
 ابيت
 ابيت

ابيت اللعن ولا يخاطبون به غيرهم حتي ان
 احدهم انما تولى الامارة والملك قيل له فلان قال
 التسمية i. e. *Arabes prisca Reges suos salutabant his ver-*
bis, Abnuas maledictionem. nec alium quempiam pra-
ter eos hac formula compellabant, adeo ut cum ipsorum quis
ad regnum evectus esset, de eo dicerent o serra salutationem
accepit. Unde & التسمية i. e. Salutatio, idem apud
iplos per محاز i. e. per Metaphoram valet ac Reg-
num, & حياكي الله quod proprie sonat Deus vi-
tam tibi prolonges) idem ac ملكي الله Deus te ad
Imperium evehat, testibus Alfauharo & AlFiran-
Zabadio &c. Quod ad formulæ autem significationem,
 ابيت اللعن كان هذا في تحايا
 الملوك في الجاهلية والدعاء لهم ومعناه ابيت ان
 i. e. *Formulâ hac, تفعول فعلا تلعن بسببه وتذم*
abaita/laam, i. e. Abnuas maledictum, Reges suos olim
salutabant, iisque bene precabantur; sensus autem ejus
hic est, Curvè facias aliquid cujus causâ, maledictis re in-
cessant, et convitijs proscindant. Eadem ferè apud Al-
Fauharium legimus. Observatu autem hic dignum est
 ابيت quod Imperandi vim habet, prateriti
 formâ efferri, ac sonare, quasi rem gestam narraret,
Abnuisti, seu Noluisi maledictionem: Quod & in aliis
sive bene, sive male precandi formulis, apud Arabes
fieri solet. Cujus rei rationem, quia non adeò trita est,
ex Albarezii in Sermones Ebn Nobat a Scholiis referre
libet. Ille igitur comprecationem istam quâ quoties
 صلى الله
 فعل
Mohammedis nomen proferunt, utuntur sc. Propitius sit ei Deus explicaturus, hæc habet
 ماض معناه الدعاء اي اللهم صل عليه ولما
 كان البناء صيغة صيغة الامر والامر للانبي
 ارادوا

ارانوا ابعانه عن ذلك فجعلوه بلفظ الخبر مثل
 غفر الله لك واحسن اليك وليس هذا في الصفة
 i. e. Verbum *præteriti temporis hic .comprecandi significatum habet*
sc. Deus sis illi propitius. Cum autem hujusmodi locutio-
nis imperii speciem habeant; Imperari autem inferioribus
solcat, hoc refugientes, eas verbo præteriti enuntiant, ut
 احسن اليك غفر الله لك *Propitius fuit tibi Deus, et*
Benefecit tibi Deus, ubi non pro revera præterito ha-
beri debet verbum, sed petitionis, ac supplicationis
sensum habere, ut imperativi vicem sustineat, viz:
Propitius tibi fit, Benefaciat tibi Deus:

3 *Yashhab, Yaarabi filius.*

4 *Yashhabi filius, (q. d. Servus Solis) عبد شمس*
 qui quod multa ab hostibus spolia reportaverit
 وسبى خلقا كثيرا i. e. *Multos fecerit captivos, inde*
 cognominatus est *Saba. hic celebrem in regione*
 مارب *Mareb aggerem struxit, atque ipsam urbem Ma-*
 reb quæ inde مدينة سبأ i. e. *Vrbs Saba audit. Alii*
 مارب *Saba autem ur-*
 bis, alii *Mareb cognomen regis qui Yamano impera-*
 vit. *Saba isti filii erant complures, è quibus*
 حمير *Hamyar*, *كهلان Cablan*, *عمر Amrus*, *اشعر*
Ashaar, &c.

5 *Hamyar Saba filius, cui nomen illud (ut*
 volunt) inditum *الحمير لكثرة لباسه الثياب الحمير i. e.*
 quod plerumque *vestibus rubris indutus incederet. Hic*
Thamudum ex Yamano in Hejazum expulit. [ac pri-
 mum hunc è regibus *Hamyarensibus capiti suo dia-*
 dema aureum imposuisse referunt *Alfannabius &*
Ahmed Iosephi. filius]

6 *Wayel*, *Hamyar* filius ita *Abulfeda*, at alii *Hamyar* fratrem ipsius *Cablanum* successisse volunt. & pro *Wayel*, habent *Wathel*.

7 *Alfacac*, *Wayeli* filius. *AlJanbari* *Alfacac* filium *Wayele* vocat.

8 *Yaafar*, *Alfacaci* filius.

9 *Dhu Riyash*, cui nomen *عامر* è posteris *Asi* filii *Hamyar*.

10 *AlNeoman*, *Yaafari* filius, *المعافر* *AlMofer* dictus, qui collectis copiis *Amerum* fugavit.

11 *Asmah* *Noomani* filius.

12 *Shaddad* filius *Adi*, f. *AlMatata*, f. *Saba*, qui ad ultimum usque occidentem pertingens multa potentia suæ vestigia reliquit.

13 *Lokman*, *Shaddadi* frater [at *Allannabius* post *Shaddadam* collocat *Morthedum*, qui *Dhu Aud*, cognominatus, (quem sexcentos annos regnasse refert *AlFiranzabadius*) deinde *Amrum* *Morthedi* filium.

14 *Dhu Sadad* ejusdem fater.

15 *AlHareth*, *Dhu Sadadi* filius, qui *AlHareth alRayesh*, quod reportatis in *Tamanum* spoliis populum ditavit, cognominatus est. quoniam *رأش الناس في ايامه* [Because in his days they feathered their nests, ut loquuntur nostrates,] à *ریش* quod propriè plumam per metaphoram opes denotat. Hic ille est qui *تبع الاول* i. e. *Tobba* primus audit.

16 *Dhu'l Karnain* *Asaab*, *Rayeshi* filius: atque hunc *Bicornem* istum, cujus in *Alexandro* mentio, non *Alexandrum Macedonem* esse voluit

lant ex Ebn Abbasi sententia.

17 *Dhul Manar Abraham, Dhul karnain* filius, inde cognominatus, quod primus ضرب المنار على طريقه في مغازيه ليهدى بها رجوعه. *Pharos in via struxit cum hostes bello invaderet, eos inter redeundum via indices habiturus.*

18 *Africus, Abrabe* filius, à quo denominata *Africa* referentibus *Allannabio, Ahmede Josephi* fil. & Schol in Epist. *Ebn Aldun, & Barbari*, populi à *Joshua* fugati reliquæ, è *Palestina, Egypto, &c.* in eas quam jam occupant sedes, translati.

19 *Dhul Adhaar Amrus, Africi* frater, inde *Dominus terrorum*, seu *Terribilium* cognominatus, quod monstruosum quoddam hominum quos bello ceperat, vel (ut alii) *Simiarum*, aut *Satyrorum*, genus in *Tamanum* invexit, quibus tunc primum visis territus atque consternatus est populus.

20 *Sharhabil*, è *Sarsaci* posteris, quem pulso *Dhul Adhaar* Regno præfecerunt *Ham-yareses*.

21 *AlHodbad, Sharhabili* filius.

22 *Balkis, Hodhadi* filius annos 20 regnasse fertur atque hanc eam perhibent *Saba* reginam, quæ *Salomonem* adiit, ei que nuptam.

23 *Nasherol neam* i. e. *Spargens beneficia*, ita dictus ob insignem liberalitatem, cum aliàs nomen ipsi esset *Malec*. hunc, cum exercitum quem in Occidentem duxerat, arenâ obrutum perdidisset, statuam ex ære conflataam erexisse tradunt; cuius pectori characteribus antiquis insculpenda curavit hæc verba, *Non est pone me aditus*. Non ultra. *Sharhabili* filius.

24 شمر درتش *Shamer Taraash* i. e. *Shamer* qui tremuit, tremens à tremore qui ipsum occupaverat denominatus. *Nasberi* filius, vel juxta alios *Africi*. ab eo *Samarcandam* nomen traxisse volunt.

25 ابو مالك *Abu Malec*, *Shameri* filius.

26 عمران *Amran*, *Ameri* filius, è posteris *Cablani*, translato tunc imperio à posteris *Hamyari*, ad posteros fratris ipsius *Cablan*. fuit *Amran* iste *كاهنا* *Hariolus*.

27 عمرو بن عامر *Amrus* filius *Ameri*, cui cognomen *مزقيا* *Mazikia*, quasi *Dilacerator* dicas, inditum, quòd binas quas quotidie induebat, vestes, vesperi dilaceraret, eas vel ipse rursus induere, vel ut ab aliis induerentur, pati dedignatus. v. *AlFauharium* & *AlFirauZabadium*, &c.

28 القرن الاقرن *AlAlkran* f. *Abimateci*.

29 ذو حبشان *Dhu Habshan*, *Akrani* filius, atque hic est qui *Tasmum* & *Tadisum* (ut perhibent) è medio sustulit.

30 تبعة *Tobbaa*, *Alkrani* filius.

31 كليلكرب *Colaicarb*, (vel ut *AlFannabius*, & *Abmed Ebn Yusuf*. ملكي بكرن *Molaic Yacrab*, *Tobba* filius.

32 ابو كرب اسعد *Abu Carb Asaad*. qui تبعة الاوسط i. e. *Tobbaa medius*, cujus in *Alcorano* mentio; 700. ante *Mohammedem* annis floruisse perhibetur, ac primus *Caaba* aulae circumdedisse, Ejus suasu ac ignis, quem in rebus dubiis consulebant *تاكل* *المبطل* quod qui falsum prætenderet, consumere soleret; qui verum diceret, intactum relinqueret indicio, *Hamyarenses* ab *Idolorum* cultu ad *Judaismum* conversi, atque inde fuit *اليهودية في اليمن* *Indaismi*

AbulFeda paulo aliter, quod se. quoties in publicum prodiret, novam assumeret vestem lacerata priore.

Judaismi apud Yamanenses origo. v. Allannab. Abmeden & Scholiasten Ebn Abduni. Mortuus est à suis occisus.

33 حسان *Hassan, Tobbai filius; hic cum eos qui patrem interfecerant, è medio sustulisset, ipse à fratre interfectus est.*

34 عمرو *Amrus Tobbai filius cognominatus الأعوان i.e. Dominus lignorum, quod continuis vexatus morbis, ne ad secessum, nisi sella portatus, iret.*

35 عبد كلال *Abd Celal, Duk awadi filius.*

36 تبع حسان *Tobbaa Hassan, (at Abulfeda Tobbaa filius Hassani, f. Colaicarb.) تبع الأصغر, Tobbaa minor, vel minimus dicitur.*

37 الحارث *AlHareth, Amri filius: qui & Iudaismum amplexus est.*

38 مرقد *Morthed, Celali filius: post quem. divisum est Hamyarensum imperium. Regnâsse tamen post illum perhibetur;*

39 وكيعة *Waciaa, Morthedi filius.*

40 ابرهة *Abraham, Alfababi filius: qui cognominatus est شبة الكمد*

41 صحبان *Sabban: ita AbulFeda, at loco ejus habent Allannab: & Ahmed ابن دايقان Ebn Dakikan, cui fuit celebris ille Amri Ebn Maadi Cerbi gladius, سفسامة Samsama dicitur, qui cum postea in manus Rashidi Chalifa pervenisset, ac ad ipsum Gracorum Imperator gladios quosdam præstantes misisset, ille coram Legatis prehenso Samsama eos omnes medios, raphanorum instar, scidit, ut ne minimum interim in Samsama acie vestigium appareret.*

42 ذو شانتر *Du Shanatur. Ita, teste AlFirauza badio,*

badio, dictus له زائدة لاصبع quòd digitus illi esset
superfluus: at *Al Faubarinus* الشناتر *Tamanensibus*
inaures dici scribit, atque inde cognominatum regem
 istum cui nomen لختبة *Lachtiash*. Homo impurif-
 simus, qui pueros nobiles turpi libidine dehonestavit
 quo *Hamyaensium*, apud quos *Cinædum* regnare ne-
 fas, imperio inepti essent.

43. دو نواس *Du Nowas*, ita à *Cincinnati* à ter-
 go pendulis dictus cùm alias nomen ipsi esset يوسف
Yusef, seu *Josephus*. Hic omnes qui *Indaismum* profi-
 teri recusarent in اخدون i. e. foveam ignis accensam
 coniecit. Unde & صاحب الاخدون quasi *Dominus*
foveæ appellatus. Ejus meminit *Alcoranus*. annis 70.
 ante *Mohammedem* floruit.

44. دو جدان *Du Iadan*, i. e. Voce amænâ
 præditus. Ultimum hunc statuit *AbulFeda*, regum
Hamyaensium, quorum imperium (juxta ipsum) du-
 ravit annos 2020. at secundum *Allannabium* & *Abme-*
dem ultra 3000. Quot annos singuli regnarunt non de-
 signavimus (inquit) quòd omnino incertum sit quod
 iis vulgò attribuitur spatium. Unde est quod dixerit
 Author قوارخ الامم i. e. *Ararum*, seu *Historiæ*
 gentium, non esse inter omnes *historias* اسقم
 من قوارخ ملوك *historia regum Hamyaensium*, cùm pro tot annorum spa-
 tio tam paucos numerent reges. Sex enim & viginti reges
 (inquit) numerant, quorum regnum 2020. annorum spa-
 tium compleat. Hæc ille, at *Authorem* ab eo citatum
 erroris hac ex parte inculcat *Allannabius*, quòd certum
 fit & alios post *Mazikiam* regnâsse. Nisi ita excusari
 possit ut dicatur 26 solum esse de quorum regno con-
 veniat inter *historicos*. Annos ergo quos ipsorum
 nonnullis

nonnullis assignant alii, omisimus & nos, *AbulFeda* judicium secuti. Post *Dulladan* imperârunt regioni *Yaman* ex *Abyssinis* & *Persis* octo: deinde in *Mosseman*.
norum potestatem redacta est. ita *AbulFeda*. at *Al-*
Iannabius & *Ahmed Ebn Yusuf*, ultimum regum *Ham-*
yarensium statuunt *Du nowas*, qui cum 260 annos juxta
Alfannabium, 66. juxta *Ahmedem* regnâsser, in an-
 gustias ab *Abyssinis* redactus, in mare, equo concitato,
 irruens perit. Causa belli crudelitas ipsius erga Chri-
 stianos, quos Vivicomburio, & variis cruciatibus è
 medio sustulit, quâ motus *النجاشي* *AlNejashi* *E-*
thiopum rex, copias suas contra ipsum in *Yaman* misit.
 Sub ipso tamen Christianismum amplexos *Najrani*
 incolas refert *AlGiannabius*.

45 اريات *Aryat*, Æthiops.

46 ابرهة الاشرم *Abraham Alashram*: ita à cicat-
 rice vulneris ipsi in facie inflicti denominatus. Hic est
 qui صاحب الفيل i. e. Dominus Elephanti audit, ejus
 nempe, à quo capitulo Alcorani quod سورة الفيل
 dicitur, titulus. Caput ipsum, quod & breve sit
 & ad illustrandam historiam faciat, apponemus.

بسم الله الرحمن الرحيم الم تركيف فعل ربك
 يا اصحاب الفيل الم يجعل كيدهم في تضليل
 وارسل عليهم طيرا اباييل ترميهم بحجارة من
 سجيل فجعلهم كصفا مأكول

i. e. In nomine Dei miseratoris, misericordis. An non
 vidisti quomodo egerit Dominus tuus cum Dominis Ele-
 phanti? an non dolum ipsorum irritum fecit, misitq̄ con-
 tra eos aviam greges que in ipsos lapillos è * luto cocto
 dejicerent, eosque posuit instar segetis depasta? Historiam,
 ad quam alludi hic volunt, ita narrant Interpret-

طريق
 مطبوخ
 lallalain:

tes. *Abraham* sc. istum *Yamani* sub *As'hama Alnajshi*, seu *Ethiopum* rege, præfectum in urbe *Sanaa* Ecclesiam struxisse, ad quem, neglectui habitâ *Caabâ*, peregrinationes ab hominibus institui voluit. eam cum *Arabs* quidam conspurcasset, & indignè tractasset ad iram provocatum *Abraham* se ad diruendam *Caabam* juramento obstrinxisse, atque ejus rei gratiâ collectis copiis *Meccham* rectâ tetendisse. Fuisse illi *Elephantem nomine *Mahmud*, qui cum jam *Meccha* propinquus faciem *Caaba* advertere cogeretur in genua procumbens progredi recusabat; cum aliò alacriter pergebat. Misisse autem Deum avium greges quæ singulæ ternos gestabant lapillos, ore unum, pedibus reliquos, magnitudine inter lenticulam & cicerem, ejus tamen ponderis, ut cum in hominem galeâ obiectum deciderent, perforatis galeâ & homine (addunt *Jallalani*, & Elephanto) in terram caderent. iis inscripta fuisse perdendorum nomina. Vide *AlCeshaph*, *AlBidawium*, *Jallalani*, qui Commentarios in *Alc.* scripserunt: & historicos *Abul Fedam*, *AlFannabium*, *Ahmedem*, &c. contigisse hoc tradunt anno *Anusherwani* 42, quo & natus est *Mohammedes*.

47 *Yacsum*, *Abraha* filius.

48 *Masruk*, *Abraha* filius, qui ultimus *Ethiopum Yamano* imperavit, reverso ad *Hamyarenses* regno. *Ethiopum* autem imperium annos 72. circiter durasse refert *Allannabius*; regnante *Aryato*, 20. *Abraham*, 50 circiter. *Yacsumo*, duos.

49 *Saif Ebn Di Yazan*, *Hamyarensis*, qui impetratis ab *Anusherwano* rege *Persarum*, (quas frustra prius ab *Heraclio* Imperatore petierat)

* *Uralii*, (esse *Abul Fedam*) plures.

Abul Fedam.

سيف بن

يحيى بن

عبدالملك

petierat) copiis, regnum avitum ex *Aethiopum* manibus eripuit: à quorum tamen aliquibus, quibus familiariter usus est, & ipse interfectus est. Mortuo eo, non alii *Yamano* imperârunt quàm quos præficeret *كسرى Cesra*, seu *Persarum* rex. ac pro *Saifo Ahmed Ebn Yusuf* ipsius filium *معدى كور Maadi Carb* substituit. *Saifo* sc. ante impetratas à *Cesra* copias in *Persia* mortuo, *Maadi Carbo* ab *Aethiopibus* interempto, regnum à *Saba* posteris penitus transiisse, præfecto à *Cesra* primo *وهرز Wahzar*, post eum *مرزبان Marzaban*, deinde *سيحان Sibhan*, 4° *جرجيس Iorjis*, seu *Georgio*, ultimo *بازان Bazano*, quo *Mohammedi* nomen dante, ad *Mohammedanos* devoluta *Yamani* præfectura, cujus partem à *Mohammede* accepit *شهر Shahr*, *Bazani* filius.

Atque hæc regum *Hamyarensium* series est, quorum singulis titulus erat *تبع Tobbaa*, ut *Romanis*, *Caesar*, *Persis* *كسرى Cesra*; iis nempe qui regionibus *حمير Hamjar*, & *حضر موت Hadramut*, dominarentur, alios enim *Tobbaos* non audiisse testatur *Al-Firuzabadus*. *قبل لا يسمي تبعا حتى يملك حمير وها وحدير* Non insigniebantur titulo *Tobbai* (inquit *Ebn Athir*) nisi qui *Hamdramyt*, *Saba*, & *Hamyar*, possiderent. Fuisse tamen & in aliis *Yamani* partibus reges *Saba* oriundos testantur historici, sed de quorum numero & nominibus nihil certi constat. Cur autem *Tobbai* dicti fuerint rationem hanc reddit *Alkodaai*, *لان كل منهم يتبع صاحبه كما يقال الخلفاء في الاسلام* i. e. Quoniam alter alteri succederet, eodem modo quo & *Chalifa* post *Mohammedem* appellantur. Nomen ergo *Tobbai* in versione adhibuimus, ad quod in voce *متتابعه* quæ [alii aliis succedentes

المملك
المنافق
القول
والامر

Ebnol Athir.

* In sup.
مقول

succedentes] sonat, alluditur, tum quod in alio exem-
plari à *times erosò*, scriptum fuisse præfixa و copulæ
notâ, conijcimus والتعبا بعة quod plurale est, تبع
Dicti autem & alias *Tamanensium Reges*, اقبال
& اقوال à singulari قيل quasi *dictatores* à قول
quoa dictum significat شمي لاده يقول ما شا فينغن
Ita vocatur Rex (inquit *Al Firanzabaasus*) quia dicat
quicquid voluerit, & transis [dictum ejus] seu sub-
ditos dicto obsequentes habeat: eandem ob ratio-
nem & * مقاول *Makamelab* eodem themate dicuntur.
aliis tamen placet (ut & apud ipsum videre est) hos
titulos potius regibus minoribus, seu præfectis Re-
gum attributos. القيل ملك من ملوك حبير دون
Alkast Rex est è Regibus Hamyar,
infra Regem maximum, inquit *Allaubarius.* ita & *Abul-*
Feda المقاول هم الذين يلون الجهات الكبارى
i. e. *Al Makawel sunt qui magnis Tamani pro-*
vinciis præfunt.

Reges Arabum الذين كانوا في غير اليمن i. e.

Qui alibi quàm in *Taman* regnarunt, ac primò

ملوك الحيرة *Reges Hireses.*

* *Tamano*
sc. ob مدبل
المرم
egressus.

1 Primus in * *Hira* regnâsse perhibetur مالى
Malec quidam è *Cablani* posteris, ac floruisse tempo-
re الطوائف ملوك i. e. *Regum Provinciarum* seu par-
tium, ita vocant Reges quos *Provinciis Persia Ale-*
xandrum præfecisse autumant.

2 عمرو *Amrus*, *Maleci* frater.

3 جذيمة *Iodaimab*, *Maleci* filius. الابرش
Abrash

Abrash dictus كان لبرص scil. ob *Lepram* quæ ipsi inerat: unde الابرص dicendus fuerat, quod ipsi nomen imponere veriti *Arabes* الابرش dixerunt, quod mollius quid sonare videtur, i.e. maculis aspersum, ita *AlFirauxabadus*. Hic est cujus & in proverbio mentio كدماي جزيمة i.e. *Instar duorum Fodaimæ compositorum*. Primus idem ex *Arabum* Regibus qui sibi المكنيق i.e. *Machinam bellicam* seu *Ballistam* confecit, primus cui * cerei præferebantur, primus qui جنبت له البغال † referentibus *AlFannabio*, *Ahmede*, *Josephi* filio. & Scholiaste in *Ebn Abdun*. Bellum cum *Amro* quodam *Amalekita*, qui *Mesopotamia* imperavit gessit, eumq; è medio sustulit. ipse deinde زبا *Zoba*, *Amri* filia, cujus amore irretitus fuerat, astu interfectus periit.

Qui sequuntur Reges اللخميون *Lachmienses*, seu *Lachmide* audiunt; è posteris scil. بن عمرو بن هبنا *Lachmi* f. *Amri*, f. *Sabe*. dicuntur & المنادر *Mondari*, & المندري *Familia Mendari*.

4 رقاش *Amrus Adi* filius è *Amrus Adi* filius è *Rakash* *Fodaimæ* sorore, qui avunculi sui eadem ut ulcisceretur, dolo قصير *Kofairi* cujusdam, qui *Fodaimæ* servus fuerat, obtinuit. Hoc pacto. Præcisi *Kofairo* volenti nares, & tergum flagellis laniatum, quo melius se in gratiam *Zobe*, quasi *Amro*, à quo tam indignè tractatus fuerat, summopere infensus, insinueret, atque ita opportunitatem nactus vindictam de ea sumeret. Quod & fecit, mercium (quibus importandis à *Zoba*, quæ fidem ipsi adhibuerat, præfectus est) prætextu, hominibus armatis quoscitis incluserat, in ipsius arcem, introducis: cujus facti

* من رقع
بن يدية
† Aljannab. &
Scholiast.

هذین

facti memoria ne periret cautum est proverbio.
 افق جوع قصير اذق i. e. *Ob causam aliquam ab-*
scidis tibi Kojair nasum. Est & ab Amro proverbium
 الطوق عن كبر عمرو i. e. *Major est Amrus*
quam ut torque induatur.

5 امرا القيس Amriol Kais, Amri filius: cui cog-
 nomen البدا الابداء i. e. الاول Primus.

6 عمرو Amrus, Amriol Kaisi filius: Floruit regnan-
 te apud Persas Saburo Dil Aftaf سابورني الاكشاف
 i. e. Sabur, Scapularum Domino (qui inde dictus quod
 Arabum, quos devicerat, * scapulas abscinderet, (non
 quod ipse latis humeris præditus esset, ut autumat
 doctissimus Schichardus.) Mater ipsi fuit مارية, cujus
 inaures in proverbium abiire قرطا مارية Inanres
 Maria.

7 اوس Aus, Kalami قلام filius, Amalekita;

8 Alius quidam ex Amalekitis انارو deinde
 reverso ad Lachamidas regno.

9 امرو القيس Amriolkais, Amri filius, cogno-
 minatus المحرق Almobrek, i. e. Ustor, quod primus
 fuerit qui fontes igne cruciavit. اول من عاقب
 بالنار

10 النعمان الاعور AlNooman alawar i. Luscu
 Amriol Kaisi filius, qui cum annos triginta regna-
 set, ترحه وخرج من الملك i. e. *Rerum mandan-*
rum curam abiecit & regno se abdicavit, dicens
 اي خير في ملك اخره الي فداه i. e. *Quid pro-*
dest regnum, quod certo periturum est? Factum hoc
 regnante apud Persas, بهرام جور Bahram Iaur
 Yazdejerdi filio. Condidisse fertur AlNooman iste
 decantatas

decantatas Arabum Carminibus & Proverbiis arces
 الخورنق *Chawarnak*, & السدير *AlSadir Chawarnaki*
 opifex سنمار *Senemmar*, ab eo de arcis quam struxerat
 fastigio præceptus datus Proverbio ansam dedit,
 جزا سنمار *Senemmari pramium*, testibus *Alfau-*
hario, *AlFirauszabadio*, *Safioddino*, & *Almidan-*
nio.

11 المنذر *AlMondar*, *Noomani* fil. regnavit im-
 perante *Persis Phirauzo Yazdejerdi* filio.

12 الاسود *AlAswad*, *Almondari* fil. Hic *Gassa-*
nidas, *Arabes* scil. *Syria* incolas, bello superavit, mul-
 tosque è Regia ipsorum familia captivos cepit: tra-
 dunt alii (referente *Ahmed Ebn Yusuf*) prævaluisse
 ipsi *Gassan*: atque ipsum interemisse: tempore item
Phirauzi.

13 المنذر *Almondar*, *AlAswadi* frater.

14 علقمة الزميلي *Alkamah AlDamyali*, est au-
 tem دمييل *Damyal*, familia quædam *Lachmi-*
darum.

15 امرؤ القيس *Amriol Kais*, filius *Noomani*, fil.
Amriolkais olMohrek; hunc eum esse qui *Senemma-*
rum de arce quam ipsi struxerat præcipitem deje-
 cit, volunt *Abul Feda*, *Alfannabius*, & *Ahmed Ebn*
Yusef.

16 المنذر *AlMondar*, *Amriolkaisi* filius, cujus ma-
 ter nomine مارية *Mawiah*, *Ausi* filia, ob insignem
 pulchritudinem cognominata est ما السما *Maos-*
samai, i. e. *Aqua Cælestis*: unde & ipse *AlMondar Ebn*
Maisamai audit, & posterius ejus ما السما *Filii*
aqua cælestis: quæ appellatio Regibus hisce *Eracen-*
sibus communis est cum iis qui in *Syria* regnarunt,
 teste *AlFauhario*; ita scilicet denominatis à patre
 suo

suo ابو عامر Abu Amir Azdiensi (qui & Amiri Maz-
kie pater) qui Mossamai, seu Aqua Cælestis dici me-
ruit, الله خلف منو i. e. quod vices ejus, popularibus
suis annonæ caritate oppressis, suppleret, vel (ut loqui-
tur Allannabius) الله كان يقيم ماله مقام القطر
quod liberalitate ac beneficentiâ suâ
opes suas pluvie loco substitueret, seu opibus suis largiter
in ipsos erogatis pluvie defectum compensaret. In
locum autem Almondari istius regno pulsus suffectus est,
à Cesra (seu Chosroe) Kobado Persarum Rege, Al-
Hareth.

17 الحارث AlHareth, Ebn Amri Cendiensis, quo
deinde pulso Almondarum restituit Anusherwan Ko-
badi filius. Cujus rei causa fuit quod Mazdaci cujus-
dam impurissimi nebulonis hæresin, quam amplexus
est Kobad, sequi noluerit Almondarus, nec AlHare-
thum eam amplexum pati Anusherwan. Digna est re-
latu historia quæ apud AbulFedam in vita Anusher-
wani occurrit, quæ ut intelligatur præmittendum
quod in vita Kobadis de Mazdaco ejusque doctrina
refert : ipsum sc. se Prophetam mentitum præcepisse
hominibus بالتساوي في الاموال وان يشتركوا في
النساء لانهم اخوة لابي وام انم وهووا
i. e. ut opes & uxores communes haberent, ut ipse qui
fratres essent iisdem parentibus Adamo & Eva geniti. Si-
quidem (ut refert Sharestanius, qui eum ejusque af-
sectas inter Manichæorum sectas numerat) cum omnia
inter homines diffidia, odia & bella tolli vellet, quæ
plærumque بهيبت النساء والاموال i. e. Mulierum
& opum causâ oriri videret, non aliter, qualem sibi
finxit pacem stabiliri posse autumavit, quàm si ea
quæ unusquisque sibi maximè propria ducit, omnibus
communiam

communia faceret eodem modo quo se habent
 الماء والنار والكل i. *Aqua, ignis, & gramen*. Mag-
 no hominum malo in sententiam suam traxerat Im-
 postor iste, *Kobadem Regem*, cui cum successisset me-
 lior patre filius *Anusherwan* العادل i. e. *Iustus* cog-
 nominatus, professus est suis duo se Deo vovisse, si
 ad Imperium perveniret, peragenda. Primum se se
Mondari familiæ regnum *Hira* restitutum; alterum
 se *Mazdaci* asseclas, qui rerum statum penitus turba-
 verant, è medio sublaturum. Regerente *Mazdaco*, qui
 solio ipsius adstitit, Tantàmne hominum multitudi-
 nem morte afficies? Erit hoc في الارض *deso-*
lationem terra accersere, cui reparandæ non perdendæ
 præfecit te Deus; Heus impurissime Homuncio (in-
 quit Rex) annon meministi quòd cum à *Kobade* pe-
 tiisses ut copiam tibi cum matre mea pernoctandi fa-
 ceret, atque impetrâsses, ego tibi occurrens ac pe-
 des tuos deosculatus (cujus osculi foetor adhuc nares
 occupat) non destiterim rogare donec à te obtinue-
 rim, ut ab eâ abstineres? Ita est, respondit *Mazdacus*.
 Occidi ergo eum iussit Rex, atque occisi cadaver
flammis tradi, asseclas item ipsius è medio tolli, ut &
Manicheos, quo antiquam Magorum sectam stabili-
 ret: ita rebus in ordinem redactis, & unoquoque
 opes uxorem ac liberos suos sibi habere iussit, datisq;
 illis qui à *Mazdaci* Venere promiscuâ geniti fue-
 rant, legitimis uxorum maritis in vernas, imperii sta-
 tum qui in ruinam vergere maleficorum istorum ne-
 quitia cœperat, in integrum restituit. Illorum qui
Mazdaco adhæserunt hic erat (referente *Ahmede Jo-*
sephi filio) prætextus نحن نقسم بين الناس
 وندون علي الفقرا حقوقهم من الاغنيا
Nos res inter
homines

Adverb. Fa-
li meretricis

ابن
الغنية

homines equaliter dividimus: Nos pauperibus, que illis à divitibus debebantur, restituimus. quo obtentu, كانوا يدخلون على الرجل فيقتلونه على أمواله وندسايه i. e. quemlibet liberè invadentes, ipsi opum vel mulierum causâ vitam eriperent.

18 عمرو Amrus, Al Mondari filius, cognominatus مضرب الحجارة Modret ol' bazarab, ac si dicas Lapillos Scortipator scil. وصرامته لشدة ob summam ejus audaciam, & robur invictum teste * Al Faubario, dictus alias بن هند Ebn Hend, à matre Hendâ. anno regni ejus octavo natus est Mohammedes.

19 قابوس Kabus, Amri frater: quem tamen volunt alii non regnâsse, sed quòd Regis & filius fuerit, & frater, eodem ipsum titulo insignitum.

20 المنذر Al Mondar, ipsius itidem frater.

21 النعمان Al Nooman, Al Mondari filius, qui أبو قابوس Abu Kabus cognominatus est: hic est (inquit Abul Feda) الذي تضر (i. e. Qui Christo nomen dedit. Causâ ejus ad Christum conversionis hanc narrant Arabum* historiæ. Al Noomano isti amici, seu compotatores bini erant, quos aliquando ebrius vivos (vino tantum somnôq; sepultos) sepeliri jusserrat. Facti autem, cum à vino expergisceretur, pœnitentiâ ductus, in veteris amicitia memoriam tumultum illis condidit, ac duos sibi dies statuit, quorum alterum يوم حوس i. e. Diem tristitia, alterum يوم دعيم Diem letitia appellavit, hac lege in perpetuum observandos, ut si die qui tristitia dicatus fuerat, cupiam profectus occurreret, fuso ipsius sanguine tumultum istum tingeret; si eo qui letitia, muneribus onustum dimitteret. Die igitur tristitia cum ei occurreret

* In ضرب

* Al Midani, & Ahmed Ebn Yusuf.

curreret *Taiyensis* quidam (à quo benignè quondam, cum venatu detestus & a Comitibus divulsus in ip-
 sus tuguriū incidisset, exceptus fuerat) quem nec
 dimittere voluit contra morem diei, nec interficere
 salvo hospitii jure (cujus observantissimi *Arabes*) po-
 terat, ita utrique satisfaciendum putavit ut miserum,
 Vade dato, qui, nisi post elapsum annum certæ neci
 destinatus rediret, ipsius vice mortem subiret, opibus
 quibus familiæ sui jacturam compensaret, ditatum,
 remitteret. Vadem se sistit, misericordiâ, erga pere-
 grinum, & de Rege tam bene meritum, commotus, ex
 aulicorum præcipuis quidam. Cum advenisset igitur
 dies qui spatii concessi ultimus erat, nec dum re-
 diisset *Taiyensis*, Rex, servi morte hospitem non in-
 vitò redempturus, aulicum ad mortem poscit. Non-
 dum elapsum esse tempus, quod non nisi vesperâ ter-
 minandum esset, clamitant qui adstant, debere adhuc
 expectari *Taiyensis* adventum, qui & dum hæc agun-
 tur advenit. Miranti Regi Viri constantiam qui se
 morti, quam vadis periculo effugere poterat, liben-
 ter offerret, ac quid illum promissi adeo tenacem fa-
 ceret, ut ejus servandi gratiâ vitæ alienæ majorem
 quàm suæ rationem haberet roganti, respondit ille,
 Ita se religionis quam profiteretur præceptis edo-
 ctum. Quærenti rursus, Quænam esset ista religio :
 Christiana, inquit. Rex ergo cum fidei Christianæ
 dogmata sibi exponi petiisset, eam amplexus ac *Tai-
 yensi* & Vade vivere jussis, barbarum, cui insueverat,
 morem penitus abolèvit. Unaque cum ipso in *Chri-
 stum* crediderunt, اهل الحيرة اعمون *Omnes Hira*
incole, teste *AlMidanio*: at nec tum primum *Christia-
 nismum* *Hirensibus* innotuisse, nec *AlNoomanum* primum

ex illis qui imperium ibi tenuerunt, Christo nomen dedisse discimus ex *AbulFeda* in Geographia sua, ubi *Hira* urbem describens hæc habet, وكان منازل ال النعمان بين المنذر وبها قصر المنذر بين امرء القيس وبنى بها الكنايس العظيمة
 i. e. Fuitque sedes familia *AlNoomani Ebn ilMondari*, atque in ea fidem Christianam amplexus est *AlMondar Ebn Amriil Kasi*, & Ecclesias magnas in ea struxit. *AlMondarus* autem iste *AlNoomani* nostri avus fuit. Porro ab *AlNoomano* isto *Tulipa* apud Arabes nomen ceperunt, qui quod eas magni fecerit & communes esse primus vetuerit, dictæ sunt شقايف النعمان Flores variegati *AlNoomani*. Hic cum annos 22 regnasset à *Cosroe Parwiz* occisus est, ac translatum deinde *Hira* regnum à *Lachmidis* ad *Aiyasum Taiyensem*.
 22 *Aiyas*, sexto Regni ejus mense Prophe-
 tam agere cæpit *Mohammedes*.

23 *Zadawaih*, *Mahani* filius *Hamdanensis*.

24 *Almondar*, filius *Noomani*, f. *Mondari*. f. *Mondari*, f. *Maissamai*, المغرور *AlMagrur* appellatus. qui *Hira* imperavit usque dum eam occupaverit *Chaled Ebn o'lwahid*. Duravit autem *Mondarorum* qui regnum, teste *Ahmede*, annos 622. menses 8. Fueruntque عمالاً للكاصرة على عرب العراق مثل ما كان ملوكي غسان عمالاً للقيصرة على عرب الشام i. e. *Præfecti Arabibus Eracensibus* à *Cesraih*, seu *Perfarum* regibus, ut *Reges Gassanii Arabibus Syria* à *Cesaribus*. Sic *Procopius* Ἀραμῶνδεσρον ἢ ἡμεῖς πρῶτος *Areibam* vero ἢ παρὰ ῥωμαίους σατραπῶν *Regem* vocat, in *Persici* apud *Photium*. Obiter autem hic notare liceat

ceat quid de ista Regum Persia appellatione, كسرى
Casra, sive *Cesra* sc. observârunt doctissimi Gramma-
 tici *Alfanbarius* & *Alfirauzabadius*, esse scil. معرب
Arabicum factum, seu ad linguæ *Arabica* normam for-
 matam à Persico خسرو *Chosrau*, quod sonat (inquit
Alfirauz:) واسع الملك i. e. *Late Regnans*.

Quatuor autem eorum, qui in *Perside* ante propa-
 gatam *Mohammedis* sectam regnârunt, ordines statu-
 unt *Arabum* historici, quorum primus est البيشدان
Alpishdadarum, quia scil. appellatio illis communis
 erat جيشان *Pishdad*, quod sonare dicunt اول سيرة
 العدل i. e. *Primus cursus* (seu viæ, vel sectæ) *justitia*.
 at in margine illius quo usus sum *AbulFeda* exempla-
 ris annotatum reperio, esse تفسير العدل *Interpretationem*,
 seu significationem ejus كثير العدل *Abundans justiti-*
â, بيش *Pish*, sc. *Multum*, دان *aquitatem* denotare,
 Secundus كيانية *Caianiorum*, quorum scil. nomini-
 bus (teste *Alfannabio*) præmitti solebat كي quod
 * عظيم i. e. *magnus*, sonat. ut كى قباد *Cai Kobad* qui
 eorum primus &c. Eorum ultimus, *Darius* qui ab *Alex-*
andro victus. Tertius الاشغانية *Ashganiorum*, seu *Ash-*
ganidarum, qui à patre (ut videtur) اشغان *Ashgan*
 denominati, cujus filius اشغا *Ashga*, primus est de quo
 aliquid memoriæ proditum est. Quartus الكاسرة
Cesraorum, seu *Chosraorum*, qui sc. communi *Chosrau*
 appellatione gaudebant, qui idem & الساسانية
Sasanida, ab avo ipsorum ساسان *Sasan*, denominati.
 Sed ad *Arabes* nostros revertendum.

* In nomen-
 cl: Persico-
 Turc. كى
 redditur
 باشا
 Basba.

Reges Gassanii ملوك الغسان

Erant hi à *Cesaribus*, *Arabibus* *syria* præfecti, ori-
 gine

gine *Tamanenses* ex *Azdensium* familia, unde inundatione العوم sæpius memoratâ, migrare coacti, sedem ad aquam in *Syria* quæ *Gassan* *عسان* appellata est fixerunt, atque inde denominati sunt. Ante eos *Syriam* occupârunt *Arabes الضجاعة* *AlDajsamii* dicti, *Salihenses*, quibus illi fugatis, ac regibus eorum occisis successerunt.

1 جفنة *Jafnah* f. *Amri*, f. *Thaalaba*, f. *Amri*, fil. *Maxikia*, cujus imperio, occisis Regibus *Salihensibus*, submiserunt se *Arabes Kodaenses*, & qui in *Syria* *Damascena* erant *Graci*, الروم

2 عمرو *Amrus* *Jafna* filius: qui in *Syria* multa struxit * Monasteria veluti دير خالو & دير ايوب & دير هذق &

* Sen, vios.
عدة الدير

3 ثعلبية *Thaalabah*, *Amri* filius.

4 الحارت *AlHareth*, seu *Aretas*, *Thaalaba* filius.

5 جبلة *Jabalab*, *AlHarethi* filius.

6 الحارت *AlHareth*, *Jabalab* filius.

7 المنذر الاكبر *AlMondar AlAchar*, i. e. *Maximus*, *Harethi* filius.

8 النعمان *AlNooman*, *AlMondari* frater.

9 جبلة *Jabalab*, ejusdem frater.

10 الابهيم *Alibam*, eorundum frater.

11 عمرو *Amrus*, prædictorum etiam frater.

12 جفنة الاصغر *Jafnah alAsgar*, i. e. *Minor*, *AlMondari AlAchari* filius; Hic urbem *Hiram* incendit, inde ipsius posterum المحرق ال i. e. *Familia incendiarii* dicti.

13 النعمان الاصغر *AlNooman alAsgar*, ipsius frater.

14 النعمان *AlNooman*, f. *Amri*, f. *AlMondari*, volunt

volunt quidam patrem ipsius *Amorum* regem non fuisse.

15 جبلة *Iabalab*, *Alnoomani* filius, hic cum *AlMondaro* *Maisiffamai* f. bellum gessit.

16 النعمان *Alnooman*, *AlIhami* filius.

17 الحارث *AlHareth*, ipsius frater.

18 النعمان *AlNooman*, *AlHareshi* filius.

19 المنذر *AlMondar*, *AlNoomani* filius.

20 عمرو *Amrus*, ipsius frater.

21 حجر *Hajar*, eorundem frater.

22 الحارث *AlHareth*, *Hajari* filius.

23 جبلة *Iabalab*, *AlHaresbi* filius.

24 الحارث *AlHareth*, *Iabala* filius.

25 النعمان *AlNooman*, *Alharesbi* filius, qui

& ابو كرب *Abu Carb*, & قطام *Kozam* appellatus.

26 الابهام *AlIham*, *Iabala* filius, qui & *Tadmori* Dominus.

27 المنذر *AlMondar*, ipsius frater.

28 شراحيل *Sharahil*, eorundem frater.

29 عمرو *Amrus*, prædictorum etiam frater.

30 جبلة *Iabalab*, f. *Haresbi*, f. *Iabala*.

31 جبلة *Iabalab*, *AlIhami* filius, qui Regum

Gassanorum ultimus, sub *Omaro Chalifa Mohammedâ* nomen dedit, deinde *Constantinopolim* petiit, ubi se *Christianum* professus est. De spatio quo regnârunt *Gassanii* in *Syria* dubitatur, Quidam annorum 400 fuisse aiunt, alii 600. Multi ex iis *Haresbi*, seu *Arctæ* (ut Græcè & Latine effertur) dicti, at omnes *Arabum* eundem *Arctas* appellatos, quod asserit *Scaliger*, ab *Arabibus* observatum nondum reperi.

Scholias in epist. *Ebn Abduni* paulò aliter quàm

Abul Feda

* Male in
exempl. quo
usus sum le-
gisur.

سبعون
وثلاثون

AbulFeda, &c. Primus (inquit) Regum Syriae fuit
الحارث AlHareth, f. Amri, f. Ameri, f. Haretha, f.
Amriilkais, f. Maxeni, f. AlAzdi, &c. qui & ابن ابي
شمر Ebn Abi Shamer appellatus. Successerunt ipsi
in imperio * سبع وثلاثون 37. Reges, spatium au-
tem quo regnarunt erat annorum 616, usque ad ulti-
mum ipsorum جباله Iabalab, qui imperante Omaro
Christianismum amplexus est. Quod si ita se habeat,
ac B. Paulus anno Christi 34. (ut Sethus Calvis.) per
Damasci munimenta in sporta demissus sit, Omar au-
tem anno 634. imperare coeperit. erit Aretas iste cu-
jus mentio 2 Cor. 11. 32. è prioribus familiae Gassania
regibus, forsan primus iste Harethus.

ملوك جرهم Reges Iorhamida.

Regnante Yaarebo in Yaman, regnavit in Hejaz.

- 1 جرهم Iorham, ipsius frater.
- 2 عبد ياليك Abd Talik, Iorhami filius.
- 3 جرشم Iorsham, Abd Talili filius.
- 4 عبد المدان Abdol Madan, Iorshami filius.
- 5 نغيلة Nogailab (vel fors. نكيلة Nakilab, vel
نغيلة Nophailab. Abdol Madani filius
- 6 عبد المسيح Abdolmasibi, Nogaila filius.
- 7 مضاى Modad, Abdol Masibi f.
- 8 عمرو Amrus, Modadi f.
- 9 الحارث AlHareth, ipsius frater.
- 10 عمرو Amrus, AlHarethi filius.
- 11 بشر Bashar, ejus frater.
- 12 مضاى Modad f. Amri, f. Modadi.

Cum *Forhamidis* istis affinitatem contraxisse perhibent *Ismaelem*, ductâ in uxorem *Modadi* filiâ; eosdem ab ipsius posteris sedibus pulsos *Johainam* se contulisse, ubi post varios casus irruente tandem aquarum diluvio obiti atque absumpti sunt. *Alfannab.*

کنده ملوکى Reges *Cende*, seu *Cendini*.

1 حجر *Hojr*, qui dictus est *اكل المرار* *Acelol-morar*, i. e. *Comedens almorar*, (quæ fruticis amari species est.) appellationem sortitus à dicitur uxoris ipsi infensæ, quæ eum *Camelo* fruticem istum depascenti assimilavit, quod scil. (ut monet *AlFiranZabadius*) contractiora ei essent labia quam ut dentes absconderent, Inde & posterius *بنو اكل المرار* *Filii AcelolMorar* audiunt. v. *AlFauharium*. Nomen *کنده* *Cende*, (à quo *Cendini* seu *Cendenses*.) fuit *ثور* *Thaur*, è posteris *Cahlanif. Saba*. Quod ad populi autem statum, antequam imperaret illis *Hojrus*, Erant (inquit *AbulFeda*) *فاكل القوي* i. e. *Rege destituti*, ac devorabat potentior *infirmum*, quibus malis regis beneficio liberati sunt.

2 *عمرو* *Amrus*, *Hojri* filius, *المقصور* *AlMaksur* appellatus (quasi *Contractum*, seu *Abbreviatum*, dicas) scil. *لانه اقتصر على* i. e. Quod regno patrio contentus fuerit, atque intra ejus limites se contineris.

3 *الحارث* *AlHaresb*, *Amri* filius. Atque hæc ille est quem *Kabades*, quod *Mazdaci* sectæ adhereret, pulso *AlMondaro*, *Lachmensibus* præfecit, ac iterum præfectura dejecit *Anusherwan*, restituto *AlMondaro*. Hostes qui ipsum insequerentur fugiens se ad *نيبار*

كلين *Diyar Calb* recepit, ubi tandem esse desit. de modo quo periit dubitatur.

Præfecit autem *AlHareth* iste n̄s *Bani Asad* filium suum حجر *Hojrum*, aliisque tribubus alios è filiis suis. sc. *Beero Ebn Wayel* شراحيل *Sharabilum*, *Kais-Gilano* كرب *Maadi-Carbum*, *Taglabo* & *Al-Nemro* سلمة *Selmam*. *Hojrus* iste pater fuit امرء القيس *AmrilKaisi*, Poëtæ celebris. Imperavit ad tempus *Asadensibus*, quos cum, ob insidias ipsi structas, durius aliquando tractâisset, ab ipsis demum astu interfectus est. Quo audito auxilium contra eos petiit *Amriolkais* à tribubus *Beer* & *Taglab*, atque impetrato, ipsos fugavit. Postea autem dissipatis præ metu *AlMondari* quas habebat copiis, ipse ab his ad illas è tribubus *Arabum* subinde se contulit, donec tandem *Casarem*, opem petiturus, accesserit, atq; ab eo reversus in ditione *Græcorum* prope *Ancyram* diem obierit. Quod autem dicant nonnulli Imperatorem illi veste veneno imbutâ mortem conciliâsse, sibi videri ait *Abul-Feda* الخرافات من i. e. inter aniles fabulas, seu res planè confictas numerandum. Porro Regibus *Cendinis* accenseret *AlFiranzabadus* ام القطام *Ebn Ommil Kotam* quendam.

عدة من ملوكي العرب متفرقين

Reges Arabum diversi.

Amrus, Lahii filius, è *Cablani* posteris. Imperavit *Hejazo*. frequens ejus in *Arabum* antiquiorum historia mentio. Eo oriundos se prædicant *Chozænses*, esse se sc. posteros *Caabi* filii *Amri*.
arque

atque hic est qui primus Idola in *Caabam* invexit, & *Hobalum*, *Asaphum* & *Nayelam*, de quibus plura loco suo (Deo volente) dicturi sumus, *Arabibus* colenda obtulit.

2 زهير بن الحباب *Zohair, Ebnol Habab, Ebnil Hobal, Calbensis*, qui الكاهن i. e. *Ariolus*, ob miram ingenii sagacitatem, appellatus est. *Uaxpóbi* fuit, ac multis victoriis celebris. Assumptis secum *Kodaensibus*, *Bani Gatfan*, seu *Gatfanidas* bello aggressus est, quod sibi *Asylum* ac locum, instar ejus qui *Meccha* est, sacrum conderet. Cum *Abraham al Ashramo* Elephanti domino amicitiam coluit. Tandem nimia vini meraci ingurgitatione mortem sibi conciliavit.

3 وائل *Colaib Ebn Rabia, &c.* cui nomen *Wayel, Colaib*, cognomen. *Abi Bani Maad*, seu *Maadenis* imperavit. Tantâ fuit superbiâ ut nec venatu capi feras in locis sibi vicinis pateretur, nec una cum Camelis suis aquatum duci aliorum *Camelos*, nec accendi ad ignem ipsius, ignem. [vel, juxta ipsius ignem, لا بوقد نار مع نار]. A *Jassaso* tandem interfectus est, sc. quod ipse *Camelæ Sarab* dictæ, quam in loco à se aliis interdicto pascentem inveniret, ubera sagittâ transfixisset. Erat *Camela* cujusdam quem hospitio exceperat *Basus, Jassasi* amita. Factum hoc cum belli diuturni, annorum sc. 40. causa fuerit, in proverbiiis dicunt اشام من ساراب i. e. *Ominis magis infausti quam Sarab.* & اشام من Basus *Ominosior Basuso.* Liceat hic obiter notare morem Regum & eorum qui plus cæteris olim apud Arabes pollerent, locis & pascuis quæ sibi propria esse voluerunt aliis interdicens. ita memorant *Al-Ianbarius* & *Al-Firanzabadius* حاجر Regum *Ya*

manensium i. e. Loca quæ sui tantum juris esse voluerunt, كان لكل واحد حمي لا يرداه غيره, i. e. *Erat unicuique eorum locus aliis interdictus, in quo nemini præter ipsum pasci liceret. Quod tamen non ab Yamanensibus solum factitatum, sed & aliâs in usu, quos autem sibi limites præscriberent, & quâ lege, ita nos docet Ebnol Athir كان الشريف في الجاهلية* ان اذ ذل ارضا في حية استعوى كلبا فحمي مدى عواء الكلب لا يشركه فيه غيره وهو يشارك انقوم في شايبر ما يرعون فيه i. e.

Mos erat temporibus ignorantia, ut cum Princeps sedem apud tribum aliquam figeret, canem ad latrandum compelleret, & totum illud terra spatium quo audiri posset latratu canis, sibi proprium esse haberet nec alii cuiquam permissum, cum ipsius interim gregibus quæ unque essent populo pascua liberè pervagari liceret.

4 *Mohalhel Ebn Rabia, Colaibi frater, qui convocatis Taglabensium familiis, bellum cum Becrensibus gessit, quo fratris mortem ulcisceretur.*

5 *Zohair Ebn Fodaimah, Erat isti à tribubus Hawazensium vestigal, quod quotannis in celebri Arabum foro عكاك Ocadh accipere solebat. A Chaledo quodam occisus est, qui cum deinde ad AlNoomanum Amrilkaisi filium Hira Regem confugisset, atque ab ipso in tutelam receptus ab Al-Haretbo quodam qui eum insecutus est, clam interfectus esset, causa fuit multorum bellorum.*

9 *Rex Kais, Zohairi filius. Dominus hic fuit Equorum celeberrimorum Dabes & Gabrah, quibus cum cursu, provocante Hadisa quodam, cum duobus aliis pignore 100. Camelorum contenderet,*

ortum

ortum inde diffidium diuturni & notissimi apud *Ara-
bes* belli causa fuit. Rex *Kais* juxta quorundam sen-
tentiam, demum poenitentia ductus religionem *Chri-
stianam* amplexus est, & *Ammanum* profectus, *ترهب*
Monachus factus.

Atque hi sunt quos recensent Historici *Arabum*
antiquorum Reges; qui tamen omnes qui ubique
apud eos regnarunt minime recensuerunt, sed eos so-
lum *من اشتهر ملكه و عرفت مملكته* (ut loqui-
tur *Abmed Ebn Yusuf* c. 17.) i. e. quorum & celebre fue-
rit regnum, & ubi regnaverint notum.

Non est hic animus in ea quæ passim apud Scripto-
res *Græcos* & *Latinos* occurrunt, harum rerum vestigia
inquirere: ad pauca saltem quæ in promptu sunt digi-
tum intendere liceat. Scribit *Philostorgius* l. 3. historiae
Ecclesiasticæ (cujus indicium debeo Clarissimo &
Doctissimo viro *Gerardo Langbainio S. Th. Dni*, & Col-
legii *Reginensis* apud *Oxonenses* Præposito, qui ex eo
à *Photio* excerpta antequam ederentur, manu propria
è Bibliothecæ publicæ codice *MS.* transcripserat)
Theophilum olim, primùm *Constantini*, deinde *Constan-
tini* nomine legatione functum ad eos qui olim *Sabai*,
tunc temporis *Homerita* vocabantur (quos *Ceturâ A-
brabami* uxore oriundos, & è quibus fuisse eam quæ
Salorxonem adierit, reginam asserit) eum qui tum gen-
ti præerat ad Christi fidem amplectendam hortatum
ab ipso obtinuisse ut tres Christianis Ecclesias in re-
gione ista extrueret, unam in ipsa regionis Metropoli
Tafaro, i. e. *طعار*: alteram in *Romanorum* Emporio
Adine, i. e. *عدين*: tertiam in Emporio *Perfarum*
quod finis *Persici* ostio adjacet. Quo *Hamyaritis* im-
perante hoc factum sit, cum Regis nomen silen-

tio præterierit, omnino incertum est.

Mavia, *Arabum* reginæ frequens apud Historiæ Ecclesiasticæ Scriptores mentio. at cui genti præfuit? In regum certe *Hirensium* serie foemina percelebris hoc nomine occurrit, *AmrilKaisi* regis 14^{ti} conjux, *Almondari* 15^{ti} mater, at ut eam esse, cujus meminerunt Historici, credamus, non fert annorum ratio cum eam sub *Valentiniano* collocent, hæc autem ad *Justiniani* tempora propius accedat. *Almondarius* enim ipsius filius is videtur cujus in bellis inter Imperatores *Romanos* & *Kobadem* ac *Anusherwanam* (quem titulo pluribus communi, *Cosroem* vocant *Græci*) *Persæ* reges; mentio, ac idem forsan ad quem missum à *Justino* legatum scribit *Gregorius* noster his verbis وفي هذه السنة وجه يوسطينيا توس وقد االي المنذر ملك العرب ليصالحة لانه كان غزا الروم وخرّب وسبي وكان سبب الفتنة بين العرب والروم اضطهاك الملك يوسطينيا توس الادياء القايلين بالطبيعة الواحدة لان النصراني العرب يومئذ انما كانوا يعتقدون اعتقاد اليعاقبة . i. e. Eoque anno (sc. 7° imperii sui) misit *Justinianus* (i. *Justinus*, nam & hunc *Justinianum* vocat, atque ita tres ordine recenset *Justinianos*) legatum ad *Almondarum* regem *Arabum*, ut pacis cum eo foedera sanciret, quoniam ille *Romanorum* ditionem hostiliter invaserat, eamque vastaverat, ac multos abduxerat captivos. causa autem inter *Arabes* & *Romanos* dissidii erat, quod persequeretur Rex *Justinianus* patres illos qui unam in *Christo* naturam assererent, cum qui tunc temporis erant apud *Arabes* *Christiani* non aliam quam *Iacobitarum*

v. *Euagr.*
l. 4. c. 12.

Jacobitarum confessionem amplecterentur.

Quis autem à *Iustino* missus ad *Almondaram* fuerit è *Nonnosio* apud *Photium* excerptis discimus, *Abrahamum* sc. *Nonnosii* patrem. *Mawiah* ergò ista quæ sub *Valente* & *Valentiniano* floruit, alia erit ab ista quæ *Almondari* mater. Non dissimili tamen de causa & illa olim & postea *Almondarus* infenso in partes *Romanas* animo fuit; ob *Christianos* sc. qui ejusdem cum *Arabum Christianis* sententiæ fuerant, durius tractatos. hac autem differentiâ, quòd sub *Mawiah* *Arrianismi* fautores *Orthodoxos*, sub *Almondaro* *Orthodoxi Jacobitarum* hæresim amplexos persequerentur. Quæcunque autem fuerit *Mawiah* ista, ex eo quòd tunc temporis *Saracenis* imperâsse dicatur, argumentum sumit *Doctissimus* vir *Samuel Bochartus* sententiæ suæ confirmandæ regnâsse apud *Arabes* fœminas, eruditissimi operis sui, l. 2. c. 26. Adductis ab ipso testimoniiis liceat & alterum è *Georgio Ebnol Amdi* addere, cujus hæc in vita *Reu* (quem *Argu* vocat) sunt verba

وفي أيام ارض ملكة امرأة مملكة سبا سنين
كثيرة وصار التسوان يملكون بعدها مملكة
i. e. Diebus

Argu multos annos occupavit femina Regnum *Saba*, & post eam regnarunt ibi femina usque ad tempus *Salomonis filii Davidis*. Quod quâ fide ab ipso traditum sit nescio. Aliter senserunt Authores quos in texenda Regum *Hamyarensium* serie secuti sumus: illi enim unam tantum, *Belkis* nomine, quæ *Salomone* regnante floruerit, reginam memorant. Quod ad *Mawiam*, non alio jure quàm quod Regi nupta fuerat, rerum potitâ testantur qui eas ab ipsa post viri sui mortem admini-
stratas

Lib. 6.
cap. 38.

stratas scribunt. Circa illud tempus refert *Sozomenes* gentem quandam *Arabum* universam ad religionem *Christianam* traductam à *Zocomo* ejus Principe. Quis fuerit Princeps ille nescimus. Nomen *Zochomi* non occurrit, nisi forsau *Zocomum* pro *Lichamo* positum suspicemur, ut ita aliquem ex *Hiræ* Regibus *Lachamiis* designari putemus. Meminit *Nannesus* alterius etiam legationis, quæ & ipse functus est, nomine *Iustiniani* Imperatoris ad *Kaisum* quendam *Aretæ* nepotem, qui *Cendinis* & *Maadenis* præerat. Num forte is *Amriol' Kaisus*, *Hojri* filius quem & *Aretæ* nepotem fuisse & *Constantinopolim* petiisse ex iis quæ in Catalogo Regum *Cendinorum* dicta sunt, constat?

Quod refert *Evagrius* l. 6. c. 21. *Naamanem* quendam gentis *Scenitarum* tribunum gentilem adeo nefarium & sceleratum, ut propriâ manu homines *Dæmoniis* suis mactaret, ad sanctum accessisse *Baptismum*, forsau ad historiam istam *Alnoomani* filii *Almondari*, cujus in serie regum *Hirensium* meminimus, pertinet. Verum non est (ut diximus) instituti nostri hæc longius persequi. Satis est nos bonâ fide quod apud *Arabes* superest de veteri Regum suorum memoria retulisse: quod si quæ apud alios occurrant, quibuscum ab iis tradita non adeo facile conciliari possint: liberum erit lectori utris potius fides adhibenda fuerit judicare.

P. 2. l. 18.

Urbani & Nomades] *Arabes* utrique appellati: hæc tamen differentiâ, quod urbium & pagorum incolæ العرب *Al Arab* audiant, Solitudinis vero الأعراب *Al Aarab*. illi أهل البدر *Ahlol Hadar* i. e. *populus urbium seu oppidorum*: hi أهل البدو *Ahlol Badwi*, *populus*

populus deserti, & بدويون *Badawiyun*, vulgò *Beda-*
wini. Illi rursus (ut hic apud *Gregorium nostrum*, ita
 apud optimæ notæ *Authores*) اهل امدن *Ahlob Madar*,
 eodem sensu sc. *Populus seu incole Urbium* quæ امدن
 dicuntur, à domibus forsan è مدر i. e. lato con-
 structis, ut hi اهل اودن *Ahlob Wabar*, quod pro-
 priè *Populum pilorum* sonat, sic à *tabernaculis* cogno-
 minati *siliciis*, ut loquitur *Plinius*, quodd scil. in ten-
 toriis è *Camelorum pilis* contextis degant; ita rati-
 onem reddente *Ebnol Athir*, وهو من ودر الابل
 لان بدوتهم يتخذونها مساكنه
 appellatio à *pilis Camelorum*, quoniam sibi domos è *pilis*
Camelorum faciunt. Undè forsan melius nominis
 significationem explicabit vox [*Scenita*] cum [*No-*
mades] vitæ rationem, quæ plurimum *Camelis* pa-
 scendis, occupatur indicat. Eosdem & aliàs اهل
 ابي جبر i. e. *Populus Petra*, seu *petrarum* & monti-
 um incolæ, cognominari docet *Ebnol Athir*. Obser-
 varu hîc non indignum puto quod in *Margine* exem-
 plaris secundi, de *Arabum* moribus annotatum re-
 perio, esse sc. من خواصهم الحرب وسفك الدماء
 ودمية القتل والالم والحقد
 eorum, bellum, & effusionem sanguinis, & amorem cæ-
 di, & doloris illationem, & ira, sive odii tenacitatem.
 Insita hæc illis quasi à natura vitia, quomodo incre-
 mentum capiant, præsertim apud solitudinis inco-
 las, unaque cum ipsorum corporibus nutriantur,
 num rectè nos docuerit, doctus apud eos medicus,
 ut judicent nostri, ipsius verba apponam.

Author libri
 شامل in
 ضان

والذين يفتنون بلحوم الابل هم حقودون
 ولذلك يكون الحقد في الاعراب لاجل اغتدايهم
 بلحوم

بالحوم الابل وعلّة ذلك طاهرة وهو ان دوام الاعتدا
 لا بد وان يحيل البدن الي كيفية ذلك
 الغدا فان من دوام الاعتدا بالاشيا الحارة لا بد
 وان يستسخن مزاجه ومن دوام الاعتدا بالاشيا
 الباردة لا بد وان يبرد مزاجه وكذلك الحال
 في غير ذلك من الكيفيات فلذلك الذين
 يقتدون بالحوم الكمر الاهلية لا بد وان يستحيل
 مزاجهم الي مزاج شبيه بمزاج هذه الكمر ويلزم
 ذلك ان تكون احوالهم في البلاء ونحوها مشا
 بهة لحوال تلك الكمر فلذلك كان الاعتدا
 بالحوم الضان مجازا علي غيره من الاعدية الحيوانية
 لان هذا الحيوان ليس ينسب اليه خلق
 مذموم يتسببه الانسان ولذلك ايضا حرمت
 لحوم كثير من الحيوانات لاجل وفاة اهلها
 ولذلك حرم اكل لحم السبع ونحوه مما له خلق
 خارج عن الاعتدال لبلاء يستفيد الانسان
 ذلك الخلق باكله لحمه .

i. e. Qui carnibus Camelorum vesci solent, odii tenaces
 sunt. Unde insitum Arabibus deserti cultoribus, hoc
 vitium, ideo quod Camelorum carnibus vescantur. Cuius
 rei causa manifesta est, quia se. necesse est ut mutetur
 corpus ad qualitatem ejus alimenti, quo quis continuo
 nutritur: ita cum quis diu utatur alimentis calidis, fieri
 non potest quin calidum evadat temperamentum ejus: quod
 si diu frigidis nutriatur, temperamentum ejus necessario
 frigidum existet. Eodem modo se res habet in ca-
 teris qualitibus; ideoque qui carnibus asinorum dome-
 sticorum

licorum vescuntur, necesse est ut mutetur temperamentum eorum in temperamentum, isti, quod huiusmodi asinis proprium est simile, quo fit ut bebetes evadant, aliisque qualitatibus asinos istos referant. Atque hinc est quod carne ovina magis quam aliorum animalium carnibus vesci permissum sit, quia huic animali non attribuitur qualitas aliqua vituperio digna, quam ejus esu acquirat homo. Et ob eandem causam prohibita sunt nonnitorum animalium carnes, quod rebus sc. noxiis pasci soleant. Ideoque interdicta est caro Leonum, aliorumque ejusmodi ferarum, quarum natura aequalis temperamenti terminos excedit, ne esu carnis earum, ejusmodi naturam & ipse homo induas.

Religiones eorū diversa, &c. Colebat Hamyar solem. &c.]

P. 5. 17.

Si quibus nominibus, aut quā specie, coluerint Arabes corpora ista cœlestia, expressisset Author noster, melius intelligeremus, quæ ab aliis de idololatriæ eorum cultu traduntur, ab his sono saltem diversa. Ea, ut cum his conferri possint, paucis referemus: ac primò quæ in Alcorano recensentur Idolorum nomina. qualia in Surato' Nojm occurrunt, اللات *Allat*, العربي *Aloxza*, & مناة *Manah*; quæ sub nomine foeminino culta monent hæc verba *الذكور* i. e. Num vobis masculi erunt, & illi [Deo] *الفمينا* ? Vobis filii, Deo filia? Vos qui filias calamitatis loco ducitis, easque vobis nasci agrè fertis, nec vivere finitis, Deo tamen adscribitis, & foeminas honoris illi soli debiti participes facitis, & *الهة* *Elahat*, i. e. Deas appellatis? Angelos enim & Idola quæ vel à Deo vitâ inspirari credebant, vel *هيكل* *Hiakal* i. e. Angelorum sacella esse, ac ab iis animari, Dei filias vocabant, & quod apud Deum pro se inter-

cedere putarent, divinum illis honorem tribuebant. *Allatt* sive *Allatto*, Idolum erat à *Thakifensibus* in *Tayef*, vel ut alii in loco dicto *Nachlah* cultum. Nomen illi à (لوي) *Lawa* quod *Flectere*, *Inclinare*, incurvare, significat, quòd in eo colendo corpora flecterent, seu inclinarent, vel quòd statuam, vel fanum ipsius cultus & honoris gratiâ circumirent, seu dignum putarent, cui hic cultus adhiberetur. Alii nomen deducunt à (ل) *Latta*, *Miscere*, quòd qui Idolum erexerat, butiro, ac oleo permistis, peregrinos còcultus gratiâ se recipientes cibaret: alii statuam ipsam in honorem cujusdam qui in *Tayef* peregrè venientes سويف i. e. *plisano* Butyro permisto, excipere solet, ac cujus mortui sepulcrum, honoris gratiâ, ambire solebant, erectam autumant. Hæc *AlZamachsharius*, & *AlBidawius* in suis in *Alcoranum* commentariis. Aliud insuper thema assignant doctissimi Grammatici *AlFauharius*, & *AlFiranZabadius* sc. (لا) *Laha*, quod *obscutum*, seu *occultum* esse denotat, item *Excelsum*, *Elatum* esse, unde quibusdam Deum (الله) *Allabo* appellari placet, & solem (الاله) *Elabah*, quasi Dea, sc. (لا) *ob elationem suam*, inde si (اللات) *Allat* deducatur, erit forsàn quasi fœmininum quod Masculino (الله) *Allabo* respondeat, & sonet *Deam*. afferit certè *AlFauharius* eam à quibusdam *Arabum* (الله) *Allah* vocari, mutata deinde literâ *H* in *T*, *Allat*. Dirutam *Allatt* jussu *Mohammedis* anno *Hejra* 9 docet nos *AbulFeda*. Quod ad (العزى) *AlOzza*, sive *AlUzza*, Idolum erat (ut volunt quidam, referente *AlFauhario*) tribubus *Koraisb* & *Bani Canonah*, (& quibusdam è *Bani Solaim* ut addit *Sharestanus*.) ut alii (السور) *AlSour*, quæ Arbor quædam, Tribui *Gassan*, quam

primus

هي صنباو
شاور
Idolum aut
Arbor Al.
Iannab.

primus consecravit (teste *AlFirazabadio*) *ظالم*
Dhalemus quidam, domo ei quam *بوس* *Boss* appella-
 vit, superstructâ, in qua sonus ab ingredientibus au-
 diri solitus. Missus à *Mohammede Chaledus* quidam ad
 Idolum hoc è medio tollendum, domum diruit, si-
 mulachrum, seu arborem * excisam † igne combussit,
 & Dæmonissam (ut referunt) passis erinibus, manû.
 que capiti, lugentis more, impositâ, inde egressam,
 & præ dolore exclamantem, gladio percussit. Quod
 cùm à se factum *Mohammedi* retulisset, Hæc (inquit
 ille) erat *AlWzi*, jam non amplius in sæculum co-
 lenda. Hæc inter cæteros refert *AlFirazabadius* de
 Idoli, & *idolæis* excidio in *Kamuso*, sive Oceano suo,
 ad vocem *عز*, qui tamen in themate *عز* à *Zohatro*
 quo lam, & domum *Boss* dirutam & *Dhalemum*, qui
 eandem ad peregrinos à *Meccha* visenda averten-
 dos, & *Caaba* famam minuendam, dedicaverat, è me-
 dio sublatum tradit. Quod ad nominis originem; à
 potentiâ illi inditum, formæ est foeminae ab *عز* quod
 robore supra alios excellentem denotat, quasi summè
 potentem, aut potentissimam dicas, quare & inter Dei
 nomina apud Arabes *العزیز* *AlAziz*, i. e. expli-
 cante *Ebnol Athir* *القالب القوي الذي لا يقبل*
Qui omnes potentiâ superat, nec à quoquam supe-
ratur, à themate Hebrais noto. Jam verò *عز* *Ma-*
nab (seu *Menerb*, ut in versione Alcorani Latina,
 Nomen erat (inquit *AlFauharinus*) Idoli quod * a
 tribubus *Hodailo*, & *Chozab*, inter *Meccham* & *Me-*
dinam colebatur. Idolum hoc *عز*, i. e. *Petram*, seu
Saxum vocant *Alzamachsharix* & *AlBodawius*, à tri-
 bubus modò indicatis, & (ut alii) à *Thakiso* cultum,
 donec tandem anno *Hejra* octavo (qui multis Ara-

An. Hejr.
8° v.

AlIannab.

* *قطبها*

Alzamach,

& *AlBid.*

† *احرقها*

AlFauhar.

& *AlFir.*

* Ab *Anso*
& *Chosrajo*
(ut *Sharest.*
& *Abulf.*)
aliisque

عز

عز

qui ejusdem

erant religi-

onis, ut au-

thor libri

Mofatref,

bum Idolis fatalis fuit, referente *Alfannabio*) à *Saa-*
do quodam demolitum fuerit. Nominis ratio duplex
 affertur, quarum prima deduci illud vult à verbo
Fluere, ob victimarum sanguinem apud ipsum
 effusum, teste *AlZamachshario*, vel (ut *AlBidawius*) eâ
 notione quâ idem valet ac *Scindere*, quòd jugula-
 rentur coram eo victimæ. 2da Illud petit à *Naw*,
 quod stellas, quas in pluviis efficiendis vim habere
 putant indigitat, quòd scil. precibus coram eo fufis
 benigniorem stellarum istarum influxum elici, &
 pluvias tempestivas impetrari crederent. Conferri
 cum hac Idoli istius appellatione poterit vox *Meni*,
 quæ *Isaia* lxxv. vii. occurrit, & Interpretes
 SS^z Scripturæ adhuc dubios tenuit. Verbis textus
 appositis, melius de iis quæ dicturi sumus judicabitur.
 Sic ergò le habent *העורכים לגר שלחן והממלאים*
למני במסך, quæ juxta interlinearem *Pagnini* versi-
 onem sonant ad verbum, *Parantes Jovi mensam, &*
implentes Meni libamen. Vulgat. *Qui ponitis fortune*
mensam, & libatis super eam. Tremel: *Qui instruitis*
turma illi mensam, quisque impletis Numeris illis libamen.
 Hic ut genuinus vocis *Meni* sensus habeatur, ad linguæ
Arabica usum recurrendum statuunt Docti, unanimi
 ferè consensu: quid ni & pari (ne majori, dicam)
 ratione inde de *Meni* judicandum? esse sc. propi-
 um Idoli nomen. Quod de libatione illi fusâ dicitur,
 satis convenit cum eorum sententia, qui tñ *Manna*
 nomen inditum à fundendi notione autumant, & pul-
 chra est in iis, quæ proximè sequuntur allusio *במניתי*
אתכם לחרב *Et numerabo vos gladio*; jugulandos sc.
 (seu ut) effundatur sanguis vester. Quòd si, (ut vult
R. Moses, referente *Aben Ezra*, & eum secutus *Davia*
Kimchi)

Kimchi) stellæ, seu constellationis nomen sit, vel etiam stellas seu constellationes plures complectatur, idem erit prorsus ^{من} *Meni*, quod ^{من} *Manah*, illis qui nominis originem à ^{من} *stellam*, sive constellationem, cujus vi excitatur pluvia, denotante, petunt. ^{والله اعلم}. Eâdem ratione quâ nomen obtinuit Idolum hoc a *fuso* victimarum sanguine, appellatur etiam locus quidam ^{من} *Mena*, ubi Sacrificia sua & hodie mactant peregrini *Meccam* visentes. His quæ è *Suratol Nojm* habuimus, addi possunt & alia è *Surata Noe*, Arabum Idola, qualia sunt ^و *Wadd*, ^{سوا} *Sawao*, ^{ذوق} *Yaguth*, ^{عزاز} *Yauk*, ^{نسر} *Nasr*. Fuisse hæc idola antiquitus culta etiam ante diluuium, postea vero ab Arabibus recepta, & pro Sacris habita. *Waddum* scil. à tribu *Calb.* in ^a *Daumatol Fandal.* *Sawaum* ab *Hamadano*, vel ut ^b alii ab *Hodaslo*, in loco dicto *Robar*, *Yagutham* à *Medhajo*, ^c aliisque *Tamanensium* tribubus, *Yaukum* à *Morado* (vel juxta ^d alios *Hamadano*) *Nasrum* ab *Hamyar*, [seu ^e *Dul Calaub* in regione *Hamyar*] referunt *AlZarnachsharius*, & *AlBidawius*, &c. Fuisse autem nomina virorum pietate insignium, quorum cum memoriam charam haberent sui, diaboli astu inductos fuisse, ut ipsorum effigies honoris gratiâ ob oculos ponerent, hunc honorem illis adhibitum posteros ipsorum in cultum Deo debitum mutasse, atque ira ad Idololatriam delapsos. Coluisse autem *Arabes Waddum* Viri, *Sawaum* mulieris, *Yaguthum* Leonis, *Yaukum* Equi *Nasrum* Aquilæ, (quæ & nominis significatio) specie His contentanea uidere est apud *Mohammedem AlFirauzibadium* in Oceano suo, ad *Themata* ^{سوع} & ^{عاب} *Sawaum* scil. Idolum fuisse antediluvianum, quod postquam

^a *Allanbar.*

& *Sharest.*

^b idem ut &

AlFirauz.

& *Safodin.*

^c *Sharestani.*

^d *Allanbar.*

^e *Allaub.* &

Sharest.

postquam aquis obrutum diu latuisset, à Diabolo detectum, colendum sibi sumplerint *Hodulenses*, & peregrinationibus religionis ergò institutis subinde viferint. *Taukum* Viri pii nomen fuisse cujus obitum cum ægrè ferrent sui, Diabolum specie humanà illis se ingerentem, opem suam ad illius similitudinem ad vivum exprimendum pollicitum, quam in Templorum suorum adytis positam subinde inter orandum respiciendo, desideria sua delinrent, quem honorem cum ipsi (*Tauko* sc.) & septem aliis de se bene meritis præstitissent, eò tandem rem processisse ut divinus à posteritate illis honos tribueretur, & pro Idolis statuæ in memoriam ipsorum effictæ haberentur. Ita factum ut *Taukus* iste quisquis fuerit, sicut verbi عاق *Aka* (quod *impedire, avertere, cohibere* denotat) futurum nominis sono refert, ita rei veritate factus sit talis qui يعوق الناس عن الخير i. e. *Homines à bono impediret, seu averteret*: at non æquè *Taguth* nominis sui sonum re exprimit cum يعوق *Gasha*, quod est *auxiliari, opem ferre*, dicatur. Quòd si adeò antiqua fuerint, ac perhibent, hæc Idola, non est temere de nominis ratione statuendum, imò, nec si nomina verè Arabica origine fuerint, nisi præeuntibus *Arabum Grammaticis*, cum tot sint olim imposita ob causas علمتها العرب و جهلناها i. e. *qua Arabibus olim nota, nobis ignota*, ut regerit *Tallaloddinus Assoyutius*, iis qui omnium rationem reddi postulant, præsertim cum tanta linguæ pars in desuetudinem abierit. Quòd ad originem autem cultus simulachris adhibiti, in hoc omnes ferè conspirant, illam à majorum erga Virorum metitis insignium memoriam & honorem curâ, posteris non intellectâ,

intellectâ, fluxisse, accedente Diaboli astu, cum, ut loquitur *Georgius Ebnol' Amdî*, كدهم الشياطين
 لها i. e. alloquerentur eos è statuis quas colerent Dæ-
 monia, atque ita ad cultum sibi deferendum adige-
 rent. Quâ in sententiâ illis cum aliis convenire, pater
 ex iis quæ Nobilissimus & Doctissimus *Seldenus* in
 cap. 3. *Prolegom. ad Syntagma de Diis Syriis*, observavit.
 Non minima autem pars honoris ab *Arabibus* Idolis
 istis delati, videri possit, quod eorum se nominibus
 appellari, atque inter cultores numerari, gloriæ loco
 ducerent. in se nomina apud ipsos عبد واد *Abd Wad.*
 di, i. e. *Servus Waddi*, عبد يفتوت *Abd Yaguth*, i. e. *Ser-*
vus Yaguthi, عبد مناه *Abd Manah*, i. e. *Servus Manæ*, عبد
 فزا *Abd Fza*, i. e. *Servus Fzæ*, &c. Hactenus *Alcorani* du-
 ctum secuti sumus in Idololatricis *Arabum* cultibus
 eruendis. aliorum apud alios Authores mentionem
 reperimus, ac primò عبد هبل *Hobali*, qui اعظم اصنامهم
 i. e. *Maximum*, seu præcipuum Idolorum ab iis cultor-
 um, apud *Sharestanium* & *Abul Fedam* audit. Posi-
 tus erat *Hobal*, referentibus iisdem علي ظاهر الكعبة
 i. e. ad posteriorem, seu exteriorem *Caaba* partem, ut alii;
 in ipsâ *Caaba*. في جوفه i. e. in interiore ejus parte, se-
 cundùm Authorem libri *Mostatref*, & *Safioddinum*,
 qui alia fuisse illis simulachra ait في جوف الكعبة
 in ipsa *Caaba*, alia حولها *Circaeam*, quorum omnium
 princeps erat *Hobal*; primario ergo loco collocan-
 dus. Idololum autem hoc, unde *Arabibus* fuerit ut
 sciamus, tradunt *Amrum Lohari* filium, cum *Bel-*
kam *Syriæ* urbem profectus ritus Incolarum Idolola-
 tricos animadvertisset, corumque ab ipsis rationem
 percontatus, hoc responsum tulisset, se Idolorum
 istorum beneficio, opem cum ope, pluvia cum pluvia

v. & Iannab.
An. Flejr.
8°

* i. e. Lapide
Akk rubro.

pluviâ indigerent, consequi, ab illis ut sibi Idolum colendum traderent petiisse, acceptumque *Hobalum* secum reponnâsse, atque in *Caabâ Arabibus* colendum statuisse. Quàm pulchrè convenit figmento isti nomen suum, ut sit *הביל Vanitas*? Quòd si cum nomine suo ad *Arabes* transferit, erat forsitan illis à quibus mutuatum sumpserunt *הביל Habbaal*, vel *הביל Habel* *הביל*, *Arabibus* aliàs nomen hoc à themate *هبل* deductum, *obesum*, *Grandem*, vel & *atate provecum* sonabit: at apud ipsos nominis impositi rationem nondum reperimus. Statua (referente *Safioddino*) erat ex *عقيق احمر*, effigie hominis, cui dextra amputata, quam ei iacturam ut resarcirent, *Koraisbite* auream substituerunt. & (ni exemplaris non satis fidi mendo fallar) septem sagittas manibus tenebat, verba sunt *وهي سبعة واربعة واربعة*, Quæ (si rectè legatur *القديح* quod *Sagittas nondum alis & spiculis instructas denotat*,) quid aliud sonant quàm, *Et Sagitta que numero septem, inter manus ejus* (i. e. coram eo) vel in manibus ejus? Verum nec de lectione, nec de sensu multum dubitare sinit quod apud *Abul Fedam* aliòsque legimus, *Mohammedem* sc. expugnatâ *Mecchâ*, anno à fuga octavo, *Caabam* ingressum reperisse ibi *الشحوص على صور* الملائكة وصورة ابراهيم وفي يده الازلام يستقسم بها فقال قاتلهم الله جعلوا شحوصا يستقسمون بالازلام ما شان ابراهيم والازلام ثم امر بتلك الصور فطمس. i. e. Effigies formâ *Angelorum*, & figuram *Abrahami* manu suâ sagittas ad sortitionem aptas tenentis. [iisque visis] dixisse. *Perdat illos Deus. Sennem nostrum sagittis sortientem sinxerunt.* Quid *Abrahamo*

وغيرهم
aliorumque
Alliannab.
صور الانبياء
i. e. figuras
prophetarum.
Camel.

hamo cum sortibus? *Iussu ergo ejus deleta sunt figura iste.* Addunt *Ebnol Athir* قوس & *AlFannabius*, *Abrahamo* comitem, *Imaelem* ἰμαβουεφορ; sc. manibus tenentem الازلام i. e. *Sagittas* κληρωτῆς; idem prorsus quod القواح, quas *Hobalum* manibus gestasse tradit *Safioddinus*. Synonyma enim planè sunt apud *Arabes* hæc vocabula, & quorum alterum alteri explicando inservit. الازلام هي القواح *AlAzlam* sunt *AlKedab*, inquit *Ebnol Athir*, i. e. *Sagittæ*, quibus sortiebantur. *Sagitta* enim (teste eodem) cum primò excinditur, appellatur قطع, cum lævigata fuerit بري, cum directa قدح, ubi demum alis & spiculo instructa سهام. Est ergo القدح cujus plurale القواح, propriè *Sagitta* nondum alata: idem etiam الزلام cujus plurale الازلام docente *AlFirauzabadio*. الزلام (inquit ille) est قدح لا ريش عليه i. e. *Sagitta* alis carens. His (ut videtur) cum ad sortiendum plærumque uterentur, obtinuit ut ad sortes significantas usurpentur, uti & سهام etiam quod propriè tamen (ut vidimus) *Sagittas* quibus ultima τὴ θελοντῶν, manus imposita est, denorat. de *Arabum* sortitionibus, & per sortes divinandi more, in sequentibus plura volente Deo. Cum autem eadem jam insignia gestantes *Hobalum* & *Abrahamum* habeamus, quid si & unum eundemque eos fuisse suspicemur? Optimè quadrabit hæc conjectura cum *Safioddini* aliorumque qui *Hobalum* in ipso *Caaba* adyto collocant, sententiâ: at contrarium suadent qui *Hobalum* foras, *Abrahamum* intus positum asserunt, nisi ab iisdem sortium insignibus, cujus statuem extra *Caabam*, ejusdem effigiem intra eam depictam fuisse putemus. Certè & statua illa juxta مقام ابراهيم i. e. *Abra-*

v. & Ali
Ebnol Athir.
in Camel.

Mohamm.
Ebn Abdol.
labi.

ما اشار الي
صنم منها
في وجهه
الا وقع
لقفاه

Alfannab.

وكان من
قوارير
وصقر

i. e. Eratque
è vasis vitre-
is & zre cõ-
fectum.

mi ^{carrodou} posita dicitur, apud *Alfannabium*. Sed non sunt hæc tanti ut de iis inter se componendis solliciti simus. Ut verò intus *Abrahamus* multis Angelorum, & Prophetarum (ut *Ali Ebnol Athir*) imaginibus stipatus fuit, ita & foris *Hobalus* magno statuarum satellitio, quæ forsan minorum gentium numina. Erant (inquit *Alfannabius*) حول البيت i. e. *domum*, i. e. *Caabam* سنتم وستون وثلاثائة i. e. *Idola* tercentum & sexaginta, quorum maximum fuit *Hobal*; adeò ut *Arabibus* singulis diebus singula si liberet, numina invocare liceret, aut singulos non solum mensium suorum (ut solent *Perisæ* ab Angelis) sed totius anni dies ab Idolis denominare. Hæc omnia *Mohammedis* inter transeundum, nutu in terram prostrata, decidisse tradit. Isdem accensenda & كسرهما بيده ثم repertam (referente eodem) في حجرها i. e. manu suâ fregit *Mohammedes* & abjecit; nec non صنم خراة i. e. *Chozaensium* Idolum quod فوق الكعبة i. e. *supra Caabam* positum ut dejiceret *Ali*, illi *Mohammedem* ipsum humeros suos supposuisse ferunt. Sed perierunt ista, prout merita sunt, cum nominibus suis omnia. Inter ea quorum supersunt numina, maxima sunt post *Hobalum* notæ اساف *Asafi* & نايلا *Nayela* simulachra; quorum unâ cum *Hobalo* allatorum, unum in *Safa*, alterum in *Merwab* posuisse fertur idem *Amrus* eaque ut colerent & ad Deum mediatoribus uterentur, popularibus suis persuasisse. Tradunt autem *Asafum* sub viri, *Nayelam* sub foeminae imagine cultum fuisse; ac fuisse quidem *Asaphum Amri* cujusdam filium, *Nayelam Sahali* filiam,

filiam *Forhamidas*, qui cum ob stuprum in *Caaba* commissum à Deo in lapides conversi essent, à *Koraisiis* hoc sceleris pretium tulerunt, ut pro Diis haberentur. Idola hæc ab *Amro* dedicata imperante *Persis Saburo*, seu *Sapore Dil' Ectaf*, ac demum sub *Mohammede* novæ sectæ conditore, abolita asserit *Sharestanus*; quem tamen eo erroris arguit *Abul Feda* quòd *Amrus* cultus *Idololarrici* author, multis ante *Saporem* etiam primum qui *Dil' Ectaso* multo antiquior, sæculis floruerit. Atque hæc præcipuæ apud *Arabes* famæ Idola. Alia se inter legendum offerunt nomine tenus, non pauca. Ex his *سعد سعد*, à *Bani Malcam*, *Ebn, Cannana* cultus, teste *Sharestano*, &c. de cujus numine rectius quàm populares suos judicasse apud ipsos *Poëtam*, patet ex hoc ipsius carmine.

Allauhar.
AlFiranz.
Safiaddin.

اقينا الي سعد ليجمع شملنا
فشتتنا سعد فلا نحن من سعد
وهل سعد الا صخرة بتنوقة
من الارض لا تدعوا لفي ولا رشد

i. e. *Vesimus ad Saadum ut res nostras colligeret,*
At disperfit nos Saadus, nec sumus nos à Saado.
Quid enim aliud est Saadus quam Petra in deserto;
Et serrâ, quæ nec ad falsum nec ad verum invitat?

Juxta thematis rationem, prosperitatem sonat nomen, cum tamen, ut rectè censuit *Poëta*, cultoribus suis non nisi miseræ causa fuerit. Fuisse autem Idolum hoc *صخرة طويلة* i. e. *Petram* seu *Saxum oblongum* ad *littus جدة Fodde* testatur. *Safiaddinus* ab eodem themate *سعيدة Saidah*, nomen fuisse domûs ad quam peregrinationes instituire soliti *Arabes* testantur,

idem & *AlFiranzabadius*. ab iisdem etiam ^{سعر}
Saurum nomen Idoli fuisse discimus, quod *Saurum*,
 nomine aliàs ignem denotante, vocat *AlFaubarius*, ac
 tribui *Anze* peculiare fuisse refert, quam sententi-
 am Poëtæ nescio cujus autoritate confirmans, hoc
 ipsius dictum laudat.

v. *Allanhar*.
 in ^{سعر}
 in ^{عوض}
 in ^{مور}

حلفت بما يهراق حول عوض
 واذصاب تركن لذي سعير ❖

Juravi per sanguinem fluentem circa Audum,
Et per statuas qua relictae sunt apud Assaurum.

ubi & alterius Idoli nomen occurrit, عوض *Audi* sc.
faculo (testantibus eodem & *AlFiranzabadio*) cogno-
 minis, quod apud tribum *Begr Wayeli* posteros sa-
 crum. انصاب autem in dicto Poëtæ vel *statuas* red-
 dere licet, vel hoc loco, potius *lapides* circa ^{الذوالقن}
 positos, super quibus mactabantur victimæ. Utrum-
 que enim denotare vocem, docet nos *AlFiranzaba-*
dus, qui cum ^{نصب} esse dixisset, quicquid pro Deo
 colendum erigitur, scil. *Idolam*, *Statuam*, addit &
 انصاب fuisse *lapides circa Caabam* positos super quibus
sacrificarent لغير الله تعالى i.e. aliis quam Deo altis-
 simo. Clarius adhuc *Safioddinus* النصب الاصنام
 المنصوبة للعبادة وحجارة كانوا انصبونها اين يحون
 عليها للاصنام i.e. *Alnashb* significat *Statuas positas*
ad cultum, item *lapides* quos posuerunt ut super ipsis sa-
 crificia mactarent *Idolis*. inde dictum cujusdam san-
 guine se perfusum autumantis, كاني نصب احمر
 i.e. ac si essem lapis rubens, explicat *Ebnol Athir*,
 كاني نصب الاحمر بدم الزواجح i.e. *instar lapidis ru-*
bentis sanguine victimarum. quo dicto vel ad *lapides*
 super

super quibus jugularentur victimæ, alludi potest, vel ad ipsum Idolum. nam & ea * sanguine victimarum oblinere solitos docet *Sharestanus*, accessurum inde opibus suis incrementum sperantes. Porro *Nash*, vel *Nosh*, ut & literis & sensu cum *נשח* & *נשח* convenit, ira significatione optimè respondet voci *Hebraica* *נשח* cum utrumque, & Idolum denotet & Molestiam, seu dolorem *الشر والبالا* i. e. malum & miseriam, quæ cultoribus suis abunde creant.

His addi possunt & alia ejusmodi terricula, qualia *Alsbarek* *الشارق*, à quo cognominatus *عبد الشارق* *Abdol Sharek*, filius *Abdul Uzza*, q. d. *Cultor Shareki* & *Manaf* *مناف*, à quo *عبد مناف* *Abd Manaf*, q. d. *Cultor Manafi*, cui & filius *عبد شمس* *Abd Shams*, i. e. *Cultor Solis*. Ita enim *شمس السماء* i. e. à *Sole* qui in caelis lucet dictam monet *AlFirazabadus*, quod eum sc. colerent à quibus ille oriendus: cum tamen aliàs *شمس* *Shams* nomen fuisse * *Idoli* antiquitus culti doceat idem, quod *Safioddinus* *شمس* * *Shoms* vocat, cui fanum apud *Bani Tamim* dedicatum. Num Solis forsitan effigies: Eidem *Abdol Manaso* frater (ut vidimus) & tribus pater, *عبد الدار* *Abdol Dar* à *دار* *Dar*, Idolo: ab eodem themate *دوار* *Dowar* & *Caabe* & *Idoli* nomen apud *AlFirazabadum*. In serie regum *Forbamidarum* *عبد ياليل* *Abd Yalib*, & *عبد مدان* *Abd Madan*, habuimus, illum ab *ياليل* *Yalilo*, hunc à *مدان* *Madano* *Idolis*. *اوال* *Awal*, ut idolum tribubus *Beer* & *Taglab* peculiare memorat *Alfiranzabadus*, *ذو الكعبين* *Dul Caffain* ut tribui *Dans*, (quem *Safioddinus*, *Caffain*, omisso *Du* vocat) *باجر* *Bajar* vel *Bajer*, ab *Azdensibus* cultum perhibent idem & *Ebnol Atbir*. *الاقيصر* *Alokaiser*,

* كادوا
ان ذبحوا
للإصنام
لظنوها
ذنما الهدا
يايلتسون
بذللك
الزيانة
في أموالهم

AlFiraz

v. sup. p. 50.
& 51. quod
& 4^{ti} regum
Tamanens.
nomē. p. 57.
* صنم قد يم

* يضم اواله

Abd Yalil f.
عبد كلال
Abd Colali.
AlFiraz,

Alokaisar, eidem Idoli nomen quod في مشارق الشام
 i. e. in orientali Syriae Domascena plaga positum à tri-
 bu non una cultum refert *Safioddinus*. *Bag*, a quo
 (ut quibusdam, teste *AbulFeda* videtur) urbs *Bagdad*
 nomen cepit, ut *Persicè Bag dedit*, seu *Bagi donum* so-
 net, *Persarum* seu *Indorum*, à quibus oriundus *Euno-*
cbus iste qui hoc nomen imposuit, potius quam *Ara-*
bum Idolum fuisse puto. *يعبدونه في الشرق* inquit, i.
 in Oriente illud colebant. Idoli à *Bani Salim* culti, ac à
Gawio Ebn AbdolVzza ipsius ædituo pro merito suo
 tractati, nomen licet non expresserit *AlFirauzabadi-*
us, non indigna tamen sunt memoratu quæ narrat.
 Spectante sc. ædituo, sed officii sui (ut videtur, neg-
 ligentiore, accurrentes vulpeculæ duæ Idoli con-
 scensi caput urinâ conspircârunt. ille indignum cul-
 tu suo Dominum ratus, qui hæc inultus pateretur, in
 hæc verba prorupit,

أرى يبول الثعلبان برأسي
 لقد ذلت من بالت عليه ثعالب

i. e. Num ille Dominus est, super cujus caput mingunt
 vulpes?

Certè vilis est super quem minxerint vulpes.

O *Solaimenses*, certè nec obest hic nec prodest, nec largitur,
 nec impedit, correptumque Idolum confregit. Contigit
 hoc post *Mahammedem* natum, qui in boni facti me-
 moriam nomen ejus *غاوى بن عبد العزى*
Gawi Ebn Abdilozza, i. e. "Errans filius cultoris" *Vzza*,
 magis fausto, sc. *راشد بن عبد ربه* *Rashed Ebn Abd-*
Rabbehi, i. e. *Orthodoxus filius cultoris Domini sui*, com-
 muravit. Nec magis injurii erga Deum suum *Bani*
Hanifa, seu *Hanifida*, quos Idolum è massa quâdam

confectum

confectum quod diu coluissent, annonæ tandem caritate oppressos devorasse, referunt *AlFauharius* & *Author libri المستطرف*, ut, qui non aliter posset, vel sic eos pasceret. de quorum facto sic Poëta ab *Al. Fauharo* laudatus,

أكلت حنيفة ربهام من الخبث والمجاعة

لم يشقوا من ربهام سو العواقب والتباعد

i.e. *Comedit Tribus Hanifa Dominum suum præ annona caritate & fame,*

Non simuerunt à Domino suo, malum pœna & vindicta.

الخلصة و *Dul Chalasab*, vel juxta alios *Dul Cholosab*, (referentibus *AlFauharo*, & *AlFiraunabadio*) † domus erat apud tribum *Chatbaam* quæ vocabatur, in qua Idolum erat *الخلصة* *AlChalasab* dictum. *بيت أصنام* i.e. *Domum Idolorum* vocat *Safioddin*. quasi plura in eo collocata essent simulachra, quæ ab aliis etiam * præter *Chatbaamenses* culta tradit. Diruta demum anno *Hejræ* decimo (uti & narrat *AlFannabius*) à *Fariro* quodam eum in finem à *Mobammede* missio. Inaudita forsitan *Græcis* & *Latinis* hæc nomina, at non ita *الشرارة* و *Dushshara* qui à *Dausensibus* cultus. Neque enim alius hic quam (ut rectè mihi observasse videtur *Clarissimus* vir *Sam. Bochartus*) *Dushshara* quem scriptores *Græci* & *Latini*, *Arabum* Deum perhibent. *Suidam* qui *Deum Martem* interpretatur quasi ex *âens* & *sedis* compositâ voce, hallucinatum esse monet *Nobilissimus* & *Doctissimus* *Seldenus*, nomen originis *Arabica* esse, non *Græcæ*, ac *Dushshara*

* in voce

عاج

† 4^{or} à *Meccha* stationibus *Safiodd.* Contendunt alii ipsum *Idolum Dul Chalasab*, vocatum, *Ebnol Athir.* * Sic et *Ebn. Athir.* scilicet à *Daus.* & *Bajilab.* &c.

Bacchus πυ
ρινηνός.

* In Hist.
Egypti.

* Afferit Di-
od. l. 3. Bac-
chum fuisse
τὸ ἰαλλεῖν τὴν
ῥαῦν διαφορῶν
&c.

* Denotat a-
lias Rei ali-
eni instare,
& strenuè a-
gere. Al Fir.
& Ebnol
Athir.

† Bacchus
primus eme-
re & vende-
re instituit.

ذو جدي
صاحب

Alfaubar.
أول من

غني
بالدين

i. e. primus
qui cecinit.
in Yaman.

sarem Bacchum esse non Martem. Quid ergo apud A-
rabes sonat? Num Splendidum vel Coruscantem à quâ
verbi شري significatione nomen sortitum Splendidum
Jovis sidus, docet * Al Makrizius. dictum enim
شري Mosharri ximz i. e. Ob * pulchritudinem su-
am, كما اشتري الحسن لنفسه i. e. Ac si sibi
pulchritudinem emasset, ac propriam vendicasset. Sa-
tis frigide. quin potius à شري & اشتري quod
juxta Al Fauharium & Ebnol Athir, Coruscare, * inter
alia significat. aliam etiam nominis rationem addit,
لأنه نجم الشرا والبيع i. e. Quod Stella sit qua Tempioni
& venditioni præsit. Et num ita Deus iste apud il-
los? aut potius à شرا Shara quod loci nomen, dictum
putemus, quasi Dominus Shara? quam notionem
Du vel Dy apud Arabes habere notissimum est,
eâque nominum seu cognominum compositio-
nem frequenter ingredi. Unde inter Reges Yama-
nenses, qui أنوا اليمن Adnaol Yaman appellantur,
i. e. Reges Yaman, quorum nomen à Du (& in obliquo
Di,) incipit. quorum exempli gratiâ, sex enume-
rat Allaubarus, sc. Du Yazan (à valle Ya-
zan, cujus Dominus erat, teste Sufioddino denomi-
natus) 2. Du Idan. * qui primus can-
tando apud Yamanenses excelluit teste Al Firauza-
badio. v. p. 62. 3. Du Nowas, ibidem.
4. Du Fayesh, à valle Fayesh, quam sibi
peculiarem habuit, ut vult Al Firauzabadius. 5. Du
Asbab. 6. Du Colaa. duos
hoc nomine appellatos refert Al Firauzabadius
& الأصغر i. e. Majorem & Menorem, di-
ctos autem quod apud eos congregatæ Hamyare. cum

tribus foedera inierint, quod inter hujus thematis significatus numeratur. Horum nonnullos in Regum *Hamyarenſium* ſerie, una cum aliis habuimus. De cæteris, quorum nulla ibi mentio, idem (ſuti jam antea monuimus) ſtatuendum videtur, quod de *وادي دوارين* *Du Roain*, alio item non obſcuræ apud *Tamanenſes* famæ *Domino*, (cui nomen dedit vel mons, vel arx quam in monte munitam habuit) aliſque innuit *AlIannabica*, ideò ab Hiſtoricis dum eorum qui illis olim regionibus imperarunt, catalogos contexant, omiſſos, quod de eorum ætate numero, & rebus geſtis nihil certi definire audeant. Ex his autem quæ dicta ſunt de vocis *وادي* in compoſitione nominum & agnominum uſu conſtat. Jam vetò, quodràd *وادي شيرا* vel *شيرا* *Shara*, nomen eſt loci non unius: ita appellatur *Via* quædam in *Salina* *وادي الاسد* i. e. *Leonibus infeſta*, ita *Mons* quidam in *Najd*, nec non alius in *Tahama* *وادي الاسد* i. e. *ferarum* (Leonum, puta, Tigrium, &c. qualibus vehi *Bacchum* fingunt) *capia celebris*; ita & *Vallis* quædam inter *Cabab* & *Naaman*, unius noctis itinere ab *Araſa* diſtans, nec non locus juxta *Meccam*, referente *Safoddino*, qui dum loca hæc enumerat, addit *وادي الشيرا* *Duffhara* Idolum fuiſſe *Dauſenſium*, &c. (conſecundum alios) alterum etiam apud *Bani Hareth* *Azdenſes*. Erit ergò *Dysarcs*, quem *Arabum* Deam perhibent, *وادي الشيرا* *Duffhara*, i. e. *Dominus Shara* atque idem (inquiunt) illi qui *Græcis* *Διούρος*. at unde apud *Græcos* hoc illi nomen? Vox erit hybrida ſi *Diodori* ſententiam amplectamur ex *Διός* & *Nyſa Arabia* live *Aegypti Arabia* vicina urbe, apud quam *Bacchus* à *Nymphis* educatus, conſtitit. Ar

وادي شيرا
حصن له
او جبل
فوهة حصن
i. e. Roain,
arx illi fuit,
vel mons in
quo fuit arx.
AlFiranz.
& v. Safod.
& Allah.
Alaubar. &
AlFiranz.
Safoddin.

cur non & hæc purè Arabica, ut *Dominum Nyse* sonet? Quo modo autem *Nyssa* ab *Arabibus* olim scripta fuerit non habeo quod statuam. فوسيا inter *Arabia* urbes recentioribus notas nondum reperi, ita appellatam *Egypti* provinciam quandam refert *Safoddinus*, eandem quæ & سمنون audit, diversam tamen statuit Author libri شرح الزهراء & *Pagos* 21 tantum continere, cum *Samañud* 128 contineat نوايس *Nawas* apud *Safoddinum* est حصون *Castellis Yamani*. apud *AlFiraúzabadum* in *Kamuso* suo, reperimus النوايسى seu *Nowassenses* appellari, speciem quandam uvarum præstantissimarum in سارة *Sarah* * qui teste *Safoddino*, *Mentiam Hejaz* altissimus, uvis & sacchari cannicis abundans) quæ tamen num à loco aliquo vel aliunde sic dicta, nihil monet. Inter Reges *Yamenses* unum habuimus nomine نوايس *Dy-Nawas*, quod si ديونس & *Græcè* efferatur propius aberit à sono, quam quæ ab una in alteram istarum linguarum translata sunt, non pauca. Sed ne incerta sectemur, cum ab omnibus pro concessio habeatur *Nyssa* *Arabia* urbem fuisse in qua educatus à *Nymphis Bacchus*, olim notam licet nobis jam incognitam, atque ab ea denominari cum quod ad posteriorem nominis partem magnis Authoribus placeat, quod contenderim hoc est, non minùs probabiliter priorem ejus partem *Arabum* دو *Du*, vel in id obliquo دي *Di*, statui. sed qui *Arabibus* debet ut *Nyssa* *Dominus* audiat unde *Bacchus* & nuncupatus: si ab incondita *Bacchantium* vociferatione, ut *Enstatbio* placet, annon & hinc *Arabissantes* ejus cultores habeamus judicent, qui audierint ^د ^د *Bacche Bacche* quod planè est ^د ^د

* *Nawassenses* appellari, speciem quandam uvarum præstantissimarum in سارة *Sarah* * qui teste *Safoddino*, *Mentiam Hejaz* altissimus, uvis & sacchari cannicis abundans) quæ tamen num à loco aliquo vel aliunde sic dicta, nihil monet. Inter Reges *Yamenses* unum habuimus nomine نوايس *Dy-Nawas*, quod si ديونس & *Græcè* efferatur propius aberit à sono, quam quæ ab una in alteram istarum linguarum translata sunt, non pauca. Sed ne incerta sectemur, cum ab omnibus pro concessio habeatur *Nyssa* *Arabia* urbem fuisse in qua educatus à *Nymphis Bacchus*, olim notam licet nobis jam incognitam, atque ab ea denominari cum quod ad posteriorem nominis partem magnis Authoribus placeat, quod contenderim hoc est, non minùs probabiliter priorem ejus partem *Arabum* دو *Du*, vel in id obliquo دي *Di*, statui. sed qui *Arabibus* debet ut *Nyssa* *Dominus* audiat unde *Bacchus* & nuncupatus: si ab incondita *Bacchantium* vociferatione, ut *Enstatbio* placet, annon & hinc *Arabissantes* ejus cultores habeamus judicent, qui audierint ^د ^د *Bacche Bacche* quod planè est ^د ^د

Εὐσι, εὐσι vel εὐσι βάρχο, ab *Arabibus* ingeminari, cum rem aliquam laudibus efferant, vel admirabundi exclament, & 𐤀𐤁 Baccha Grandem, Magnum, præclarum esse, denotare. ut & hoc etiam *Bacchi* nomen ab *Arabibus* ad *Græcos* unà cum ipsius cultu transmissum videatur, qui tamen aliis apud ipsos *Arabes* nominibus; notior. *Dysaris* (ut vidimus) & *Ourotali*, vel potius *Ourotali* sublata F. Ὀροτάλιος ὁ τὴν πρὸ Διόνυσον Οὐρατὰν τὴν ἢ Οὐρατὴν Ἀμιλάτ. *Bacchum* & *Uraniam* cum solos Deos esse arbitrentur *Arabes*, *Bacchum* appellant *Qurotal* [*Orotal*] & *Uraniam* *Alilat*. inquit *Herodotus*. Quid verò *Qurotal* sive (ut in * *MS. Bodleiana* legitur,) ὄρατὰλ *Orotal*: Libens Doctissimi Viri *Sam. Bocharti* iudicium secutus, ut de vocabulo quod in usu esse desit, ἀπίχο. Quod nisi audacis nimium esset coniecturæ pro ὄρατὰλ sive ὄρατὰλ, subsistere ὄλατὰλ, (ut literæ λ & ρ, faciliè commutabiles) omnia hæc expeditu essent facilia. Quid enim aliud esset ὄλατὰλ, quam اللّٰه تعالٰی *Olla taal* (si ut nunc olim pronuntiabant) i. e. *Deus excelsus, summus, vel supremus*. cui adjuncta vox * Ἀμιλάτ, i. e. اللّٰه Alilaha, vel in plurali الالاهات *Alilabat* i. e. *Dea* (quomodo. teste *Al Firauzabadio* & *Solem*, & اللّٰه Alhelal, i. e. *Lunam* & ناسر Nasrum (ut addit *Faub.*) aliæque quævis *Idola*, inter quæ اللّٰه *Allah*, & reliqua minorū gentiū numina, appellabant,) universam *Arabum* *Idololatriam* nobis ob oculos ponit & *Pantheum* relerat. Habebant siquidem Ἀμιλάτ, *Alilabat* Deas, minorum gentium Deos, & *Allah taal* ὄλατὰλ *Deum supremum*. Illas *Dei* *supremi*. filias (ut vidimus) statuebant, ac pro ipsis apud eum intercedere, adeoque divinum illis cultum deberi; sub *Deo* tamen summo, ut in-

* Et in altero Ὀροτὰλ.

* In *MS. Bibl. Bodl.* Ἀμιλάτ, quasi sine articulo *Elabat*.

quit *Sharest*, scil. (ut de *Sabiis* idem asserit) *Idola ista Deos vel Deas vocabant, at Deum verum, Deum Deorum: ista Dominos, illum Dominum Dominorum: adeoque cum se coram Deo sisterent atque eum laudibus celebrarent hac formâ usos tradit, اللهم لبيك لبيك لا شريك لك الا شريك هو لك* اللهم لبيك لبيك لا شريك لك الا شريك هو لك . i. e. *Cultui tuo me dedo, O Deus, Cultui tuo me dedo. Non est tibi socius, nisi socius quem tu possides & una quicquid ille possidet. Quæ sic explicat Ebnol Athir ut per Socium denotetur Idolum, quod unâ cum victimis & donariis ipsi oblatis ad Deum summum pertineret, non sui juris esset: quam inique tamen erga eum quem pro Deo supremo agnoscerent, etiam in iis quæ ad eum pertinere confiterentur, agebant, hinc patet quod in Alcorano cap. Anaam, Deus de eorum injustitia queribundus introducitur his verbis وجعلوا لله ما نوا من الحوت والانتعام ذصيبا فقالوا هذا الله برعهم وهذا لشركائنا فما كان لشركائهم فلا يصل الي الله وما كان لله فهو يصل الي شركائهم ما يحكمون* . i. e. *Et statuerunt Deo ex eo quod creavit de frugibus terra, & de pecore partem, dicentes, Hoc Dei est (juxta scil. ipsorum opinionem) & hoc sociorum nostrorum (quos sc. ei adjunximus) Quod autem ad socios istos pertinere volunt, ad Deum non pervenit, at quod Dei est, illud ad socios istos pervenit. Quam male judicant! Ad hæc intelligenda atque illustranda faciunt quæ in libro نظم الدر . i. e. univium compositio. legimus, scil. Arabes præcos cum vel*

agrum sererent, vel arbores plantarent, obductâ
 in medio lineâ locum in duas partes dividere solitos,
 quæ citra lineam essent Idolis suis dicantes, quæ ul-
 tra, Deo. Quod si ex iis quæ Idolis suis dicâssent,
 quicquam in partem Deo sacram decidisset, illud pro-
 cinus restituere, at si è parte Dei in eam quæ Idolis
 dicata, retinere; eodem modo si aqua quam in Ido-
 lorum portionem immisissent, perrupto canaliculo
 Dei partem irrigaret, obstruere, sin è contra, fluere si-
 nebant; dicentes, *Ea Dei rebus opus habere, Deum sibi
 sufficere.* Quod si quis verba prout apud ipsum Au-
 thorem *rabicè* habentur, legere malit, sic se habent

واما اهل المدن والكثرت فكادوا اذا حرقوا
 حرثا او غرسوا غرسا خطوا في وسطه خطا فقسموه
 بين اثنين فقالوا ما دون هذا الخط لالهتهم
 وما وراءه لله فان سقط مما جعلوه لالهتهم شي
 فيما جعلوه لله رذوه وان سقط مما جعلوه لله
 فيما جعلوه لالهتهم اقروه وان ارسدوا السما في
 الذي جعلوه لالهتهم فافتح في الذي
 سدوه لله سدوه وان افتح من ذلك في هذا
 قالوا اتركوه فانه فقير اليه.

Sic & *Bidavius* si quæ Deo dicata, magis opima
 essent, mutare solitos, non è contra, refert. Præ-
 ter ea quæ hætenus à nobis commemorata sunt pub-
 lici cultus objecta, alia fuisse innumera à privatis
 culta, testis est Author libri *المستطرف*; scil. unum-
 quemque Patrem familias Deos sibi penates habu-
 isse quos ultimo omnium profecturus, & primò re-
 versus salutaret. Quo in genere censendus videtur
 الضمار *Al Demar*, apud *Al Firau Zabad*, quem Idolum
 fuisse

* *sc. lib. Mo
statref. eadē
videre est a-
pud Allan.
ad an. Hej.
8°.*

* حجر امن
حجارة
الحرم
طافوا به
كطوافهم
بالكعبة

fuisse ait, عبد العباس بن مرداس ورهطه i. e. ab *Abbaso Ebn Mardas* & ipsius familia cultum: acceptum illud à patre suo *Mardaso* flammis tradidit *Abbasum* refert *Sufioddinus*, ubi *Mohammedi* nomen dedisset. Primos lapidum apud Arabes cultores *Ismaelis* posteros statuit * author modò laudatus, eorum Idololatriam hinc originem traxisse, quòd cum jam crescente ipsorum numero adeo ut quæ *Meccham* circumjacet regio illos non caperet, in alias se conferre partes coacti sint, non proficisceretur quisquam quia aliquos * è loci istius sacri lapidibus secū assumeret, quos ubicunque sedem figeret, depositos, * eodem modo quo *Caabam* solebat, circumiret: eo tandem deventum ut ipsorum posteri lapidem quemcunque aspectu pulchrum colerent, atque ita religionis quam ab *Ismaele* acceperant, obliti, in foedissimam ruerent Idololatriam. Ab *Abilabab*, seu multorum (ut loquuntur) Sociorum, ad unius *Ollotali*, non illius *Bacchi*, sed Dei supra omnia excelsi, rerum omnium conditoris cultum, Arabes suos revocavit *Mohammedes* ritibus licet Idololatricis retentis, adeo ut post introductum ab ipso *Islamismum* aliis potius nominibus quam Idololatriæ incusandi videntur. ושעיתם ושפשתם בדברים אחרים i. e. *Error eorum, & stultitia eorum aliis in rebus consistit*, (ut rectè *Maimonides*, in Epistola ad Profelytum religiosum, cujus verba ideo apposui, quod in codicibus impressis, edit. saltem *Bxt.* non reperiantur) non tam quòd falsa numina, quam quòd falso verum colant. Idololatriæ notam quam ipsi Christianis falso inurere conantur, ut abstergerent, ipsos ejusdem criminis incusant nonnulli, sed calum-

niam

niam calumniæ reponere cum Christiano indignum sit, jure id fiat an injuria, non melius judicabimus quam si ea quorum nomine Idololatriæ rei peraguntur, simul congesta lectoris oculis subjiciamus. Ea prout in *Saracenicis à Sylburgio editis Euthymii* sc. &c. (neque enim aliorum nobis copia) hæc præcipuè sunt. *χαβὰς* pro *Lucifero & Venere* positum, p. 1. & p. 85. ubi qui à *Saracenorum* dogmatibus ad fidem Christianam conversus fuerit, anathematizare docetur eos qui matutinum fidus sive *Luciferum & Venerem* adorant, quam *Arabum* linguâ, *χαβὰς* (inquit) nominant. Idem p. 71. *κουβάρ* effertur, ubi & hæc pro *Venerem* colentium precationis formula habetur, Ἄλλὰς Ἄλλὰ ἐὰ κουβάρ ἄλλὰ. p. 15. Adhærere eos asserit τῷ λίθῳ τῷ βραχίδαν *Lapidè Bracthan*. Ibidem esse illis ait τὸ βαρχάϊσμα κὲχ καλέωρον εἶδωλον. *Simulachrum Baccha Ismakech* dictum, quod ipse (*Mohammedes* sc. *ωροσύννημα* *παρατηρήματ*) *Adoramen observationis* appellat, & ut miseri barbari adorarent præcepit. Ibid. κ' δύο ἡ ὀνόματα ἑάρβαρα, τὸ τζιτζαφὰ κ' μαρια, ἐν τῶν σεβασμάτων εἶδ' λέγει τῷ θεῷ. i. e. sed & duo vocabula barbara *Tzitzapha*, & *Maria*, (p. 78. *Tzapha & Maria*) ex iis in quibus Deus colitur esse dicit. p. 85. in medio domus precationis *Mache* jacere ait lapidem magnum *Veneris* effigiem in se habentem; honorari autem istum lapidem quasi *Abraham* super eo cum *Agare* coierit, aut *Camelum* ei alligaverit cum *Isacum* sacrificatus erat.

Hæc præcipuè sunt quorum nomine *Mohammedis* sectatores Idololatriæ rei peraguntur. Quid verò de his statuendum sit, ubi *Arabice* expressa fuerint quæ *Euthymius* cæterique *Græcè* protulerunt, melius patebit,

Pag. 82. τὸ
βαρχάϊσμι τὸ
Μάια ἢ Μάχακ.
p. 82. ωροσύννημα
παρατηρήματ
τῆριος τῷ παρατηρήματ.

tebit. *كبار* & *كبار* *Magnum* in lingua *Arabica* significare asserunt. Rectè. Illis enim *كبير* *Cabir*, & *كبار* *Cobar*, & in plural. *كبار* *Cebar*, *Magnus* dicitur. Eo autem titulo indigitari *Luciferum* & *Venerem* probatur ex illa precationis (ut loquitur Author) apud illos formula, *أما أما يا كبا ر الله*. ubi *الله الله* *Deus, Deus*, sonare dicitur. Et hoc rectè, *يا* autem *Major*: At quis *Arabum* hoc nos docuerit? Si *Arabice* hæc omnia, ad sonum quam proximè fieri possit, efferantur, hæc erunt verba, *الله هو كبار الله* *Allah, Allah, howa cobar allah*. i. e. *Deus, Deus, Ille Magnus, Deus*. at precatio illa quam expressam hic voluit, nihil aliud, puto, erit quam *الله كبير* i. e. *μεγίστου*, seu *θεολογία*, ista *Mohammedanorum* quam subinde inter precandum repetunt, & de cuius vel semel ex animi sententia prolatae efficaciam, mira prædicant, sc. *الله أكبر* *Allaho Acbar* (vel ut illi malè distinctis literis, *Allah ho cbar*, vel ut ab hominibus *Græcis* pronuntiari possit *cobar*) i. e. *Deus Maximus est*: quæ ingeminata quòd primam *Lunæ* quæ *Menses* & *Annos* illis numerat, & *festas* designat, *quæ* salurent, superstitioni magis imputandum quam *Idololatriæ*, quasi jam *Luna* seu *Veneri* (quas promiscuè hoc in loco sumi observavit *Doctissimus Bochartus*) divinam ascribant potentiam. Proximo in loco ut ad ea verba quibus asseritur simulacrum illis esse *το Βαχχά Ισμαηλ* dictum, accedamus, *το Βαχχα Ισμαεχ*, *Arabice* si proferas, quid erit aliud quam *بكتة اسمع*, i. e. *Bacca* (seu *Becca*) nomen est *Macca* (seu *Mecca*, quomodo forsitan, quærenti quid esset *بكتة* *Bacca* responderit aliquis qui *Arabice* loqueretur. Melius ergo

p. 82. Βάκχος ἢ Πι Μάκχος ἢ Μάκιχ, Baccha, five Make, aut Mabech, habetur, quod idem προσκυνημα Ἐπαρηματῶ, Adoramen observationis, vocatur pag. 14. & pag. 82. προσκυνητιον, &c. Adoratorium observationis (quâ periphrasi Arabum كبلاب Keblab, locum scil. ad quem inter orandum faciem conuertunt, qui non alius quam Templum Meccanum est) & quod in priori loco εἶδολον in posteriori δικῶν προσκυνης, Domus orationis, appellatur, quam ab Abrahamo & Ismaele structam fingunt. Sciendum ergò quid de κῆ dicant Arabes: esse scil. nomen τῆς κῆ Mecca, inde illi inditum quòd tanta sit illuc religionis prætextu confluentium turba, ut se mutud impellant & premant, quæ inter cæteras verbi Ἐ notions est, sunt qui loci propriè Becca dici limites non ultra illum in quo προσκυνητιον illud structum sit, proferant, quòd extra illum est dici Mecca, testibus Ebnol Athir, Safoddin. &c. at Euthymius. & alter ille utramque pro ipso oratorio ibi constructo quòd ipsi Caabam vocant, sumpsisse videtur. Cui qui quantum detulerint & οἱ προσκυθεν Arabes & qui cis Mohammedem, honorem reputaverit, non malè forsan illud ipsorum εἶδολον dixerit. εἶδολον olim fuisse vidimus, locum jam autumant Deo in terris unicè charum quemque ipsi sacrum habent, adeo ut non alias quam facie ad eam versâ effusas preces, Deo acceptas credant. de ea, cujus meminit, fabulâ, quâ domus illa ab Abrahamo & Ismaele structa perhibetur, plura mox ubi prius de lapide τῆ Βεαχδαν pauca. Quomodo (inquit) vos lapidi adheretis Braethan, & ipsum osculamini? Lapidem describere videtur istum, quem osculari Meccam religionis ergo videntibus, & Caabam circum euntibus, cul-

Aljauh.
Ebn Athir.
Kamus, aliam & afferunt rationē quòd superba immorigerorum col-la subigat et conterat.

لانها ذبكي
اعناب
الجبابة
اي تدققها
Ebnol Athir.
Idolum olim ibi cultum, & jam in eo oculum seu sepulcrum manere, credi à Judais patet ex Epistola Maimonidis predicta.

In vita Ada-
mi.

tus pars est non minima. الحجر الاسود *Alhajar al aswad*, i. e. *Lapidem nigrum* vocant. At unde illi nomen *Bracthan*? num forsan *براقه Barracaton*, *برق* *Coruscare*, *Fulgere*, quia cum primò è Paradiso (ut fabulantur demissus sit, كان اشد بهاضاً من الشمس) *i. e. Candore nivem superabat*, & *splendore solem equabat*, ut loquitur *Ahmed Ebn Yusef*? qui factum ut

Qui color albus erat nunc fit contrarius albo mox dicitur. At certè crediderim *Bracthan* nomen lapidis non fuisse, sed qui eà voce usus fuerit, rationem reddere voluisse, cur lapidem istum oscularentur, eique adhærerent, scil. ut inde *بركة Baracatan*, i. e. *benedictionem* consequerentur, osculantur eum siquidem *بركابه Tabarracan behi*, *boni omnis*, seu *benedictionis captanda gratiâ*. Nam ut asserit *Safiodinus* ما زال هذا الحجر معظماً في الجاهلية والاسلام. تتدرك الناس به ويمروا دونه ويقبلونه *i. e. Non desit lapis iste in magno honore esse & olim ante Mohammedis tempora, & post immutatam ab eo cultûs rationem tatabarrac. olnas behi*, i. *benedictionem ab eo captabant homines*, sub eo transire, eumque venerabundi osculari. Erit ergò lapis *περαχθαι*, lapis *Benedictionis*, seu quem *benedictionis* consequenda gratiâ osculantur. Ut intelligantur quæ tam de lapide isto, quam de Oratorio adduntur, de utroque paucis erit dicendum. Quod ad *ποσκαυθηριον*, illud est quod *السكبة Alcaaba*, *Caabam* vel *χάβρα* (ut efferrunt *Græci*) vocant, nomine vel ab eminentia indito, quia scil. quicquid eminent & excelsum est *كعب*

Caab

Caab dicitur; vel *لَتَكْعِبُهَا* *Letac'ibebs*, quod formæ sit quadrata, à *كعب* *Quadratum* facere. Vocant etiam *البيت الحرام* *Albait-alharam*, *Domum interdiciam*, i. e. sacram seu Asylum, *جول الله الكعبة* *جول الله الكعبة*, i. e. *Posuit Deus Caabam domum interdiciam*. *Alc. Surat. 5ta*, imò & *المسجد الحرام* *Aderatorium sacrum*, ut mox dicturi sumus. Ejus struendæ rationem hanc affert *Sharestanus* (quem ut non infimæ notæ Authorem in re de qua tam varia & incerta apud alios reperiantur, *præeunte mendaciorum fonte Alcorano*, non tamen ut hîc fide dignum laudamus) quòd sc. *Adamus* Paradiso pulsus cum à Deo peteret ut sibi domus ad similitudinem ejus quâ in cœlo viderat (*البيت المعمور* i. *domum habitatâ*, & *الصالح* *Alsareh*, quod excessû denotat, vocant) struendæ copia concederetur ad quam preces suas dirigeret, & quam cultûs gratiâ circumiret, ut cœlesti illam Angeli & Spiritus ambiunt, Deum lucis quasi aulæ formâ Domûs demississe, ad quam inter orandum faciem converteret, eamque circumiret. Mortuo *Adamo* *Sethum* ipsius filium, ejusdem formæ domum è lapidibus & luto fabricasse quam cum dejecisset diluvii vis, *Abrahamum* cum filio *Ismaele*, Dei mandato aliam ejus loco & formâ condidisse, locum ejus *Abrahamo* monstratum à *سكنة* i. e. *שכנת* refert *Alfannabius* in vit. *Abrahami*. Eandem cum ad ruinam vergeret ab aliis atque aliis subinde restitutam ac renovatam, post *Mohammedem* natum à *Koraisiis*, deinde ab *Ebn Zobair*, atque ea demum qua nunc est forma ab *Hejazo*, anno *Hejra* 74. tradunt *AbulFeda*, Author libri *Masalec*, *Fannabius* *Abmed* *Ebn Yusuf*, &c. Quo minùs ejus mutandæ

Quia reliqua in Mecca edificia supereminet *Amed*, *Ebn Yusuf*, in *Mecca*. v. *Kam. &c.*
 * *Quamquã alii per Albait almaamur ipsam Caabam quã Adami tẽpore Deus è cœlo demiserat, diluvii tempore iterũ in cœlum receptam, atq; ibi servatã intelligant.* *Zamach in Corrà ad Alc. c. 2.*
Nugis hifce testimonium perhibet ipse Alc. quã Caabam vocant *اول بيت وضع للانس* i. *domũ iam qua posita est hominibus et ab Abraham. & Ismaele conditã asserit.* *Alc. c. 2.*

licentiam sibi sumerent post eum alii, inde factum videtur, ut honori ejus consuleretur. Refert scilicet *Alfannabius* cum in animum induxisset *Harun Arrashid*, vel ut alii, pater ipsius *Mohdius*, imò, ut alii avus *Almansor*) illud quod ab *Hejajo* factum fuerat mutare (ut ita *Caabam* ad eam in quam à *Zobairo* reducta fuerat, formam restitueret, accedentem *Malecum* quendam ne id faceret suavis, ne fieret *Domus Dei* *مسجد للملوك* i. *Regum lusciorum*, & dum ad uniuscujusque arbitrium subinde mutaretur, excideret animis hominum quâ eam prosequerentur, reverentia. Magnifico jam circumdata traditur peristyllo (quod columnis 448. constat, ac portas habet 38. teste *Authore* *خریدة العجايب*) ejus, licet ad eum quo jam splendet, factum multorum Magnatum ac Principum munificentia crevit, prima ab *Omaro* jacta sunt fundamenta, qui ne privatis ædificiis arctaretur templi atrium structo modicæ altitudinis muro cavit, cum sub *Mohammede* & *Abubecro* area esset patula (ut refert *Author* *مسالك*) nullo inclusa septo. Vocatur atrium hoc cum peristyllo suo *المسجد الحرام* *AlMesjadalharâm*, Adoratorium sacrum, quod nomen alias & ipsi *Caaba*, alias etiam toti *Mecca*, imò & regioni circumjacenti quæ *حرم* audit) tribui monet *Author* proximè laudatus, adeo ut mirum non sit quòd cum *Caabam* indigitare voluerit *Euthymius Meccam* nominaverit; quam etiam totam à nobiliori sui parte sacram Dei domum appellari discimus à *Sassodino* in *Lex Geog.* eam sic describente, *مسكة بيت الله الحرام* i. e. *Mecca Domus Dei sacra*.

Est ergo Templum *Caaba* apud *Arabes* antiquitus sacrum, nec jam de prima ejus conditi ratione, inter

فتن هـ
 هـ بيت عن
 قلوب
 الناس

At *Author* l. *Misalec.* 484. que & participatim recenset ad orient. sc. 103. ad partem que *Sephâ* spectat 141. ad occident. 105. ad sept. 138.

v. et *Lex Geog.* in *المسجد الحرام*

المسجد الحرام

eas quæ ad honorem illi conciliandum narrantur, fabulas certi quicquam expiscari licet, nisi forsitan illorum sententiæ accedamus qui (referente *Sharestanio*) eam olim *بحل* i. e. *Saturni* fanum fuisse asserunt, eique à primo conditore dedicatum. Quam sententiam licet ab ipso rejectam, probabilem tamen facit quod perhibet, fuisse olim *Arabibus & Indis* (quorum magnum in rebus ad religionem spectantibus consensum prædicat) septem conspicuæ famæ delubra, septem planetis dicata: è quibus (ne *Arabia* nostræ terminos egrediamur) fuisse ait *بيت غمدان* *Bait Gomdan* in urbe *Sanaa Yamanensium* quod condidit *Dahac* *الرهرة* *علي* nomini *Veneris* sacrum, diruit autem *Othman Ebn Affan*. Narrat *Alfannabius* inscriptum illi fuisse *غمدان هانك مقتول* i. e. *Gomdan*, qui te diruit interficietur, quod *Othmani* cæde comprobatum est. Quanquam autem *Caabam* suam ipsi mundo ferè coævam (ne, ut nugantur aliqui, antiquiorem dicam) jactitent, unde & *البيت العتيق* i. e. *Domum antiquam* vocant, quo minùs tamen eundem cum mundo durationis terminum habituram asserere audeant, prohibentur vaticinio (ab ipso, ut videtur, *Abammede* profecto, vel ipsius saltem auctoritate munito) quo illam ab *Æthiopibus* aliquando dirutum iri prædicitur. Hoc scil. (referentibus *Alfannabio* & *Abmede Josefhi* filio) ab eo dictum fertur *ان في آخر الزمان تجي الحبشة ويخربونها* i. e. *Venturos ultimis temporibus Æthiopes, eamque penitus demolituros, nec eam postea restauratum iri in seculum*. Hæc de *AlCaaba*, templo sc. *Meccano*, à quo ut diversum memorant *AlFirau-*

Safodd. &c.

Al Firauz abadius, Safioddinus, &c. الكواكب *AlCaabat*, domum etiam quam *Banu Rabie* circumire olim religionis ergò solebant. Jam verò de *Lapide nigro* quid non fabulantur? eum è pretiosis Paradisi lapidibus cum *Adamo* in terram demissum, ac postea diluvii tempore rursus in coelum sublatum, vel alibi, (حيث شا الله) i. e. ubi Deo visum est, ut loquitur *Ahmed Josefhi* filius, in monte *Abu Kobais*, ut *Zamachsharius* in Alcorani c. 2.) repositum, ac demum ædificanti templum *Abrahamo* ab Angelo *Gabriele* reportatum! esse eum *الله في الارض* * i. e. *destram Dei in cerris*. Situs est in angulo *Caaba* *Eraciensi*,

illo scil. qui *Basram* respicit, cubitis binis & $\frac{1}{3}$, à terra remotus, juxta *Safioddinum*, vel quod eodem recidit *سبعة اشبار* i. e. *Septem Spithamarum* distantia, juxta *Shahaboddinum* Authorem librij *الاصار* &c. quem tamen, tam Deo charum (ut autumant) tam *Arabibus* ac *Mohammedanis* omnibus sacrum † *Karmatiani* anno *Hejra* 317. juxta *AbulFedam* & *Ahmedem Josefhi* filium, (quo anno obiit celeberrimus *Astronomus* * *Al Battanius*,) vel 319 juxta *Safioddinum*, loco motum abstulerunt, nec ante annum 339. (morte *Philosophorum* inter *Arabes* facilè principis, *Al Farabii* celebrem) ut iterum *AbulFeda* & *Ahmed Ebn Yusuf*, vel 335. ut *Safioddinus*, ab ipsis vel prece vel pretio impetrari potuit ut remitterent: idque

لما ايسر عن تحويل الحجاج عليهم i. e. cum viderent nullo modo fieri posse, ut peregrini ad ipsos à *Mecca* diverterent, ut ait *Ahmed Ebn Yusuf*, qui merito asserit fuisse hoc *ما اصبحت الاسلام بمنزلها* i. e.

Algazali, Shahaboddin, & Amed Ebn Yusuf.

* Exemplaria nannulla præ se ferre videntur

عين. *oculus Dei, &c. sed mendose. † Women Secte.*

* Vulgo *Al Battanius*.

i. e. infortunium cui nullum unquam par, passa est ip-
 forum religio, Karmatianos enim duce *Abudhabero*
 peregrinos *Meccham* accedentes spoliâsse, imò eo-
 rum, dum ipsam *Caabam* circumirent, mille septin-
 gentos interemisse in *Adoratorii sui tam sacri pomario*,
 lapidem nigrum, quem ut cœlitus demissum veneran-
 tur fustulisse, templi portam deiecisse, puteum *ZamZam*
 quem & unicè sacrum habent, mortuorum cadave-
 veribus implevisse, aliâque ejusmodi facinora per-
 petrâsse, exprobante illis interim *Abudhabero*, eo-
 rum duce, qui *Equi sui Excrementis* ipsum *Caaba*
 adytum conspurcaverat, manifestam ipforum
 stultitiam, qui templum illud Dei *domum* vocarent,
 quod si charum sibi haberet fieri non posse quin in
 ipsius, qui illud tam indignè tractaret ac omnimodè
 violaret, caput ignem cœlitus effunderet. Sed ex-
 tingui nullo modo potuit *Mohammedanorum* erga sa-
 crarium suum *Zelus*, nec ab eo cultibus *anniversariis*
frequentando averti, quod cum viderent *Karmatii*
 lapidem demum, post 22. annorum spatium remise-
 runt, miseris interim illudentes, quasi lapidi supposi-
 titio, ac à se mutato, eundem quem antea honorem
 perhibentibus: quibus responsum aiunt hoc indicio
 rem patefieri, lapis scil. si genuinus esset, aquam in-
 natâ sibi *qualitate* supernaturaturum; quod cum specta-
 tibus *Karmatiis* faceret, animolitur omnem ex animis
 hominum qui inde oriri posset scrupulum. Verba
 prout apud *Ahmedem Josephi* filium se habent hæc
 لها علامة وهي انه يطغوا لي الماء فحربوه
 لي قطعي علي الماء ولم يرسب
 i. e. *Illi signum est quod*
dignoscatur, scil. quod saper aquam natet, &c. Lapi-
 dem autem istum nivei primò coloris, nigredinem à

Abulfed.

Ahmed Ebn
Yusef.Id. & Sefi-
oddin,

In marg. Cæs.
hafi ad eum.
locum.

Menstruæ olim contactu contraxisse tradunt (referentibus *Zamaeh. in Comm. ad caput secundum Almede Ebn Yusuf &c.*) vel ut alii, ab ipso *Mohammedis* ore acceptâ mutati coloris ratione, cum è Paradiso descendisset *اشد بيضا من اللبن* candore plus quam lacteo, *خطايا بني آدم* nigredinem illi conciliasse hominum peccata: quam tamen adhuc *في* *فون ساير* *راسه فون ساير* caput, vel exteriorem tantum ejus partem pervasisse, reliquis partibus albedinem pristinam retinentibus, palam factum quo tempore à *Karmatis* loco suo motus est, testatur *Ahmed Ebn Yusuf*; adeo ut ab osculantium anhelitu ac contactu foedatum, ut alibi me legisse, vel saltem à *Mohammedanis* accepisse memini, credibile sit. Fuisse eum ex illis qui olim Idololatricè culti facile crediderim. Quâ eum nunc superstitione venerentur *Mohammedis* sectatores, cum in religionis ab ipso traditæ fundamenta inquirendum infra fuerit, videbimus. Quod autem à *Damasceno*, & *Euthymio* asseritur, si quis accuratius inspectet videri in eo figuram capitis sculpto expressam, quod *Veneris* esse volunt, ex *Arabum* scriptis puto probari non posse. Alius illis lapis est sacer, cui insculptam, vel potius impressam, tradunt figuram, sed tantum à figura capitis quantum caput à pedibus distantem, nisi oculi superstitione lippi caput à pedibus distinguere nesciant. Lapis scilicet in quo vestigia pedum *Abrahamis* impressa; cum vel illi inter ædificandum *Caubam* insisteret, ut innuit *Abulfedi*; vel dum ipsi caput, *Ismaelis*, quem visum venerat, uxor (ut *Ahmed Ebn Yusuf*, & *Safioddinus*) lavaret. Unde & illi nomen *مقام ابراهيم*, *Makam Abrahamis*. Locus (scilicet) *Abrahami*, vel, quo stetit *Abrahamus*.

In vic. Ismael.
el. habet etiam
am Safiod.

bamus. Hoc enim nomine vocari monet *Alzamach-*
sharius ad cap. 2. *Alc.* tum lapidem cui impressa vi-
 dentur pedum ipsius vestigia, tum locum in quo
 tunc temporis jaceret lapis iste. Positum jam aiunt
 in loco eo nomine celebri in *المسجد الحرام* seu ado-
 ratorio prædicto. Fieri apud eum preces præcep-
 tum in *Alc.* cap. 2. Sed, ne multa, audiamus quid de
 eo narret testis oculatus *Ahmed Ebn Yusef*, cujus
 hæc sunt verba. "Inclususest nunc temporis lapis iste
 " arcæ ferreæ in loco *Abrahami*: vidi eum ac oscula-
 " tus sum eum, & positam mihi in eo aquam pu-
 " rei *Zamzam* bibi, vidique pedis dextri vestigium
 " depressius esse quàm sinistri, ac esse *كانه رأس*
 " *عيسى* quasi caput super *pastâ* [effigiatum] (for-
 " san & capitis effigiei quam pedis similis) fuisseque digi-
 " tos pedum ipsius longitudine digitis manuum pares.
 Hæc ille in vita *Ismaelis*; ac alibi, ne à *Karmatis* una
 cum lapide nigro auferretur cautum ædituorum dili-
 gentiâ, qui eum in quodam è montibus *Mecca* abscon-
 derant. Idem hic lapis esse videtur de quo affir-
 mare *Mohammedanos* ideo ab ipsis magni fieri quòd
Abraham super eo cum *Agare* coierit, aut *Camelum*
 ei alligaverit, cum *Isaacum* sacrificaturus esset, asse-
 ritur ab *Euthymio*, & in *Catechesi Saracen.* Iacere enim
 ait hunc lapidem in medio *بين مكة وعبث*, quod de hoc
 lapide, (intelligendo non ipsam *Caabam*, sed peristy-
 lium illud *Almessiad alharam* dictum) affirmari po-
 test, cum lapis niger *Caaba* muro infixus sit. Fabula
 autem isti de ratione ob quam ab illis honore affici-
 atur, (cum nihil tale in eorum scriptis reperiri patem)
 ansam præbere potuit alia ista quam jam recensui-
 mus, de uxore *Ismaelis* quæ caput illi mundaret, la-

Safiod:

In vita Ism.

pide isto pedibus ejus supposito. Ac certè videntur mihi Authores isti (*Eulhymius scilicet & Author Catech.*) de uno lapide affirmare, quæ ad duos (alterum muro infixum, alterum in terra jacentem) pertineant: quamquam omnia quæ dicant ad posteriorem istum مقام إبراهيم, referri possint: Sed vix crediderim hujus solius, omisso altero longè celebriori, famam ad ipsos pervenisse. Alius est & lapis, qui quo in honore apud Arabes Idolorum cultores olim fuerit, incertum. jam verò pro *Ismaelis* sepulchro habetur. Meminit ejus nobilis Author *Sharifol' Edrisi* (ut *vulgò audit) in libro titulo tenus notissimo scilicet. *ذخيرة المشتاق في اختراق الافاق*. Egressio cupientis ad paragrandas terra regionis: ubi *Mecche* descriptionem habet, quam totam hic apponere, ut ab eo quod agimus non alienum, ita nec lectori ingratum, puto, erit; ut ita Authorem ipsum audiat, ea hinc enarrantem quæ Epitomator penitus omisit.

*Ita eum appellant, Abul-Feda, et Shahaboddinus.

ومدينة مكة قديمة أزلية البنا مشهورة الثنا معمورة مقصورة من جميع الارض الاسلامية والبناء حجم المعروف وهي مدينة بين شعاب الجبال وطولها من المعلاة الي المستقلة نحو ميلين وهو من جهة الجنون الي جهة الشمال ومن اسفل جبل اجيان الي ظهر جبل قعيقعان من جبل والمدينة مبنية في وسط هذا القضا وبنائها حجر وطين وحجارة بنيانها من جبالها واسواقها قليلة وفي وسط مكة مسجدها الجامع المسمي الحرم

الحرم وليس لهذا الجامع سقف وادما هو دابر
 كالظييرة والكعبة هو البيت المسقف في وسط الحرم
 وهذا البيت طوله من خارجه من ناحية الشرق اربعة
 وعشرون ذراعا وكذلك طول الشقة التي تقابلها في
 جهة المغرب وبشرقي هذا الوجه باب الكعبة وارتفاعه
 علي الارض نحو قامة وسطح الكعبة من داخل
 مساو لاسفل البان وفي ركنه الحجر الاسود
 وطول الحائط الذي من جهة الشمال وهو
 الشامي ثلثة وعشرون ذراعا وكذلك الشقة
 الاخرى التي تقابلها في جهة اليمين ومع
 اصل هذه الشقة موضع حجور في دابر وطوله
 خمسون ذراعا وفيه حجر ابيض يقال انه قبر
 اسمعيل بن ابراهيم عليهما السلام في الجهة
 الشرقية من الحرم قبة العباس ودير زمزم وقبة
 اليهودية وما استدار بالكعبة كلته حطيم وقد
 فيه بالليل مصاديح ومشاعل وللكعبة سقفان
 وماء السقف الاعلي يخرج عنه الي خارج البيت في
 ميزان من خشب وذلك الماء يقع علي الحجر
 الذي قلنا انه قبر اسمعيل والبيت كله من
 خارج علي استدارة مكسو ثياب الحرير العراقية
 لا يظهر منه شيء وارتفاع سمك البيت امد كور
 سبعة وعشرون ذراعا وهذه الكسوة معلقة فيه
 بازارار

مصباح al. ex

بازرار وعري وصاحب بغداد المهدي بالخليفة
يرسلها في كل سنة اليها فتكسي بها وتزال
الاخري عنها ولا يقدر احد بكسوها غيره * وما
ينكر اهل الخبر ان الكعبة كانت * خيمة انم
عليه السلام وكانت مبنية بالطين والحجارة
فهدمها الطوفان وبقيت مهذمة الي مدة ابراهيم
واسماعيل عليهما السلام فيقال ان الله امرهما
ببنائها فنهض ابراهيم عليه السلام الي ابنه
اسماعيل وتعاونوا في بنائها بالحجر والطين
وليس بمكة ماء جار الا شي اجري اليها من
عين تلي بعد من البلد ولم يستتم فلما كانت
ايام المقتدر من بني العباس استتم بناء ومياه
مكة زعاق لا تسوغ لشارب واطيبها ماء بئر زمزم
وماوها شرو غير افة لا يمكن ان شان شربة وليس
بجميع مكة شجر مثمر الا شجر الباقية ويسكن
صاحب مكة في قصر له بالجهة الغربية بموضع
يعرف بالمربعة علي ثلاثة اميال من مكة وهو قصر
مبني من الحجارة وتجاوره حديقة قريبة العهد فيها
نخيلات وكثير من المقل وبها جملة شجر منقولة
اليها وليس للها شهي صاحب مكة عسكر خيل
وانما عسكره رجال لا خيل عندهم وتسمي برجالته
الحرابة ولباسه البياض والعمائم البيض وبركبي
الجميل

وفيها * *al. ex*

بيت * *al. ex*

الخيل وسياسته حسنة وحكمه عدل وانصاف
 ظاهر واحسانه عرف علي قدر امكاته ولما
 موسمان ينفق فيهما كل ما جلب اليها
 احدهما في اول رجب والثاني موسم الحج
 ولاهلها اموال صامتة واحوال فاشية ودواب
 وجمال ولا زرع بها ولا حنطة الا ما يجلب
 اليها من ساير البلدان والتمر ياتي اليها كثيرا
 مما حولها والعنب يجلب اليها من الطائف وهو
 بها قليل جدا والغالب علي ضعفها الجوع
 وسوالحال وانما خرج احد من مكة في كل
 جهة تلقاه اودية هناك جارينة وعيون مطرنة
 وابار غرقة وحوايط كثيرة ومزارع متصلة:

i. e. Mecca urbs est antiqua, inde à seculo condita, fama celebris, incolis frequens, ad quam ab omnibus terra partibus in quibus floret Islamismus convenitur, dum peregrinationes suas omnibus notas ad eam instituunt. inter ardua montium sita est; Longitudo ejus à Maalah (que ad superiorem urbis partem est,) ad* Masphalah (que ad inferiorem,) passuum est circiter bis mille, qua ab Austro Septentrionem versus tendit: & ab imo montis Ajjad ad fastigium montis Koikaan, mille passus sunt. In medio hujus spatii sita est urbs lapidibus et lato extructa. Lapidibus autem quibus extructa est, ex ipsis montibus [excisi] sunt. Fora habet pauca. Porro in medio Meccæ est oratorium ipsius magnum quod vocatur AlHaram (sc. Asylum, seu locus interdictus, vel sacer) tecto caret atque instar

* Sic enim
 è Kamus.
 كالمسرة
 pon.

instar septi spatium intermedium ambit. Est autem Alcaabah domus illa tecto operta in medio Oratorii sacri. Domus istius longitudo extrinsecus Orientem versus 24. cubitorum est; eademque lateris oppositi quâ occidentem spectat, mensura. Ad pariem Orientalem est porta Alcaabæ à terra circiter * hominis staturam remota, cuius imo pavementum Alcaabæ interioris æquale est. In t ejus angulo est lapis niger. Porro longitudo parietis qui Septentrionem spectat, Damascenâ scil. ^a 23. cubitorum est; ac ^b totidem qui ei oppositus est Yaman versus. Et juxta fundamentum hujus partis locus est inclusus, circularis, longitudine 50 cubitorum in quo est lapis ^c albus, qui Ismaelis filii Abrahami sepulchrum perhibetur. Ad partem Orientalem Oratorii sibi est Hemicyclium Ababasi, & puteus Zamzam, & Hemicyclium Judææ. Quod autem Alcaabam totam ambit est septum in quo nocte accendantur lampades ac faces. Porro Alcaabahina sunt tecta, à quorum superiori aqua effunditur extra domum per ^d spononv ligneam, ita ut decidat in lapidem quem diximus sepulchrum Ismaelis censeri. Domus autem pars exterior tota vestibus è serico Eracienfi confectis obtegitur, ita ut nulla ejus pars oculis pateat. Altitudo domus predictæ 27. cubitorum est. Vestes autem istæ illi uncinulis & spinteribus appense sunt: Mittit quotannis Bagdadi Dominus (qui titulo Chalifæ gaudet) novas quibus, detractis veteribus, obtegitur: nec alii præter Chalifam, eam operire permissum est. Prout verò narratur, fuit Alcaabah * domus Adami, lapide ac luto extructa, quæ cum à diluvio subversa esset, eo statu mansit usque ad tempus Abrahami & Ismaelis, quibus dicitur Deus præcepisse ut ipsam edificarent. Cum ergo properare ad filium suum Ismaelem perrexisset Abraham,

علي اربعة
i. e.
circiter 4. cubitos, lib.

Mafalec. sc:
eo angulo qui
porta vicinus
est.

^a 21, l. Mafalec.

^b 20, id:
Mohebbodinus apud
Aljannab:

البلاط
الخضرا
vocat, i. e.
pavimentum
viride.

* al. ex ^e ^f ^g ^h
tentorium.

mutuis operis eam extruxerunt lapide & luto. Non est autem in tota Mecca aqua fluens præter illam quæ in eam à fonte quodam longè distito derivata est; opere non ante perfectò quàm illi, suo demum tempore, ultimam manum imposuerit Almoktadar Abbasida. Meccæ ipsius aqua amara sunt, nec bibenti grata, quarum tamen optima est aqua putei Zamzam, quæ potabilis quidem, ita tamen ut quis eam continuò bibere non sustineat. Nec est in universa Mecca arbor frugifera, sed ea tantum quæ deserti propria. Habitat autem Meccæ Princeps in arce quam habet, ad latus [urbis] occidentale, in loco dicto AlMarbaa tribus circiter mille passibus à Mecca distante, cui adjacet hortus non ita pridè constitus, in quo palmae & arbores Almokl quamplures, aliæq; omnis generis quæ aliunde translatae sunt. Non est autem Hashemidæ Principi Meccano exercitus equestris, sed copia pedestres tantum, quibus equi non sunt. Vocantur pedites ejus AlHarrabah, i. e. Spiculatores. Vestibus indui solet albis, & insulis albis, ac equo vehitur. Regimen ejus bonum est, decreta, justitia, & aequitas manifesta, beneficentiam munificè secundùm facultatem exercet. Porro Meccæ duo sunt tempora stata, quibus erogatur quicquid in eam annonæ advectum fuerit. quorum primum est mense Rajeb; secundum tempore quo conveniunt peregrini. In sola ejus auri & argenti copiâ abundant, nec non* gregibus passim vagantibus. Fumenta item & Camelos possident. Frugum & tritici nihil habent nisi quod ab aliis regionibus ad eam affertur. Aloicis illam circumjacentibus daëtylorum copia advehitur, uvæ à Tayet, cum pauca admodum in ipsa crescant, adeo ut fortuna tenuioris incola fame vexati malè se habeant. E Mecca autem egresso omni ex parte occurrunt valles, in quibus aqua fluentes sunt, & fontes perennes, puteique

* Lego enim
اجوال

teique Aquis abundantes, Horti frequentes & Agri contigui.

Atque hæc est urbis *Meccana* (prout authoris hujus ævo se habuit) descriptio, quam ut lectori quam potuimus emendatam daremus duo inter se exemplaria MSS. conferenda curavimus, quorum primum è Syria advexi, alterum ex *Aegypto* Doctissimus vir *Johannes Gravius*, quod meo & antiquius, & in multis emendatius. Restant perpendenda τζιτζαα & uapα quæ ait *Euthymius* ab illis εν τῶν σβασιμάτων δεῦ, perhiberi. p. autem 78. non τζιτζαα legitur, sed ζαα. melius: est enim vocabulum *Arabicum* لسا cui τζι præposuisse videtur vir *Græcus*, ut sibilantis literæ sonum plenius efferret. De لسا *Safa* autem & مرو *Marwah*, jam dictum est, loca esse *Mecca*, in quibus posita olim *Idola Asaph & Nayelah*. Ipsa *Safa & Marwah Kazwinius*, nescio quos secutus *Authores*, nomina fuisse tradit viri & foeminæ, qui ob stuprum in *Caaba* perpetratum in lapides à Deo conversi, montibus cognominibus impositi fuerint in exemplum, & cautelam. *Safa* saxum esse coloris cærulei ad radicem montis *Abi Kobaisi*, *Marwah* autem saxum magnum ad radicem montis monti *Koakaban* contiguo, & ab invicem spatio 780 cubitorum distare, asserit *Author* مسالك الإحصار &c.

Dicuntur in *Alc.* esse من شعائر الله i. è signis Dei, seu ex iis quæ Deus in signum hominibus posuit, & in quibus coli voluit, εν τῶν σβασιμάτων δεῦ, ut loquitur *Euthymius*. Quòd si vesanos *Arabum*, tam antiquiorum quàm recentiorum ad ea & inter ea magnà cultus opinione discurrentium ritus inspexerimus, manifesta illorum *Idololatriæ*, & certissima sædæ horum *superstitionis* indicia reperiemus.

Surata 2efc.

بقرة

mus. eâ interim differentiâ, ut non immeritò voluisse videatur Imperator *Manuel Comnenus*, apud *Niceam*, ut aliis potius verbis conciperetur *Anathematis*, quo *Mohammedanorum* superstitionibus renuntiari à conversis ad fidem Christianam vellent, forma, quàm eâ quâ denunciaretur *Deo* *Mohammedis*, utpote qui non alium quàm verum Deum coli voluit, licet modo non vero. Rectius ergò *Johannes Damascenus*, qui usque ad *Heraclium* cultum ab illis *Luciferi* seu *Veneris* fidus, & *Cabar*, i. e. *Magnum*, dictum, & à *Mohammede* cultus priores abolitos asserit.

Misam stellam *AlDabaran*] i. e. *Oculum Tauri*, quem vocant *Astronomi*: ita sc. illum *αγρ εγγον* dictū refert *AlSufi*, nomine aliàs pluribus communi, ut docet *AlFaub*: his verbis *الدبران خمسة كواكب في الثور يقال اذ سماه وهو من منازل القمر* i. e. *AlDabaran* quinque sunt stella in Tauro, quæ ipsius acromium, vel dorsum summítás esse dicuntur, súnque è mansionibus *Lunæ*. Malè interim illas, quæ *Hyades*, cum *الثريا* (quæ *Pleiades*) confundere videtur, quanquam (ut refert *Author libri* *دثر الدر* *Arabes* *prisci* *الثريا* extra taurum, scil. in cauda *Arietis* stabant. Quod ad *AlDabaran* autem asserit idem, ita appellari stellam lucidam quæ est ad oculum *Tauri* australem, idque *الثريا* i. e. quò sequatur *Pleiadas*, quò spectant & alia ipsius nomina, scilicet, *الثريا* i. e. sequens stellam, i. *Pleiados* quas significari cum absolutè *الثريا* dicant, notum est.) & simpliciter *الثريا* i. e. sequens. appellatur etiam *الثريا* *AlMejdab*, item *الثريا* quòd *Camelam* grandem & *prapinguem* significat, reliquæ

v. *Sylburgis*
not. ad *Sarac.*
p. 133.

* ut apud *Graecos* dicitur τὸ ἀσπὸν. *Bainbrig.*

liquæ antem quæ circa eam sunt stellæ القلابص vel
 القلاص quod *Camelas juvenulas* & minores denotat,
 monente *AlKazwinio*, qui & eam expresse الثور
Oculum Tauri, vocari asserit. Author libri القبيان sic
 eandem describit هو كوكب احمر معه
 اربعة كواكب انا وصلتها بها كانت كالدال على
 هذه الصفة i. e. *AlDabaran est stella rutilans,*
lucida, & cum ea quatuor alie quas ubi ei adjunxeris,
figura referent literam و hoc modo: . . ., Quænam ergo
 fuerit stella quæ cultus objectum patet, at qui tan-
 dem ejus cultores? In duobus exemplaribus nomine
Misam insigniuntur, quod inter tribus aut familias
Arabum illustres non reperio. Sunt quæ literarum du-
 ctu non longè recedunt, *ميم Tamim* & *ميم Tayem*, &
ميم Josham, & *ميم Jashim*, sed proximè accedit
ميم Mitam.

Lachmus & *Jodamus Jovem* Jita scil. legendum,
 non *Martem*. quod nescio, quomodo calami festinan-
 tis errore, irrepsit. De المشتري autem, quo
 nomine *Jovis* stellam appellant, *Etymo*, quid doceat
AlMakrizi in iis quæ supra dicta sunt, vidimus.
 Monet *AlKazwini* vocari eandem ab *Astrologis*
 السعد الكبير i. e. *Bona fortuna major seu maxima*, re-
 spectu scil. *Veneris*, quæ السعد الاصغر i. e. *Bona for-*
tuna minor dicitur, quia (inquit) est فوق الزهرة في
 السعادة seu *felicitate*. *Venerem superat*, adeoque illi
 الخيرات الكثيرة والسعادات العظيمة i. e. *Bona*
multa, & felicitates magnas, ascribunt. Eodem spe-
 ctat quod asserunt *Hebraorum* Magistri vocari apud
Arabes Jovis sidus *גיד Gad* quod *גיד* seu *Fortu-*
nam bonam interpretantur: certè *Arabes* (ut videre
 est apud *Alfaub*: & *AlFirauszabad*. &c.) الجيد red-
 dunt

R. Mosch. citant. Ab. Exr ad Gen 30. & Isai 65. & Rad. lib. & in radie.

dunt *البخت* i. e. *fortunam bonam*, & *Synonyma ferè*
 sunt hæc tria *السوء* & *البحر* & *البخت*. Conferri
 possunt & quæ de *Saado* *نور Bani Malcan Deo*, p. 99.
 dicta sunt. E contra *Saturnus* apud *Astrologos*
التحس الأكبر i. e. * *Infortunium*, seu *mala fortu-*
na maxima audit, quòd *في النحو سبة فوق المريج*
 seu *magis infaustus censeatur quam Mars*, qui *التحس الأصغر*
 i. e. *mala fortuna minor*, appellatur.

Tai stellam Sobail, i. e. *Canopum*. Afferit *AlKaz-*
mini Sobailam, juxta *Ptolomæum* esse stellam lucidam
 magnam *المخداف الجنوبي* i. e. *in remo navis*

australi, eamque omnium ad constellationem illam
 pertinentium, quæ in *Astrolabio* describuntur, ma-
 ximè australem. *Arabes* autem, quod ad *Sobailum*,
 & eas quæ in *Navi* sunt stellas, in diversas ire senten-
 tias, atque juxta eorum nonnullos stellam lucidam,
 quæ *الثاني المخداف* i. e. *in extremo remi se-*
cundi dici Sobail *الإطلاق علي* i. e. *Simpliciter*, reli-
 quas enim hoc nomine non nisi additis, distinctionis
 gratiâ, aliis gaudere, ut *سهيل الوزن* & *سهيل رقاش*
 &c. monet *Author libri* *فتور الدر*

Kais stellam AlShaari'lobur] vel juxta vocalium
 rationem *Afshheera*, quomodo & ad *Græcum* *Σειπρον*
 propius accedit. Est autem *Afshheera'lobur* *العظيم النير*
القيم *على موضع القيم* i. e. *Stella magna, lucida,*
quæ in ore Canis majoris. Appellatam autem *ALObur*
 volunt, quòd viam lacteam *Austrum* versus transfi-
 erit. Fabulantur siquidem *Arabes* (ut alia eos dum
 sidera

* Unde & in l.
 التبيين
 vocant nomine
 infausto

المقاتل
 ubi & Mars

الاحمر
 dicitur, Satur-
 nus alias

كديوان
 & Mars

جهرام

لاذوقن عبر
 المجرة الي
 فاحية
 لجنوب

الغدوص
Al'auh.

sidera in classes redigerent sibi animo finxisse. quàm *Afronomos*, pateat duas *Afshcerias*, (hanc scil. quæ in *Cane* majore, & alteram quæ in *Canicula* (الشعري) *Afshceera L'Gomaisa* & *AlGomus* dictam) sorores fuisse *Sohsili*, qui cum in uxorem ductæ *الجوزا* *Alfanza*, dorsum fregisset & Austrum versus fugerit, sequente eam ultra viam lacteam sorore *Al'Obur*, dum interim *AlGomaisa* loco suo manens steterit لها حتى غمضت عينها i.e. usque ad oculorum lippitudinem, hæc videre est apud *Alfufum*, Authorem lib. i *دثر الدر* & ejus Epitomatores in *دظم الدر* & *Alfaubar*: & *AlFiranZabad*. & Authorem libri *التبيان* è quo ratio nominis *الغدوص* peti potest, scil. quod sit *AlGomaisa* *العبور* من *الجوزا* من *اقل نوراً* i.e. minus lucida quàm *AlObur*. appellatur aliàs *Sirius*.

Et contra ea quæ
in *Canicula*

الشعري
الشمامية
Afshceera syra.
aliàs tamen
الجوزا
dicuntur Ge.
mini. lib.

التبيان

Afshceera Yamanensis, quoniam *الشمامية* *الشعري* *اليدانية* *في شفق اليمين* i.e. Occasus ejus est ad *plagam Yamanensem*; nec non *كلب الجبار* i.e. *Canis Gigantis*, scil. *الجوزا* اجدا. quòd semper sequatur *Alfanza*, i.e. *Orionem*. Inter hujus stellæ cultores celebris fuit *ابو كبشة* *Abu Cabshab* quidam, quem nonnulli eundem cum *Wakebo*, *Mohammedis* avo, esse volunt: alii *Chazaensem*, qui *Koraishitis* ut simulachris neglectis sacros ei honores deferrent, suadere conatus est; quare & postea *Mohammedem*, cum eosdem à simulachrorum cultu abducere vellet, filium *Abi Cabshe* nominârunt. referentibus *Ebnol Athir*, *AlFiranZabadio*, *AlKodaio*, & *AlBidawio* in Comm. suo in Alc. cap. *والشم*, ad verba ista *وهو رب الشعري* i.e. Et ille [Deus scil.] Dominus est Syrii.

Asad Mercurium] *Mercurius Arabibus* عطارد *Otaired*,
 eâ nominis notione (monente *Al Makrizio*) quâ πολυ-
 δεξιοτητα vel δεξιότης & negotiis tractandis agilem de-
 notat: eandemque ob rationem الكاتب i. *Scriba*, sc.

لانه كثير التصرف مع ما يقاومه ويلابسه من
 الكواكب i. e. quod multis se implicet cum iis quibus
 se adjungit atque ingerit stellis. Dicit *Al Kazwini* audire
 cum apud Astrologos منافق, i. e. *Hypocritam*, vel
Simulatorem, sc. لكونه مع السعد سعدا ومع النحس
 نحسا i. e. quod cum sidere fausto, & ipse faustus sit:
 cum infauſto, infauſtus.

Varia *Arabum* numina dum recensuimus, *Obodam*,
 qui, *Uranii* (apud *Stephanum Byzantium*, fide) in eo-
 rum numero ponendus, silentio præterimus, utpo-
 te in cujus nullam adhuc apud *Arabum* scriptores,
 mentionem incidimus: nisi forſan literam و
 quæ u duplicis sonum habet per β *Græcum* expreſ-
 ſum conſectemur, ut ſit ωωω idem qui * *Wodd*, ſive
Wadd, de quo p. 93. vel عوض *Aud*, quanquam
 thema اء potius, per quod * عوض, ut monuimus,
 explicant Grammatici, referre videatur, quod &
Sæculum denotat & الدائم القديم الازلي i. e. *Per-*
manens, *Antiquus*, *Æternus*. Sed اء inter *Deo-*
rum nomina non reperimus, ejus verò *Synonymum*
 * دهر, inter veri *Dei* titulos, recenset ipſe *Moham-*
medes † docente *Ebnol Athir*. Quin potius à themate
 عبى nominis hujus ratio petenda, à quo محبوب *Maa-*
bud, dicitur, quicquid colitur, & عبونة *Obudab*, *Cul-*
tus, *Obedientia*. Si inter eos, qui ab *Arabum* histo-
 ricis recensentur, reges eſſet *Obodes* iſte cujus memi-
 nit *Joſephus*, forſan & de *Dei* iſtius, ſeu *Regis* olim

الشارح في
 كل الامور

* Viroque enim
 modo aſſertur,
 teſte *Al Firauz*.

sc.
 * Hebr. עור

* Sæculum.
 الدهر
 هو الله

Rabbiniſ
 عبודה זרה
Cultus *Idolola-*
tricus.

in deorum numerum adsciti nomine certius aliquid pronunciare liceret. sed de Rege isto nihil habemus certi, inter eos videtur collocandus, quorum notitia ad Arabes recentiores non pervenit, varia autem sunt ab isto themate derivata virorum nomina, qualia *عبد* Obaid, *عبد* Obad, *عبد* Aabod, *عبد* Abbud, *عبد* Obdab, &c. Ab *Obaid* patre tribus formatur patronymicum *عبد* Obadius, *عبد*, & Regis, & Provincia in *Yaman* nomen, teste *Al Firauzabad*. apud eundem *العبود* *Al Obud*, *Alsacfaci* 7°. regum *Hamyarensium* filius. *البود* *Al Bodd*, Idolum & *εἰδωλον*, significat, sed translatum hoc à *Persarum* *بوت* *Pot*. Sed quid incerta sectemur? Qui *Arabum* scripta consuluerit, ab iis cultum *Obolam* potius quàm *Obodam* reperiet. scil. *Hobalum* de quo. p. 95. illum quem in prælio *Obud* elatâ voce invocavit, seu potius prædicavit *Abu Sofyan*, quasi ipsius ope victoriam consecutus, dicens *أعل هبل* *Olo Hobal* i. e. *Ascendas*, vel *Exalteris*, *Hobal*: scil. (explicante *Abul Fedâ*) *ظهر دينك* *Manifestata est jam religionis tue veritas*. Refert *Ebnol Athir*, ideo illum hoc pronuntiâsse quòd consulto prius per sortes *Hobalo* prælium eo die commississent, cujus successum pro certo veritatis ipsius indicio habuerunt.

Erant ex ipsis qui resurrectionem mortuorum agnoscerent, asserentes si cuius Camelus, &c.] Fuisse ex *Arabibus* dicit *Sharestanus* alios qui nec præcessisse creationem crederent, nec futuram resurrectionem; rerum ortum naturæ, interitum sæculo deberi asserentes; alios, qui res omnes creatas agnoscerent, at restitutum iri mortuos negarent; alios demum qui utrumque faterentur. inter hos censendi qui ne pedibus irent cum ad iudicium resurgerent, *Camelo* quem

v. Ebn. Athir.

in *دبلي*

quem infiderent, secum assumpto, cavebant. Morem hunc paulò aliter describit *Sharestanus*, solitos scil. mortui hæredes vel filios Camelam, retorto collo eidemque appenso instrato, ad mortui sepulchrum vinctam relinquere donec moreretur; nemine pabulum vel aquam præbente (ut docet *Alfanharius*) qui & ab aliis foveæ impositam, dum fame moreretur relinqui solitam testatur: ut & *Ebnal Athir* ubi nomen بلية explicant; quo vocabatur scil. *Camela* isti fato destinata unde quidam, Calamitatibus oppressos الوالاياء في اعناقها للبلايا *Camelis quarum cervicibus alligata essent instrata*, assimilat, referente *Sharestano* vel ut * *Alfanharius* paulò aliter كالبلايا روهها في الوالاياء i. *Camelis quarum capita instratis obvolata*, quibus scil. tristissimum fatum subeundum erat. Hi qui iudicium expectabant futurum, ideò se Idola colere prætendebant ut essent illa شفعاء لهم عند الله في الآخرة i. e. *intercessores pro ipsis apud Deum in vitâ futurâ*, referente *Sharestano*.

Erant & ex illis (asserente eodem) qui التماسخ i. e. *μετεμύχισιν* quandam credebant; scil. cum quis occideretur vel moreretur, è sanguine, qui circa cerebrum, collecto oriri avem هامة *Hamah* dictam, quæ singulis subinde annorum centuriis ipsius sepulchrum viferet: vel ut *Alfanharius*, *Ebnal Athir*, & *Al Damirius*, eorum sententiam referunt, spiritum seu animam injuriâ interfecti in avem istam transmigrare, eamque اسقوني اسقوني i. e. *Bibendum mihi præbete, Bibendum mihi præbete*, scil. *بدم قاتلي* i. e. *de sanguine ejus qui me inrefecit* (ut exprimit *Al Damirius*,) clamantem tandiu persistere donec de homicida vindicta sumeretur, tum demum avolare. Credi hoc

vetuit *Mohammedes*, præcipiens ولا عدي و لا هامة &c. *Ne credatur à vobis Hamah, nec Adwa &c.* alii tamen hoc dicto vetari volunt, alium *Arabum antiquorum*, morem qui noctuam, quæ الهامة *AlHamah* dicitur ut mali ominis nuntiam averfabantur. De hac unà cum aliis nonnullis eorum consuetudinibus partim *Idololatricis*, partim *superstitiosis*, quarum multæ à *Mohammede* inblatæ, commodior erit dicendi locus, ubi ab ipso retentas, ac autoritate, ut fingit, *Propheticâ* firmatas, loco suo viderimus.

Diversas *Arabum antiquorum* religiones *Authoris* nostri ductum secuti vidimus, nec tamen omnes, neque enim erant omnes *Idolorum cultores*; id nos docet jam sæpe laudatus atq; iterum sæpius laudandus *Sharestanius* his verbis ومن العرب من كان و يميل الي اليهودية &c. i. *Ex Arabibus* erant qui ad *Judaismum* inclinarent, ex iis qui ad *Christianismum*, ex iis qui ad *Sabiiismum* propenderent, & qui stellis fixis eam vim attribuerent, quam erraticis *Astronomi*; adeo ut nec loco se moverent, nec quiescerent, neque iter facerent, neque domi subsisterent, nisi à stella aliqua captato omine, dicentes insuper se hujus vel illius stella beneficio pluviam consequi. Erant & ex illis qui *Angelos magni* facerent, eosq; colerent, imò & qui * *Dæmonas* colerent, asserentes eos *Dei filias* esse. Hæc ille. Quænam autem tribus quos amplecterentur cultus ut partim sciamus, ita rem explicat *Author libri* المتطرف,

الجبين

“ Florebat *Christianismus* in Tribubus *Rabia* & *Gassan*, & parte *Kodaa*, *Judaismus* apud *Hamyar* & *Bani Kenamah*, & *Bani Hareib Ebn Caaba*, & *Cen-dab*, *Magorum religio* inter *Bani Tamim*, *Sadducaif-mo* infecti *Koraisihsa*. At certè latius diffusum *Christia-*

Christianismum quàm ad tribus prædictas, patet. Celebris author *Ebn Calican* in vita *Abul'Ola* Poëtæ, Tribus quas *Arabum* Christianos appellat, tres recenlet, scil. *Bahra*, *Tanuch*, & *Taglab*. è *Tayensibus* fuisse etiam qui Christianam amplecterentur fidem constat ex illis quæ in superioribus de *Noomano Ebnol Mondar* dicta sunt, cum quo una *Hirenses* universi ad eam conversi sunt. Imò avus ipsius *Mondarus* (teste *Abulfedâ*) illam amplexus est religionem & in urbe regia *Hira* (ut vidimus) الكنائس العظيمة i. e. *Ecclesias magnas* struxit, ubi non unius tantum tribus *Arabes* Christonomen suum dedisse nos docent *Alfauharis*, & *AlFiranxabadus*, qui العباد *Alebad*, dici asserunt قبائل شتى من بطون العرب اجتمعوا بالبحيرة علي النصرانية بالحيرة i. e. *Tribus diversas è tribubus Arabum, quæ ob Christianæ religionis professionem coierunt in Hira.*

In *Najran* etiam quæ provincia erat in *Taman*, pluribus *Arabum* tribubus (teste *Abulfedâ*) communis, fuisse Christianorum Ecclesiam & Episcoporum sedem refert *Safioddinus*, Imò & *Medina* incolas *Judeos* fuisse & *Christianos*, testatur *Sharest. c. Ahllocetab*. Cui autem Christianorum sectæ potissimum addicti erant *Arabes* in Christum credentes, ex hoc ipso Authore nostro discimus, qui causam quod *Mondarus Arabum Rex Græcis* bellum intulerit, hanc assignat, quod Imperator *Iustinianus* eos malè tractaret qui unam in Christo naturam assererent, cum eo tempore qui inter *Arabes* erant Christiani كانوا يعتقدون اعتقاد اليعاقبة i. e. *Jacobitarum confessionem amplecterentur*. Hinc patet & an-

نصارى
العرب

Allaub: in
عين

يشتمل على
احياء العرت
* وكان
فيها
اساقفة
مقيدون

te *Mondarum* fuisse inter eos Christianos, imò forsan inde usq; à *B. Pauli* temporibus qui *Arabibus* Evangelium annunciavit *Gal. 1. 17.* *Sabiorum* autem hæresin magnam Orientis, imò mundi, partem olim pervasisse discimus è *Maimonide b. Moreb. part. 3. c. 29.* E *Chaldea* primò profectam docet nos *Gregorius* noster, ubi *Thabet* (vulgò *Thebit*) *Ebn Corrah* mentionem facit, his verbis, *والذي* *والذي* &c. i. e. Illud quod de *Sabiis* certò accepimus, est, esse professionem ipsorum eandem cum *Chalæeorum antiquorum* professione. At quæ tandem professio *Sabiismo* (si ipsis credendum) antiquior? utpote qui non ab aliquo qui *Nachori*, ut *Georgius Ebnol Amidi*, *ويعرّفون*, non à *Noa*, ut *Alfirauzabadins*, sed ab ipso *Setho Adami* filio, cui præter *Enoshum* alium assignant filium nomine *صابي* *Sabium*, institutus sit, ab *Enocho* (qui *Arabibus* *Edris* illis *Hermes*, ut & *Sethus* *أغاناديمون المصري* *Aquadadimur* *Egyptius* *Hermetis Magister*) propagatus. Et ne quis de rei veritate dubitet, *Librum* *Sectæ* suæ ostentant. (teste *Abulfedâ*) titulo *صفت سبت* *Libri Seth*, quasi à *Setho* ipsis tradita continentem; in quo multa de morum honestate, de virtutis studio, & vitiorum fuga. Nomen ipsi (ut videtur) sibi à *Sabio Sethi* filio impositum volunt. *Sharestanus* à *سا* quod est *Amare*, propendere, desiderare, mutuata è *Syrorum* lingua significatione, à quibus forsan cum nomine suo in *Arabiam* transiêre: dubitat enim *Bidawius* àt pro *Arabico* habendum sit hoc nomen, in *Com. ad capit. Alconuni* ubi eorum mentio occurrit. Inde igitur forsan nomen sortiti quod pro animi sui libitu, novos sibi cultus fingerent. *Arabibus* communiter à *سا* à religione ad religionem transire. Unde (teste *Ebnol Athir*)

Confer. quæ
habet *Maimon.* in *Yad.*
Hal. Abodahzarah. c. 1.
Abulfed. in
Enoch.
Gregor. in
Enosh. at
Sharest.
عائيدون
ais. esse *Se-*
chum.

Athir) *Mohammedes* صابى *Sabius* dictus est, quòd religionem *Koraisbidarum* *Islamismo* commutavit: quâ notione nomen hoc illis competere vult *Bidawius*, quòd à veri Dei cultu, ad falsos cultus desciverint. Quòd si eorum instituta perpenderit non longè peti- tum videbitur si à voce *Hebr.* סבא *Saba*, *Exercitum* de- notante, dictos putemus, quasi סבא השמים *Exercitus celestis* cultores. Sed missâ nominis ratione, præci- puum, circa quem versatur eorum fides, cardinem statuit *Sharefianus* التصيب للروحانيين كما ان
 مدار مذهبي الحنيفة التصيب للبشر الجسماني
 نبيين i. e. Quòd substantiis spiritualibus innitantur sicut *Orthodoxi* innituntur hominibus corpore præditis. viz. quòd substantiarum spiritualium [Angelorum scil.] ministerio, ea præstari putent, quæ *Orthodoxi* à Prophetis. Duas statuit idem *Sharefianus* eorum sectas scil. اصحاب الهياكل *A'shabol biyacel*, i. e. Cultores Sacellorum, & اصحاب الاشخاص *A'shabol aschchas*, i. e. Cultores simulachrorum, quibus utrisque hoc est commune dogmatum suorum fundamentum, Opus habere homines mediatoribus qui inter ipsos & Deum mediū intercedant. hoc fungi officio sub- stantias spirituales puras, quæ oculis subjectæ non sunt, esse deinde opus aliis inter eos & substantias istas invisibiles, mediatoribus visu perceptibilibus: tales illi *Sacella*, hi *Simulachra* sibi statuunt. *Sacello- rum* cultores *Sacella* vocant septem * Planetarum corpora, esse hæc spiritualium, seu Intelligentia- rum habitacula, quæ eodem loco illis fiat quo ani- mabus nostris corpora. Essetque ea corpora viventia, rationalia, ab intelligentiis animata. Planetarum igitur

* السيرات
 التسع

sc. Chaldæi vel
 Græci; at Indi
 quasdam è stel-
 lis fixis, hanc
 inter eos diffe-
 rentiam statuit
 Sharef, ac A-
 rabibus cum
 Indis convenit.

اتصالات *

الاشخاص

tur domos & mansiones, ortus, occasus, * conjuncti-
 ones, juxta figuras convenientes & discrepantes se-
 cundum naturas eorum dispositas observant, dies,
 noctes & horas illis dividunt, formas, figuras (seu per-
 sonas) & regiones illis assignant, atque ita sigilla, in-
 cantamenta, & orationes conficiunt. Ex gr. Si die
Saturni, qui *Saturno* attribuitur, horâ primâ, induci
 ejus sigillo quod juxta figuram atque operam ipsi
 propriam confectum sit, ac vestibus ipsi peculiaribus,
 ab illo, precum formulis illi propriè convenienti-
 bus, quid visum fuerit petierint ex illis quæ ab ipsius
 effectis & influxu pendeant, exauditum iri statu-
 unt, atque ipsius beneficio vota sua consecuturos.
 Eodem modo cum cæteris planetis agi, quos Do-
 minos & Deos vocabant, Deum autem Verum, *Dom-
 num Dominorum*. Atque ita ad spiritualia, seu *Intelli-
 gentias* Mediatoribus utebantur eorum *Sacellis*, ad
 Deum *Intelligentiis* spiritualibus. Ex prædictorum
 observatione *طلسمات* *Telestata* conficiendi, præ-
 stigias item, atque incantationes adhibendi, si-
 gilla & figuras conficiendi, aliâque ejusmodi, quæ ad
 mira perpetranda stellarum vi ac virtute valere autu-
 mant, fabricandi rationem tradunt. Eandem ob cau-
 sam & simulachrorum *Cultores*, simulachra quæ me-
 diatorum vice inter ipsos & spiritualia fungantur
 conficiunt. Imò ne, ut jam dicti, sacellis istis (ut vo-
 cant) Planetarum contenti essent, hanc assignant ra-
 tionem, quòd illa sæpè ab oculis, continuâ ortus &
 occasus vicissitudine, subducta lateant, cum media-
 tore semper visibili sibi opus sit. Simulachra ergò
 substituenda quibus medianibus ad Sacella accedant
 ut Sacellorum ope ad *Intelligentias*, *Intelligentiarum*
 ad

ad Deum supremum. Simulachra igitur, juxta figuram unicuique è septem illis facellis propriam, conflabant, è metallo eidem peculiari (ferro putà, argento, &c.) observatis insuper dierum, horarum, graduum, minutorum, aliarumque, quas ad influxus benigniores eliciendos valere putant Astrologi, circumstantiarum momentis, & adhibitis quæ antea diximus sigillis, indumentis, suffitibus, orationibus, incantamentis, &c. ei, cujus sibi gratiam conciliare studebant, fideri maximè gratis. Simulachra ista Deos appellabant [Vicarios, scil.] respectu Deorum istorum cœlestium, inter quos & homines mediatorum officio fungia ea credebant. Hæc quæ potuimus fide è *Sbarestano* expressas quibus fidem faciunt quæ scribit *Iosephus Albo Fundament. l. 3. cap. 8.* השפע האלהי הזה שאמרנו שהוא הכרחי שימצא כרי שעל ידו יורעו הרבדים הנרצים לצל השם יתי מהבלתי נרצים איננו בחק האדם שישגי השפע ההוא מעצמו מזולת רצון אלהי כי אין זה סדרך הטבע שתהול רוח השכל הנברל מחומר על הדבר החמדי ובעבור זה היו כל הקרמונים מרחיקים שיחול רוח אלהים על האדם ויתנבא בכוח עליון ויגיד העתידות ולזה היו האומות הקודמות עושים צדוות והקטרות ותפילות לבוכבים להוריד רוחניות איהם כוכב על צורה מה כרי שעל ידה יחול רוח הכוכב ההוא שהוא נשוא בגשם הכוכב על האדם שהוא גשמי ויגיד העתידות בכח רוח הכוכב ההוא השופע על i. e. האיש ההוא וזה ענין הקסם *Quod ad influentiam istam divinam, quam diximus necessario statuentam esse, ut ejus ope dignoscantur ea que Deo Benedicto grata sunt, ut ab iis que illi minus accepta, non est penes hominem ut assequatur eam sine beneplacito divino: quia non est hoc secundum*

secundum naturæ leges ut quiescat spiritus intelligentia
 separata à materia super rem è materia constantem. Hac
 de causa veteres omnes hoc absurdum putabant ut requi-
 esceres Spiritus Dei super hominem, adeò ut virtute altif-
 simi prophetares, & futura prædiceret; ideòque gentes an-
 tiqua Simulachra, suffitus & oblationes stellis faciebant,
 ut ita elicerent spiritualitatem cujusvis stella, quo se de-
 mitteret, in simulachrum aliquod, ut eo mediante spiritus
 stella istius qui in corpore stella habitat, super hominem,
 qui corporea est substantia, resideret, adeo ut prædiceret
 futura virtute spiritus stella istius influentis in hominem
 istum. atque hac significatio est divinationis.

Quæ ferè è R. Mose in Moreh l. 3. c. 29. accepta,
 cujus verba prout ab ipso Arabicè conscripta sunt, sic
 se habent,

وبحسب تلك الأرا الصايبة أقاموا الأصنام للكواكب
 أصنام الذهب للشمس وأصنام الفضة للقمر وقسموا
 المعادن والأقاليم للكواكب وقالوا الأقليم
 الفلاني إله الكوكب الفلاني وبنوا الهياكل
 واتخذوا فيها الأصنام وزعموا إن قوي الكوكب
 نفيس علي ذلك الأصنام فتكلم تلك الأصنام
 وتفهم وتوحي للناس أعني الأصنام وتعلم الناس
 منافعهم وكذلك قالوا في الأشجار التي هي من
 قسمة تلك الكواكب إذا أفردت تلك الشجرة
 لذلك الكوكب وغرست له وفعل لها كذا
 فأضت روحانية ذلك الكوكب علي تلك الشجرة
 وتوحي

i. Secundum autem istas Sabiorum sententias, crexerunt imagines stellis, Soli imagines aureas, luna argenteas, atque ita metalla & climata inter stellas partiti sunt, & dixerunt, Climatis ejusmodi Deus est stella ejusmodi, struxeruntque sacella in quibus imagines collocarunt, asserentes, vires stellarum influere in illas imagines, adeo ut loquantur istæ imagines & intelligant, & inspirent homines eosque doceant quæ ipsis utilia sint. atque ita dixerunt de arboribus quæ sunt ex portione stellarum istarum, cum dedicatur arbor ista illi stellæ, atque illius nomine plantatur, & fit illi hoc aut illud, influere virtutem spiritualem istius stellæ in istam arborem, ita ut hominibus se reveleat eosque in somno alloquantur.

Cum utrâque sectarum jam memoratarum Abrahamo negotium fuisse refert Sharestanius Alcorani fidem secutus. Idem memorat & Maimonides Moreh. l. 3. c. jam laudato, à quo multa ad eorum ritus Idololatriæ & superstitione fœdissimâ plenos spectantia petere licet: qui tamen in eo quod dicit Nullum eos Deum præter stellas agnoscere, & solem pro Deo maximo habere, tum Gregorio nostro, tum Sharestanio contrarius est. Asseritenim Author noster esse مقالتهم في التوحيد على غاية في التقانة, scil. argumenta quæ ad probandam dei unitatem asserant longè firmissima. Et è Sharestanio didicimus illos, Planetas Deos quidem appellare, sed minorum gentium (ut & ipse Maimonides quod ad reliquos planetas, exceptis sole & lunâ, innuit) qui hominibus Deum supremum (inter quem & inferiora hæc causæ sint intermedia,) adituris mediatorum loco sint, quorum ope beneficia sua illis communicet, & voluntatem suam patefaciat. Cum autem quæ de illis referant & Sha-

Et in Yad. Hal.
Abodah parah.
c. 1.

* الاله
الاعظم

In vita Almo-
tedadi Ebn il
Mowaffac.

v. Autorem no-
strum & Saheb
Hama Abulfed.
anno 317.

* At septies,
juxta Abulfed.

restanius, & *Maimonides*, & *Gregorius* noster ex ipso-
rum libris petita videantur, hoc in quibus discre-
pant, *Gregorio* fidem conciliat, quòd eos linguâ quâ
exarati sunt Syriacâ legere potuerit, cùm ceteri in
linguam *Arabicam* versis usi sint. Multos de eorum
cultu ac ritibus à *Thabete* (vulgo *Thebit*) *Ebn Corrah*
qui ejus ipse sectæ (ut & celeberrimus ille *Astrono-*
mus Albattanius (vulgo *Albatagnius*) saltem ortu)
viro alioqui doctissimo, libros linguâ Syriacâ con-
scriptos perhibet idem *Gregorius* noster. ac faciem
inter orandum Polum Arcticum versùs obvertere so-
litos tradit, * ter quotidie orare, 1^a vice ante ortum
solis, 2^a juxta meridiem, 3^a ad vesperam. jejunium
illis esse 30^a dierum, aliud 9. aliud 7. afferere ipsos,
sceleratorum animas post novies mille sæculorum
cruciatum in gratiam cum Deo redire, abstinere à
fabis, allio, &c. victimas suas igni penitus absumen-
das tradere, nullam eorum partem comedere, Mag-
ni ab illis fieri Templum *Meccense* refert *Abulfeda*, in
historia, at locum quem præcipuè religionis ergo
visunt prope urbem *Harranum* esse. quam & in Geo-
graphia sua urbem *Sabiorum* vocat, in qua 17 ædi-
tui illis sint, ubi & collis super quem Oratorium
quod magno apud illos in honore sit. Magni etiam
ab illis fieri Pyramides, utpote quas priorum sectæ
sue Authorum sepulchra credi volunt, *Sethi* scil.
Edrifi, & *Sabii*. Festorum illis præcipuum esse diem
quo sol signum Arietis ingreditur. Hæc *Abulfeda*.
Meminit etiam *Sharestanius* sectæ apud ipsos quam
بأديّة *Harbanistas* appellat qui Decem & unum
& plures, statuunt unum scil. essentiâ, plures, qua-
tenus se pluribus individuis visu perceptibilibus, ve-

lut septem planetis nec non & personis terrestribus,
&c indat, in quibus se manifestet, ac personam
induat, citra tamen unitatis essentiæ suæ * *corruptionem*:
eum corporibus cælestibus à se creatis mundum
inferiorem regendum tradidisse, esse corpora
ea Patres, Elementa matres, composita natos, &c.
post spatium annorum 36425 decursum omnes
animantium species interire, ac deinde renovari na-
turâ universi in singulis terræ climatibus * bina uni-
us cujusque speciei paria de novo producente, atq; ita
sæculum sæculò continuo succedere, nec aliam dari
resurrectionem, &c.] *هياكل* i. e. *Sacella*, seu *quarta*
quæ nomine substantiarum * *Intellectualium* ac *Spiri-
tualium*, & juxta stellarum figuras conficiebant, hæc
enumerat *Sharestanius*, 1 *Sacellum causa prima*, &
sub eo, *Sacellum Intellectus*, *Sacellum Providentia*,
Sacellum necessitatis, & *Sacellum anima*, esse hæc
figuræ sphericæ. *Sacellum Saturni* Sexangulum, *Jo-
vis* Triangulum, *Martis* مستطيل مربع *Quadrangu-
lum oblongum*, *Solis* Quadrangulum, *Veneris* Tri-
angulum Quadrangulo inscriptum, *Mercurii* Trian-
gulum Quadrangulo oblongo circumscriptum, *Luna*
denique Octangulum. Eadem refert * *Alfarnabius*,
& *Phacrodin Razi Com. ad Sarato'l Bakarab*, *Nugæ*
hæ, quibus tamen in recensendis longior fui, non so-
lùm ut intelligatur quod dicit *Sharestanius* Arabum
quosdam Sabiismum amplexos, sed quia *דגנה מלך*
דגנה מלך Secta erat quæ totum olim Terrarum
orbem impleverat (ut loquitur *Maimonides*.) *أقدم*
الانبياء على وجه الدهر والغالب على الدنيا
*Religionum antiquissima et quæ totum serè mundum oc-
cupaverat*

* لا قبطل
وحدة في
أداة

* زوجين
sed est dicat
نكر
fors. وادئي
unum par
denotat.

* العقلية
الروحانية

مثلك في
جوفه مربع
مستطيل

* Ad Ann: Hej.
8.

Moreh l. 3. c. 23.

cupaverat, (ut *Abulfeda*) adeoque frequens aliàs tam in *Arabum* quam *Hebræorum* scriptis eorum mentio occurrat. Eandem ob rationem inquirendam etiam erit in *Magorum* hæresin, quam & *Arabum* quosdam secutos ab Authore libri *Mostatraf* accepimus. Si quidem & ipsa non parvam olim Orientis partem, *Persiam* præsertim & vicinas ei Gentes ac Indos (quos & hodie addictos habet) infecerat. Quod ad nominis rationem attinet, origine Persicum statuit *Mohammed: AlFirauZabadius* è duabus vocibus conflatum, scilicet *ميش* *Mije Gush*, quod hominem auribus brevibus vel curtis denotat. talis cum fuerit primus Sectæ pater, inde nomen sortitum, quod & ad sectam suam transmisit: quod si verum sit, conferri poterit cum iis, quæ narrat *Justinus* de auribus *Mago à Cambyse* præcisus. Invaluit autem usus ut idem vulgò *Arabibus* & *Persis* sonet, *Magus* ac ignis cultor. Sic in Nomenclatore *Arabico Persico* *Logat balimi* dicto *موس* *Magus*, *آتش پرست* *Atash-parast*, i. e. *Ignis cultor* redditur. Ac certè ignem eos coluisse eique templa consecrâsse, honoris quem luci habent testandi gratiâ, referunt *Sharestanius* & *Ismael Abulfeda*, cujus hæc sunt verba *ما عظموا النور عبدوا النيران* i. e. *Inde quòd lucem magni faciant, Ignem colunt*. qui idem asserit præcipuum religionis *Magorum* seu *Persarum* antiquiorum (qui *كرومرثيه* *Ciumerthii* dicti) fundamentum superstructum fuisse *النور العظيم على* i. e. *Magnificationi*, seu *Venerationi lucis*, & fugæ *Tenebrarum*, lucem Deum primum *قدیما* *Kadiman* *Antiquum* (seu æternum) rerum omnium principium statuunt, ac *یزدان* *Yazdan* vocant: tenebras autem, Deum creatum, *tenebris ortum*

In Hist. c. de
Persis.

ortum, cui nomen *أبراهم* *Abraman*: Ita duos esse illis rerum Authores, Deum scil. & Diabolum: hanc eorum doctrinam fuisse usque ad *Zoroastri* tempora, quem *زرادشت* *Zaradushtum* vocant & sub *گشتاسپ* *Gushtasfo* floruisse asserit, ac fuisse *صاحب کتاب المجوس* *Authorem libri quem Magi* quasi illi à Deo coelitus demissum (prouit ipse affirmaverat) amplectuntur, esse ipsis de *Zaradushto* *کلام* *طویل* *طویل*, fabulas prolixas, inanes, & quæ recenseantur indignas. *Gushtasfam* istum *Cyri* avum statuit, *Cyrum* autem esse Hebræis qui *Persis* *Azdsfir Bahman*; quàm rectè non est hic disputandi locus, & annon potiùs *Gushtasfus*, sit *Hystaspes* à *Cyro* tertius, & *Azdsfir*, *Abasuerus* pius. Denotat enim *مهر* reterente eodem (ut & *Alfannabio* & *Ahmede Ebn Yusuf*) *الحسن النبى* bonæ seu piæ intentionis hominem. Eiusdem, (*Zaradushti* sc. seu *Zoroastri*) meminit *Gregorius* noster sub *Cambyse* *Cyri* filio, & *المجوسية* *Religionis Magorum Authorem*, seu *Doctorem* appellat, ac pro *Elia* discipulo à quibusdam haberi dicit, & de *Messia* adventu *Persas* monuisse, deque *stella* in cuius medio *figura virginis* conspicua *ejus nati signum* ipsis præberet. Qui tamen non tam religionis *Author*, quàm *reformator* statuendus videtur ex iis quæ à *Sharestanio* & *Abulfeda* memorantur. ac certè *diversas* fuisse patet, *Magorum sectas*, quarum cum omnes in *astruenda* *الثنوية* *Alihanawiah* convenerint, scil. duo esse rerum *principia* *Lucem* & *Tenebras*, in partes abiisse videntur, quòd alii *principia* ista *Coæva*, alii alterum altero *posterius* statuerint. Porro *disputationes* eorum omnes (reste *Sharestanio*) *دور علی* *Circa duo versantur fundamenta*, quorum

* Vel ut Al-Jannab. & Ah-med, Ebn. Yuf-etiam

گشتاسپ

* گشتاسپ
المجوسية

Al-Jannab

Al-Jannab

Al-Jannab

Al-Jannab

primum est بيان سبب امتزاج النور والظلمة Declaratio cause mixtionis lucis & Tenebrarum: Secun-
 dum بيان سبب خلاص الثورمين الظلمة Declaratio causa liberationis Lucis à Tenebris, & mixtionem
 istam من ا Initium vocant, liberationem Redi-
 tum. Illud quod in ipsorum professione mutaverit
 Zaradushti hoc fuisse videtur (referente *Abulfeda*)
 quòd cum illo antiquiores Lucem & Tenebras pri-
 ma rerum principia statuerent, ipse Deum utrisque
 antiquiorem, earumque conditorem docuerit, unum
 eum esse nec socium habere, bonum autem & ma-
 lum, *probitatem & nequitiam è commixtura lucis &
 tenebrarum contigisse, quæ nisi mista fuissent, mun-
 dus nequaquam extitisset, nec cessuram mixtio-
 nem donec lux tenebras vincat, deinde lucem mun-
 dum suum, tenebras autem suum, sibi liberum &
 integrum habituras: Quòdque librum religionis
 præcepta continentem, cum antea nullum haberent,
 quasi cælitus ad se demissum, ipsis tradiderit. At mi-
 ra sunt quæ de libro isto referunt *Alfannabius* & *Ab-
 med Ebn Yusuf*. sc. 12. voluminibus, quorum singu-
 la corio taurino integro compingerentur constitisse
 permitti ejus autoritate matrem, sororem, filiam
 in uxorem sumere (sic & ipse *Abulfeda* in vita *Ar-
 dshiri* prædicti, eum (quod Magorum instituto licitum)
 filiam duxisse scribit) cum aliàs multa in eum è *David*
Psalmis translata sint, Ignis cultum præcepisse, ac
Keblam ejus cultoribus Orientem, unde luminarium
 ortus, statuisse. Simulachris tamen infestum fuisse li-
 quet ex eo quod narrat *Sharestanius*, *Gushtrassum* post-
 quam *Zaradushti* fualu, *س* scil. Magorum do-
 ctrinam amplexus est, Idolis quæ in celebri illo Tem-
 plo

لا في
 في
 في
 في

في

* الصلاح
 والقسان

Abulfeda. in
 في

in e. de opinio-
 nibus Arabum.

plo بيت مارس *Domus Mars* (num forsan Martis) dicto, tribus ab *Aspabano* parafangis, antiquitus collocata fuerant, eductis, illud in ignis sacrarium convertisse, ac perpetuas ferè lites apud Orientales inter Ignis & Simulachrorum cultores fuisse ab eodè discimus, adeò ut prout alteri alteris superiores evaserint, templa ipsorù aliàs ignium, aliàs simulachrorum cultui inservire iussa sint. Magorum deliria cum dogmatis Christianis (quod idem est ac si cœlo tartara) iniquè miscens insanus ille * *Manes* inde impiissimam hæresin conflavit, teste *Sharestanio*, اخذ ديننا بين الحوسبية والنصرانية *Condidit* (inquit) religionem inter eam quam *Magi* & eam quam *Christiani* profitentur. Origine magum fuisse perhibet, duo, cum Magis rerum principia statuisse *Lucem* & *Tenebras* &c. inde illi titulus ماني الثنوي i.e. *Manes duorum principiorum assertor*; referente *Gregorio* nostro qui eum primò Christianum, postea ad الثنوية, seu duorum principiorum hæresin defecisse, & assumpto sibi *Messiae* nomine, electisq; duodecem discipulis, blasphemias suas per totum Orientem, *Indiam* ulque & *Sinam* propagasse, scil. ان العالم الهين &c. *Mundo duos esse Deos*, quorum alter bonus, qui معدن النور *Fons lucis*, alter malus, qui معدن الظلمة *Fons tenebrarum*, &c. كان يقرؤ في تهجيد النار *quin & modum excessit in igne celebranda*, eumque veneratus est ac divinis laudibus efferrì voluit, idque propter lumen ipsi innatum, ut è contra terram vilipendi quòd penitus opaca & tenebrosa esset. atque hac (inquit) doctrina, antiquitus apud *Persas* recepta fuit, non à *Manio*, seu *Mane* primum orta sed quam tan-

* Sive Manius.

In vita Aureliani Imper.

v. Epiphan. &
R. Abrahæam:
quem citant eti-
am Schichardus
& Buxi: in
Lex: Talm in
מנא

tum argumentis quàm maximè potuit probabilibus confirmare laboravit. Imposituræ suæ dignas tandem pœnas luisse narrat, à Sapore Persarum rege crudeli morte multatum, detractâ pelle, quòd, cum magna de se prædicaret, filium ipsius, qui in morbum inciderat, sanare non potuit. Manii etiam & opinionis ejus meminit Josephus Albo in Ikkarim l. 2. c. 13. היה בקרמונים מי שהשב שהתחילות הראשונה שתי אחת לשוכ ואחת לרע זה היה רעת איש אחר שמו מנא ועל כן נקראו הנמשכים אחריו מאנים i.e. Fuit apud veteres qui putaret quòd principia prima duo essent, unum boni, & alterum mali, &c. & fuit hac sententia viri cujusdam cui nomen Mani, ideoque qui eum secuti sunt appellati sunt Maniani, sive Manichæi.

Quis interim fuerit *בעצמא* iste à quo secta Magorum denominata, non constat, eorum ritus & deliria ab ipso Nimrode quâ fide petant Ebn Batrik & Georgius Ebnol Amdi, non contendo. Cum autem Arabum quosdam iis nomen dedisse legamus, illos qui Christum adoratum venerunt, constat & Magos esse potuisse & Arabes.

Eruditio Arabum, &c. Lingue sue peritia, Sermonis proprietates, &c.] At Arabibus Dialecti plures. Diversa fuit lingua quâ locuti Hamyar & Arabes puri, ab ista quâ usi Koraisshite, & in qua conscriptus Alcoranus. Illam عربية حمير Arabismum Hamyari vocant, hanc العربية الحضا Arabismum purum seu defæcatum, item عربية قریش Koraisshidarum Dialectum quâ primum omnium locutum Ismaelem ferunt: quod non aliter intelligi potest quàm quod Arabum, post affinitatem cum Forhamidis nuptiarum interven-

Mezhar. c. 1.

tu contractam, linguam defæcатиorem reddiderit, & forsan ad *Hebraica Primigeniæ* normam, à qua longius deflexerat, correxerit & limaverit. Illum enim linguam ipsis vernaculam à *Forhamidis* accepisse, non illos novam docuisse, ipsi unanimi consensu tradunt *العربية تعلم اسمعيل العربية* ab illis didicit *Ismael Arabismum*, (inquit *Fatalo'ddinus Alfoytius* in l. *Mezhar*, c. I.) Nisi forsan illorum sententiam amplectamur qui (referente eodem) illud quod dicunt, *ismaelem* primum fuisse qui linguam *Arabicam* locutus sit, ita intelligi velint, primum fuisse eum, qui vernaculæ oblitus *Arabicam* amplexus fuerit. Quare & ab aliis *لسان عربي مبين* *Lingua Arabica perspicua*, quæ coelitus descendisse *Alcoranus* in *Alc.* dicitur, *لسان Forhamidarum* lingua vocatur, quos vicissim & aliquid ex *Ismaelis Hebraismo* contraxisse probabile est. Quanquam antiqua *Arabum* Dialectus *Hamyarensis* illa, à lingua *Hebraica*, vel saltem *Syriaca* quâ antea *Taarabum* (quem *Arabica* Patrem statuunt, ideoque *يعرب* *Taarab* dictum quia primus fuerit cujus lingua à *Syrismo* ad *Arabismum* deflexerit) locutum autumant, propius abesse quàm ea quâ alii utuntur *Arabes*, videtur. Exemplo res clarior fiet. Narrant *AlFauharius* & *Mohammed AlFirauZabadius*, *Arabem* quendam cum ad Regem *Hamyarensis* ingressus sedere juberetur, dicente illi Rege *Theb*, è loco alto (montis scil. præcipitio, ut in l. *Mezh.*) in quo staret defiliisse, ac membris miserè contractis stoliditatis suæ pœnas luisse. Miranti Regi ac rationem facti roganti, responsum, idem sonare *Theb* *Arabum* Dialecto, ac *Salta*. Regessisse ergò Regem *ليس عندنا عربيث* &c. *Non est nobis*

v. & Mezhar,
c: 16.

notus Arabismus iste. *من دخل ظفار حمر* Qui
Dhasarum ingreditur, (urbs ea, Regum *Hamyaren-*
sum sedes) *Hamyarismum* addiscat, quæ verba in pro-
 verbium abierunt, quo monetur quis eorum quibus
 cohabitavit, moribus se accommodare. Hinc autem (uti
 diximus) patet *Hamyarensum* Dialectum ad *Hebrai-*
cam vel *Syriacam*, sive *Chaldaicam* in quibusdam,
 propius accedere, (ut & ipsos ad *Judaismum* incli-
 nâsse in superioribus vidimus) *وقب* enim *Hamyaren-*
sibus idem sonat ac *Hebrais* *שב* *Syris* & *Chaldeis* *שב*
 à quo in Imperativo *שב* *Sedere*. at communi *Ara-*
bum dialecto contrariam habet notionem, *Salsandi* sc.
 vel *Subsiliendi*. Præterea in Regis responso quod
عديت litera *ت* claudatur quod *Arabes* per *ع* efferre
 solent, *Syrisum* etiam sapere videtur. Per linguam
 autem istam cujus peritiæ operam dedisse *Arabes* as-
 serit Author noster, Dialectum istam *Koraishitarum*
 defœcatam & politam præcipuè intelligi credo, quæ
 quâ ratione cæteris elegantior evaserit describit *Jab-*
laloddênus in lib. *Mezb.* c. 9. scil. quòd dum Templi
Meccani ædificati essent & *Arabia* centrum incolerent
 non solum à cæteris Gentibus (quarum viciniâ &
 commercio aliarum Tribuum sermo vitii aliquid
 contraxerat) remotiores essent, sed & confluentibus
 undequaque *Meccam Arabibus* tum religionis ergo,
 tum ut lites suas ad ipsos componendas deferrent, ex
 eorum sermone & carminibus puriores ac elegantio-
 res quascunque sive dictiones, sive loquendi formu-
 las & phrasas, selectas, suas facerent, adedò ut in ipso-
 rum Dialectum omnes universi quaquâ patet *Arabismi*
 elegantia confluerent. Lingua autem suæ in Enco-
 mium multa congerunt, atque inter cætera, immensa
 ejus

ejus latifundia prædicant; tanta nimirum, ut non aliàs quis, nisi Prophetico afflatus Spiritu universum ejus ambitum comprehenderit, nec quisquam eò unquam pervenerit ut omnes ejus Thesauros exhauriret. Quantum *Græcam, Latinam,* aliàsque Linguarum præcipuas, verborum copiâ superet, hinc conicere licet, quod aliquando vel sola diversarum unius rei appellationum enumeratio & explicatio justam voluminis integri materiam præbuerit. Sic doctissimo Grammatico *Ebn Chalawaih* libri unius subiectum Leonis nomina, quæ quingenta; alterius, Serpentis, quæ ducenta, teste *Jallaladdino* in *Mezhar*. Author *Kamusi, Mohammed AlFirauzabadius* librum integrum de mellis appellationibus & utilitate se conscripisse ait, in quo cum 80 ejus nomina recensuerit, totam tamen ejus nomenclaturam non absolvisse notatur. Testatur idem ensis appellationes ultra mille se in libro à se composito enumerasse. Certè in linguæ tam copiosè peritia larga erat gloriandi materia, interim tamen aiunt quod reliquum est ejus, esse كثير قليل *parum admodum è multo*. Nec omnium erat eleganter, nec propriè loqui. Quo spectat illud quod responsum fertur à *Mohammede* non vulgarem ipsius eloquentiam mirantibus, se à *Gabriele* linguam *Ismaelis*, quæ in desuetudinem penè abierat, edoctum. Et certè de lingua tam latè patienti periisse aliquid non mirabitur qui quàm nuperum sit apud illos scribendi inventum perpenderit; de quo ita præstantissimus Historicus *Ebn Chalican* الصريح عند أهل العلم &c. i. e. Illud de cujus veritate minimè ambigitur apud eruditos, est primum Scriptura Arabica repertorem fuisse *Moramerum* filium *Mor-*

c. 22. & 27.

Kam. in
Jus.

Mez. c. 27.

Kam. in
عرب

Mezh.

ra Anbariensem; ab Anbariensibus in reliquam Arabiam manasse hanc artem. Cui suffragatur quod refert Asmayus, interrogatos Koraishtas, à quibus scribendi artem didicissent? respondisse, ab Hirenſibus, Hirenſes autem se ab Anbariensibus accepisse prædicant: vel, ut ab aliis narratur, interrogatum Harbii (qui primus scribendi rationem Koraishtas docuit) filium, unde Pater ipsius artem illam accepisset? respondisse ab Aslamo Jodara filio, illum à quo literas istas didicerat? respondisse ab earum inventore Moramero filio Morra: hoc autem non multis ante Mohammedanismi ortum annis contigisse. Hæc autem quæ diximus potiùs de Koraishtis aliisque Arabum Isaemitarum tribus, quàm de Hamyrenſibus intelligendum. In confesso enim est fuisse illis jam antea notam scribendi artem. Imò antiquitus, si vera sit illa, quam ex Ebn Hashem refert AlFiranzabadius, historia.

قال ابن هاشم حفر السجيل عن قبر باليمن في سنة
 امارة في عنقها سبع مخاضف من در وفي يديها
 ورجلها من الاسورة والخلخيل والدماليج سبعة
 سبعة وفي كل اصبع خاتم فيه جوهرة مئتمنة وعند
 راسها تابوت مملو مالا ولوح فيه مكتوب باسكن
 اللهم اله حمير اذا تاجت بنت نبي شفر بعثت
 مايرثا الي يوسف فابطا علينا فبعثت لانتي يده
 من ورق لتاتيني يده من طحين فلم تجده فبعثت
 يده من ذهب فلم تجده فبعثت يده من نحس
 فلم تجده فامرته به فطحن فلم انتفع به فاقتفلت فبين
 سمع

سمع بي فليرحمني واية امرأة ليست حلياً من
حلي فلما ماتت الاميتي

i. e. Dicit Ebn Hashem, Detexit torrens sepulchrum in Yaman, in quo jacebat femina cujus in collo septem erant Margaritis contexti torques, in manibus & pedibus singulis armilla, ornamenta cruralia & brachialia septem, in unoquoque digito annulus in quo magni pretii gemma, ad caput autem cista thesauro opulenta, & tabella cui hoc erat inscriptum, In nomine tuo, o Deus, Deus Hamyar, Ego Tajah filia Di Shafar misi obsonatorem nostrum ad Josephum, quo tardante, misi ancillam meam cum modio argenti ut afferret mihi modium farina, cumque non inveniret misi eam cum modio auri, & cum nondum inveniret, cum modio * unionum, cumque nec adhuc inveniret, eas comminui jussi, à quibus cum nihil utilitatis caperem hic inclusa sum. Qui autem audierit de me, misereatur mei, & si qua mulier ornamentum aliquod ex ornamentis meis induerit, non alià morte moriatur, quam quâ ego mortua sum.

Si quid * his inest veri antiquum est apud Hamyaren- ses scribendi inventum. Characteres eorum ab illis quibus utuntur Arabes multum diversi, quod genus scripturae المشق AlMoshad vocabant, literis inter se implexis minimèque distinctis, quas tamen vulgo discere non permittebant, nec cuiquam, nisi post in- petratam ab ipsis veniam, iisdem utendi facultatem. Ita cum eodem Ebn Chalican & Georgius Ebn Amid distinctos memorat القام الحميري والعربي i. e. Calamum Hamyarensem, & Calamum Arabicum. Por- rò, quàm arctis apud Arabes conclusum limitibus diu manserit nobile hoc Morameri inventum patet ex

المشق المشق

* De genuina vocis hujus lectio- ne dubito, alii enim codi- ces habent

بحري
الحري

* Quibus & addi alia pos- sent ex AlJan- natio de anti- quorum regum monumentis.

eo quod refert modò laudatus *Ebn Chalican*, sc. Cùm jam evulgari cœpisset Alcoranus, non repertum fuisse in universa regione *Yaman*, qui Arabicè scribendi, vel legendi peritus esset. Certè ipsum *Mohammedem* utriusque literaturæ partis ignarum unanimi consensu statuunt, idèoque *نبي الاميا Nabijan Omman*, i. e. *Prophetam illiteratum* vocant. Author *جامع اللغة* hoc illi Epitheton à patria *Mecca* quæ *أم القرى Ommalkora*, *Mater Pagorum* appellatur, juxta quorundam sententiam tribui asserit, sed eodem res recidit. nam vel hoc ipsum ad ejus imperitiam evincendam firmum satis est argumentum, quòd *Meccensis* fuerit. Quod nos docet *Sharestanus* his verbis, *الفرقتان المتقا بلتان قبل المبعث هم أهل الكتاب والاميون والامي من لا يعرف الكتابة فكانت اليهود i. e. Dua secta opposita ante missionem Mohammedis erant, populus libri, & Idiota. Idiota est qui literas nescit. Judæi autem & Christiani Medinam incolebant, Idiota autem Meccam. Hæc ille. Judæos & Christianos Populum libri vocant, non solùm quòd ipsis libri religionis eorum præcepta continentes dati sint, sed & quòd literas didicissent, contra ac Arabes Meccenses qui eâ qua nati sunt ignorantia totam vitam ducebant. Ita inquit Author libri *Mogreb* vocabulum *الاميا AlOmmio*, seu *Idiota* في اللغة منسوب الي امة العرب وهي لم تكن تكتب ولا تقرأ فاستعير لكل من لا يعرف الكتابة ولا القرأة i. c. Ex vi vocis denominatur ab Ommah, i. Natione Arabum, utpote qua nec scriberet nec legeret, atque inde translatum ad denotandum quemlibet, qui scribenda*

In Sect. أهل
الكتاب

bendi ac legendi ignarus est. Ita *Ebnol Athir* الامي inquit, *الذي لا يكتب* *Alommo* dicitur qui scribere nescit. atque in eod. dictum illud *Mohammedis*, quo missum se ait ad *Gentem illiteratam* *امية امية* explicans, *Arabes* (inquit) *Idiota* vocantur, quia *الكتابة كانت فيهم عزيزة او عنيدة* Scribendi peritia apud illorum paucos admodum, vel potius nullos reperiebatur. manebant sc. *اصل ولان امهم* *عادي* ea detenti ignorantia qua ex utero matris prodibant, nec scribendi, nec computandi artem edocti. Atq; eodem modo interpretantur quod à Deo in Alcorano dictum ferunt, misisse se *في الاميين* i. e. ad *Idiotas Prophetam ex ipsis*, ad illiteratos literarum rudem. Ex indubitatae apud illos fidei *AlBocharii* narrationibus, discimus *Chadjia* (*Mohammedis uxori*) fuisse cognatum nomine *Warakab*, qui scribendi peritus esset, sed *عبرانية* *Hebraicè*, ipsumque Christianum fuisse: ex ipsius tamen *Mohammedis* sociis (sive ante vel post promulgatam ipsius doctrinam scribere didicerint) qui scribendi rationem callerent, recensentur inter cœteros *Othman*, *Ali*, *Zeid*, *Abu Ebn Caab*, cui misisse dicitur *Othman* *بكتف شاة فيها حروف فاصلاها* *Scapulam ovis* in qua essent literæ, quas ille concinnavit. quæ ut melius intelligantur audiamus *Ebnol Athir* quid sit *لكتف* explicantem. *AlCaif*. (inquit est) *عظم عرض يكون في اصل كتف الحيوان من الناس والدواب كانوا يكتبون فيه لقلبة القراطيس عندهم* *Os latum ad radicem humeri animalis, hominis scil. & jumentorum in quo, ob inopiam chartæ apud ipsos, scribere solebant.* Accepisse autem artem hanc tradunt *Koraishtas* à *Basharo* quodam *Cendiensi Anbari-*

ensum jam memoratorum discipulo, qui *Meccam* profectus & sorore *Abu Sofyani* in uxorem ductâ, hoc illis inventum communicavit, quod non multis ante institutam à *Mohammede* religionem annis contigisse ex iis quæ dicta sunt manifestum est. Interim quod ad Characteres à *Moramero* effectos, ac diu apud *Arabes* retentos, satis rudes fuisse constat, quales scilicet, *Kufenses* vocant, quos in librorum titulis ac lapidibus insculptos videre est, nec aliis descriptum olim *Alcoranum* testantur folia aliquot antiqua, literis semiuncialibus in pergameno exarata, quæ doctissimus mihi que amicissimus *Johannes Gravius*, quo nemo integro magis affectu, se studiâque ac impensas suas publicæ rei literariæ utilitati dicavit, secum ex *Ægypto* detulit. Elegantiores istos, quibus jam utuntur, non nisi trecentis ferè post *Mohammedem* annis ab *Ebn Moklab* (merito certè vel ob hoc ne dextrâ truncaretur) concinnatos, deinde ab *Ali Ebn Bowab*, celebri isto Calligraphias artifice, ad perfectionem perductos, testis est fide dignus *Ebn Chalecan*. Quod interim facta tecta servaretur lingua tam latè patens, sine literarum præfidiis, Poësi suæ debuisse videtur: unde non immeritò unâ cum linguæ suæ curâ, ejus quoque studium conjunxerint, uti refert Author noster. Nam inter cœteras Poëseos laudes hoc ejus beneficium enumerant, scilicet quod & linguæ *Arabica* conservatio & sermonis proprietas & elegantia ei debeatur. Hoc est quod dicit *Ebn Phares* (referente *Jallaloddino* in lib. *Mezhar*. cap. 29.)

الشعر ديوان العرب ووجه حفظه الانساب وعرفته
المأثر ومنه تعلمت اللغة

Esse Poemata Arabibus

Commen.

Commentariorum vice, quorum beneficio imperturbata servabantur genealogiarum series, ne oblivioni traderentur res gestæ memoriâ dignæ, cavebatur, & à quibus lingua peritæ hauriebatur. Cui geminum quod à Moham-

mede Ebn Salam (referente eodem) dictum, كان

الشعر في الجاهلية عند العرب ديوان علمهم ومنتهى

حكمتهم به ياخذون واليه يصيرون i.e. Fuerunt

Poëmata Arabibus olim ἐπιμνηστικὰ Pandecta, ultimus

sapientiæ eorum terminus, unde quæ illis usui depromebant

& quò omnia deferebant. Magnâ ergò contentione,

hanc alii aliis palmam præripere studebant, nullum

illis certius nobilitatis & ingenui ortûs argumentum,

nihil quod sibi magis gloriæ ducerent, quam carmine

animi conceptus expedite ac eleganter exprimere;

uti eorum historias legenti patebit. In celebri ista

Παρθενὸν سوق العكاظ Forum Ocadbi dicto, ubi quo-

tannis conveniebant, id ferè agebant, ut hoc certa-

mine famam sibi compararent. Ita *Alfauharius*,

Quotannis illuc per mensem integrum congregati

شعرا ويتناشدون ويتبايعون, non solum

commercia agere, sed carminibus recitandis, alii alios glo-

riabundi provocare; imò ab hoc eorum facto, magis

quàm à rebus venum expositis, nomen foro indit-

tum testatur *AlFirauzabadus*, quòd sc, ibi يتعاكظون

glorlando certarent. Si quæ cæteris anteferrentur Poë-

mata, à regibus inter *كائنات* sua reponi ac appendi;

inde septem illa notissimæ famæ Poëmata nomen

sortita المعلقات *AlMoalakat*, scil. quasi *Appensa* dicas,

testatur eorundem Scholiastes; cum alii quòd in

Templo Meccano honoris gratiâ, appenderentur dicta

velint. quam sententiam firmis destitui testimoniis

Vocant Poeta

أمرا الكلام
Mezh. & Al-
Mostafaf. Im-
peratores Ser-
mones.

كان الله

قد أقامها

للعرس مقام

الكتب

لغيرها من

الاسم

Marzuk. pref.

in Com. ad Ha-

mafah.

V. & Mezh.

6. 49.

ait. Forum ac conventus isti sub *Mohammede* sublata ac una cum *Theatro gloriae suae*, poëteos, ad tempus, studium. Ita *Fallaloddinus Assoyutius*, حال الاسلام، وشاغلت عنه العرب، adveniente *Islamismo* Poëteos studium intermiserunt *Arabes* ad exterarum gentium expugnationem conversi, donec tandem inter ipsos rerum positos ac paci redditos florere denuo caperint haec studia. Atque hinc est quòd tot veterum Poëtarum carmina, quae non aliis antea, quàm fidis hominum memoriis, apothecis servarentur, perierint. Sed de *Arabibus* qui *Pseudopropheta* antiquiores, nobis jam sermo, apud quos quanto in honore fuerit Poësis vel hoc unum satis monstrat, quod si in Tribu aliquà (ut ab *Ebn Rasik* refert *Fallaloddinus Assoyutius*) inclaresceret Poëta, gratulatum illis concurrerent alii, ipsa epulas instituerent, mulieres tympana pulsantes, omniâque nuptiali pompâ ornantes, felicitatem Tribus sua viris puerisque obvius palam decantare, Beatas jam suos quibus contigisset avunculis qui honorem eorum sartum tectum conservaret, praco qui praclare eorum gesta memoria proderet, &c. Non leve hoc, nec quod temerè præstabatur كادوا لا يهنجون الا بقرام دول او شاعر ذنبع فيهم او فرس Solennibus non utebantur gratulationibus, nisi cum puer nasceretur, cum Poëta apud illos inclaresceret, cum equa pullum generosum peperisset. Hæc igitur tria in non minima foelicitatis parte posita videntur. Quanquam autem carminum condendorum ratio adeo apud ipsos antiqua fuerit, artis metricæ tamen leges nuperum magis commentum fuisse monstrat *AlSephadius* in præfatione ad suos in *Lamiatol' Ajam* commentarios;

rios, quod & historia confirmat, quam de *Abu faafaro* quodam Grammatico narrat. Ille anno quodam quo Nilus solito parcius exundaverat, aded ut Ægypto fames timeretur, ad columnam aquæ incrementis percipiendis aptatam sedens, carmen quoddam cum in partes divelleret, & ad normam exigeret, ita ut à prætereuntibus non intelligeretur, tanquam incantationibus suis amnis tumorem compesceret, ab illis in aquam præcipitatus miser periit. Quin nec justæ longitudinis Poëmata ab initio illis composita videntur.

لم يكن لأوائل العرب من الشعر إلا الأبيات

يقولها الرجل في حاجته i. e. Non erant Arabibus

Mezh. c. 49.

præcis Poëmata alia, quam versus quos unusquisque pro ut illi opus esset proferret, cum (ut jam supra diximus) animi sensus carmine eloqui antiquius apud eos gloriosum. Primum qui القصيدة *Alkafidab*, i. e. Poëma quod triginta versibus constaret, composuit, *Mohabbel* fuisse, *Thaalabi* testimonio, comprobatur in lib. *Mezhaz*. c. 49.

العرب قد بما ما كان لها [Orationum compositio]

(inquit *Sephadus* in Com: ad *Tograi* Poëm) i. e. Non gloria-

bantur antiquitus Arabes, nisi Gladio, Hospite, & Elo-

quentiâ. Erat autem (ut est apud *Fallaloddinum* *Assoyu-*

tium *Mezh*. c. 49.) Oratio Arabibus duplex منظوم *Li-*

gata & *مفتور* *Soluta*, inter quas eam vult esse dif-

ferentiam quæ inter uniones connexas, ac dispersas

reperitur. Ex utroque genere laudem captare Ara-

bes. Si quis cæteris eloquentior populo convocato,

eorum animos ad rem aliquam aggrediendam (vel, è

contra, fugiendam) orationis stimulis incitaret, aut

monita illis salubria instillaret, is *خطيب* *Chateb*,

Argumenta tam-
men quibus pro-
batur solutam
ligate præse-
rendam, videre
est apud *Marz.*
in præfat. ad
Com in *Hä-*
masah,

v. Ebn Athir in
خطب
lib. Taarif.

sive خطب *Chatib* audiebat, quo titulo & jam qui
populum è suggesto alloquantur, gaudent. Oratio
ab ipso habita خطبة *Choibah* vocabatur, quòd scil.
sermo esset شرح الخطب *explicationem* الامر العظيم
rei magni momenti continens, quare non nisi rebus istiu-
smodi occurrentibus orationes habebant. Hæc *A-*
brahim AlBarezæ in Schol: ad Sermones *Nobatii*.
Monet tamen *AlFirauzabadius* rem quamlibet,
صغر او عظم *sive parvam, sive magnam*, الخطب *Al-*
Chatib dici, & *Ebn Phares*, quemlibet sermonem in-
ter homines خطار *Cbetab*. Cùm autem *Choibah*, de
oratione, sive sermone qui ab Oratore è suggesto ha-
betur, propriè dicatur, erit (describente *AlFirauza-*
badio) الكلام المنثور المشجع وحثوه *Oratio solu-*
ta, colis similiter desinentibus constans, aut ejusmodi.
Orationes autem eorum minimè in partes suas juxta
Rhetoricæ apud Græcos & Latinos præcepta distri-
butæ, nec Methodicè concinnatæ, adeo ut sententiarum
in iis frequentium gemmæ verè dispersæ, mini-
mèque inter se colligatæ videantur, totusque sermo
Arena sine calce, rectè dici posse videatur. In senten-
tiarum tamen rotunditate, Phrasium elegantia, ac
Proverbiorum acumine, invenies quod animum fe-
riat. Ipfis interim, hac dicendi arte palmam se reli-
quis gentibus præripere, persuasum est. والى الجاهظ لا
تعرف الخطب الا للعرب والفرس *i. e. Dixit Jahedib*
Ignota est dicendi ars, nisi Arabibus & Persis. A-
rabes autem Persis longè præstare asserit. Qui autem
inter ipsos eloquentiâ insignes fuerint, testantur eo-
rum Proverbia, ابلغ من قس و اخطب i. e. Eloquent-
tior Kosso, & Dicendi magis peritus quam Kossu. Item

خطب

سبحان وايل *Dicendo superans Sab-*
ban Wayel, &c.

Stellarum Ortus & Occasus &c. quàmque in pluvii
excitandis vim habeant,] Præcipua Arabum circa
stellas fixas cura. quod illis cum Indis commune, te-
ste Sharestano, qui Arabibus & Indis diversam ait esse
ab aliis, circa stellarum observationem, & de earum
effectis divinandi methodū: sc. من خواص الكواكب

لا من طباعها وربوها علي الثوابت لا علي السمارات
*juxta * proprietates earum non naturas, nec tam pla-*
netarum in judicando quàm stellarum fixarum rati-
onem habere. idem quod verbis jam ante citatis
asserit, eandem vim illos stellis fixis attribuere quam
Erraticis Astronomi. Hanc etiam aliàs discrepantiam
statuit inter Sabios Græcorum [seu Chaldaeorum] & In-
dorum, quòd illi cultus suos Planetis, hi stellis fixis præ-
cipuè deferrent, quòd idem de Brahmannis asserit
Abulfeda. Stellæ autem istæ quas انوا Anwa vo-
cant, i. e. Stellæ ad occasum mane vergentes, ita
ut eodem momento ad orientem supra Horizontem
ascendant aliæ illis oppositæ, (explicantibus Al-
Fahario, Ebnol Athir, Al Firauzabadio, cæterisque
Grammaticis) 28 sunt Lunæ mansiones, quarum cir-
ca ortus & occasus, quænam contingere solerent in
aëre mutationes, cum diurnâ experientiâ observâ-
sent Arabes prisce, eò tandem delapsi videntur, ut di-
vinam illis potentiam attribuerent, ac pluvias suas
(quæ maximum illis beneficium) se earum nonnullis
debere profiterentur. quod illis vitio vertit Moham-
medes, nec à suis dici voluit من تو كذا i. e.
Pluvia nostra à stella tali est, eo sensu quo eâ loquendi

* seu peculiare
 earum influxus.

formâ utebantur Arabes, qui stellas vi suâ pluvias efficiere credebant: quòd si quis à Deo solo dari pluvias agnoscens, eo animo formulam istam proferret, ut non aliter intelligi vellet, quàm Lunâ hanc vel illam mansionem occupante, expectari pluviam, vel العادة ان الله تعالى اجري *Ita à Deo constitutum esse ut circa hæc tempora, seu harum stellarum ortus & occasus, contingant pluvia, esse hoc licitum; uti refert Ebnol Athir, qui & الانوا Constellationes quibus nomen Alanwa competit, fusiùs describens, ait esse eas 28 mansiones, quarum aliquam singulis noctibus occupat Luna, & quarum aliqua post 13 noctes ita mane occidat, & sub horizonte deprimatur, ut simul in oriente ex ipsius opposito emergat altera. (Excipi ait Alfaubarius *الجبهة* Alfabbah * dictam, cui 14 noctes attribuit) ipatio autem annuo percuti omnes & absolvi. Jam ut pluviam, ita & ventos, calorem, frigus, cæterosque ejusmodi effectus, illis tribuebant, Occidentibus sc. vel, juxta Asmajum, Orientibus, quibus jam Dominium. (referente Alaubario.) His observandis occupati olim Arabes. Ita Sharest: Arabum Scientiæ quibus præcipuè operam dabant, tres erant, sc. 1. علم الانساب والتواريخ *Scientia Genealogiarum & historiarum.* 2. علم الرويا vel ut AbulFeda, تعبیر الرويا, *overscriptum, seu Somnia interpretandi peritia.* 3. علم الانوا De stellarum in Conciliandis pluvii vi judicium.*

* scil. qui idem
AlRayesh, regum Hamyar.
15. sup. p. 58.

Quod ad Philosophia cognitionem, &c.] Hæresum
* quendam ex antiquis Tamenensium Regibus Philosophum cognominatum refert Ahmed Ebn Yusuf.
اعقله وان به scil. quod Intellectus & prudentiâ alios
supera-

superaverit: non quòd Philosophiæ studio deditus fuerit. Ignota illa *Arabibus* usque ad *Chalifarum Abbasidarum* tempora; quòd non idèò tamen contigisse crediderim quòd minus idonea essent eorum ingenia ad hæc studia excolenda, (quis hoc sibi persuaderi patiatur qui, quo postea successu ea coluerint, perpenderit?) sed quòd ea esset vitæ eorum ratio, quæ tempus iis impendere non pateretur. Et quòd nondum reperirentur qui iis honorem quo alerentur deferrent. Sed nec iisdem facilè cum *Islamismo* convenisse testantur quæ refert *Gregorius* noster, sc. *Joan- nem Philoponum*, qui *Grammaticus* vulgò dictus, ac sub *Mohammedanismo* primordiis floruit, cum apud *Am- rum*, exercitûs *Arabum* Ducem qui *Alexandriam* ceperat, ob insignem quâ inclaruerat eruditionem, magnam consecutus esset gratiam, ab eo petiisse ut libros Philosophicos, qui in bibliothecis regis invenirentur, concederet. *Amrus* hac in re gratum ei facere cupiens, nec tamen illud, absque impetrata ab *O- maro* Imperatore venia, ausus, cum per literas ipsum consulisset, hoc tulit responsum. utique libros istos, vel cum *Alcorano* convenire, atque ita opus iis non esse; sufficere siquidem *Alcoranum*: vel illi contrarium aliquid continere, atque eo nomine penitus tollendos. In balnea itaque comburendi, iussu Imperatoris distributi, iis calefaciendis post semestre demum spatium absumpti sunt: quòd mirari satis non poterit qui ex *Historia Saracenicâ* didicerit, *Alexandriæ* quatuor balneorum millia tunc temporis fuisse. Idem ferè testantur & quæ è *Kadi Saed* refert *Author* noster in vita 7ⁱ *Abbasidarum Chalifæ Almamoni*, his ferè verbis, *Sub initio Islamismi non aliis incubuere*

studiis

(S) al
 the Haly
 2. 1. 1. 1. 1.

*Audiis Arabes quàm linguæ suæ, & juris peritiæ, exceptâ medicinâ, gratiam illi conciliante necessitate. Atque hic rerum status erat sub الخوارج seu *Ommiadarû Imperio*. Devoluto tandè ad *Hasbemidas Imperio*, pristinû excutere veterum ingenia. Primus autem qui artium nobiliorum fautorem se præbuit, fuit eorum ordine secundus *Abu Jaasar Al Mansor* qui legis, quâ excelluit, peritiæ, Philosophiæ etiam ac præcipuè Astronomiæ studium adjunxit: at qui eas ad illud quod postea attingerunt fastigium, evertit, septimus fuit eorum *Al Mamon*. Ille earum studio flagrans, debitumque iis honorem detereus, ut eas loco suo quæreret, præcipuos Græciæ scriptores è Principum Bibliothecis Legatorum intercessu erutos, undique congerere, præmiis propositis interpretes peritos ad eos in linguam Arabicam transferendos allicere, alios ad eodem legendos hortari, ipse doctorum dissertationibus interesse, iisque animos addere, nullum denique non movere lapidem, quo quicquid erat bonarum artium promoveret. Digni Principe conatus! Ita brevi factum est ut per totum orientem & occidentem quacunque se diffuderat Arabum lingua, & gladio latè propagata religio, innotescerent: At quàm non Religionis, tot planè ridicula credere jubentis, nec vel obscuriorem naturæ lucem ferentis, beneficio, patet ex illa *Takiddini* cujusdam censura, qui (referente *Sephadio* in suis ad *Togras* Poëma Commentariis) dixit, *Fieri non posse quin Deus certas de Al Mamone penas sumeret, quòd scientiis Philosophicis introductis Mohammedanorum pietatè interpellaverit*. Quam ipsius sententiâ non mirabitur qui apud nos homunciones audacter pronuntiantes audiverit, quicquid est humanarû literarum,*

اقبل علي
طلب العلم
في مواضعه

rarum, atque scientiarum inimicum esse religioni & è rebus publicis Christianis penitus tollendum, sufficere unicuique linguam vernaculam, & quicquid temporis aliis impenditur, futiliter perdi. Mirum certe eam, quæ compendiosa *Juliano* visa est ad religionem Christianam è medio tollendam via, unicam nunc esse ejus promovendæ rationem. Sed ut eò unde digressi sumus revertamur; Foventibus apud *Arabes Almamone*, & qui ipsi in Imperio succederent bonas literas, eousque tandem (verba sunt Magni *Savilii*) studio & ingenio profecerunt ut vix ipsis *Græcis* cedere videantur. Homines scil. acumine & diligentia præstantes nihil in ullo literarum genere intactum reliquerunt. Nihil habuit *Græcia* eximium, quod non suum fecerint, de suo quæ non acceperant, multa non minus eximia protulerunt. Languescere sub barbaris *Turcarum* armis cæpere demum apud eos hæc studia, & cum honore pristino, pristinum etiam vigorem amisere.

Autor legis Islamiticae Mohammed] Refert *Abmed Josephi* filius, alios secutus Authores, fuisse Pseudopphetam istum *اول من سمي محمد او احمد* primum qui appellatus fuerit *Mohammed*, vel *Ahmed*. Cui tamen hoc asserenti ne fidem adhibeamus facit quod ab *Affobailio* refert *Ebn Chalican* in vita celeberrimi Poëtæ *Pharazdaki*. scil. لا يعرف في العرب من سمي بهذا الاسم قبله الا الثلاثة *Arabes* quempiam hoc nomine appellatum fuisse ante eum, tribus tantummodo exceptis. Quartus ergo sectæ *Islamiticae* Author, *Mohammed* audit, non primus, nisi forsan quod aliàs de Prophetico ipsius munere dicunt, fuisse ipsum *اول الانبيا في الخلق واخرهم*

Pag. 6. 17.

شرح. Et v. lib.
شواهد
المغني

Ahmed Ebn
Yusef, &
AlJannab.

في البعث *primum Prophetarum creatione, licet ultimum missione,* idem hic de nominis hujus impositione affirmant. quod ipsis *κρησούγατος* in promptu futurum, facile crediderit qui rationem ob quam tres isti hoc nomine insigniti traduntur, perpenderit; scil. quod patres ipsorum cum de *Mohammede* quodam propediem mittendo audivissent, fieri posse speraverint, ut qui ipsis nasceretur filius, ille esset *Arabum* propheta. Historia sic se habet, referente *Ebn Chalicam, Sofyan Mòjassei* filius *Homran Rabia,* & *Obaiyah AlJolabi,* cum legatione fungerentur apud regem quendam ** qui antiquorum monumenta perolverat,* moniti ab illo sunt de Apostolo quem missurus illis esset Deus, nomine *Mohammede.* Hi igitur, quorum unusquisque uxorem suam gravidam reliquerat, voverunt, si nasceretur ipsis filius, se ipsi nomen illud imposituros. Atque ita factum est ut ante illum, jam olim (ut volunt) eo nomine designatum, tres alii apud *Arabes* essent *Mohammedes,* quos tamen ipso posteriores facile statuent qui illius respectu primum hominum parentem, non prius *Adamum,* quam & *أبو محمد* *Abu Mohammed, i. e. Mohammedis patrem,* audivisse credant, utpote cujus lux ** rerum creatarum prima,* & divinioris originis particula, jam tum in fronte ejus, instar Lunæ orbe jam pleno fulgentis, emicuit, quare dum primi hominis creationem describunt, dicunt cognovisse Angelos *محمدًا وفضلًا* قبل أن تعرف آدم *Mohammedem, & præstantiam ejus, antequam notum haberent Adamum:* quod & hoc ipsius dicto confirmant, *كنت نبيا وادم بين الماء والطين* *Fui ego propheta, cum Adamus, adhuc inter aquam & lutum esset.*

* عند علم
بالكتاب
i. e. الأول

Ad verb. cui
scientia libri
prioris, seu
antiqui.

* Ab ipso dictum
ferunt,
أول ما
خلق الله

i. e. نور

Primum quod
creavit Deus,
erat, lux mea.

Ahmed Ebn
Yusif.

Ab Ismaele] Recurrendum hîc ad ea quæ in superioribus de *Arabibus* insititiis, sive *Ismaelis* posteris diximus, unde & corrigi possunt nomina, quæ non aliàs reponi posse quàm consultis exemplaribus *Arabicis* monet author *Chronici Saracenorum* quod una cum Latina *Alcorani* versione editum est. Superest hîc monendum, satius ipsis videri ut in recensenda *Mohammedis* genealogiâ, non ultra *Maadum Adnani* filium ascendatur, idque ex ipsius præcepto. Ita *Ab-*

L. 18.

v. supr. p. 52.

قال المسعودي ان النبي قد نهي عن ان يتجاوز في نسبه عن معد فقد ثبت ان يوقف في النسب علي معد فقط فالواجب الوقف عند امره
 i. e. *Asserit AlMasudi* vetuisse Prophetam, ne in eius genealogia ultra *Maadum* ascendatur, ac iussisse cum ad ipsum perventum fuerit, subsistere. ac cerè secundùm ejus mandatum & interdictum, subsistere decet. Quam autem ob causam libenter ibi pedem sistant ab *AbulFeda* discimus, scil. quòd de eorum qui inter ipsum & *Adnanum* intercesserint serie متفق عليه من Inter genealogos conveniat, nemine contradicente, & *Adnanum*, è posteris *Ismaelis* fuisse extra dubium sit, de numero autem eorum qui medii inter *Adnanum* & *Ismaelem* fuerint controvertatur, aliis quadraginta circiter, aliis septem tantum numerantibus, maximè autem probabilem eam esse quam ipse in eorum nominibus recensendis securus sit. Dicitur ab *Abu Abdallah AlHaphet* quodam fertur نسبة رسول الله صحيحة الي عدنان وماوراء عدنان فليس فيه شيء يعتمد عليه i. e. Genealogia *Mohammedis* usque ad *Adnanum* certa est, at ultra eum non est cui tutò innitatur. Mirum est *Mohammedem*, quem nihil ig-

norâsse autumant (ac præcipuè consultum, ut vide-
tur) hunc suis nodum, tali vindice dignum, non sol-
viffe. Potuit si libuiffet, inquit *AlKodaius*. at cùm
non fecerit, nihil certi de iis qui ante *Adnanum*, ab
Arabibus peti potest.

L. 22.

Anno *Alexandri* 892.] *Alii* aliter. anno sc. *Ale-*
xandri 882. ut *AlKodai* & *Hift. Saracen.* 881. ut *Abul-*
Feda, qui annus *Elephantis* primus, regni *AnuSherwani*
42. *Bochtanferi* 1316. (A Christo nato ad *Mohamme-*
dem annos numerat idem 578. exceptis mensibus 2.
diebus 8.) *Errore* ergo scribarum manifesto apud no-
strum pro 82. suppositum videtur. 92.

Ibid.

Antequam autem annum ætatis secundum transegisset
mortuus est pater ejus.] Hic etiam in re non magni
momenti diversas notare liceat *Authorum* sententi-
as. Cùm bimestris tantum esset, vel secundum alios,
cùm adhuc in utero matris, inquit *AbulFeda*, quod
refert & *AlKodai* ab *Ebn Isaaco* quodam, ab *AlTaba-*
rita autem, post eum natum mensibus 28.

Monachus nomine *Bohaira*.] ita & *Abul-Feda*, fa-
ctum autem hoc fuisse nato *Mohammede* annos 13. at
juxta *AlKodaium* 12. ut & juxta *Alfannabium*; qui
& alios duos *Monachos* ei testimonium, antequam
munus *Propheticum* venditaret, perhibuisse refert,
scil. *دسطور Nestorium* quondam, & *عزاس Ad-*
dasum.

Chadijah] Fuit illa, teste *AbulFeda* *تاجرة ذات*
شرف و مال *Mercatrix* nobilis, opulenta. *Tribus* autem
Koraishidarum (inquit idem) *كانت قومًا تجارا*
populus mercatura deditus.

Duxit ergo illam] *Dote* 20. *Camelorum* ut *Abul-*
Feda, 12 *unciarum auri*, ut *Alfannabius*; quanquam
alios

alios aliter tradere asserit, & orationem elegantem habuisse *AbuTalibum* cum eam *Mohammedi* desponderet, in qua *Koraishidarum* supra reliquas *Arabum* tribus nobilitatem, & *Mohammedis* ipsius virtutes prædicaverit. Oratiunculam ipsam quia ad morem istorum temporum illustrandum facit è 7ta parte *libri *Ebn Hamduni*, referemus, الحمد لله الذي جعلنا

من ذرية ابراهيم وزرع اسمعيل وجعل لنا بلدا

حراما وبيتا محجوجا وجعلنا الحكام علي

الناس ثم ان محمد بن عبد الله بن اخي من لا يوازن به

فتي من قرينش الا رجح به برا وفضلا وعقلا ورجح

وذبلا وان كان في المال قد فان المال

ظل زايل وعارية مسترجعة وله في خديجة بنت

حويلد رغبة ولها قيمة مثل ذلك وما احببتم من

الصدق فعلي i. c. Laus Deo qui nos è stirpe Abrah-

mi, & semine Ismaelis constituit, & nobis regionem sa-

cram dedit, & domum ad quam peregrini undique con-

currunt, & nos iudices hominibus statuit. Porro, Mo-

hammed filius Abdollahi nepotis mei, quocum non ex

aquo librabitur è *Koraishidis* quispiam, cui non præpon-

deraturus est bonitate, & excellentiâ, & intellectu, &

gloriâ, & acumine, etsi opum inops fuerit, (ac certe opes

umbra transiens sunt, & depositum quod reddi debet) desi-

derio *Chadijæ* filia *Chowailedi* tenetur, & illa vicissim

ipsum, quicquid autem dotis vice petieritis, ego in me

suscipiam.

Ab illis *Medinam* qua *Yathreb* est fugit.] Hæc fuga

vulgò *بدر* dicta est, quæ vox (teste *Ebnol Atbir*)

* dicti

ذكرة

الخروج من ارض الي ارض وترك *usu obtinuit ut Migrationem è terra in terram propriam cum secunda commutationem, significet.* * *Binas* autem *Hejras* nobis commemorat *AbulFeda*, primam eorum qui quod *Mohammedi* nomen dedissent, à *Koraishidis* malè habiti, ipsius permisso in *Æthiopiã* fugerunt ubi *النجاشي* *AlNajashii* [regis] protectione contra hostes suos gauderent, Secundam autem, hanc ipsius *Mohammedu*, qui cum *Meccensium* suorum impetum sustinere nequiret, *Medinam* se recepit. atq; hæc *Mohammedanorum æra* ابتدا التاريخ الاسلامي *initium est*, à quo ipsos, annos suos numerare docuit *Omarus* cum aliis antea uterentur Epochis. Audiamus quæ hac de re habet *Alkodaius* in historia sua

كادت الامم السالفة تورخ بالاحداث العظام ويملك الملوك اما بنوا اسمعيل فارخوا بينا الكعبة ولم يزالوا يورخون بذلك حتي تفرقت معد وكان كلما خرج قوم من تهامة ارخوا بخروجهم ثم ارخوا بعام الفيل وبيوم الفجار وقد كانت معد بن عدنان تورخ بغلبة جرهم العماليق واخراجهم اياهم من الحرم ثم ارخوا بايام الحروب كحرب ابن وايل وحرب البسوس وكحرب هاهس وكانت حمير وكهلان يورخون بملوكهم التبايعه وارخوا بنار ضرار دار كانت تظهر ببعض حرات اليمن وارخوا بسيل العرم ثم ارخوا بظهور الحبشة علي اليمن واما اليونانيون والروم فيورخون

* هجرة Has
من الحبشة
هجرة المد
دنة vacant
Ebnol Aahit, et
AlFirauzab.

فيورخون بظهور الاسكندر واما القبط فكانوا
 يورخون بملك بخت نصر ثم ارخوا بملك قلاطيا
 قوس القبطي الي الان واما الهجوس فكانوا
 يورخون بادم ثم ارخوا بقتل دارا وظهور
 الاسكندر ثم بظهور ازديشير ثم بملك يرنجرن
 وبعث رسول الله والعرب تورخ بعام الفيل
 وديوم الفجار ولم يزل تاريخ كذلك الي ان
 ولي عمر بن الخطاب فتقرر الامر علي ان يورخ
 بهجرة النبي الي المدينة وتركه ارض الشرك
 فجعلوا التاريخ من المحرم اول عام الهجرة
 وكان هذا التقدير في سنة سبع عشرة او ثمانى
 e. Supputabant olim Gentes annos

à casu aliquo insigni, & regno regum, &c. Ismaelita
 autem à condita Caaba, nec aliter numerabant usque
 dum dispersi essent Maaddienses, atque [exinde] quo-
 tiescunque exiret gens aliqua è Tehama, ab egressu suo
 supputabant, deinde ab anno * Elephanti, & Die Al-
 phajar. Qui autem Maaddo Adnani filio oriundi erant,
 à tempore quo Jorhamidæ Amalekitas devictos è
 Meccæ ditionibus expulerint: deinde & à diebus quibus
 commissa inter ipsos prælia, ut à prælio Ebn Wayel, &
 à bello AlBasus, & bello Dahes. Hamyar autem &
 Cahtan, supputabant à Regibus suis Tobbais, nec non ab
 igne Derar (igne scil. qui in loco quodam lapidoso
 regionis Yamanensis apparuit.) Item ab inundatione
 Arem, deinde ab Æthiopia in Yaman incurfione,
 Græci

* Cujus rei hi-
 storiam. v. sup.
 p. 63. & 64.

Græci verò & Romani ab Alexandro numerabant, Cophiti à Diocletiano Cophitirâ, usque in hunc diem. Magi autem ab Adamo tum à cæde Darii, & Alexandri tempore, deinde à tempore Azd-Shiri, tum à regno Yazdejerdi. Cùm autem mitteretur Mohammedes, numerabant Arabes ab anno Elephanti, & à Die AlFajar (q. d. Die sceleris, seu Scelerato, scil. ^{لما} اسحل فيه من الحمار) (ut loquitur AlKodaius) ob ea quæ aliàs illicita & interdicta tunc pro licitis habita sunt, seu quod bello inter Koraisidas & tribum Kais Ailan, orto, * prælia inter ipsos commissa sint mensibus in quibus sanguinem fundere apud Arabes illicitum, ut AlFauharius, AlFirauz. AlSharestanius &c.) nec aliter supputabant donec imperante Omaro filio Alchetabi, inter ipsos convenerit ut à fuga Mohammedis quâ è regione Idololatrica se subduxit, æræ initium sumeretur. Ejus autem initium statuerunt mensem Moharram, ejus, quo fugit, anni. Constitutum est autem hoc anno 17. vel 18. Hejra.

وقدموا التاريخ على الهجرة شهرين وجعلوه من الهجرة (inquit Ahmed Ebu Yusuf) Æra autem initium, Hejra (seu ingressui ejus Medinam) duos menses præmiserunt, & a mense Moharram illud sumpserunt. In itinere siquidem inter Meccam & Medinam insumfisse videtur menses Moharram & Sephar integros, cum 8 diebus è Rabi' l'Awal, retrò ergò eundo & numerando 68. dies, initium Hejra statuerunt primum mensis Moharram ejus anni, referente Ismaele Abul-Fedâ.

Eodem anno conversa est Keblah, ^{حولت} [ع. ح.] القبلة الي الكعبة في رجب بعد الهجرة سبعة عشر

* Quibus & ipse interfuit Mohammedes annos natus 20. ut AlKodaius & AlFirauz. &c.

عشر شهرا وقيل في شعبان وفرض صوم شهر
 رمضان بعد الهجرة بسنة وسبعة اشهر وحرمت
 الخمر بعد الهجرة باربع سنين في السنة الرابع
 inquit *Alkodaius i.e.*
Conversa est Keblah ad Caabam mense Rajeb, mensibus
post fugam 17. vel juxta alios, mense Shaabam, & injun-
ctum est jejunium mensis Ramadan post fugam anno & 7.
mensibus, interdictum verò vinum 4 post fugam annis, an-
no sc. quarto, & injuncta peregrinatio anno sexto. Antea
ergò, & dum Mecca substitit Mohammedes, & post-
quam Medinam se recepisset mensibus 18. (referente
AbulFedâ) sc. usque ad medium Shaabam faciem inter
orandum Hierosolyma versus dirigebant. Ex eo tem-
pore Caabam, præeunte ipso Mohammede, religiole
sibi scopum figunt, adeò ut AlKeblah, inter AlCaaba
nomina censeatur (teste AlFirauzabadio) & اهل القبلة
Ahlol' Keblah, i.e. populus Kebla, seu, cætus erga
Caabam inter orandum faciem obvertentium appel-
latio sit omnibus qui Mohammedi nomen dederint,
sectarum ut ut inter se discrepantium, communis,
ut videre est in Mogreb in verbo جهيم, apud Alkassai-
um in اهل الهوا, & passim apud AlSharestanium &
Authorem Sharho'lMawakef.

Injunctum est jejunium mensis Ramadani] quare &
mensẽm istum شهر الصبر Mensẽm patientia, seu absti-
*nentia, appellatum monet * EbnolAibir, sc. لما فيه من*
quòd حبس النفس عن الطعام والشراب والنكاح
in eo se à cibo, potu, & venere cohibere jussi sint, cum è
contra apud Arabes antiquiores crapulæ & ebrietati
dicatus videatur. (docentibus AlMakrizio & Au-

1.6.

* صبر

thore (نشق الارهار) unde & apud illos ناطل quod
 Cyathum in quo vinum bibebant, seu مكيال mensu-
 ra genus denotat, audiit, scil. لافراطهم فيه في الشراب
 quòd in eo im-
 modicè vinum biberent, & frequentem ejus mensura u-
 sum haberent. Cur autem idem postea Ramadan ap-
 pellatus sit, ex iisdem, ut & ex *Alfanharo*, *Ebnel-*
Atbir, aliisque discimus. يقال انهم لما نقلوا اسما
 الشهور عن اللغة القديمة سموها بالازمنة التي
 وقعت فيها فوافق هذا الشهر ايام رخص الحر فسمي
 i. e. Dicitur eos cum mensum appellationes è Dia-
 lecto antiqua transferrent, nomina juxta temporum in
 qua incidere, rationem imposuisse, mensem autem hunc
 in dies Ramad il'harr, i. e. caloris vehementis, incidisse-
 atque inde nomen sortitum. ut è contra جمانى
 mada, prior & posterior dicti, quòd tunc temporis
 contigerit ut esset شهر جرد mensis in quo dominare-
 tur frigus; sic & Rabiab, à vernanteterræ status; Mo-
 harram, quòd in eo كانوا يحرمون القتال pugnam
 & cædes illicitas pronunciarent; Safar, quòd كانت
 domus suas vacu-
 as relinquerent ad prædam querendam exeuntes. Rajeb,
 quòd eum magni facerent, & in honore haberent;
 quæ nominis hujus significatio, (ac præcipuè tribus
 Modar (unde & Rajeb Modar vocabatur) atque hic
 (si rectè apud *AlMakrizium* legatur) كانوا تصومونه
 * i. e. Tempori-
 bus ignorantie
 eo jejunabant
 في الجاهلية ante Mohammedem, jejunii mensis.
 Shaaban, quòd يتشعب فيه القبائل dispergerentur,
 seu

* Al Jauhar.

Id.

AlMakriz.

Al Jauhar.

* i. e. Tempori-
 bus ignorantie
 eo jejunabant

seu à se invicem discederent in eo tribus : *Shawal*, quòd *الايبل ان قابها* *يشمىل فيمى الايبل ان قابها* *tum tollant Cameli candidas suas; Dulkaadah* *لقعونهم في بيوتهم* quòd eo mense domi se contineant, *DulHajjah* autem, quòd eo peregrinationes suas religionis ergo instituebant. *كان الحج من عهد ابراهيم واسماعيل ابدا في عاشر ذي الحجة* (inquit Auctor *دشك الازهار*) *Erat peregrinorum conventus à tempore usque Abrahami & Ismaelis semper die decimo DulHajjah. Cum autem ita fieret ut incidere con-*
ventio Arabum in omnes anni tempestates, ut tempori magis commodo prospicerent, quo scil. maturi essent fructus, & paratæ fruges, &c. rationem tandem intercalandi quandam à *Judeis* (ut testantur Authores modò laudati) didicerunt, quàm *Dilationem* [seu transpositionem mensium] vocârunt; quæ tandem à *Mohammede* vetita ac sublata. Antiquitus autem aliis, apud *Arabes*, nominibus gaudebant menses, idque pro diversa temporum ratione, variis, aliis scil. apud *Thamadum*, aliis apud *العرب العارضة* *Arabes puros*, aliis apud *العرب الثانية*, *secundi ordinis Arabes*, ut loquitur Auctor *دشك الازهار*.

Eodem cum collecta è diversis, &c.] Hoc factum ad annum quintum refert *AbulFeda*.

Anno quinto prælium Bani Labyan] Inter anni sexti gesta referunt *AbulFeda* & *AlFannabius*, &c.

Portas Caibar, &c.] quas 8 viri loco movere non poterant. *AbulFeda*.

Decimo demum instituit peregrinationem valedictionis] Nominis rationem reddit *AbulFeda*, *سميت* *الواع* *لانها لم يجمع بعدها* appellata est peregrinatio valedictionis

ᾠποδύσι.

v. Suratol-
taubah.

AlMakrizi &
Nashk azhar.

l. 11.

l. 21.

p. 10 l. 25.

p. 13 l. 15.

1. 21.

ditionis, quoniam non amplius post eam peregrinatus est.
Febriculâ correptus] Ita AlFiranZabadius الوعكي
interpretatur انبي الحمي *Febrim leviozem, quæ ta-*
tamen postea adeo invaluit, ut eâ ad delirium adactus
visus sit suorum nonnullis, ac inprimis Omaro لما
اشتهد بالنبي مريضه الذي مات فيه قال ايتوني
بدواة وقرطاس اكتب لكم كتابا لا تضلوا بعدي
فقال عمر ان رسول الله قد غلبه الوجع حسبنا
كتاب الله وكثير اللفظ فقال النبي قوموا عني
لا ينبغي عندي التنازع قال ابن عباس الرزية
كل الرزية ما حال بيننا وبين كتاب رسول
 * ut è Bochario *AlSharesbanus, i.e. Cum inva-*

v. & AbulFed.
 & A. Jannab,
 & Sharhol.
 Mawakef &c.

lesceret Propheta morbus, quo mortuus est, dixit, Afferte
mibi atramentum & chartam, ut scribam vobis librum
quò post obitum meum non erretis. Dixit Omar, Prava-
luit ceriè dolor Apostolo Dei, sufficit nobis liber Dei [sc.
Alcoranus] *Cum ergò multiplicarentur inter ipsos [hac*
de re] verba, (dicentibus scil. aliis, (ut & è Bochario
refert AlJannabius) Afferte illi calamarium & char-
tam, aliis Omaro assentientibus, scil. nescire illum præ
dolore quid diceret) Discedite à me, inquit Propheta,
non enim convenit ut coram me disceptetis. Dixit Ebn
Abbas, Malum, maximum ceriè malum quod in causa
fuit ne scriberet nobis Apostolus Dei librum istum.

* Ad ver-
 buncùm d. e
 rulum saper-
 essent noctes
 [sen dies] è
 mense Saphar.

l. 22.

† ita potius re-
 dendum p. to
 quam 28. cum
 mensis Saphar
 29 tantam ha-
 beat dies.

*Diem obiit die Luna qui * 27. fuit mensis Saphar]*
Juxta alios qui duodecimus Rabie prioris, juxta quam
sententiam (inquit AbulFeda) incidit dies mortis e-
jus in natalem ipsius † 27um autem Saphari diem fuisse

non

non quo obiit, sed quo primùm ægrotare cœpit, testantur *Historia Saracemica* & alii, dissentientibus tamen aliis. Mortis ipsius nuntius non eodem modo ab omnibus exceptus est, Erant qui mori ipsum potuisse ægrè ferrent, nec iis quæ de munere suo professus fuerat, consentaneum, referente *Abul Fedâ* à *Kadi Shababoddino*, confluisse turbam qui clamitarent

كيف يموت وهو شهيد علينا لا والله ما مات بل رفع كما رفع عيسى وناكوا على البان لا قد فنوه
 Quomodo moreretur cum ipse testis pro nobis sit [apud Deum?] Non ita certè est. Non mortuus est, sed sublatus, quomodo sublatus est *Jesus*. Exclamârunt igitur præ foribus, Ne sepelite illum, siquidem non est mortuus *Apostolus Dei*. His ^{دعا} *Omar*, cædem interminatus est illis qui mortuum ipsum dicerent,

قال عمر من قال ان محمدا مات قتلته بسيفي هذا وانما رفع الي السماء كما رفع عيسى
 Dixit *Omar*, Si quis dixerit mortuum esse *Mohammedem*, illum ego gladio hoc meo perimam, siquidem sublatus est in cælum, eo modo quo sublatus est *Jesus*; referente

Alsharestanio, Vel ut refert *Alfannabius* جعل يصيح عمر ويقول ما مات محمد كما زعمه
 المنافقون بل ذهب الي ربه كما ذهب موسى بن عمران فقد غاب عن قومه اربعين ليلة ثم وجع الهمم وخوف الناس بقطع ايديهم وارجلهم ان قال
 Capit *Omar* exclamare, dicens, Non mortuus est *Mohammed* uti asserunt hypocrita, verùm abiit

sicut abiit Moles Amrani filius, qui absuit à populo suo quadraginta dies, deinde reversus est ad eos; quin & minatus est se manus & pedes abscissurum illis qui mortuum eum dicerent. Composita est autem lis opportuno AbulBecri monitu, dicentis *من كان يعبد محمدًا فان محمدًا قد مات ومن كان يعبد الله فانه حي لا يموت*. Si quis colat Mohammedem, cerè mortuus est Mohammed; quòd si quis colat Deum Mohammedis, utique ille vivit, morti non obnoxius. Et ad sententiam suam confirmandam, ex Alcorano testimonium protulit mortem Mohammedem, æquè ac qui ante ipsum fuerant Prophetas, manere; quo audito & Omarum, & turbam compescuit, atq; exinde ab omnibus pro concessio habitum est verè mortuum Mohammedem. Hinc tamen forsitan originem sumpsit ea quæ apud Christianos percrebuit fama expectari à Mohammedistis Pseudoprophetæ suæ reditum.

p. 14. l. 1.

Meccenses fuga comites] hoc enim denotat vox *المهاجرين Al MoHajerin*; malè ergò quasi à nomine Hagar derivata urgetur ad probandum Arabum gentem Hagarenos dici, & Hagare oriundos; quam tamen & ipsi matrem suam prædicant, nec dedecoris, sed gloriæ loco ducunt; sed aliis illud argumentis confirmatur, inter quæ nullus huic locus.

l. 7.

Ubi cum mansiunculâ suâ] seu cubiculo suo, vel, ut Ahmed Ebn Yusuf, *في حجرته ايشة تحت فراشه الذي مات فيه* In cubiculo Ayeshæ sub lecto suo in quo mortuus est. [eo quo mortuus est loco] moti sc. eo quod ab ipso audierant, *الاديبا يدقون حيث يموتون*. Sepeliri solitos Prophetas, eodem quo morerentur loco. Unde igitur nobis Mohammedes cistæ ferreæ inclusus, & magnetum vi in aëre pendulus: hæc cum Mohammedistis

v. Abul-Feda.

AlShareftan.

distis recitantur, risu exploduntur, ut nostrorum, in
ipforum rebus, inscitia argumentum.

Qui plurimas dicunt, 17. illi assignant præter concu-
binas] 15. *Abulfeda, Alkodai, Ahmed Josephi filius*
&c. Liceat hîc adscribere quæ habet *Maimonides* in
Moreh, l. 2. c. 40. ubi quomodo probandi sint Pseu-
doprophetae, docet his verbis, *وجه امتحان ذاك*

هو اعتبار كمال ذلك الشخص وتعقب افعاله وقامه
شيرته واكبر علاماته كاطراح اللذات البدنية
والتهاون بها فان هذا اول درجات اهل العلم
فما هيئك الادبيا وبخاصة الحاسة التي هي عار
علينا كما ان كرارسطو ولا سيما قدارة النكاح
ولذلك فضح الله بها كل مدعي لبيبين الحق
Modus autem ta-

lem probandi, est ut perfectionem persona ipsius animad-
veritas, & in factis ejus inquiras, & conversationem ob-
serve, signum autem præcipuum quo dignoscatur est, si
abdicaverit voluptates corporeas & eas contemptui habue-
rit, (hic siquidem primus est gradus scientiâ prædicatorum,
multo magis prophetarum) in primis vero sensum illum
qui juxta Aristotelem opprobrio nobis est, ac turpitudi-
nem rei Venerea, idèoque hoc indicio detexit Deus omnes
falso de afflatu Prophetico gloriabundos, ut ita patefieret
veritas eam indagantibus, & ne in errorem inducantur.

Hæc ille. Quid igitur de isto qui totus in libidinem
effusus, atque hoc inter præciqua muneris Prophetici
privilegia habuit, statuendum? Uxorum ejus nomi-
na recensent Historici, atque inter cæteras *Zainab,*
quæ

l. 9.

Al Kodai
Abulfeda
Ahmed Josephi
Maimonides
Moreh
l. 2. c. 40.

v. Maronitarum
appendic. ad
Geogr. Nub.
c. 8.

quæ prius fuerit *Zaidi Ebn Hareth Mohammedis* (non domini, ut volunt doctissimi *Maronita* in libello quem *Geographiæ Nubiensi* appendicem esse voluerunt, sed) servi, vocabulum *مولى* *Maula*, certè & *Dominum* significat & *servum*. *Zaid* autem iste servus *Mohammedis* dono ipsi à *Chadijah* datus perhibetur, cuius tamen uxorem cum suam esse vellet, non eâ usus est potestate, quâ forsan ut herus in servi bona jus aliquod vendicare posset (ipsum enim libertate donatum filium adoptaverat) sed *Propheticâ*, quâ sibi licere, quicquid liberet, voluit. Hoc tamen factum ejusmodi erat ut ab eo, (* scandali metu) aliquandiu abstineret, sed cum non ita libidinis in præcordiis ebullientis flammam extinguere potuisset, facile nodum solvit, fito cœlitus nuntio quo non modò illi significatum est Deo placere ut *Zainab* à *Zaido*, hunc in finem, dimissam duceret, sed & reprehensus fuerit, quòd tam diu ab eo quod sibi à Deo permissum sciret præ modestiâ * & reverentiâ hominum, se continuisset. Neque ita tamen turpis facti maculam adeo abstergit quin ob illud peccati à nonnullis arguatur, & ægrè satis ab aliis defendatur, ut apud Authorem libri *Al-Mawakef*, ejusque expositorem videre est. Porro multi sunt Historici in singulis quæ ad *Mohammedem* pertinent, (puta, equis, asinis, mulis, servis, armis, vestibus, utensilibus, &c.) recensendis, quæ, ut non operæ pretium visa, prudens præterit noster. inter cætera, *Historiæ Saraceniæ* Author symboli sigillo insculpti meminit, quod fuisse ait *الشهادتين*, quod vertit *Erpenius*. In duplex testimonium, at magis perspicuum erit, si deletò [In] reddatur, duplex testimonium, vel Duo testimonia, quæ nim. sunt 1. Non est Deus præter Deum

Al Jannab. ad
an. 5. Hejræ.

* خوف من
طعن

المنافقين
i. metu reprehensionis
Hypocrytarum,
Alma Wakef.

* وتخشى
الناس والله
أحف أن
يتخشي

Et times homines cum Deus magis timeri debeat. ibide

Deum, 2 Et Mohammed Legatus Dei; at AlKodatus horum ultimum tantum sigillo ipsius inculp- tum tradit, scil. محمد رسول الله Mohammed lega- tus Dei; ita ut tria contineret verba, totidem lineis descripta.

Filiam unicam Phatemam, &c.] De qua ut & ma- tre ejus quid ipse censuerit ex hoc ejus dicto patet (referente Abulfeddâ) كمل من الرجال كثير ولم تكمل من النساء الا اربعة اسيه زوجة فرعون ومرثم بنت عمران وخذجة بنت خويلد وفاطمة بنت محمد Perfecti fuerunt è viris multi, at inter mulie- res non reperta sunt perfecta prater quatuor, scil. Asiah uxorem Pharaonis, Miriam filiam Amrani, Chadijah filiam Chowailedi, & Phatemah filiam Muhamme- dis. Eadem autem illi Miriam, Mosi, & Aaronis soror (quicquid obtendant qui hanc *ἀνιστορία* excusa- re conantur) cum Maria Beatâ Virgine.

In lege, isto textu, venit Deus è Sina & ortus est à Sair, & manifestatus à monte Paran, &c.] Ita scil. verba ad Mohammedis legationem stabiliendam detorquent

قد ورد في توريته ان الله تعالى جاء من طور سيناء وظهر بساعير وعلان بفاران وشاعير جبال بيت المقدس الذي كان مظهر عيسى عليه السلام وفاران جبال مكة التي كانت مظهر *Albatum est in lege, quod Deus excelsus ve- nerit à Sina, & apparuerit in Sair, & manifestatus fue- rit in Paran. Sair autem montes sunt Hierosolymitani, qui locus fuit apparitionis Jesu, & Paran montes Mec- ca qui locus fuerunt apparitionis Mostafa, i. e. Moham- medis. Hæc AlSharestanus. Eadem ferè apud Saff-*

L. 17.

p. 14. l. 23.

oddinum habentur qui textum legis iisdem prorsus
 verbis, quibus *Gregorius* noster recitat (nisi quod pro
 شرق legat اشرف eodem ferè sensu) deinde sic ex-
 plicat, esse scil. *Sair* جبال فلسطين *Montes Palesti-*
nae, atque hoc indicari انزاله الانجيل على عيسى
Demissum à Deo Evangelium ad Jesum, Paran autem
 او جبالها *Meccam*, aut montes ejus, & sig-
 nificare manifestationem Dei inde factam انزاله
 القران على رسوله محمد
demissionem Alcorani ad le-
gatum ipsius Mohammedem.

p. 17. l. 1.

Pl. 50. v. 2.

Porrò in libro Psalmorum, isto textu, Manifestavit
Deus è Sione Eclilan Mabmudan] ita certè quoad sen-
 sum in versione Syriaca legitur, מן צהרון ברילה משבחה
 E Sione coronam gloriosam Deus ostendit,
 quam tamen nulla, quam mihi adhuc videre conti-
 git, versionum Arabicarum sequitur, quanquam om-
 nes è Syriaca traductæ videantur. Sed duas esse in
 Syrorum manibus versiones monet *Gregorius* noster,
 cujus digna sunt quæ hic apponantur verba, وهذا

النقل السبعيني هو المعتبر عند علمائنا وهو الذي
 بايدي الروم وبقاصي فرق النصراني خلا
 الشريان وخصوصا المشاركة فان نسختهم المهمة
 بسيطة لتركي البلاغة في نقلها تطابق نسخة اليهود
 واما المغاربة فلهم النقلان البسيط المنقول من
 العبريين الي الشرياني بعد مجي السيد المسيح
 في زمان انبي السليح وقيل قبله في زمان
 سليمان بن داود وحيرم وصاحب الصور السبعيني
 المنقول

المنقول من اليوناني الي السرياني بعد ظهور
 المخلص بزمان طويل
 Versio septuaginta [Interpre-
 tum] illa est quam sequuntur apud nos docti, & que Græ-
 corum manibus teritur, aliarumque apud Christianos se-
 ctarum, exceptis Syris, ac præcipuè Orientalibus: Siqui-
 dem exemplar ipsorum quod simplex appellatur, quia qui
 illud elaborârunt, de ornatu verborum solliciti non fue-
 runt, convenit cum exemplari Judeorum, ac Syri occi-
 dentaliores, duas habent versiones, simplicem istam que
 è lingua Hebraica in Syriacam translata est post adventum
 Domini Christi tempore Addei Apostoli; vel juxta
 alios, ante eum, tempore Salomonis filii David, & Hi-
 rami; & alteram figuratam, juxta septuaginta senio-
 rum interpretationem è lingua Græcâ in Syriacam transla-
 tam, longo post Salvatoris incarnationem intervallo.
 Sed ut redeamus ad textum è Psalmo citatum, fo-
 nent licèt ita verba in translatione Syriacâ, non hîc à
 sensu, sed à nominis notatione petitur argumentum,
 ut scil. ^{محمود} Mahmud, indigitet Mohammedem,
 quod si & in versione aliquâ Arabicâ reperiretur, cum
 tamen in fonte Hebraico nihil tale extet, corrui-
 argumentum quo Mohammedis corona & Regia & Pro-
 phetica fulcitur.

In Evangelio demum, isto textu, si ego non abeam,
 Paracletus ad vos non veniet] unde inter nomina seu
 titulos blasphemii impostoris فارقليط Paracletum nu-
 merant, teste *Alfannabio*: quin & aliâs in loco non
 uno, antè Evangelia à Christianis corrupta expressam
 ejus factam mentionem sibi facillè persuadent, idque
 ab ipsis Christianis edocti, ut refert Author modo
 laudatus; Mohammedem scil. *AlSelencium*, nescio
 quem, à Sacerdote quodam magni inter Christianos

Ib. l. 4.

nominis didicisse nullibi extare Evangelii exemplar incorruptum, quàm apud se unum, ac *Parisis* alterum, atque è suo multa coram ipsis legisse in quibus multa & perspicua de *Mohammede* narrarentur.

l. 6.

Narrantur etiam de eo miracula quedam [المعجزات] *Al Moojezat*, ea propriè miracula vocant, quæ Propheta ad Prophetiam suam confirmandam edit, atque eo modo distinguunt à *كرامات* seu *signis*, quæ sæpe à viris sanctis eduntur, ita tamen ut Propheticam sibi dignitatem non vendicent, sic nos docet *Al Kassatus* الكرامة هو ظهور امر، خارق للعادة من قبل شخص غير مقارن لدعوى النبوة فما لا يكون مقرونا بالايمان والعمل الصالح يكون استدراجا وما يكون مقرونا بدعوى النبوة *Al Caramab* est manifestatio rei alicujus qua ordinarium rerum cursum perturbat [seu transeat] manu personæ cujusdam, non conjuncta cum vendicatione prophetiæ; qua autem non conjungitur cum fide & bonis operibus, vocatur استدراج at que conjungitur cum vendicatione prophetiæ vocatur معجزة. De proprietatibus ad veri miraculi constitutionem ex ipsorum sententiâ requisitis, videre est apud Authorem *Sbarhol Mawakef*. His autem quæ ab authore nostro adducuntur, addunt alii ejusdem farinae multa, de quibus quid censendum sit docet Nobilissimus & Doctissimus *Hugo Grotius* in 6. *De veritate religionis Christiane* libro, ubi & ipse eorum nonnulla recensens columbæ ad *Mohammedis* aurem advolare solitæ meminit; cujus cum nullam apud eos mentionem repererim ac *Clariss. Virum* ea de re contulerem, se in hoc narrando

do non *Mohammedistarum*, sed nostrorum hominum fide nixum, dixit, ac præcipuè *Scaligeri* in cujus ad *Manilium* notis idem narratur.

Luna Fissura] scil. Cùm peterent ab eo *Koraishtita Meccenses* signum. *فاربهم القمر شقين حتى راوا الجبل بينهما* ostenderit ipsis lunam in duas partes fissam adeo ut montem inter eas viderent. At mendacii arguit *Alnodhamus* (apud *AlSharestanium*) *Ebn Masudum* in eo quod hoc à *Mohammede* factum narret.

Arborum ei obviam euntium processus.] Vel quòd arbores ut ad eum accederent loco suo moverentur; ita enim rem narrat *AlGazali*, *فدعا شجرتين فاقتاها واجتمعنا ثم امرهما فافترا* Vocavit duas arbores, quæ ad eum venientes coierunt; deinde jussu ejus rursus separatae sunt. Causam ob quam arbores istas convocaverit, narrat *AlKodaius*, scil. ut ipsum secessum querentem obtegerent.

Quod à lapidibus saluaretur] scil. referente *AlKodaius*, cùm in Mecca convalles prodiret *لا يمر بحجرة* ولا شجرة الا قال السلام عليك يا رسول الله قال قبلت رسول الله حوله وعن يمينه وشماله وخلفه *Non transibat per lapidem, nec per arborem quin diceret, Pax tibi, O Apostole Dei; conversus ergo ille circumspiciens dextrorsum & sinistrorsum, & a tergo, non videbat aliud quam arbores & lapides.* Certè de eo quod apud *Asphabaniensem* ab ipso dictum legitur, minimè dubito, scil. *اذني لا اعرف حجرا يدك كان يسلم على قبل ان ابعث* Non novi lapidem in Meccà qui me saluaret, antiquam missus essem; quòd si etiam addidisset, [nec post] facile crederem.

l. 7.

Asphaban:

Ibid.

l. 8.

In Sh'arhol:
T. walea

Quod aqua inter ipsius digitos scaturiret.] Adeo ut esset exercitui numeroso quâ & suam & jumentorum sitim restinguerent, & lotiones suas peragerent, من اذبح صغير ضايق عن ان يبسط يده فانه *scutella* que angustior fuit quàm ut in ea manum expanderes, cui tamen cum imponeret manum, adeo crevit aqua ut instar fontis perennis, inter digitos scaturiret. referentibus *AlGazali*, *Aspabanienti*, & *AlKodai* qui hoc bis factum narrat.

جعل الماء
يقطر من
بين اصابع
يده كما
العيون
Aspaban.

l. 9.

منه *est mensura* consti-
mens *اطلاق*
او *رطل*
وقلت *اوملا*
كفي
الانسان

المعتدل

l. 10.

* *Proprietrum cum vel caudicem palme designat.*

v. *Alkodai.*

l. 11.

ibid.

Quod turbam multam exiguo cibo saturaret.] semel 80 homines من اربعة امدان شعير وعناق *quatuor mensuris bordei & hado*; aliâ vice, ultrâ 80 viros panibus paucis quos manu suâ attulit quidam; aliâ exercitum totum paucis admodum dactylis quas manibus suis obtulit illi puella quædam, ita ut postquam saturati essent, superesset non parum, *AlGazali.*

Quod ipsi adgemisceret trabs.] seu præ desiderio ejus gemeret *AlGazali* كان الجذع الذي كان يخطب اليه لمعامل له المنبر حتى سمع جميع اصحابه مثل صوت الابل فضمه اليه فمكن *Præfectu ingemuit *trabs* [seu columna lignea] juxta quam prius orationes habere solitus est, cum sibi suggestum struxisset; adeo ut omnes socii ipsius vocem, veluti cameli audirent; cum autem eam ad se recepisset quievit.

Quod apud eum quereretur Camelus] scil. de durâ, quam serviret, servitute. من كثرة العيل وقلة العلف *de laboris copiâ & pabuli inopiâ*, quam apud *Dominum suum* inveniret, ut loquitur *Aspabani.*

Quod ei testimonium perhibuerit ovis assa, cujus armus ipsi dixerit, Cave me comedas, &c.] At quàm iniquè cum Propheta egit, quod non prius ipsi illud dixerit

dixerit, quam ipse gustu forsan veneni saporem minus gratum dignoscere potuerit, ut ex ipsius confessione facile judicare est, quam sic refert *AbulFeda*

في غزوة خيبر اهدت الي النبي [زينب بنت جحش] اليهودية شاة مسمومة فاخذ منها قطعة واكلها ثم لفظها وقال تخبرني هذه الشاة اذها مسمومة ثم قال في مرض موته ان اكلت خيبر لم تزل تعاونني *Cum expugnasset*

urbem Chaibar obtulit illi Zainab Harethi filia, Judæa, ovem veneno infectam, cujus cum accepisset frustulum, ac manducatum ore rursus expuisset, dixit, Narrat mihi hac ovis se veneno infectam esse, deinde, cum morbo quo mortuus est laboraret, dixit, non desistit me subinde repetere bolus Chaibarenis, hæc autem vice ipsa cordis vena mihi rumpuntur. Postrema hæc verba paulò aliter referunt Ebnol Athir, & EbnPhares. scil. ما زالت*

* Me /
visere.

اكلت خيبار تعاونني فهذا اوان قطعت ابهري اي ما زالت تراجعني *Ebnol Athir* quæ sic explicat *Ebnol Athir* ويعاونني الم سمها في اوقات معلومة *Non desistit ad me reverti buscella Chaibarenis, ita ut me certis temporibus subinde viseret vel cruciaverit dolor veneni ejus, hac autem vice venas cordis mihi perrumpit. Ejusdem ovis esu è medio, statim antequam loco moveretur, sublatus est è fociis ipsius Bashar quidam, qui præpropere ejus partem aliquam deglutierat, cui tres annos superstes fuit Mohammedes* حتى كان وجعه *Mohammedes* الذي توفي منه فدخلت عليه ام بشر تعاوني فقال لها

لها يام ابشر هذه الاوان وجدت انقطاع ابهري من
 Donc in illum, اكلت مع ابنك بخبير
 qui mortis ipsi causa fuit, dolorem incidit; quo tempore
 matrem Bashari qua eum visendi gratia venerat, sic af-
 farus est, Heus mater Bashari, Hâc vice sensi cordis mei
 venas perruptas vi buccella carnis istius quam una cum fi-
 lio tuo comedi in Chaibar. Interrogatam autem puel-
 lam quare hoc faceret, respondisse ferunt ان
 قلت ان كان ملكا استرحنا منه وان كان قبيحا فيستخير
 Dixi, si Rex fuerit, ab ejus tyrannide libe-
 rabimur; sin Propheta fuerit, facile hoc percepturus
 est.

AlKodai
 AlJannab.

p. 17. l. 15.

est المتواتر
 ما ليس
 لمعرفة
 راوية
 حاجة

Ep. Nawayi
 * v. in
 متواتر

ut frequenter facta prodantur, sed ut semel patrata
 recenseantur] التواتر (explicare Alkiffaio in libro
 Taarifat) est الخبر الثابت على السنة قولاً يتصور
 Narratio constantè tradita
 ab hominibus quos nemo suspicetur in mendacium conspi-
 raturos. scil. * لكثرتهم (ut idem alibi loquitur) ob
 multitudinem eorum, atque opponit AlGazali احان
 الوقايح quæ semel accidunt, iis quæ تنقل تواترا
 facta memorantur, vel plures testes habent, in capi-
 tæ miraculis à Mohammede patris, de quibus quam-
 vis prioris sint generis, minimè dubitandum con-
 tendit, cùm مجموع الوقايح تورث علما ضروريا
 Plura hujusmodi in unum collecta scientiam pariat ne-
 cessariam.

Innituntur magis uni Alcorano, in quo hoc pro mi-
 raculo habent] AlGazali, المعجزة الكبرى الباقية

بين

بين الخلق وليس لنبي معجزة باقية سواه ان
 تحدى بها رسول الله بلغا العرب وقصاؤها
 وجزيرة العرب يومين مملوءة بالاف منهم والقصاحة
 * صيغتهم وبها منافستهم ومباهاتهم وكان بنادي
 بين اظهرهم ان ياتوا بمثله او بعشر سور من
 مثله او بسورة من مثله ان شكوا فيه وقال تعالى
 لئن اجتمعت الانس والجن علي ان ياتوا بمثل هذا
 القران لا ياتون بمثله ولو كان بعضهم لبعض ظهيرا

* صيغتهم اى

Ille (scil. Alcoranus) miraculum est maximum, quod inter homines permanet; nec est Propbeta prater eum, miraculum permanens, cum ad imitandum eum provocaverit Apostolus Dei Arabum eloquentissimos & disertissimos, quo tempore millenis eorum referta esset Arabum peninsula, quorum studium, & quod maximo in pretio habebant, quoque precipue gloriarentur erat eloquentia; atque in medio ipsorum exclamans juberet, ut quid illi simile proferrent, imò vel decem capitula, imò vel unum, si de veritate ejus dubitarent; dixeritque Deus, si congregati fuerint homines & demones, ut aliquid huic Alcorano simile componant, nullo modo eos hoc prestituros, etsi opem musuam alii aliis contulerint, &c. Hæc ille, ac sæpius certè in Alcorano, hæc gloriabundus prædicat impostor, omnibusque apud Arabes eloquentiæ gloriâ præstantibus insultat, quod eo magis mirum videri volunt, quòd الله جميع ذلك وهو رجل اياه لم يمارس العلم ولم يطلع الكتب ولم يشافر قط في طلب علم ولم يرك بين اظهر الجهال من الاعراب

Al Gazali.

l. 1.

* Potius puto
quàm ut Juda
Moskati, prop-
ter excellenti-
am suam.

concefferit illi Deus
 hæc omnia cum ipse Idiota, esset, qui nulli unquam scientia
 operam dederit, nec libros pervolverit, nec scientia acqui-
 renda gratiâ peregrinatus fuerit, sed semper manserit in-
 ter Arabum ignorantissimos, orphanus & impotens, ac pro
 impotenti habitus. Alia ab ipso patrâta miracula mille,
 vel (juxtâ alios) ter mille numerari, refert *Al Jannabiûs*,
 at in uno *Alcorano* 60. ferè millia (quot forsan versi-
 culos) contineri. Quanti autem apud eos ponderis,
 hoc in genere, habeatur *Alcoranus*, meminit etiam
 Judas Levita in lib: *Cozarî*, ubi *Ismaelita* Regi *Cozaro-*
rum religionis suæ ratione reddens, inter cætera hæc
 affert ונודעה כי ספר תורתנו דברי אלהים והוא
 בעצמו מופת התחייבנו בקבולו בעבור עצמו מפני שאין
 אדם יכול לחבר ספר אחר כמוהו ולא בפרשה אחת
 מפרשותיו *Profitemur autem librum Legis nostra esse*
*verba Dei, atque esse eum in se miraculum quod * (sui ip-*
sius gratia recipere tenemur, quod non sit homo qui alium
ipfi similem librum componere possit; nec vel capitulum
uni ex ipsius capitulis. Hanc enim genuinam esse le-
ctionem, ut ita respondeat Arabum كسورة من سورتي
نפרשה, extra controversiam est, cum alias legatur
 & reponendum putet *Juda Moskati* נפרש. Non
 gravabitur autem forsan Lector oculos conjicere in
 ea quæ ad exemplarium quibus usus sum alterius
 marginem adscripta reperi; Cum quidam *Gregori-*
um nostrum, quod de Miraculorum *Mohammedi* ad-
 scriptorum fide detrahare videatur, ut blasphemiz
 reum convitiis & diris persecutus esset, opposuit & a-
 lius quidam qui ea legerat, hæc verba, مصنف هذا
 الكتاب وان كان تصادف اكنه في هذا المحل
 غير

غير مستحق لهذا التشنيع الشنيع فان ما ذكره
 المصنف هنا موافق لما ذكر في الكتب الكلامية
 قال في شرح العقائد في بيان اظهار المعجزة
 على يد نبينا محمد انه ثقل عنه من الامور الخارقة
 للعادة مما بلغ القدر المشترك منه اعني ظهور
 المعجزة عند التواتر وان كانت تفاصيلها احاداً
 انتهي ولعل المشنع لم يطالع كتب الكلام
 ولم يفهم المرام علي ان هذا النصرا في هذا
 المقام ليس الا في صدق ثقل المشايل عن العلماء
 الاعلام لافي اذكار عقايد اهل الاسلام كثيرهم الله
 الي يوم القيام واما ما ذكره من التمريض
 والتشكيك فليس بعبارسة ما يدل عليه

*etc. Author hujus libri, etsi Christianus fuerit, hoc tamen
 in loco non meruit turpia hæc convitia, cum quæ attulit
 conveniant cum iis quæ in Scholasticorum libris reperiantur.*

*Dixit qui librum Al Akayed commentariis illustravit, ubi
 de miraculis à Mohammede editis agit, se de rebus quæ
 * communem veram ordinem perturbant, recitasse ea quæ
 simul conjuncta vim habeant communis suffragii, ad testi-
 monium ei (scil. quod ad miraculorum patratiorem)
 perhibendum, etsi separatim accepta singularia sint tan-
 tum. Hæc usque ille. Forsam autem qui hæc in autho-
 rem convitia jecit Scholasticorum libros non per-
 voluit, nec presentis loci scopum intellexit, quod scil.
 Christianus iste, hoc in loco, non aliud egit quam ut
 ei quæ à viris doctrinâ eximis his de rebus dispu-*

** seu ei contra-
 ria sunt. hæc
 miraculi apud
 ipsos definitio.*

tantur, referret, non ut fidei Islamiticæ articulos convelleret. — Quod igitur cum incuset quasi ea infirmare, & in dubium vocare aggressus sit, non est in ipsius verbis unde illud probetur. Hæc in margine à lectore quodam adscripta. Iis autem quæ è Commentario in librum *Al Akayed* laudat, consona reperiuntur multa & in aliis Scholasticorum libris. Ita *Aspahanensis* in comment. ad *Al Bidawii* librum طوال دىقۇم, de iisdem miraculis verba faciens, وان لم يتواتر كل واحد منها فالقدر المشترك بينهما متواتر لان مجموع الرواة بلغوا حد التواتر &c: *Etsi unumquodque eorum non communibus probetur suffragiis, ac simul conjuncta vim habent testimonii communis, cum qui [de singularibus] testimonium perhibent, simul collecti tantum probent ac si res [aliqua] frequenter patrata esset, [seu plurium fide niteretur.]* His gemina videre est, & in libro *Sharhol Mawakef*.

p. 17. l. 26.

Prof. 4.

Quarum nonnulla circa radices, &c.] Quando primum, & à quibus motæ de his controversiæ, docet *Al Sharestanius*, his verbis, اما الاختلاف في الاصول فحدثت في اخر ايام الصحابة بدعة معبد الجهني وغيلان الدمشقي ويونس الاسوامي في القول بالقدر وازافة الخير والشر الي القدر ونسج على &c. *Quod ad dissensionem circa radices, [seu fundamenta religionis] orta est sub fine vite sociorum [Mohammedis] hæresis Zaabadi Al Johaniensis, & Gailani Al Dâmaseni, & Fowâ Al Aswariensis, circa quæstionem de decreto Dei, & de bono*

& malo eidem ascribendo; * quorum sententiam ample-
xus est & Wasel Ebn Ata &c.

Quæ subjectum sunt Theologia Scholastica] علم الكلام
Theologiam Scholasticam reddamus primo in
loco hinc ratio reddenda est, quæ facile patebit ex iis
quæ de ejus origine & progressu tradit author modo
laudatus, ثم طالع بعد ذلك شيوخ المعتزلة كتب
الغلاسفة حين فشرت بايام المامون فخلطت
منها هجها بمنهاج الكلام وافردتها فنا من فنون
العلم وسمتها باسم الكلام اما لان اظهر مسألة
تكلموا فيها وتقاتلوا عليها هي مسألة الكلام
فسمي النوع باسمها واما لمقابلتهم الغلاسفة في
تسميتهم فنا من فنون علمهم بالمنطق والمنطق
Deinde inspexerant è Matazalorum doctis quidam libros Philosophorum cum imperante
Mamone versi essent, & eorum vias cum viis * [scien-
tiæ] AlCalam, miscuerunt, atque inde speciem scientia
peculiarem constituerunt quam scientiam AlCalam sun-
cuparunt; vel quod præcipua, de qua apud eos disputatur
& controversiur, quæsitio sit illa de Sermonem [scu verbo
Dei] atque ita toti speciei nomen tribuatur; vel quod imi-
tati fuerint Philosophos qui speciem è speciebus scientia-
rum suarum (Logicam sc.) vocarunt AlMantek, sunt
autem AlMantek & AlCalam synonyma, quorum u-
trumq; sc. Loquelam, sive sermonem denotat. Ac cer-
tè minimè dubium est Semiphilosophos istos dum
scientiæ suæ novoreptæ nomen imponerent, vocis
λογικόν Etymon, quo à λόγος verbum, sive sermonem
denotante, deducitur atque differendi artem signi-
ficat,

* Ad verbum,
eorum licitari-
rio texuit.
Ibid.

* fors. legend.
الاسلام
cum viis Is-
lamismi.

* Cui conjecturae fidem facit, quod in versione Latine *Meta-phys.* Arist. cum com. Averrois pro Græco *θεολογία*, habeatur loquentes, ut videre est l. 12. c. 6.

* In libello de divisione scientiarum, † In præfat. ad *Ethic.* a Moreh. l. 1. c. 71. & 73.

ب لم يكن
 في علم احد
 من العالمين
 علم الكلام
 لم يكن
 يعرف منه
 شي في
 العدم
 الاول

Non fait inter eos aliquis qui hanc artem calletet, & non fuit notum ex ea quippiam sæculo primo.

ficat respexisse; vel forsan * ultimam nominis *θεολογία* partem, omisâ priori, cum præcipue de Deo rebusque divinis vel aliis, saltem respectu ad Deum, loquantur, potius quam quod innuit *Alsharestanius*, quod de Dei verbo, seu sermone quo homines allocutus dicitur, disquirant. Nomen autem licet τῆς λογικῆς ἰσοδυναμοῦ sortita sit, latius tamen quam eam parere constat; cum sub ejus ambitu contineantur (teste *AlGazalio*) tum quæ ad المنطق *Logicam* tum quæ ad الالهيات *Metaphysicam* seu *θεολογίαν* pertinent; imò scientia est planè hybrida è disquisitionibus *Logicis*, *metaphysicis*, *Theologicis*, & *Philosophicis* conflata, aliis tamen principiis nixa, aliisque ratiocinandi modis usa, quam qui apud ipsos *Mohammedanos*, aut pro *Theologis* sanioribus, aut pro doctioribus *Philosophis* habiti sunt. Unde apud illos in partitione scientiarum, altum de hoc commento silentium, quasi quod in earum numero habeatur, indigno, ut videre est apud * *Avicennam* & † *Nasiroddinum AlTusenssem*. Multus est in Sciolis istis reprehendendis, ipsorumque principiis & hypothesebus convellendis (utpote naturæ mundi, & ordini creationis non raro è diametro repugnantibus, planèque absurdis) a *Maimonides*, ne quis eos Philosophorum titulo dignos putet, aut من الاشياء rei alicujus naturam perspectam habuisse. Consona autem de ipsorum origine tradit, illis quæ ab *Alsharestanio* dicta sunt. Idem asserit & *AlGazalius*, scil. sub *Atobammedaisimi* initio b ignotam illis hanc de rebus ad religionem spectantibus disquirendi artem, postea cum oriri sectæ, & in dubium vocari religionis articuli cæpissent, invectam fuisse, ejusque usum esse ad eorundem

fundem articulorum veritatem contra innovatores
 propugnandam, intra quos dum se limites contineat,
 (sic jam postulante necessitate) laude dignam esse,
 eum verò disputandi prurigine ulterius procedat,
 vituperio. Mediam siquidem tenendam putat viam
 inter eos qui nimium scientiæ huic tribuunt, atque
 eos qui nullum ei locum relinquunt, inter quos *Al-*
Shafiensis, qui si quis ei operam daret, dignum pro-
 nuntiavit qui palo affixus per omnes *Arabum* tribus
 & coetus circumferretur, proclamante coram eo
 præcone, هذا جزا من تركى الكتاب والهيئة واخذ
 الكلام, *Hæc remuneratio est ejus qui relictus Al-*
korano & Traditione scientiæ AlCalam incubuit. Hæ-
 resium interventu investam, earum gratiâ retinen-
 dam censet, nec tamen nimis illi indulgendam esse
لا بد من قاييم بهذا العلم, *Necesse ut*
sit in omni regione qui hanc scientiam colleat, ad hereses
ubi pullulant, retundendas, atque in eo qui illi studere
velit requiri hæc tria, scil. diligentiam, ut ei sedulo
vacet; Ingenii acumen, & morum probitatem; at
ut vulgo *قد ريسه على العموم* *explicetur. esse illam ergo inter eas scientias quæ non*
فرض عين *vel simpliciter commendata, sed فرض*
انما *dum intra modum subsistant probanda; كما حدثت*
حدث ذلك بحدوث البدع كما حدثت حاجة
استيجار المذركة في طريق الحج لحدوث ظلم العرب
قطعهم الطريق *siquidem initium ei dedisse ortum hære-*
sium, ut necessarium factum est *ὁδοῦλαται* *conducere qui*
viam religionis peregrinantium custodiant, propter inju-
rias Arabum, eorumque latrocinia, quæ si illi intermit-
terant, non esset inter res peregrinantibus necessarias

ὄντολογικὴν conductio, ita & cessantibus hæresibus cessaturam
 omnem hujus scientia necessitatem. Sed ne a proposito
 digredi videamur, ex his quæ dicta sunt quid sit *El-
 mol' Calam*, & quid *Al Motacallemin* constat, esse sc.
Al Calam معرفة طريق المسجاة, ut loquitur idem *Al-
 Gazalius* *mir' egistun* & *Al Motacallemin* أهل المسجاة
 والنظر, qui de rebus disquirant & disputent. fusio-
 rem ejus descriptionē ex *Ebnolkossai* petere possumus
 علم يبحث عن ذات الله وصفاته واحوال الممكنات
Al Calam est من المبدأ والمعان على قانون الاسلام
 scientia quâ disquiritur de *Essentia Dei* & *Attributis* ejus
 & *conditionibus rerum possibilium circa creationem* &
restitucionem, juxta *Canones Islamismi*; vel juxta alios
 العلم بالقواعد الشرعية الاعتقادية المتكسبة عن
Scientia fundamentorum legalium qua
 ad articulos fidei pertinent, qua per demonstrationes cer-
 tas acquiruntur. Vel ex *Authore Al Mawakef* qui ipse
 hujus scientiæ *Systema* composuit, علم يقتدر
 على اثبات العقائد الدينية بايران الحجج وادفع
Scientia quâ idoneus redditur quis ad confirman-
 das confessiones [seu articulos] religionis, allatis proba-
 tionibus, & dubia solvenda. Quid erit ergo aliud quam
Theologia Mohammedistarum Scholastica? atque ita
 quid *Hebræorum* מדברים & *Arabum* المتكلمين & *Al Calam* reddunt, & apud
 eorum interpretes *Latinos* per *Sapientiam verborum*, &
Loquentes, intelligendum sit, constat.

p. 18. l. 1.

Scientia juris] Ita علم الغنى reddimus, cum tamen
 vulgò obtinuerit, ut الفقيه *Sacerdos* reddatur. Quid
 autem

autem fit الفقة docet nos *Alfanbarius*, quòd sc.
 cùm generaliter *Intelligentiam*, seu peritiã denotet,
 ثم خص به علم الشريعة , tum particulariter ad sci-
 entiam legis restringatur, ut ejus peritus الفقيه *Al-*
phakih audiat. Ita & *Ebnol' Athir* فقه الرجل يقال
 أنا فهم وعلم وفقه أنا صار فقيها عالما وقد جعله
 العرف خاصا بعلم الشريعة وتخصيصا بعلم القروع منها
Dicitur de viro cùm rem aliquam intellexerit & notam
habuerit, Phakeha, & cum fuerit Phakih, i. e. Sciens,
Phakoha, at usũ apud doctos obtinuit, ut particulariter
de scientia legis dicatur, & propriè de ea parte qua circa
ramos occupatur. Est ergo AlPhakho explicante Ebnol-
Kasiao العلم بالاحكام الشرعية العملية من
Scientia judiciorum legalium practi-
corum è probationibus distinctivis. Sunt enim (docen-
te Authore Sbarhil Mawakef) الاحكام الماخونة
 من الشرع قسمان احدهما ما يقصد به نفس
 الاعتقاد كقولنا الله عالم قادر سميع بصير وهذه
 تسمي اعتقادية واصلمية وعقائد وقد نون علم الكلام
 لحفظها والثاني ما يقصد به العمل كقولنا الترت
 واجب والركوة فريضة وهذه تسمي عملية وفرعية
Judicio واحكاما ظاهرة وقد نون علم الفقة فيه :
 (seu sententiæ) è lege desumpta, duoram generum quorũ
 unum non aliud, intendit quam ipsam professionẽ; ut cum
 dicimus Deus est Omnipotens, Omnipotens, Audiens, Vi-
 dens,

dens, &c. atque qua hujus sunt generis nominantur
 Ad fidei professionem spectantia, Fundamentalia, Confes-
 siones fidei; & ad horum conservationem ordinatur The-
 ologia Scholastica: Secundum genus est eorum quibus in-
 tenditur opus; ut cum dicimus, Oratio est necessaria, &
 Fastidium est praeceptum, atque hac appellantur Practica,
 & ad ramos spectantia, & de rebus exterioribus iudicia,
 atque horum gratiâ instituta est scientia juris. De hac
 autem scientia eadem est Algazalii, quæ de priore
 sententia, è perversis scil. hominum motibus, & re-
 ligionis corruptione ortum traxisse, atque esse مرح
فروض الكفريات, ex iis qua intra modum sub man-
 dato scientiam acquirendi cadant, non autem simpliciter
 scitu necessaria sint. خلق الدنيا زان للمعان ليتناول

منها ما يصالح للزود فلو تناولوها بالعدل
 انقطعت الخصومات و تعطل الفقها ولكنهم
 تناولوها بالشهوات فتولدت منها الخصومات فهدت
 الحاجة الي السلطان يسوسهم واحتاج السلطان
 الي قاذون يسوسهم به فالفقيه هو العالم بقاذون
 السياسة وطريق التوسط بين الخلق ان تنازعوا
 بحكم الشهوات فكان الفقيه معلم المملطان
 ومرشده الي طريق سياسة الخلق وضبطهم لينتظم
 باستقامتهم امورهم في الدنيا.

*Creatus est hic mundus in auxilium via ad futurum, ut
 ex eo sumatur quantum pro viatico sufficiat; quod si de
 illo sumerent homines juxta aequitatem, cessarent lites, nec
 Jurisperitis opus esset; verum arripiunt illi enim juxta
 cupiditates*

cupiditates [luas] unde oriuntur lites, atque fit ut opus sit rege qui ipsos regat, regi autem opus sit regulâ quâ ipsos regat; jam verò Jurisperitus, callet regulam quâ regantur homines, & viam quâ componantur res inter eos, cum juxta cupiditatum suarum momenta contendant, est ergo jurisperitus Doctor regis & director ejus, quod ad viam quâ regatur populus, & modum eos continendi, ut ita redactis iis in ordinem, bene se habeant res ipsorum in mundo. و لعمرى هو متعلق ايضا بالدين ولكن لا بنفسه بل بواسطة الدنيا فان الدنيا مرعبة لخرة ولا يتم الدين الا بالدنيا والدين والملك قوامان والدين اصل والسلطان حارس وما لا اصل له فبهودوم وما لا حارس له فضايع ولا يتم الملك والضبط الا بالسلطان وطريق الضبط في فصل الخصومات بالقفه وكما ان سياسة الخلق بالسلطنة ليس من علم الدين في الدرجة الاولى بل هو متعين علي ما لا يتم الدين الا به فكذلك معرفة طريق السياسة:

Quinimo pertinet hac [scientia] ad religionem, non autem per se, sed mediante mundo. Est siquidem mundus ager in quo seritur in futurum, neque perficitur religio nisi per mandum. Religio autem & regnum fratres gemelli sunt; estque religio fundamentum, & rex custos. quicquid autem fundamento caret, in ruinam vergit, & cui custos non est, incaustum abit; non autem perficitur regnum, & rerum ordo nisi per regem; & modus res in ordine continendi, ubi oriuntur lites, est per scientiam

*juris, & sicut gubernatio populi per potentiam regiam non est de scientia religionis gradu primo, verum determinatum quid sine quo non perficitur religio, eodem modo se habet, scientia rationis gubernandi, &c. Porro, quod de arcta ista inter الدنيا Mundam, الملك Regnum, & الدين Religionem, necessitudine ita ut vix separatim consistere possint, affirmat, consonum est illi quod tradit Apostolus, 1 Tim, 2. 2. jubens orationes fieri, Pro Regibus, & omnibus qui in sublimitate constituti sunt; ut quietam & tranquillam vitam agamus. Quadrant & Hebraeorum antiquiorum sententiæ, illa imprimis R. Chanina, הוי מתפלל בשלמה של מלכות, שאלמלא מוראך איש את רעהו חיים בלעו, Ores pro pace regni, quoniam nisi timor sit, homines se invicem deglutient vivos, nec non illa R. Eleazeri, אם אין תורה, אין ררך ארץ אם אין ררך ארץ אין תורה &c. Si non sit lex non est via terra, si non sit via terra non est lex, & si non sit farina non est lex, si non sit lex non est farina, ירדו בזלך אן כל ואחד מהם מפידי פי وجון
 Innuitt hoc dicto (inquit Maimonides in Comment:) alteram harum rerum ad alterius conducere, eamque perficere. Quanta autem sit mutua hæc inter regem & populum dependentia, sedulo olim populo ut inculcarent cavisse videntur Perfarum reges instituto cum in finem festo, quo
 كان الملك ينزل عن سرير الملك ويلبس الثياب البيض ويترفع الحجاب ويتركى هية الملك وينظر في مصالح الناس ويخطبه كل من شاء من التوضيح*

Pirke Aboth.
 c. 3. §. 2.

§. 17.

الوضيع والشري ورجالس الدهاقين والمزارعين
 وديواكلهم ويقول انا لواحد منكم فلا قوام للدينيا
 الا بالعمارة التي تجرى على ايديكم
 وقوام العمارة بالملك لا غني لاحد فها عن

Descendebat Rex
 de throno regio, & vestes albas induebat, amotoque velo
 ac deposito fastu regio, res hominum curabat, permissio cui-
 libet (sive tenuioris sive nobilioris sortis hominibus) ut
 eum liberè alloqueretur; quin & cum villicis & Agri-
 colis confidebat, unaque cum eis descabatur, dicens, Ego
 unus sum è vobis, neque consistere potest mundus nisi cul-
 turâ, qua operâ vestrà peragitur; cultura autem ut sub-
 sistat * regno debet, neque alterum eorum sine altero con-
 sistere potest; adeo ut nos quasi fratres individui simus.

Fuit hoc festum die Form روز Form روز, qui primus
 erat Form mah, sive alias ما دي Di Mab, teste Al-
 Kazwinio. Tum ergò demum firma sunt hæc duo,
 regnum scil. & populi تدمه, cùm se invicem mu-
 tuis operis sustentent: quòd cùm innumeris penè
 aliorum Scriptorum, tum non paucis Scripturæ san-
 ctæ testimoniis confirmatur, inter quæ, si eam quam
 sumunt sibi, non solùm Rabbini, sed & Christiani do-
 ctiores, textum Hebraicum sæpe ex Arabismo expli-
 candi libertatem, hic nobis indulgere liceat, forsan
 & non malè illud censebitur, quod Proverbiorum,
 c. XXX, v. 31, occurrit, ubi inter ea quæ optimi sunt
 incessus, numeratur מלך אלקים עמו quæ verba si
 dictionem אלקים ex Arabum dialecto mutuam
 putemus, ut sit idem quod القوم sonabunt, Rex cum
 quo populus est, vel quem sequitur populus suus. Certè
 non multum abis Paraphrastes Chaldaem ab hac sen-
 tentia,

* seu Regi.

tentia, sed ne quis me audaciæ incuset, nihil affirmo.
 Verùm *قد تسلسل الكلام وخرجنا عن المقصود*
continuata est orationis series, & à proposito digressi su-
mus. ut revertamur, summa rei est, esse الفقه *Al-*
phakho, Scientiam de rebus controversis, ac litibus
 quæ in exteriori hominum conversatione oriuntur,
 juxta Canones religionis *Mohammedica* dijudicandi,
 & الفقيه *Alphakih*, de his rebus sententiam ferendi
 peritum, cujus præcipuum studium sit حفظ القانون
 الذي به يكف السلطان شر بعض أهل العديوان
conservare canonem quo avertat rex malum
quod alius, hostilem animum gerens alii inferret, nec non
de الحرام و الحلال licito & illicito, احكام
[penarum in-
stigendarum] quantitate, vulneribus & multis aliis e-
 ejusmodi quod ad externas actiones pronuntiare; quin &
 de *Islamismo*, seu religione ejusque conditionibus,
 quantum ad eam quæ ore fit, professionem. Siqui-
 dem quod ad cor ولاية الفقيه عن فخارج *ejus inten-*
tionem inquirere, non est *الفقه* *AlPhakih*. Quid ergo
 erit الفقه quam juris (si ita loqui liceat) tam civilis
 quam Canonici apud eos peritia? cujus necessitas
 licet sit (ut eadem hinc similitudine utitur *AlGaza-*
lius quæ de علم الكلام (seu *Theologia Scholastica*) non
 alia quàm quæ *ὀδοιματῶν* oblatronum in via metum;
 prout tamen sunt hominum mores, eum obtinuit
 gradum ut * *scientia* nomen quasi sibi proprium ven-
 dicer, nec alii facile pro doctis habeantur, quàm
 qui rebus ejusmodi controversis dijudicandis ope-
 ram oleumque infumant.

* v. *AlGazal*
 & *Camus in*
 229

Ad quatuor reducuntur capita, &c.] Sic eorum,
 de quibus inter eos disputatur, statuit *AlSharesta-*
nijii

nias, اربع قواعد *quatuor fundamenta*, quæ vocat
 ااصول الكبار i. e. *radices magnas*: quorum pri-
 mum التوحيد والصفات i. e. *Attributa [Dei]*
 و *unitas in iis*, seu quæ cum iis consistit. sub hoc
 comprehendi quæstiones de الازلية اثباتا
 الصفات الازلية اثباتا i. e. *attributis æternis*, quæ
 عند جماعة وتغيا عند جماعة
ab aliis affirmantur, ab aliis negantur, nec non
 بيان
 صفات الذات *explicationem attributorum essentia, seu*
essentialium, & صفات الفعل *attributorum actionis*,
 seu ab operibus desumptorum, & ما يجب لله
quid debeat Deus facere, & ما يجوز عليه
 و ما يستحيل
quid possit de eo affirmari, & quid impossibile sit ei, de
 his controversi inter *AlAssharios*, & *AlCeramios*,
 & *AlMojassemios*, seu corporeitatis assertores, & *Al-*
Motazalos. Secundum est القدر والعدل *De-*
cretum divinum, & *qua in eo est equitas*: quod com-
 prehendit quæstiones de القضا والقدر *proposito Dei*,
 & *decreto ejus*, & *coactione [hominis ad a-*
gendum] & *concurso*, seu cooperatione
 الكسب
 hominis in actionibus suis producendis, qua sibi bo-
 num vel malum acquirat: & ارادة الخير والشر
Voluntate [quâ vult Deus] bonum & malum, & المقذور
 و *quod sub potentia*, & *quod sub scientia* cadit,
 و المعلوم
 afferentibus hæc aliis, aliis negantibus. De his in-
 ter *AlKadarios*, *AlNajarios*, *AlJabbarios*, *AlAssharios*,

الصفات
 العقلية
 EbnolKassai.

الازلية
 القضا والقدر
 الكسب
 المقذور

* iive nomina
Dei intelligamus,
seu

الاسماء
الشرعية
nomina legalia
ut vocant,
qualia

الايمان
Fides, Infidelitas,
&c.

الايمان
فيلقيا
والمؤمنين

* so. Nū ex ipsa
rerum natura
an quod lege
permisse vel
prohibite.

& *AlCeramos* disputari. Tertium الوعد والوعيد
Promissa & *mina*, & الاسماء والاحكام * *Nomina* &
Judicia divina. Comprehendere hoc quaestiones de
الايمان *Fide*, & التويدة *Resipiscencia*, & الوعيد *Com-*
minatione, & الارجا *Dilatione* *judicii*, & الكفير
والتضليل *Quando quis infidelitatis & erroris in-*
scandus sit. Quæ de his moventur, controversias in
partem affirmativam statuentibus aliis, aliis in ne-
gativam. Moveri autem eas inter *AlMorjios* *AlWai-*
dios, *AlMorazatos*, *AlAsfharjos*, & *AlCeramos*.
Quartum demum السمع والعقل *Auditus* & *intelle-*
ctus, seu ratio, scil. quem locum habeant ista in rebus,
quæ ad fidem & religionem spectant, dijudicandis,
vel quatenus ab auditu, quatenus ab intellectu & ra-
tione pendeant: & الرسالة *Missio* *Prophetarum*, &
الامامة *Antistitis munus*, huc referri quaestiones de
التكفير والتقييد *Unde sit quod actiones laude aut*
vituperio digna, seu honestæ aut turpes censeantur, &
* الصلاح والاصح *to supereort*, & eo quod maxime
expedit, & اللطف *Benignitate* *Dei*, seu gratia, &
العصمة في النبوة *Immunitate*, seu abstinentia à pec-
catis *qua munus propheticum comitari debet*, &
شرايط الامامة *Conditionibus ad Antistitis munus requi-*
sitis, aliis illud à *حص* *testimonio* manifesto pendere
asserentibus, aliis ab *اجماع* *communi credentiam con-*
sensu,

sensu, & de انتقالها كيفية *modo jus illud transferendi* apud eos qui ad testimonium confugiunt, & كيفية اثباتها *modo illud confirmandi*, apud eos qui à consensu pendent. De his rebus controversi inter *Alshios, Almotazalos, AlCeramos, & Al Assharios*. Hæc sunt juxta *AlSharestanium, fundamenta magna*, seu Cardines earum, quæ inter Scholasticos agitantur, controversiarum, seu ut loqui amant Authores libri *Echwanoffasa, أمهات مسائل الخلاف Matres questionum controversarum, vel امهات الاختلاف, Matres dissensionis.*

Decretum ejus & Judicium] seu propositum Dei & decretum ejus. Voces ferè geminæ sunt القضا & القدر, nec significatu inter se multum diversæ, adeo ut utraque decretum sonet. Sic utramque sub Hebraica voce קצא comprehendit *Josephus Albo*, in *Ikkar, l. 1. c. 13.* quæ inter eas differentia est, ratione antecedentiæ & consequentiæ statui videtur, ita tamen ut quam priorem statuas ex ipsorum Arabum explicationibus vix colligas, ita enim *Ebnol Athir,*

1b. lin. 4.

בגזרה
הנקרה
באלערבי
אלקצה
ואלקרה

القضا والقدر امران متلازمان لا ينفك احدهما عن الاخر لان احدهما بمنزلة الاساس وهو القدر والاخر بمنزلة البناء وهو القضا فمن رام الفصل *AlKada, & Al-Kadar* res dua sunt sibi invicem necessario annexæ, adeo ut altera ab altera diruelli nequeat, cum una rationem habeat fundamenti, sc. *AlKadar*, altera scil. *AlKadaa edificii, & qui hæc sejungere velit, idem edificium diruere & dissipare conetur.* Juxta hanc sententiam antecedere *AlKadar*, sequi *AlKadaa* videtur, nisi scribæ

oscitantia locum mutasse verba suspicemur, idem enim in voce القدر dicit AlKadar, esse عبارة عما vocabulum quod significat illud, quod Kada allabo, seu determinavit Deus, & communior est sententia quod AlKadaa priores esse partes, & AlKadar posteriores. Patet hoc ex ista Ebn Kaddai descriptione عن القضاة الحكم وفي الاصطلاح عبارة عن الحكم الكلي الالهي في اعيان الموجودات على ماهي عليه من الاحوال الجارية في الازل AlKadaa ex vi vocis iudicium significat, & juxta usum [Scholasticorum] denotat iudicium univrsale divinum de particularibus rerum creatarum quoad statum quo perpetuo stant ab aeterno usque ad seculum. AlKadar autem, تعلق الارادة الذاتية، Cum ordinat voluntas essentialis [i. e. Divina] res in temporibus suis propriis, vel تعلق كل حال من احوال الاعيان. dispositio omnis status seu conditionis rerum particularium tempore determinato, & per causam determinatam. Majoris illustrationis gratia addere liceat & à libro Sharhol Mawakef, describi ab AlAffharis, ارادة الله الازل المتعلقة بالاشياء على ماهي عليه فيما لا يزال Voluntas Dei aeterna que res disponit eo quo se perpetuo habens statu. AlKadar autem تعلق اياها على قدر مخصوص وتقدير معين في نواتها واحوالها Cum eas in medium profert mensura propria, & proportione determinata, tum quoad essentiam, tum quoad conditio-

nes ipsarum. Differunt ergo, ut decretum Dei quatenus ab æterno apud Deum est, & ejusdem in tempore executio & declaratio, mediorumque in eum finem tendentium præparatio.

Prophetia & Antistitis manus] scil. الإمامة, nam quod præ se fert alterum exemplar, scil. الامان mendum est manifestum.

Setta autem, &c. principæ sex sunt.] Sex istas, ut habeamus, observandum est *AlKadarios* sub *AlMotazalis* contineri, & *AlWaidios* sub *AlChawarejis* monente *Sharestanio*, apud quem eadem ferè de harum sectarum inter se pugna leguntur, scil. opponi inter se *AlMotazalos* & *AlSepharios* كبايل الخاد oppositione contrarietatis, eodemque modo opponi *AlKadarios* *AlFahariis*, *AlMorjios*, *AlWaidiis*, *AlShiios* *AlChawarejis*. at sectas ille principales, seu

كبار الفرق, ut loquitur, quatuor tantum statuit, scil. *AlKadarios*, *AlSepharios*, *AlChawarejis*, & *AlShiios*, ex his componi & sub his comprehendi reliquas: verba ejus sunt ثم يتركب بعضها مع بعض وقتشعب عن كل فرقة اصناف فتصل الي تلك

Tum componuntur earum alia cum aliis, & oriuntur ab unaquaque secta species alie, donec ad 73. sectas perveniant. Author libri *Sharhol Mawakef* octo statuit cardinales, scil. 1. *AlMotazalos*, 2. *AlShiios*, 3. *AlChawarejis*, 4. *AlMorjios*, 5. *AlNajarios*, 6. *AlFaharios*, 7. *AlMoshubbehos*, i. e. Assimilatores. 8. *AlNajjab*, i. e. secta illam quæ pereuntibus reliquis salva evasura est (cujus appellationis ratione n. mox redde nus) quam *AlAffharianum* esse vult.

De harum autem Sectarum origine hæc habet, iis, quæ in superioribus ex *Alsharestanio* & *AlGazalio* adduximus, consentanea, scil. sub *Islamismi* initiis nullas fuisse inter *Mohammedis* affectas, controversias, nisi de rebus quibusdam levioribus, لا توجب ايمانا ولا كفرا *qua neque fidelem nec infidelem quempiam denominarent*, deinde كان الخلاف يتدرج ويترقى *شدا فشيا الي اخر ايام الصحابة حتي ظهرت معبد الجهمي وغيلان الدمشقي ويونس الاسواري* وخالقوا في القدر واسنان جميع الاشيا الي تقدير الله ولم يزل الخلاف يتشعب والاراي يتفرق حتي تفرق اهل الاسلام وارداي المقالات السي ثلث

Aliis quidem verbis, sed eodem planè sensu habentur hæc apud Sharestanium, præf. 4.

Procedebat dissensio & crescebat paulatim, usque ad finem Sociorum [Mohammedis] donec appareret Maabad Johamiensis, & Gilan Damalce-nus, & Yunes (sive Jonas) Aswariensis; qui litem moverunt de decreto divino, & nam omnia determinationi Dei ascribenda, quæ subindè latè se diffundere, inter opinionum discrepantias non desit, usque dum Islamismi professores, & opinionum auctores in 73 Sectas divisi sint. Mohammedis de hac inter suos sectarum varietate vaticinium, inter ipsius miracula recensent, cujus hoc celebratur apud eos dictum, ستفرق امتي ثلثا وسبعين قرقة كلها في النار الا واحدة Futurum est ut dividatur populus meus in 73 Sectas, quæ omnes in ignem abituræ sunt, unâ tantum exceptâ, eâ scil. quam ipse jam & socii mei sequimur. Vel ut idem refert *Sharestanius* in 73. Sectas

الناجية منهم واحدة والباقيون هلكي
quarum una tantum saluti, reliqua perditioni destinatae sunt. Interrogatum deinde, & quæ esset illa una?
 respondisse الجماعة واهل السنة و*corum qui traditioni & consensui innituntur.* & quid tandem traditio & consensus?
 ما انا عليه اليوم واصحابي *illud (inquit) quod ego & socii mei jam profitemur.* Sectam istam Author modò laudatus, ut diximus, *AlAffhariam* esse contendit, cui ergo nomen illud *ما انا عليه اليوم* tribuit, quod idem unumquemque de ea, cui ipse nomen dederit, sectâ pronuntiaturum minimè dubium est. Cum autem prædixerit *Mohammedes* tot futuras, necesse est ut 73 sectas inter suos reperiant. At quorsum 73? nempe, ut ita religioni *Christiana* præponeret *Mohammedanismus* sectarum numero, ut illa jam ante *Judaismo*, *Judaismus* *Magorum* professioni. ita scil. tradunt, افترقت الجوس علي سبعة عشر فرقة واليهون علي احدى وسبعين والنصارى علي اثنتي وسبعين والمسلمون علي ثلث وسبعين *Divisi sunt Magi in 70 Sectas, Judæi in 71. Christiani in 72. Moslemi in 73. Inter Sectas autem una semper fuit, qua Salvanda.*

Shareff.

Quod ad *Motazalas (seu Motazalos)* attinet, &c.]
 Sectæ hujus Author & Princeps perhibetur *Wafel Ebn Ata*, *AlHasani Basriensis* discipulus, cui & affectis ipsius nomen hoc, quod *Separatos* denotat, ideò impositum (referente *AlSharestano*)
 Ee 3 nio

f. 12.

no) quòd cum proposità à quibusdam quæstione de
iis qui peccatum aliquod grande commiserint, num
à fide excidisse putandi sint, necne, &c. non expe-
ctato Magistri responso se subduxisset, & sententi-
am suam condiscipulis exponere cœpisset, dixerit

AlHasan, *ما واصل* *قد اعتزل* *Seduxit se*, seu sepa-
ratus est, à *nabîs* *Wafel*, unde in posterum *سوى هو*
appellati sunt ipse & socii ipsius *Mo-*
taZali. Quare non aliam affert *Ebnob' Kassai* nominis
hujus explicationem, aut sectæ descriptionem,
quam, esse *AlMotaZalos* *اصحاب واصل بن عطا*

الغزال اعتزل عن مجلس الحسن البصري
Socios *Wafeli* *Ebn Ata AlGazzal*, qui se à *Schola*
AlHasani Basriensis subduxit. Eadem ferè *Ebn Cha-*
lican in vita *Wafeli* ab *AlSamaani* refert, his verbis
ان واصل &c. *Confidente* *Wafelo* *Ebn Ata* coram *Al-*
Hasan Basriensi, cum incidisset *dissensio* *contententibus*

Chawarejiis pro *infidelibus* habendos qui *peccatorum*
graviorum rei essent, * *aliis* eos in *fideliu* *numero* *collo-*
cantibus, *eis* graviter *lapsi* essent; *utramque* *ille* *deser-*
ens *sententiam* *asseruit* *peccatorem* *hujus* *Sectæ*] *se*, qui
Mohammedi *nomen* *dederit*] *nec* *pro* [*simpliciter*]

fideli, *nec* *pro* [*simpliciter*] *infideli* *habendum*, *sed* * *me-*
dium *occupare* *locum*, *quam* *ob* *causam* *eam* *è* *Schola* *(us*
expulit *AlHasan*, *à* *quo* *cum* *se* *subtraxisset* *adherente* *ei*
Amro *Ebn* *Obaid*, *ipsi* *corumque* *assecta* *AlMotaZali*
audierunt. Idque, ut his verbis inauit *Author* *duplici*
de *causa*, tum quòd ab *utraque* *sectâ* in *quæstio-*

nis

v. Sharhol.
Mawakef.

* الجماعة

* المنزلة بين
المنزلتين

nis solutione in diversam abierit sententiam, tum quòd à præceptore & condiscipulis se segregaverit: utriusque meminit *AlFirazabadius* in *Oceano suo*, *AlMorazalos* esse qui se dicant à duabus partibus quas erroris reos autumant, descivisse, sc. اهل السنة eorum qui *traditioni innituntur*, & *AlChawarejiorum*, aut quos ita nuncupaverit *AlHasan* cum ab eo secessisset *Wasel*, &c. *Habet*, etiam *Ebn Chalican* quæ huc spectant in *vita Kotada Saduciensis*, ubi tamen *Kotadam* hoc nomen illis primum indidisse asserit, cum in coetum *Amri* in *Oratorio Basfriensi*, post ipsorum ab *AlHasano* discessum, incidisset. Videntur autem *Wasel* & comes ipsius individuus *Amrus*, è primis qui المتكلمون *Scholastici* audiunt fuisse. Hoc cerre titulo apud præstantissimum istum *Historicum* gaudent, qui ipsorum *Præceptori AlHasano* ab eodem non tribuitur, & nescio an alii cuiquam ante illos, nisi forsan *Chawarejos*, qui controversiarum istarum authores fuerant, ita appellandos censeamus. Certè ex iis quæ superius ex *AlSharestanio* allata sunt, *Morazalos* è *Scholasticorum*, & primis & præcipuis fuisse constat, licèt non solos, unde eos *AlGazalivus* طائفة من المتكلمين واهل البحث واهل النظر *sectam quandam Scholasticorum*, eorumque qui *disquisitionibus & speculationi vacant*, appellat. Solent interpretes *Phariseos* المعتزلة reddere: nec ineptè cum utraque dictio *separationis* intellectum habeat. *Morazali* autem quanquam in aliquibus consentiant, quæ nomen hoc commune illis faciant, in aliis tamen discrepant adeo ut أفرقوا عشرون فرقة in viginti sectas dividantur, quæ بعضهم بعضا

زعموا انهم
اعتزلوا
في تسي
الضلالة
&c. عندهم

Ebn Chalic.

Id. & AlSha-
rest.

rum alia alios infidelitatis arguant, teste Authore libri
اصحاب العدل والتوحيد *AlMawakef*. Porro ipsi se *AlMawakef*
Aequitatis & unitatis [Dei] propugnatores, nuncu-
pant, ab aliis autem بالقدرية بلقبون cognomi-
nantur *AlKadarii*, quanquam hoc nomen uni apud
iplos sectæ peculiare statuat *Gregorius noster*.

Illud de quo inter eos in universam convenit, hoc est, quod
attributa aeterna ab essentia Creatoris amoveant] Ita &
illud in quod universi conspirant describit *Alshare*.

فالنبي يعم طائفة المعتزلة من الاعتقاد
القول بان الله تعالى قديم والقدم اخص وصف
ذاته ونفوا الصفات القديمة أصلاً فقالوا هو عالم
لذاته قادر لذاته حي لذاته لا يعلم وقدره
وحياة هي صفات قديمة ومعان قديمة به لانه لو
شاركته الصفات في القدم النبي هو اخص الوصف

&c. *Communis totius Morazalorū*
gentis confessio hac est, Deum esse aeternum, & aeternitatem
attributum essentia ejus maxime proprium esse, & quod
attributa aeterna penitus rejiciant, dicentes Deum omni-
scium esse per essentiam suam, [vel per se] potentem per
*essentiam suam, viventem per essentiam suam, * non per scientiam,*
potentiam aut vitam, quae sint attributa aeterna, & signi-
ficatus in ipso subsistentes: quoniam si cum eo participa-
rent attributa in aeternitate quae attributum maxime pro-

* Maimonides
rotunde, sed ex
sus non Mora-
zalarum sensu
sententia. Deum
esse: موجودون

لا بوجودون وحي لا بحياة وقادر لا بقدره وعالم لا بعلم بل الكل
راجع لمعنى واحد لا تكثير فيه Moreh. l. i. c. 57. scil. existentem sed non
per existentiam: & vivere, sed non per vitam: & potentem, esse sed non per potentiam:
& scire, sed non per scientiam, sed omnia in unum redire significatum, in quo nullus est
multiplicitas.

prium

prium est, participans etiam in divinitate. Lege igitur in textu, lin. 27. non [essentiam suam scire] sed [per essentiam suam scire] Sic enim & quid per scire لئان intelligant docet nos *Alsharestanius*, ubi inter عالم بعلم هو ذاته لا بعلم Scientem per essentiam suam non per scientiam, & اثبات ذات per scientiam quæ ipsius essentia sit (quæ *Abi Hodhaili Abmedis* forma loquendi fuit) distinguit, quod scilicet verba priora sint الصفة Negatio attributi, seu proprietatis, (ut & loquitur Author noster) اثبات ذات affirmatio essentia quæ ipsa sit attributum, vel هو بعينه صفة, affirmatio attributi, quod ipsum sit essentia, Sed nec omnes qui formam istam لذاته per essentiam suam usurpabant, eodem modo illam intelligebant, eodem teste, qui *AlJobbaisis* sententiam sic explicat, quod cum diceret Deum scire لذاته, hoc velle, لا يقتضي كونه عالما صفة, بوجوب كونه عالما non ponere illud quod sciens sit, attributum quod sit scientia, aut statum qui necessarium faciat ut sit sciens. At ex *Abi Al-Hashemi* ipsius filii, sententia, illud de Deo dictum, انه ذو حالة هي صفة معلومة ورا كونه ذاتا innuere ذواتا هو وجودا esse ipsi dispositionem [seu conditionem] quæ sit proprietas nota, posterior eo quod sit essentia existens, atque ita in reliquis attributis: Porro monet idem, quæstionem istam de attributis Dei, sub initio fuisse nondum maturam, deinde verò à *Waseli* sectatoribus post lectos *Philosophorum* libros, ad maturitatem, per ductam.

Fugientes distinctionem personarum quam constituunt Christiani] Ita scilicet. objiciebant, referente Authore libri *Al Mawakef*, contra eos qui æterna Dei attributa adstruebant, قد كفروا النصارى بقدماء *Infidelitatis* الثلاثة فكيف السبعة أو أكثر arguuntur Christiani quòd iria statuunt æterna, quid ergo de iis pronuntiandum qui septem aut plura statuunt? اثبات الصفات قول بقدماء * attributa asserere, ac plura æterna statuere, neque cum iis consistere posse unitatem affirmabant, ad quam quid requirant discimus ex *AlSharestano*, قال اهل العدل ان الله تعالى واحد في ذاته لا قسمة له ولا صفة له وواحد في افعاله لا شريك له فلا قديم غير ذاته ولا قسيم في افعاله. Dicunt illi qui se equitatis assertores vocant, Deum excelsum unum esse essentiali suã, nullam esse ei divisionem, nullam attributum, unum etiam operibus suis, nec socium ipsi esse, nec æternum alium præter essentiali ipsius, nec consortem in operibus ipsius, nec fieri posse ut reperiantur duo æterna, atque hoc (inquiunt) est unitatem asserere. Sententiam suam simpliciter exposuit *Al Motazalorum* pater *Wasel* اثبت معنى وصفة قديمة فقد اثبت الهمزة. Quicumque asserit significatum, aut attributum æternum, duos statuit Deos.

P. 18. l. 19.

Ex illis etiam qui dicunt ipsam scire per scientiam, quæ ipsa essentiali ejus est.] *Hodaliorum*, seu eorum qui *Hamdamm Abi Hodial*, securi sunt, hæc est sententia referente *AlSharestano*. Ille siquidem à communiori *Al Motazalorum* formã, Deum scire لذاته per essentiali

* Idem indubitata consequentia sequi asserit Maimonides in proleg. ad *Pirk*: Ab. sect. 8.

sentiam suam, ad hanc diflexit, scil. scire Deum per
 scientiam, & scientiam ejus esse essentiam ejus, Po-
 tentem esse per potentiam, & potentiam ejus essen-
 tiam ejus esse, vivere per vitam quæ ipsa sit ejus ef-
 sentia. quam sententiam (inquit) اقتبس من الغلامسة
 الذين اعتقدوا ان ذاته واحدة لا كثيرة فيها بوجه
 وانما الصفات ليست وراء الذات معان قايدة بذاته بل
 ذاته *desumpsit à Philosophis qui affirmant essentiam*
Dei unam esse in qua nulla sit omnino multiplicitas, at-
tributa autem [seu proprietates] non esse significata
** post essentiam subsistentia in essentia ejus, sed ea ipsam*
esse essentiam. Interim parum abesse visum est Sharesta-
nio, quin Abu Hodail, in eam ob quam Christianos exa-
gitant, & quam tantopere abhorrent Al MotaZali
in Deitate, distinctionem incidere. Si scil. stâtuat
hac attributa modos هذه الصفات وجوها للذات
essentia.

*Seu accessoria
 essentia.

Hoc unanimiter statuunt, Verbum Dei creatum esse,
 in loco] scil. in subjecto, illud enim est apud Logicos
 محل. Sic & Sharestanus, de communibus omnium
 Al MotaZalorum placitis, verba faciens, وانفقوا
 علي ان كلامه محدث مخلوق في محل وهو حرف
 وصوت كتب امثاله في المصاحف حكايات عنه
 فان ما وجد في المحل عرضا قد فني في الحال
 Et in hoc consentiunt quòd sit verbum Dei de novo
 creatum in subjecto, ac literis & voce consistere, cujus
 exemplar in libris scriptum sit, ad ejus imitationem [seu
 ipsum exprimendum] & quod in subjecto existit, acci-
 dens esse & in tempore perire. Idem ex Abu Hodaili sen-
 tentia, ait, verbum Dei esse محل وهو
 بقضه لا في محل وهو قوله

lin. 23.

قوله كن وبعضه في محل كالامر والنهي والخبر
 و*partim non in subjecto, ut dictum ejus,*
 كن *Esto* [scil. in creatione rerum] & *partim in*
subjecto ut mandatum, & Prohibitio, & Narratio, &
Interrogatio, &c. Idem etiam *Alfobbaiensem,* (qui &
 apud *Motazalos* lectæ princeps) afferuisse ait, loqui
 Deum بكلام مخلقه في محل *Sermone quem creet in*
subjecto, scil. (ut explicat Author libri AlMawakef,
in tabula [in
coelis] reposita, in Gabriele, in Prophetâ, &c. Contra
AlMotazalos hac de re disputant qui se pro Ortho-
 doxis haberi volunt verbum Dei nec voce & literis
 consistere, nec creatum & in subjecto esse conten-
 dentes, differentiâ tamen, quæ & Authori libri *Ma-*
wakef, ejusque expositori videtur, conciliari possit
 adhibita distinctione verbi *كلاما لفظيا* *verbum*
prolatum, & القايم بالنفس *significationem* seu
intentionem in mente subsistentem, seu permanentem.
 seu in *الغنسي mentale,* seu mente conceptum, &
اللفظي Sermone prolatum, seu orale.

v. Sharko Ta-
 wakea & Al-
 Mawakef, &
 AlGazal, &c.

P. 21. l. 1.

E *Motazalis* autem *Ahmed Ebn-Hayet* afferuit
Christum corpus propriè dictum induisse, &c.] Hunc
 cum è sectâ *AlNodamianorum* (qui ab *Abrahama*
النظام AlNodham denominati sunt) fuerat, postea
 novam sibi, novarum post lectos Philosophorum
 libros opinionum accessione condidisse, qui ab
 iplo *AlHayetiani* dicti sunt, refert *Alsharestanius,*
 atque idem afferuisse ipsum cum *Christia-*
nis في اعتقادهم ان المسيح هو الذي يحاسب الخلق

في الاخرة *in confessione ipsorum, Christum eum esse qui homines iudicaturus sit die ultimo, & de verbi æterni incarnatione, ipsissimis quæ apud authorem nostrum habentur verbis. alibi autem (ne religionis Christianæ mysteria intellexisse eum putemus) scribit ipsum asseruisse* ان الخلق خالقيين احدهما

قديم وهو الباري تعالي والثاني محدث وهو المسيح *Creaturis duos esse creatores, quorum unus æternus sit, nempe Deus excelsus, alter de novo ortus, nempe Christus: vel (ut Author Al Mawakef, & Ebnol Kassaï, للعالم*

الهارن قديم هو الله تعالي ومحدث هو المسيح *Mundo duos esse Deos, æternum qui sit Deus, supra omnia excelsus, & novum, qui sit Christus, &c. Miras præterea sententiarum ineptias ipsi impingit. Vir, ingenii, ut viderur, parum constantis aut sobrii, dum ut, doctrinam novam conflaret* مزج كلام التناسخية

(ut loquitur idem) *Miscuerit inter se sententias eorum qui Metempsuchosin adstruunt, & Philosophorum, & AlMorazalorum, & in quascunque alias incideret, nec sacra Christianorum dogmata intemerata reliquit.*

Ex iisdem Isa cognominatus Merdad] Ita certè in correctissimo duorum quibus usi sumus exemplarium, at legndum مراد *Morzar, discimus ex AlSharestanio, libro Al Mawakef, & Ebnol Kassaïo. hic quòd rerum mundanarum curæ minus vacaret, سمي راهب المعترلة* *Monachus AlMorazalorum, audiit.*

Eo processit ut assereret ipsum Alcoranum creatum esse] vel modum excessit in adstruenda Alcorani creatione.

c. de Nodamianis.

lin. 4.

l. 5.

lib. AlMawwa-
kef.

creatione. Quantum hoc piaculum, facile judicabi-
mus, ubi audierimus à *Mohammede* dictum, من قال
Qui dixerit Alcoranum مخلوق فهو كافر
creatum esse, pro infideli habeatur. Eo tamen audaciæ
 processit *AlMozdar*, ut بقدمه
Infidelitatis eum accusaret qui diceret enim æternum esse,
 utpote qui eadem operâ adstrueret, *قد يبين* *Duos*
æternos, referente AlSharestanio. Sed solenne (ut
 videtur) illi fuit, alios ab ipso dissentientes quacun-
 que de causa infidelitatis reos pronuntiare, ut ex his
 Authoris modò laudati verbis patet, وغلا في
 التكفير حتي قال هم كافرون في قولهم
 لا اله الا الله. *Modum autem Excessit in pro-*
nuntiando infideles, adeo ut assereret homines infidelitatis
reos esse dum dicerent. Non est Deus præter Deum,
 atque interrogatus quondam ab *Abrahamo Ebnol'Sen-*
di de populo terra universo, *Omnes pro infidelibus haben-*
dos, censuit, Regerente autem Abrahamo, الجنة التي
 عرضها كعرض السما والارض لا يدخلها الا اناس
 Ergo *Paradisum, qui latitudine totum*
cæli & terra spatium aquas, tu solus, & eres qui ejus-
dem tecum sunt sententia ingrediemini? ad silentium
adactus est. Refert idem è discipulis ipsius *الجعفران*
 ان الله تعالى خلق
 القران في اللوح المحفوظ لا يجوز ان ينقل ان
 يستحيل ان يكون الشئ الواحد في مكانين
 في حالة واحدة وما نقرأه فهو حكاية عن
 المكتوب

الكتاب الاول في اللوح المحفوظ وذلك
 Quod creaverit Deus Alcoranum, in tabu-
 la in caelis reposita, nec liceat illum inde transferri cum
 fieri non possit ut res una eodem momento sit, nisi in loco
 uno: quod autem nos legimus esse imitationem ejus quod
 primo scriptum est in tabula reposita, esseque illud opus
 nostrum, à nobis creatum. Porro, inter eos qui Alco-
 ranum novum quid & creatum asserant, fuisse & ip-
 sium *AlZamachsharium* celebris in eundem *Commen-*
tarii, *AlCeshaf* dicti, authorem, asserit *AbulFeda*, ac
 scripsisse ipsum in præfatione libri sui الحمد لله الذي خلق القرآن
 Laus Deo qui creavit Alco-
 ranam, verba deinde ista à quibusdam, qui samæ ip-
 sius melius consuluerunt erasa fuisse, his in eorum
 locum substitutis الحمد لله الذي انزل القرآن
 Laus Deo qui demisit Alcoranum. Quantarum autem
 calamitatum causa fuerit *Mohammedanis* hæc con-
 troversia, cum è *Chalifis* & *Abbasidis* nonnulli *AlMo-*
tazalorum amplexi sententiam ad *Alcorani* novitatem
 confitendam alios & mortis & gravissimarum pœna-
 rum metu adigerent, docent *Historici*, ut videre est
 apud *Gregorium* nostrum *AbulFedam*, aliosque in vita
AlMamomis, *AlMotasami*, & *AlWahbeki*, donec tandem
 omitti hac de re disceptationem juberet *Motawac-*
elus, teste *Gregorio*, nec ad pœnas posci quenquam,
 siue creatum eum, siue increatum diceret.

Anno Hej. 537.

lin. 68

Et potuisse Arabes aliquid quod elegantissimè & eloquen-
 tiâ par esset componere, nisi prohibiti essent, &c. Imò
 & احسن منه quod eo adhuc melius & elegantius esset,
 ut addit *Author* libri *AlMawakef*. & hoc inter ea quæ
Bishari præceptoris sui (à quo secta *AlBasharia*) do-
 ctrinæ

Præf. 4. c. de
Mozdar.

Strinxit addidit Mozdarus, recenset Sharestanus, scil.
 بطله اعجاز القرآن من جهة الفصاحة والبلاغة
 quod nullum in Alcorano miraculum agnosceret respectu
 eloquentiæ & elegantia. At non ille primus vel solus
 in hac sententia fuit. Idem asseruit AlNodhamus, refe-
 rentibus iisdem, scil. quod ad اعجاز القرآن seu illud
 انه من
 quod in Alcorano pro miraculo habendum من
 حيث الاخبار عن الامور الماضية والاقبية ومن جهة
 صرف الدواعي عن المعارضة ومنع العرب عن
 الاهتمام به جبرا او تعجيرا ان لو خلاهم لكانوا
 قادرين علي ان ياتوا بسورة من مثله بلاغة
 و نظام
 Esse respectu narrationum qua in eo ha-
 bentur, de rebus præteritis & futuris, & respectu aver-
 sionis [seu quodd averteret Deus illos] qui illud sibi ar-
 rogarent, ne cum eo [eloquentia scil.] contenderent, &
 potenter cohibuerit Arabes quo minus illud in animum
 inducerent, cum si illos sivesset, potuissent certè proferre
 caput aliquod ei elegantia, eloquentia & compositionis
 venustate par. Verba sunt AlSharestanii, sic & Author
 AlMawakef, Dixit, (inquit) AlNodhamus
 صرفهم
 Avertit ab hoc eos [Deus] cum illud a-
 lias facere potuissent Inter varias autem Mohammeda-
 norum de Alcorano suo sententias, minimè prætere-
 unda est illa Alfahedhi sectæ Alfahedhiæ ornm pa-
 tris ac (teste Sharestano) والمصنف
 من فضل المعزلة
 e clarissimis Motazalorum, multorumque libro-
 rum auctoris, scil. ان القرآن جسم يجوز ان يقبل
 مرة رجل ومرة حيرانا
 Esse Alcoranum corpus quod

Sub Almotafamo
 et AlMota-
 wacelo Cha-
 lifis floruit.

conuerſi aliquando poſſit in virum, aliquando in beſti-
am. Ut talem (ni fallor) tractare eum voluit Al-
Walid undecimus è familia Bani omnia Chalifa, cum
eum ſagittis quas manu tenebat flagellare non deſiit
uſque dum penitus lacerâſſet, non aliam ob cauſam
quàm quòd apertolibro in hæc ſtatim verba incidif-
ſet, *وخار كل جبار عنيد* *Dammum autem patietur*
omnis rebellis perverſus, hoc illi ſubinde accinens.

اتوعد كل جبار عنيد فها انا انا انا
اذا الاقبتى ربك يوم حشر فقل يارب مرقتني الوليد
i. e. Num increpas omnem rebellem perverſum?

Ecce ego ſum iſte rebellis perverſus.

tibi occurreris domino tuo die iudicii,

Dicas, ô Domine, laceravit me, AlWalid.

referente *Alfannabio* in vita *AlWalidi*.

Motazalis contrarii ſunt Sephatii qui ſtatuumt in
Deo attributa æterna, &c.] *Mohammedanorum anti-*
quorum plærique attributa æterna Deo competere
ſtatuebant, teſte Alſbareſtano, ſcientiæ, potentiæ,
vitiæ, &c. nullam adhuc agnoſcentes diſtinctio-
nem inter صفات الذات *Attributa eſſentialia, &*
صفات الععل *Attributa Operationis, ſeu ab ope-*
ribus deſumpta, ſed eodem modo de utriſque lo-
quebantur. Statuebant inſuper aliam ſpeciem quam
صفات خبرية *Attributa declarativa ſeu narrationi in-*
ſervientia nuncupabant; qualia, Manus facies, &c.
quorum nullam explicationem ſeu interpretationem
adhibebant. tantùm dicebant قد وردت في الشرع
al-
lata ſunt hæc in lege, nõſque ea attributa declarativa
nuncupamus, quare cum poſtea negarent AlMotazali
attributa iſta, obtinuit ut illi صفاتية Sephatii, i. e. At-
tributorum

v. & Alma-
wakf.

l. 8.

c. de Alſepha-
tius.

tributorum assertores, *MotaZali* autem الموتازلي
Almoattali quasi dicas, *Qui Deum attributorum*
ornamentis spoliant, appellarentur. Postea cir-
 ca explicationem & interpretationem horum attri-
 butorum in varias itum est sententias, his verba pro-
 ut sonant intelligentibus, adeo ut inter Deum & res
 creatas similitudinem statuerent, illis aliter rem ex-
 plicantibus, vel dicentibus عرفنا بمقتضى العقل
ان الله ليس كمثله شي فلا يشبهه شيامن
المخلوقات &c. *Novimus, dictante intellectu, nullam*
creaturam Deo, nec Deum ulli rei creatae similem esse,
veram non novimus significationem verborum quae idem
de utrisque affirmare videntur, neque nobis incumbere
putamus, ut haec explicemus; sufficit ut credamus, &
certo statuamus انه لا شريك له وليس كمثله شي
Non esse illi consortem, nec illi quid simile. Ex horum
 numero censendus *Malec Ebn Ans*, qui dixit,
الاستواء بحولاة والايمان به واجب والسؤال
عنه بدعة * *Sessio* [*super throno*] *notum est quid*
significet, qualitas ejus ignota, & eam credere necessari-
um at interrogare de ea haereticum. Quosdam in التشبيه
 الصريف seu ut *veram similitudinem assererent* duces ait
 erroris habuisse illam *Judeorum sectam* qui القرايين
 seu *Karraim* audiunt, qui eo modo quae hujusmodi
 sunt in lege *Mosis*, intelligi volunt.

* Quod idem
 de reliquis per
 ad idem quod
 dictis intelligi
 volunt.

P. 21. l. II.

Imdeousque processerunt nonnulli — *ut corporeitatem*
adstruant] Hi illi quos antea *Al Mojaassemios* in-
 de dictos vidimus quales inter *Sephariorum* se-
 ctas,

Gas, المشبهة *Al Moshabbehi*, i. e. *Assimilatores*,
 scil. quia شبهوا الله بال مخلوقات *Deum rebus crea-*
tis assimilarunt, ut nominis rationem reddit Author
Al Mawakef. & الرامية *Al Ceramiani*, discipuli
 scil. *Mohammedis Ebn Ceram*, quem in adstruendis
 attributis modum excessisse usque ad الجسمية
 والتشبيهية *Corporeitatis assertionem*, & *assimilationem*,
 restatur *Sbarestanius*, & quod ad ejus affectas اطلق
 اكثرهم لفظ الجسم عليه *plerosque eorum nomen corpo-*
ris de Deo commaniter usurpasse, nisi quod qui paulò
 magis sobriè locuti sunt, intelligi voluerint per hoc
 quòd corpus dicatur اذ قائم بذاته quòd sit *per se*
subsistens, quæ apud eos definitio corporis est. Fuisse
 autem ex illis qui eum omni ex parte finitum & ter-
 minis circumscriptum statuerunt; alios qui aliqua ex
 parte tantum, puta, من جهة تحت *ex parte que in-*
fra; aliis rursum negantibus النهاية *nomen finis*, five
 finiti, ei attribuendum ac dicentibus هو عظيم *Ille ma-*
gnus est, de cujus vocis sensu, iterum disceptatum est.
 De eorum ineptiis mox plura.

Nisi quòd eorum nonnulli, inter quos *Abul-Hasan*
Alshaarius, &c. *comparationem prohibeant* &c. *Moham-*
medani antiquiores & rudiores, qui *Alcorani* senten-
 tias, & *Mohammedis* dicta prout verba sonarent ad-
 huc amplexi fuerant de accuratiori eorum explica-
 tione minimè solliciti ubi à *Motazalis* subtilius ista
 ventilantibus & quæ antea pro concessis habeban-

lin. 26.

tur in dubiam vocantibus, accedente & ex Imperatoribus (ut jam antea diximus) quorundam auctoritate, sententiam suam clariùs proferre coacti sunt,

تخبروا في تقرير من ذهب أهل السنة والجماعة في
 ut loquitur, مع شابهات آيات الكتاب واخبار النبي

tur *Sharestanius*, i.e. Perplexi sunt in confirmanda via seu sententia eorum qui traditioni (seu consuetudini) & consensui innisuntur circa dubias Alcorani sententias & Mohammedis dicta, in quibus idem Deo & rebus creatis attribui videretur. in eas redacti sunt angustias de iis, in quorum sentum non antea inquisiverant, quid sentirent explicaturi, ut quid dicerent prorsus nescirent. Qui iudicio minus valebant, ut

de *AlMoshabbabis* & *AlCeramii* dictum, ad التجميع
 و التشبيه seu corporeitatem in Deo & crassam cum rebus creatis similitudinem asserendam delapsi sunt.

dixerunt quidem ان معبودهم صورة ذات اعضا
 و اعضاء اما روحانية او جسدانية يجوز عليه

&c. *Illum quem colerent esse figuram membri & partibus sive spiritalibus, sive corporeis constantem, cui competat motus localis, & descensus & ascensus, &c.*

اجازوا على وجه الملازمة &c. و ان المخلصين من المسلمين يعاقبونهم
 و الدنيا و الآخرة اذ بلغوا في الرضاة و الاجتهاد

admiserunt ut in hoc mundo, tum in futuro ubi in sur domati-

de Domino suo affirmetur ipsum palpari posse & manu prehendi, & quod Mohammedani sinceri eum amplectantur

Sharest. s. de
 AlMoshabb.

one & devotionis studio ad terminum sinceritatis, & unionis simplicis pervenerint. Imò conspici illum oculis in hoc mundo, & visere ipsos, ipsosque illum visere. Davidis cujusdam *Alfawariensis* hæc ab eo refertur

ان معبودة جسم و لحم و دم و له جوارح و اعضاء من يد و رجل و راس و لسان و عيني و واندين و مع ذلك جسم لا كالأجسام و لحم لا كاللحم و دم لا كالدم و كذلك ساير الصفات و هو لا يشبه شيئا من المخلوقات و لا يشبهه شي و حكى عنه اذ قال هو اجوف من اعلاه الي صدره مصدت ما سوا ذلك و ان له وقره سدوا و له

Esse scil. Deum ipsius, corpus & carnem, & sanguinem, & esse ei partes & membra, puta, Manus, pedes, caput, linguam, oculos, aures, ita tamen ut sit corpus non ut alia corpora; caro non ut alia carnes; sanguis non ut alius sanguis; idemq; de reliquis attributis dicendū, nec similem esse eum ulli è rebus creatis, nec ei rem aliquā similem. Narratur insuper dixisse ipsū, esse eum à vertice usq; ad pectus concavū, deorsum verò solidum: esse ei cesariem nigrā, capillum crispum. Porro quæ in Alcorano afferuntur ظاهرها على اجروها &c. juxta sensum lite-

ralem intelligi voluerunt, ut communiter corporibus congruunt, ut & illud à *Mohammede* dictum, Deum * hominem juxta formam suam creasse, & sensisse se digitos Dei frigidos quibus humerum ipsi tangeret, quinimo multa eos tradit idem *Sharestanius*, dicta *Mohammedi* ad opinionem suam confirmandam affinxisse, اكثرها مقتبسة من اليهود quorum

* Idem *Obaidianorum* qui sensisse quaedam Mortuorum error, teste *Sharestan*.

التشبيه
فيهم طباع

plaraque accepta sunt à Judæis, quibus * nativum est, inquit, Deum hominibus assimilare, adeo ut ipsum usque ad oculorum dolorem ob Noachi diluivum plorantem describant. Cerrè Judæos & Mohammedi, & ipsius affectis satis illustrasse atque in multis imposuisse, nullus dubito. multa autem apud ipsos hujusmodi dicta reperiuntur, qualia & illud in *Talmud. Berac. c. 1.* Deum singulis noctis vigiliis instar Leonis rugientem dicere *אני שרבת' את בית' &c.* Hei, quod domum meam devastaverim, & templum meum flammis tradiderim, & filios meos inter gentes in exilium miserim &c. & certè eos nimis ad assimilatiorem hanc (quam vocant) proclives fuisse, inde patet quod tam sollicitus sit *Maimonides* in ea è vulgi animis eradicanda, ut librum *Moreh* aliâque ejus scripta inspicienti, videre est. Hæc *Assimilatorum* deliria. At cautiore fuerunt alii in his explicandis quæ in Deo *Corporeitatem*, vel *similitudinem* cum rebus creatis adstruere viderentur. *Ahmed Ebn Hanbali*, & *David Asphabaniensis*, aliique non pauci *Maleci*, cujus antea meminimus, sententiam secuti dixerunt

دومين بما ورن به الكتاب ولا تعرض للتاويل
بعد ان تعلم قطعنا ان الله عز وجل لا يشبه شيئا من
المخلوقات وان كل ما تدلل في الوهم فانه خالقهم
ومقدرهم وكانوا يحترزون عن التشبيه التي غاية قالوا
من حرك يده عند اقراءه خلقه بيدي او
اشار باصبعه عند روايته قلب المومن بين اصبعين
i. e. *Credidit* من اصابع الرحمن وجب قطع اصبعه

mus illud quod Alcorani & Traditionis fide accepimus,
 neque ad interpretationem diverſimus, poſtquam ceriò
 ſcimus Deum Opt. Max. nulli rei creata ſimilem eſſe,
 quoniam omnium qua imaginationi repreſentari poſſunt
 ipſe creator eſt, & artifex, Cavēbant autem ab aſſimila-
 tione eoſque ut dicerent, Quicumque moverit manum ſu-
 am inter legendum verba illa, Creavi manu meâ, aut
 digitum ſuum intenderit, dum a Mohammede dictum
 refert, Cor. fidelis eſt inter duos è digitis miſericor-
 dis, meretur ut abſcindatur illi manus, & evellatur illi
 digitus. Ab explicatione autem huiusmodi verbo-
 rum duas ob cauſas ſe abſtinuiſſe dicunt, 1 quod in
 Alcorano prohibitum ſit hoc facere, 2 quod inter-
 pretatio res ſit à conjectura & opinione pendens, ut
 loquatur autē quis de attributis Dei بِالظن ex opinione
 vel conjectura, غير جازم ſeu nullo modo admiſſendum:
 fieri ſiquidem hoc modo poſſe ut verba Alcorani
 ſecus ac intellexerit author ejus accipiatur. Hoc
 ergo dixerunt, كل من عند ربنا آتينا بظاهرة
 وصدقنا بباطنه ووكلمنا علمه الي الله تعالى ولسنا
 مكلفين بمعرفة ذلك من شرايط الايمان واركانه
 Quicquid à Domino noſtro eſt, credimus quoad illud
 quod præ ſe fert, ac idem verum agnoſcimus quoad
 illud quod intus in ſe continet, at ſcientiam ejus Deo per-
 miſiſſimus, neque nobis incumbere putamus ut illud noſci-
 mus, cum non ſit è proprietatibus fidei & fundamentis
 ejus. Imò adeo hac in re ſollicitè cauti fuerunt non-
 nulli, ut dictionem اليد manus, aut الوجه facies, aliâq;
 ejuſmodi, ubi in Alcorano occurrant, non redderent
 Perſicè, aut in linguam aliam verti ſinerent, verùm ſi
 ejuſmodi

ejusmodi locorum mentio incideret, atq; explicatio
 requireretur, ea proferrent *وهي لفظ بلغة* *isidem*
prorsus quibus concepta sunt verbis, atque hoc *طريق*
السلامة *viam tutam* nominant. Horum qui attribu-
 ta in Deo ab *essentia* ipsius diversa statuunt, ita ta-
 men ut *comparationem* fieri inter Deum & creatu-
 ras prohibeant, *sententiam* amplexus *Ali Abul Hasan*
Al Affhari seu *Affharius*, *كلامية*, *بنهاج*
وار *ذلك مذهبا لاهل السنة والجماعة* *وانتقلت*
سميت الصفاية الي الاشعرية. (inquit *Al Sharesta-*
nus) *confirmavit opinionem eorum viis* (seu regulis)
Scholasticis, atque inde facta est illa, *via eorum* qui tra-
 ditionem & *consensum* sequuntur, & *translata* est secta
Al Sephatorum ad hanc *Al Affhatorum*. Quod au-
 tem ad *Abul Hasan Al Affhariensem*, à quo *Affhari-*
orum secta nomen cepit, *dederat* ille primo *Mota-*
Zalis nomen præceptorem nactus *Abu Ali Al Fobbai-*
ensem, *Al Fobbaiorum*, ut diximus, sectæ authorem,
 à quo cum in quæstione *الاصح* i.e. de eo quod ma-
 gis, *expedit*, scil. num teneatur Deus (ut asserunt
Motazalis) illud semper facere quod unicuique ma-
 ximè *expedit*, dissensisset, sectæ simul valedixit, &
 & novam ipse condidit. Liti inter ipsum & præcep-
 torem suum ansam præbuit (referentibus Authore
 libri *Al Mawakef*, & *Al Sephadio* in Commentario ad
Tograi poemata) quæstio proposita de tribus fratribus,
 quorum primus *عاش في الطاعة* *vixit in obedientia*
 erga Deum, secundus *في المعصية* *in rebellionem*, ter-
 tius *مات صغيرا* *mortuus est adhuc parvulus*. Quid de
 his sentiret interrogatus *Al Fobbaiensis*, respondit
 primam

primum remuneratum iri, in Paradiso, secundum in inferno punitam, tertium nec præmium nec pœnam manere. Quid ergo (regeffit Asshariensis) si dicat tertius, O Domine si mihi vitam largitus esses, ut cum fratre meo fidele, Paradisum ingrederer, فاصح melius mihi hoc fuisset. Respondente AlJobbaisensi, diceret Dominus, novi, te si diutius vixisses, scelera patraturum ob quæ in ignem conjiciendus esses, iterum Asshariensis, Dicit ergo, secundus, O Domine, cur non me è vita sustulisti adhuc infantem, ne peccatis meis pœnam mererer, atque igni cruciandus traderer, ut cum fratre meo fecisti? quod nihil ulterius responderet habuisse AlJobbaisensem refert Author AlMawakef, at AlSephadius, hoc, addit ab eo responsum, آدمًا vitam illi prolongavit ut ita copiam illi faceret summam [præmii] gradum assequendi, quod ipsi optimum fuit. Deinde verò cum regeretur, Cur ergò non & ob eandem causam vivum conservavit alterum illum, cui & hoc æquè expediisset, eo redactum ut nihil aliud haberet quod responderet quàm او سوسست i.e. num instinctu Diaboli afflatus es? respondit AlAshariensis ماوسوسست ولكن وقف حمار الشيخ علي القنطرة Non sum ego à Dæmone afflatus, verum Asinus magistri stetit in fornice. Atque ex eo tempore desertis Morazalorum castris eorum dogmata convellere, illique se in solidum opponere cœpit.

Jam verò AlKadarîi, sunt & illi è Morazalis] At AlFirazabadius القدرية من المعتولة من (inquit)

AlMotaZali sunt ex AlKadariis, quasi AlKadriorum nomen latius pateret quam AlMotazalorum. Sanè & AlSharestanus, & Author libri AlMawakef, hoc ut appellationem omnibus AlMotazalorum sectis communem, non uni alicui peculiarem ponunt. imò & AlKadriorum nomen illo AlMotazalorum antiquius esse videtur, cùm quæstio de القدر jam ante AlWase-li ab AbulHasano discessum in controversiam venerit, ut ex AlSharestano patet, & fuerint qui AlKadarii audierint: Maabad scil. Jobamiensis, &c. Nomen autem hoc Motazalis ab iis qui eorum placita erroris damnant impositum, quod ipsi interim refugiunt, & aliis, (AlFabariorum nempe sectæ) affigunt, utpote quod Mohammediis omnibus invisum sit eo nomine quòd ab ipso Mohammede (cujus etiam temporibus vexatæ videntur quæstiones de Dei decreto, de libera hominis ad bonum & malum potentiâ) hæresæos titulo notatum fuerit. Dicitur siquidem ab eo fertur القدرية مجوس هذه الأمة AlKadarii Magi sunt hujus gentis. quare cum ipsi nomini hæreseos nota inusta sit, هربوا من الاسم وان كانوا ارتكبوا مسماة Nomen refugiunt qui illud quod nomine significatur, perpetrant, ut loquitur AlMotarrezî in libro Mogreb. Dicunt ergo AlMotazali nomen hoc ei competere من يقول بالقدر خيرة وشرة من الله qui asserueris decretum [atque] bonum ejus, & malum ejus esse à Deo, seu quicquid faciat homo boni & mali ex Dei decreto provenire. Atque hoc dicunt (inquit Sharestanus) احترازاً من وصمة اللقب (القدر) التي كان الزمها متفقاً عليه لقول النبي

Præf. 4.

AlShareft.
AlMawakef.
EbnolAthir.
Mogreb. &c.

Shareft. من
AlMawakef.

tes sibi à turpitudine cognominis, quod omnium consensu cum infamia conjunctum est ob dictum Prophetam. Atque ita nominis hujus notionem explicaturus Author libri *Al Mogreb, Al Kadarii* inquit, sunt, الفرقة

المجبرة الذين يثبتون كل الامر بقدر الله
 وبنسبون القبائح اليه سبحانه
 Secta Ab Jabario-
 rum, qui asserunt omnia ex decreto Dei pendere, & mala
 Deo benedicto attribuunt. Verum ut observavit qui-
 dam cujus verba è margine in textum irrepsere licet
 in exemplari satis vetusto (scil. anno Hejra 654. ex-
 arato) dudum est, ان جميع فرق الامة انفقت الي
 quod reliqua omnes
 Mohammedanorū secta in hoc consenserint ut Alkada-
 riorum nomen ad AlMotazalos transferretur, quos Ma-
 gorum seu Majusiorum similes in hoc præcipuè esse
 volunt quod ut illi duos rerum authores statuebant,
 Lucem sive Deum, bonarum; Tenebras sive Diabolum,
 malarum; ita & Motazali, dum sc. ينسبون الخلق

والايجان الي انفسهم في انهم يقولون نحن نوجد
 وبنسبون القبائح للشور وبنسبون القبائح كلها لا الله
 creationem & rerum productionem, in eo quod di-
 cunt, nos producimus mala & turpia omnia, non Deus,
 cum (inquit) اهل السنة & viam
 consuetam sectantur بقضا الله
 وبقدره ولكن لا يقولون ان القبائح برضا بل
 يقولون بارادة وقدره والمتفاوت ثابت بين الرضا
 والارادة لغة وعرفا كما في شر المرض الدواء انه

راض *ascribant facta turpia determinato Dei consilio & decreto ejus, ita tamen ut non dicant fieri turpia ista, beneplacito ejus, sed voluntate ejus & decreto ejus. Certa autem est differentia inter beneplacitum & voluntatem, tum verborum sono tum usu, sicut cum bibit agrotus medicinam, vult hoc, sed non ei bene placet. Ita & Ebnol Athir cur AlKadarii à Mohammede Majusis comparati sint, hanc reddit rationem, انما جعلهم*

مجنوسا لمضاهاة من هبهم من هب المجوس في قولهم بالاصلين وهما النور والظلمة برعمون ان الخمر من فعل النور والشر من فعل الظلمة وكذا القدرة بضيفون الخير الي الله والشر الي الانسان والشيطان والله تعالى خالقهما معا لا يكون شي منهما الا بمشيئة وهما مضافان اليه خلقا وابتدانا Majusios seu Magos, eos nancupavit ob similitudinem quæ est inter sectam eorum & sectam Magorum in hoc quod duo rerum principia statuunt, nempe Lucem & Tenebras, asserentes bonum, opus esse lucis; malum verò, opus tenebrarum, eodem modo & AlKadarii ascribunt bonum, Deo; malum autem homini & Diabolo; cum Deus utrumque simul creaverit ita ut n n sit ex illis quicquam nisi voluntate ejus: ideoque ipsi attribuuntur respectu creationis, & quod ea faciat existere; facientibus autem ea, respectu operis & acquisitionis. Quod tamen de Morazalis absolute dici nequit, quod Deum bona hominum opera ascribant, ipsis mala. Diversam AlKadariorum (quod nomen generis esse vult) speciem ab AlMorazalis

razalis, statuit *Abu Motiai* in libro *الرن على اهل التردوة* i.e. *Responsionis ad Hæreticos*,) illos quos *التردوة*
Alhanawiah, i.e. *duorum principiorum auctores* vocat,
 quorum sententia sit, *ان الخير من الله والشر من ابليس ومن ادغمنا* *Quòd bonum sit à Deo, malum*
autè à Diabolo & nobis ipsis. Motazalorum (plerorumq;
 saltem) sententia potius videtur liberam esse homini
 sive ad bonum, sive malum potentiam, & ipsum acti-
 onum suarum dominum esse, ideòq; eos Magorum à
 reliquis *Mohammedauorum* sectis similes haberi, quòd
 alium à Deo actionum auctorem statuunt. *انفقوا*

على ان العبد قادر خالف لافعاله خيرها وشرها
مستحق على ما يفعله ثوابا وعقابا في الآخرة والرب
تعالى منزله ان يضاف اليه شر وظلم وفعل هو كافر
ومعصية لانه لو خلق الظلم كان ظالما كما لو
خلف العدل كان عادلا (inquit *Sharesianus*)

i.e. *unanimi consensu statuunt, servum, i.e. hominem*
 potentiam praditum esse, & creatorem esse actionum sua-
 rum tam bonarum quàm malarum, ideòque dignum esse
 ob ea quæ facit, premio vel pena in die iudicii; Domi-
 num autem procul ab hoc abesse ut attribuat illi ma-
 lum & iniquitas, & actio quæ sit infidelitas & rebellio,
 quoniam si crearet iniquitatem, iniquus esset, sicut si cre-
 et justitiam justus est. Sed de eorum hac ex parte sen-
 tentia plura dicendi mox dabitur occasio. Utri in-
 terim potius sectæ, *Al Motazalorum* scil. qui de-
 cretum Dei tollunt, ut liberam homini in actiones
 suas potentiam tribuant, an *Al Tabbarorum* qui omnia

In cap. de Al-
 Motaz.

nia ab eo necessariò fluere asserunt, nullâ hominibus in operibus suis in medium proferendis concessâ potestate, infame hoc *AlKadariorum* nomen ex *Mohammedis* sententia tribuendum sit, difficile erit iudicare contrarias ferè sententias, quæ ipsi acceptæ feruntur perpendenti. Fingit ille in dictis ab ipso testium omni exceptione majorum fide relatis, *Adamum* cum *Mosè*, sic coram Deo disputantem. Tu (inquit *Moses*) ô *Adam* is es quem manu suâ creavit Deus, & in quem de spiritu suo inspiravit, quémque ab Angelis adorari fecit, & in Paradiso collocavit, ex quo ut eicerentur in terram homines peccatum tuum causa fuit: Respondit illi *Adam*, Tu es *Moses* quem elegit sibi Deus in legatum, & cui verbum suum committeret, datis tibi tabulis, in quibus explicata sunt omnia, & quem sibi ad colloquium appropinquare fecit; quot annis antequàm ego crearer, scriptam fuisse à Deo legem, reperis? Respondit *Moses*, 40. Dixit *Adam*, Et num in eo scriptum reperisti [hæc verba] Et rebellavit *Adam* in Dominum suum & erravit? Affirmante *Mosè*, & numquid, inquit, me culpas quia fecerim illud, quod Deus de me scripserat me facturum, antequàm crearer 40. annis? [imò ob rem ^{قد ر علي} quæ decreta est de me antequàm crearentur cœli & terra ^{بمئتين سنة} 200 annis quinquagies millibus, ut Author libri ^{في الاسرار} *Moslemo*.] dixit *Mohammedes*, ^{فدع انم} & vicit certè *Adam* *Mosè* hoc argumento, idque ^{بمؤتم} bis, ut in *Bochario* est, apud quem eadem narrantur sed paulò contractius, hæc autem ad verbum ferè verti prout in margine libri *Mogreb* descripta reperi. Eodem spectat & quod ab ipso duobus

غلبه في

الاسرار

Ebnol Athir.

duobus *Mosainensibus* qui de hominum actionibus
 quæſiverant, num essent *شي قضي عليهم ومضي*
quid de ipsis præ-
determinatum, & jam antea decretum, an quod ipsi postea
patraverint, responsum fertur, بل شي قضي عليهم
Non, sed res quæ de ipsis prædeterminata fuit. Cui &
addi potest ab ipso dictum السعيد من سعد في
Felix *طمن امه والشقي من شقي في بطن امه*
est qui felix fuit [scil. cui prædeterminata est felicitas]
in utero matris suæ; & miser qui miser fuit in ute-
ro matris suæ. Hæc atque alia ejusmodi dicta contra
Motazalos afferuntur, quibus probetur illos AlKa-
dariorum nomine à Mohammede indicatos; at è con-
tra ut Altabarios eum hoc nomine innuisse probet Al-
Motarrezi hoc ipsius dictum citat, لعنت القدرية,
Maledicti sunt والمرجية على لسان سبعين نبيا
AlKadarii & AlMerjii lingua 70. Prophetarum, in
quo, quos per AlKadarios intelligeret interrogatum
respondisse, قوم يزعمون أن الله قدر عليهم,
Homines qui affirmant Deum
decevisse ipsos rebellionem, & ipsos ob eam punire. I-
tem illud AlHafani العرب الحمد الي العر
وهم قدرية مجبرة يكملون ذنوبهم على الله تعالى
Deum misisse Mohammedem ad Arabes cum ipsi essent
Kadarii, Iaharii, qui peccata sua in Deum conjicerent.
Addit & ad sententiam suam confirmandam, ex Al-
corano

Sharhol,
 Tavale بن
 EbnolAhr.
 شقي في

v. lib.
 & c. الر

اذا فعلوا فاحشة قالوا وجدنا *corano* testimonium عليهم ابانا والله امرنا بها قل ان الله لا يامر بالفسق *cum turpe aliquid commiserint, dicunt, In-*
venimus patres nostros eadem patrâsse, & Deus ea no-
bis praecepit, Dic, Deus non praecepit turpia. Ita utra-
 que harum sectarum nomen illud dum à se amoliri
 satagit, *Mohammedem* in partes suas trahit, parum in-
 terim Prophetæ sui famæ consulentes, qui hoc mo-
 do non satis memor, aliâs aliud affirmâsse compe-
 rietur. Quod si *AlMozalis* attribuat *AlKadari-*
orum titulus, à قدرة potentia quam in homine statu-
 unt, ^١petenda ejus notatio videtur, ^٢لسنا هم افعال
^٣العباد الي قدرتهم ut loquitur Author *AlMa-*
wakef, quòd opera hominum ipsorum potentia tribuant,
 sin *Allabbariis* à ^٤قدر Decretum à quo omnia ne-
 cessitate immutabili fluere volunt, rationi enim con-
 sentaneum, aiunt *Mozalorum* fautores esse ut quis
 ab *eo quod statuit potius quàm per antiphrasin ab eo
 quòd neget denominetur.

لان الشيء
 اذا ينسب
 اليه
 المثبت
 لا الساقط

AlMogreb.

P. 22. l. 10.

AlJauhar,
Kamus, &c.

v. AlSharef.
 AlMawakef, et
 EbnolKatta.

Contrarii *AlKadariis* sunt *Allabbarii* qui ab homine
 actionem aut potestatem in actionem, &c. *Allabarii* no-
 men habent ab ^٥الجبر *Allabr*, quod ab Arabum Le-
 xicographis, hac notione, non aliis explicatur ver-
 bis quàm quòd sit contrarium ^٦القدر *AlKadr*, &
Allabarii, qui *AlKadariis* contrarii. ex usu Schola-
 sticorum, ^٧في الصفات الحقيقية عن العبد *est*,
^٨واضافته الي الرب تعالى *Negatio attributorum reali-*
um de servo, [i. e. in homine] ut ea Domino ascribantur.

ut Sharestanus, vel الله العبد الي *ut as-*
tribuat actio hominis Deo, ut Author *AlMawakef,*
 & *EbnolKassai*, vocis ergo significatio quæ hîc locum
 habet, ea est quâ idem valet ac القهر *coactio*, eritque
Alfabarius, ille qui hominem omnia *coactam* agere
 statuat, scil. vi decreti divini, à quo inevitabili ne-
 cessitate ad omnia quæ agit facienda impellitur. Sic
 Hebræi *المجبور* vertunt *מוכרח* *Coactum* & *الجبر*
הכרח *necessitas, coactio*, ut videre est in Proleg. *Mai-*
monidis ad *Pirke Aboth*: sect. 8. &c. *Alfabariorum* autê
 diversas statuunt species, unam *الخالصة* *purorum*, qui
 لا يثبت للعبد فعلا ولا قدرة على الفعل *non af-*
firmari patiuntur in homine actionem nec potentiam ul-
 lam ad actionem, vel circa actionem, alteram *المتوسطة*
mediorum qui tribuunt homini *قدرة غير موثرة*
potentiam, sed quæ omnino nullam habeat impres-
 sionem, seu influentiam in actionem. Nam qui ascri-
 bunt *القدرة الحادثة اثرا ما في الفعل* *Potentia*, in ho-
 mine productæ impressionem quandam in actionem, quam
سببا *acquisitionem* vocant, hos non vult *Sharesta-*
nius, *Alfabarios* dici, at Author libri *AlMawakef,*
 & *EbnolKassai*, hos etiam *Alfabarios medios*, i. e. qui
 mediam tuentur sententiam inter *الجبر* *necessitatis* as-
 sertionem, & *التفويض* *omnium* ipsi homini *permissi-*
onem, qui attribuunt homini *سببا* (ut vocant) *ac-*
quisitionem,

acquisitionem, seu concursum in actione producenda quo sibi laudem vel vituperium acquirit, (interim tamen بلا تاخير *absque impressione* in ipsam actionem, ut interpolat Scholiastes in lib. *Almawakef*,) ideoque *AlAffharizos* iis accensent. Ut autem nominis كسب *cujus sæpius* apud eos hac in controversia occurrit mentio, aliquam saltem habeamus notionem, illud *Ebnol Kassai* sic describentem audiamus ان كسب *هو الفعل المقضى الي اجتناب دفع او دفع ضرر* *Al-Casb*, actio est quæ dirigitur ad afferendam utilitatem, vel amovendum damnum, ideoque, inquit, non dicitur de actione Dei utpote qui nec sibi utilitatem nec damnum acquirit.

Jam vero inter *Mohammedanos* tres præcipuè (ne minutiores differentias & distinctionum subtilitates sectemur) de decreto Dei, & de hominis circa actiones suas potentiâ, sententias reperiemus. prima est *Mosazalorum*, de qua iis quæ jam dicta sunt addere liceat ex *AlSharestanio* statuere illos ان البارئ تعالى حكيم عادل لا يجوز ان يضاف اليه شر وظلم ولا يجوز ان يريد من العبد خلاف ما يامر ويحكم عليهم شيئا ثم يجازيهم عليه فالعبد هو الفاعل للخير والشر والايمان والكفر والطاعة والمعصية وهو المجازي على فعله والرب تعالى اقدره على ذلك كله وافعال العباد محصورة في الحركات والهكنات والاعتمادات والنظر

والنظر والعلم ويستحيل ان يخاطب العبد بافعل وهو
لا يمكنه ان يفعل وهو محس من نفسه الاقدار والفعل
Creatorem esse sa-
pientem & iustum; nec attribuendum illi malam & ini-
quitate; nec fieri posse ut velit ille in seruo contrarium
illius quod iubet, aut statuatur super hominibus aliquid,
deinde ob illud eos remuneret. Sed hominem Agentem
esse, in bono & malo, & fide, & infidelitate, & obedi-
entia, & rebellione; & remunerari ipsum ob actionem
suam; Dominum autem potestatem illi ad hac omnia
[facienda] concessisse. & actiones hominum consistere in
motibus, & quiete, & studio, & speculatione, & scientia,
& fieri non posse, ut dicatur homini, Fac, cum facienda po-
testatem non habeat; quinimo sentire eum in seipso po-
tentiam & actionem, & quicumque hoc negaverit, negare
illud quod necessario ita se habeat. Magnopere hoc refu-
giunt ut Deus author mali statuatur, quod ut melius
caveant nonnulli omnem ab eo circa malum potentiam
amoveant. *Alnodhami* sententia est ان الله تعالى لا
يوصف بالقدره علي الشر والمعاصي وليست هي
Deo non attribuendam poten-
tiam circa malum & rebelliones, nec dicenda esse cadere
hac sub potestate Creatoris. Quod tamen affirmare eum
ait *Shareft*. *Shareft* contra sociorum suorum
mentem, affirmare siquidem eos بانه قادر عليها
posse quidem illum face-
re, non autem facere quia turpe est, imò eo processit im-
pius ille *Motazalorum* monachus *Mozdar*, ut diceret
ان الله قادر علي ان يكذب ويظلم ولو فعل
كان

لكن ان الاله ظالما كان بما تعالى الله عما قاله علوا كبيرا
*Posse Deum mentiri & injuriam facere, & si ita
 fecerit futurum Deum iniquum mendacem; à quo ejus
 dicto, longissimè abest Deus, inquit Author Scharbel
 Mawakef. Quid interim sentiat idem de AlNoobha-
 mianorum sententia ex his ipsius verbis discimus,*

قالوا لا يقدر اللسان يفعل بعبادة في الدنيا
 ما لا صلاح لهم فيه ولا يقدر ان يزيد في الآخرة او
 ينقص من ثواب وعقاب لاهل الجنة والنار وتوهموا
 ان غاية تنزيهه تعالى عن الشرور والقفايح لا
 يكون [*] بسلب قدرته عليها فهم في ذلك
Dixerunt كمن هرب من المطر الي الميزاب

* *Deesse vi-
 detur* لا

*non esse Deo potentiam faciendi servis suis in mundo quod
 non ipsis commodam sit, nec augendi in altero mundo,
 vel diminuendi pramium aut pœnam eorum qui in Para-
 diso sunt, vel in inferno; imaginati non posse amotionem
 Dei in malis & sceleribus perfici [nisi] ipsum potentia
 suâ quod ad ea spoliarent; quod dum faciunt sunt ut qui
 fugiens pluviam, ad collicias se recipit. Eandem ob
 causam (nempe ut quam longissimè ab eorum sen-
 tentia qui Deum mali authorem statuunt discede-
 rent) statuerunt & è *Motazalis* alii (*Hashhamiani* scil.
 referente *AlSharestanio*) nullatenus admittendum ut
 dicatur الله خلق الكافر ان *Deum* creâsse infi-
 delem, quia inquiunt والله لا الكافر كفر وادسان والله لا
 يخلف الكافر *infidelis, complexum quid est, ex infide-
 litate & homine, Deus autem infidelitatem non creat.**

Acer

Acēr fuit & pertinax sectæ hujus Author in opinio-
nibus suis (inter quas est nondum creata esse Para-
disum & infernum) propugnandis, adeo ut كان

تجاوز القتل والغيلة علي المخالفين لمنهجه واخذ
اموالهم غصبا وسرقة لاعتقادهم كفرهم واستباحة

سوابهم *Licere diceret illos qui ipsi contradicerent è me-
dio tollere, & insidias seu fraudem illis facere, & bona
ipsorum vi aperta diripere vel furto auferre, eo quòd eos
pro infidelibus haberet, quorum sanguinem fundere lici-
tum esset.* Secunda sententia est *AlFahariorum ri-
gidiorum, quales AlFahamiani (Fahmi cujusdam,
qui circa finem imperii Omniadarum floruit secta)
qui asserunt (referente AlSharestano) أن الانسان*

ليس يقدر علي شي ولا يوصف بالاسنطاعة واذما
هو مجبور في افعاله لا قدرة له ولا ارادة ولا اختيار
واذما يخلق الله تعالي الافعال فيه علي حسب
ما يخلق في ساير الجمادات وتنسب اليه الافعال
مجازا كما تنسب الي الجمادات كما يقال
اثمرت الشجرة وجري الماء وتحرك الحجر والثواب
والعقاب جبر كما ان الافعال جبر قال
وانا ثبت الجبر والتكليف ايضا كان جبرا

*Non posse hominem rem aliquem facere, neque attribui
ipsi debere quòd potentia prae datus sit, sed illum coactum
producere opera sua, cum non sit ipsi potentia nec volun-
tas, nec electio, creare autem Deum in ipso actiones uti*

creat eas in rebus inanimatis; & attribui ipsi opera per Metaphoram, ut cum attribuuntur inanimatis; sicut dicitur, Fructum facit arbor, & currit aqua, & movetur lapis, &c. esse etiam premium & pœnam ex iis que ex necessitate proveniunt, imò cum statuatur coactio, seu necessitas, esse etiam mandatorum impositionem ex necessitate. Hæc Sharestanius. Idem testatur, & AlMo-

tarrezi, qui affirmare illos ait, اذ لا فعل لاحد على الحقيقة الا لله تعالى وان العباد فيهم من الافعال
 Non esse actionem re-
 verà cuiquam præter Deum; homines autem in iis que ipsis attribuuntur actionibus, se habere instar arboris quam movet ventus, &c. unde & apud EbnolKassai hæc hujus sectæ descriptio
 الجهمية اصحاب جهنم
 بن صفوان قالوا لا قدرة للعبد اصل لا موثرة ولا
 كاشبة بل هو بمنزلة الجمادات والجنّة والنار
 تغيبان بعد دخول اهلها حتي لا يبقي موجود
 Alfabmiani Socii sunt Fakmi Ebn
 Sefwan, qui dicunt nullam esse omnino homini potentiam

neque operantem, neque acquirentem; sed esse eum eodem gradu quo inanimata, nec non futurum ut Paradisus & ignis [Gehennæ] evanescant, postquam ingressi fuerint in eos qui iis digni, donec tandem non maneat existens quicquam præter Deum. Tertia demum sententia est Alfabariorum mediorum, sive moderatiorum, quales, AlNajariani & AlDarariani, nec non juxta Authorem AlMawakef & EbnolKassai (ut diximus)

Al Af.

AlAffhariani. Statuunt *AlNajariani* (qui appellatio-
nem ab *AlHasano Ebn Mohammed al Najar* sortiti)
referente *AlSharestanio* esse Deum خالف اعمال
العباد خيرا وشرا حسنها وقبحها والعباد
مكتسب لها واثبت ثائيرا للقدره الكائنة وسبي
ذلك كسبا على حسب ما يثبتة الاشعري
illum qui creet ووافقه ايضا في الاستطاعة مع الفعل
opera hominum tam bona quam mala; tam honesta quam
turpia, hominem autē ea acquirere. Statuit insuper [*Al-*
Najar] esse potentiae isti novae [quae in homine est]
impressionem in actiones, [seu operationem] quam
كسبا *Casban*, i. e. *Acquisitionem* nominavit, eodem
modo quo statuit *AlAffharius*, cum quo etiam ei
convenit in eo quod affirmant potestatem una cum
actione. Sic & *AlDararianis* افعال العباد مخلوقه
للباري تعالي حقيقة والعبد مكتسبهم
Opera hominum sunt verè creata à Deo Creatore,
ea autem homo verè acquirit. *AlAffhariosum* autem
quae sit sententia docet nos *AlSharestanius*, nempe
ارادته واحدة ازلية متعلقة بجميع المراتات
من افعاله الخاصة وافعال عباد من حيث انها
مخلوقة له لا من حيث انها مكتسبة لهم فعين
هنا قال اراد الجميع خيرا وشرا ونفعها وضرها
وكما اراد من العباد ما علم وامر للقلم حتي
كتب

كتب في اللوح المحفوظ فذلك حكمه وقضاؤه
 &c. *Voluntatem* و قدره الذي لا يتغير ولا يتبدل
 Dei unam, aeternam, quae applicet se omnibus quae vult
 ex ipsis operibus propriis, & operibus servorum suorum,
 eo respectu quo sunt ab eo creata, non eo quo sunt ab ipsis
 acquisita; ideoque dixit [Alfiharius] vult omnia &
 quod boni est in illis & mali, & quod comodi & incom-
 modi; & sicut vult & novit, vult à servis quod novit,
 iussitque calamum ea describere in tabula apud ipsum re-
 posita; atque hoc est iudicium eius, & aeternum eius
 consilium & decretum, quod non mutatur nec variatur,
 &c. و تكليف ما لا يطاق جايز علي مذهبه &c.
 congruum etiam sententia ipsius ut praecipiantur ea hominibus
 quibus praestandis non sunt. Interim tamen dum po-
 tentiam aliquam in homine agnoverit, talem statu-
 ille videtur cui nulla sit vis in
 rebus de novo produendis, غير ان الله تعالى
 اجري سننہ بان يخلق عقيب القدرة الحادثة او
 نكتها ومعها الفعل الحاصل ان ارادة العبد وتجرى
 له ويسمي هذا الفعل كسبا فيكون خلقا من الله
 تعالى ابداعا واحداثا وكسبا من العبد حصولا
 نكت قدرته *Nisi quod Deus ita vias suas ordinaverit ut
 creet post potentiam creatam, aut sub ea, & cum ea
 actionem quae in promptu sit quaecumque illam volu-
 erit homo, & illi se accinxerit, quae actio vocatur
 كسب Casb, Acquisitio; & est respectu creationis à
 Deo, respectu productionis quae in medium profertur, &
 acquisitionis,*

acquisitionis, ab homine, cadens sub potentia ejus. Atque hæc ea est (teste Authore *Sharhol Mawakef*) sententia quæ pro orthodoxa habetur, cujus etiam verba apponere non gravabimur, quibus quid de hac quaestione statuendum sentiat, enarrat, sc. ان افعال العباد الاختيارية واقعة بقدره الله تعالى وحدها وليس بقدرتهم تاتير فيها بل الله سبحانه اجري عادته بانه يوجد في العبد قدرة واختيارا فان لم يكن هناك مانع اوجد فعله المقذور مقارنا لهما فيكون فعل العبد مخلوقا لله تعالى ابداعا واحداثا ومكسودا للعبد والمران بكسبه اياه مقارنته لقدرته وارانته من غير ان يكون هناك تاتير ومدخل في وجوده سوى كونه محلا له وهذا من ذهب الشيخ ابي الحسن الاشعري

Quod actiones hominū quæ electioni subjecta sunt, cadant sub sola Dei potentia, nec sit ipsorum potentia in illas impressio, sed ita res ordinare consueverit Deus ut existere faciat in homine potentiam & electionem; & cum nullum sit impedimentum, existere faciat actionem quæ potentia ejus subicitur, cum illis conjunctam, quæ actio hominis, creata sit à Deo, in medium prolata & acquisita ab homine. Per acquisitionem autem actionis, intelligenda conjunctio ejus cum potentia & voluntate ipsius, ita interim, ut nulla sit ibi impressio vel influxus in ejus existentiam, nisi quod subjectum ejus sit [homo] atque hæc sententia est Abul Hasan Al Affhariensis. Hæc ille, fuisse tamen

& alios qui à partibus *AbulHasan* fuerint & pro ortho-
doxis habeantur, qui aliter rem hanc explicandam
censuerint atq; esse اثر اللقدرة الحادثة *impressionem*
potentia creata (hominis sc.) *in actionem*, eamque po-
tentiam illud esse quod الكسب *AlCasb*, seu *Acqui-*
sitio audiat, patet ex *AlSharestanio*. Sed magis per-
spicua res fiet si Authorem libri *SharholTawale* di-
versas eorum sententias, seu ejusdem sententiæ ex-
plicationes recitantem audiamus. Sic ergo ille

قال الشيخ ابو الحسن الاشعري ان افعال
العباد كلها واقعة بقدره الله تعالى مخلوقة له
ولا تثير لقدره العبد في مقدوره اصلا بل القدرة
والمقدور واقعان بقدره الله وقال القاضي ابو
بكر ان ذات الفعل واقع بقدره الله تعالى
وكون الفعل طاعة كالصلوة ومعصية كالزنا
صفات للفعل تقع بقدره العبد وقال امام الحرمين
وابو الحسن البصري والحكما ان افعال
العباد واقعة بقدره خلقها الله تعالى في العبد
فالله تعالى يوجد في العبد القدرة والارادة ثم تملك
القدرة والارادة توجبان وجود المقدور وقال
الاستاذ ابو الحسن الاسفرائني الموثر في الفعل
مجموع قدرة الله تعالى وقدرة العبد ❖

Assertit AlSheich AbulHasan Alshariensis facta ho-
minum omnia evenire potentia Dei, ita ut sint ab ipso
creata;

creata; nec ulla sit omnino potentia hominis impressio in illud quod potestati ipsius subiectum est; sed tum potentia, tum quod sub potentia cadit eveniant potentiâ Dei. Dicit autem AlKadi AbuBecr facti substantiam evenire potentiâ Dei, at ut sit factum illud vel obedientia, (ut oratio) vel transgressio (ut scortatio) esse hac epitheta, seu conditiones facti quæ eveniant potentiâ hominis: at antistes AlHaramain, (i.e. Mecca & Medina) & AbulHasan Basriensis, & sapientes asserunt, facta hominum provenire à potentia quam creavit Deus in homine, & producere Deum in homine potentiam & voluntatem, deinde potentiam & voluntatem istas necessario producere quod sub potentia cadit. Preceptor verò AbulHasan Aspabaniensis dicit illud quod impressionem facit in factum, esse, potentiam Dei, & potentiam hominis conjunctim. Has ubi sententias retulerit, quæ contra Al-Motazalos qui hominum actiones libero ipsorum arbitrio & potentiæ permittant, dixerat explicaturus, monet Majores ipsorum cum manifestam adverterent differentiam, inter ea quæ sub hominum electione cadant, & quæ necessario ab inanimatis, in quibus nulla est scientia vel electio, proveniant, atque interim his urgerentur argumentis quæ probant ان

Deum omnia creare, seu producere, ideóque & ea quæ ab hominibus fiunt, ut hæc inter se conciliarent mediam ingressos viam affirmasse, واقعة بقدره الله تعالى وكسب العبد علي معني ان الله تعالى اجري عاداته بان العبد اذا ضم العزم علي الطاعة يخلق فعل

الطاعة فيه وانما ضم العزم الي المعصية لخلق الله
 فعل المعصية فيه وعلي هذا يكون العبد كالموجد
*Facta provenire à poten-
 tia Dei, hominum autem acquisitione; hoc sensu, quòd
 Deus hoc ordine res fluere faciat, ut cum homo animum
 applicuerit ad obedientiam creet in eo actionem obedi-
 entia; & cum animum applicuerit ad transgressionem,
 creet in eo Deus actionem transgressionis; atque hoc re-
 spectu est homo quasi existere faciens [seu, producens]
 actionem suam, etsi non sit revera ejus effector. Sed &
 hoc (inquit) rursus difficultatibus suis urgetur, cum
 illa ipsa animi intentio, sit Dei opus, ita ut sit لا من خل
 اصله *nullus omnino homini ingressus, seu nulla
 hominis in operibus suis producendis partes, quam
 ob causam noluerunt majores in rem sollicitè inquiri
 cum plerunque finis disputationis de ea esset, vel ut
 tollerentur mandata & prohibitiones, vel ut socius
 Deo adjungeretur: qui verò his accuratius loqui vo-
 luerunt hâc usi sunt formula, لا جبر ولا تفويض بل
 الامر بين الامرين *nec coactio, nec libera permissio,
 sed res mediâ procedit via, dum scil. (ut volunt) Deus
 creet potentiam & voluntatem in homine, ويجعلهما
 في الفعل *atque ita eas, comparet
 ut in actionem ingredientur, utpote à Deo hunc in
 " modum creatæ, deinde proveniat ab iis, opus,
 " cum omnia quæ creatæ [seu producta sunt] à Deo
 " creentur, quædam immediatè, quædam inter-
 " venientibus mediis & causis; non quòd requirantur
 per****

per se media ista & causæ ut ingrediantur ad produ-
 ctionem effectorum, sed quòd creaverit ea Deus in
 homine, atq; ita ordinaverit ut sit illis ingressus, at-
 que ita sint facta, sub electione cadentia, quæ homini
 ascribuntur, مخلوقة لله مقرونة للعبد, *creata à Deo,*
hominis autem potestati subiecta, illi scil. quam crea-
vit Deus in homine, ut apta esset ad ingrediendum
in operis productionem. Satius autem est (inquit)

ان يسلك في هذا المقام طريق السلف وتترك
 ut hoc in
 loco majorum viâ incedamus, & omittatur hac de re di-
 sputatio, & permittatur scientia ejus Deo. Atque ex
 his quæ sint discrepantes hac de controversia Scho-
 lasticorum apud Arabes, sententiæ pater.

Æquitatem nominârunt, quàm definitum ordinatio-
 nem, &c. Justitiam siquidem esse cum ut visum est, &c.]
 In العدل i.e. Æquitate seu Justitia definienda, est
 etiam inter sectas prædictas differentia. Cùm sit ea
 scil. *Al MotaZalis* (referente *AlSharestano*, iisdem
 prorsus verbis quibus Author noster) ما يقتضيه
 العقل من الحكمة وهو اصدار الفعل على وجه
 Quod sta-
 tuit intellectus ex sapientia, estque illud efficere ut pro-
 cedat actio secundum modum rectitudinis & convenien-
 tia, illis autem qui اهل السنة audiunt definiendis
 ان الله تعالى عدل في افعاله بمعنى انه
 متصرف في ملكه وملكه يفعل ما يشاء وحقكم

lin. 6. و
 lin. 24.

الحكمة
 هي العلم
 بالاشياء
 على ما هي
 عليه
 والاذيان
 بالافعال
 علي ما
 ينبغي
 sharbol,
 Mawakef.

ما يريد فالعدل وضع الشيء في موضعه وهو
التصرف في الملك على مقتضى المشيئة والظلم
Deum justum esse in operibus suis, scil. versari
eum in possessione sua & regno suo, ibique facere quod ve-
lit, & statuere quod libuerit, Æquitatem verò (seu ju-
sticiam) esse, cum res loco suo colloceatur, atque esse illud
cum versetur quis in regno [suo] juxta illud quod statu-
at voluntas, è contra autem se habere iniquitatem
scil. ut sit definiente *AlGazali* في ملك
Cùm quis versetur in dominio, seu possessione al-
terius, quod (inquit) الله تعالى محال
fieri non potest ut Deo ascribatur, qui omnium domi-
nus est.

lin. 18.

Deo jus esse in creaturas suas, quid velit faciendi ita
ut &c.] Eadem ferè verba apud *AlSharestanium* oc-
currunt ubi *AlAsshariensis* placita recenser, وهو
مالك في خلقه يفعل ما يشاء ويحكم ما يريد فلو
دخل الخلايق باجمعهم الجنة لم يكن حيفاً
ولو أدخلهم النار لم يكن جوراً ان الظلم هو
التصرف فيما لا يملكه المتصرف او وضع الشيء في
غير موضعه وهو المالك المطلق فلا يتصور منه ظلم
&c. Deus autem regnat in eo quod
creavit universo, ita ut faciat quicquid velit & statuat
quicquid libeat, quod si omnes simul creaturas in Pa-
radisum intrmitteret nulla in hoc foret iniquitas, vel si
omnes in ignem immitteret, nulla hic esset injustitia, cum
injustitia

injustitia fit ut quis res administrandas suscipiat, ubi jus non habeat, aut res in loco non suo ponat; at cum ille rerum Dominus fit absolutus affingi non potest ei iniquitas, neque attribui ei injustitia. Et paulo post, اصل

التكليف لم يكن واجبا علي الله تعالى ان لم يرجع اليه نفع ولا اذ دفع به عنه ضرر وهو قادر علي مجازاة العبيد ثوابا وعقابا وقادر علي الافضال عليهم ابتداء فكرما وفضل والثواب والتفضل والنعيم واللفظ كلمة منه فضلا والعقاب والعذاب كلمة عدل لا *Fundamentum autem* يسأل عما يفعل وهم يسألون

impositionis mandatorum non esse quid Deo necessarium, cum nulla inde illi redeat utilitas, nec ullum ab eo pella-tur hoc modo incommodum; & possit ipse homines remun-nerare vel premio vel pœnâ, aut erga illos gratiam exer-cere, primò liberè & gratuitò quod ad præmium autem & gratuitam bonorum collationem & gaudium, & gratiam, esse hæc omnia benignitatem; pœnam verò & cruciatum, justitiam, nec ab illo quari, Cui ita fecerit? ab illis au-tem quari. Sic Author ShatholTawalca. Dicunt (in-

quit) nostri الثواب فضل من الله والعقاب عدل *Premium, gratia est à Deo; & pœna, justitia, وعمل* الطاعة دليل علي حصول الثواب وفعل المعصية *Obedientia autem [erga Deum] signum est præmii futuri, & transgressio, indicium pœna [se-cuturae.] Idem alibi الأعمال الصالحة امارات* *Opera* للمعونة والأعمال السيئات علامات للشقاوة *bona*

د
استحقاق
i.e. absque
merito
Sharhol-
Mawakef

bona indicia sunt felicitatis, & opera mala signa miserie, &c.

lin. 26.

Jam quod ad Morjios, asserunt illi, &c.] AlMorjios seu AlMorjianos sectam à Chawarijiis distinctam statuit AlSharestanus, qui, inquit, تكلموا في الايمان,

والعمل الا انهم وافقوا الخوارج في بعض

Locuti sunt de fide &

operibus, nisi quòd illis cum Motazalis conveniat in qua-

stionibus quibusdam quæ ad Antistitis munus spectant.

Juxta duplicem autem thematis رجا, significationem

duplicè nominis hujus rationè assignat idem Signifi-

care enim ait الارجا Alerja, primò التاخير Dilationè,

inde dici posse AlMorjianos العمل لادهم كانوا يؤخرون العمل

عن النية والعقد Quòd postponerent opus intentioni

& proposito, i. e. ut explicat Author SharholMama-

kef, يؤخرونه في الرتبة عنها وعن الاعتقاد In in-

feriori gradu, collocaret quam intentionem & fides pro-

fessionem quæ & AlFirauzabadu sententia est, سدوا

Nomen inde habent, لتقدمهم القول وارجاهم العمل,

quod preferant dictura, & postponant opus. Denotare

secundò اعطاء الرجا Concessionem spei, atque hoc eti-

am sensu manifestam esse nominis derivationem

quòd asserant AlMorjiani ان لا يضر &c. Non nocere

cum fide transgressionem, ut nec prodesse cum infidelitate

obedientiam. Ab aliis exponi ait الارجا quod ut

تاخير صاحب الكبيرة الي القيامة فلا يقضي

عليه حكم ما في الدنيا من كونه من اهل النار

i. e. Dilatio ejus qui peccati

gravis

Chawarijiis

Simile vi-
detur hoc
effatum:

1° Principio
Luterano ulre
de firmiter et
pecca fortius

2° Propositio-
ni Baji: "On-
nia infidelium opera sunt peccata."

gravis reus sit usque ad resurrectionem, ita ut feratur de
 eo sententia aliqua in hoc mundo, quod sit vel de illis qui
 Paradisum ingrediuntur, vel de illis qui in ignem abjici-
 entur, atque hoc respectu esse *Al Morjios* & *Al-
 Waidios* sectas inter se contrarias. atque hæc est quam
 probat *Ebnol Achir* nominis hujus notatio, *Al Morjii*,
 inquit, هم فرقة من فرق الاسلام يعتقدون انه لا
 يضر مع الايمان معصية كما لا ينفع مع الكفر
 طاعة سمو مرجية لاعتقادهم ان الله تعالى ارجا
 Secta تعتديهم علي المعاصي اي اخره عنهم
 sunt è sectis islamicis, qui profitentur non nocere cum
 fide transgressionem; uti nec prodesse cum infidelitate o-
 bedientiam; nomen autem *Morjiorum* inde habent,
 quod asserant Deum differre pœnam ipsis ob transgressio-
 nes debitam, ne statim illos corripiat. Nec multum di-
 versus *Al Motarrexij*, eos ait sic vocari, الذين لا
 يقطعون علي اهل الكبائر بشي من عفو او
 عقوبة بل يرجيئون الحكم في ذلك اي يوخرونه
 qui nihil determinate pronuntiant
 de peccatorum graviorum reis, sive quod ad veniam, sive
 quod ad pœnam, sed differunt hac de re judicium usque
 ad diem resurrectionis. Esse & aliam adhuc rationem,
 dicit, ob quam quibusdam nomen hoc meriti vi-
 dentur, scilicet علي عن درجة الاولى الي
 Quod Alim de gradu primo, ad gra-
 dum quartum deponant seu dimoveant, atque hoc
 sensu, contrarios esse *Morjios* *Al Shiiis*. Porro, qua-

لاعتقادهم

tuor statuit *AlMorjiorum* Species, quarum prima est
 مرجية الخوارج *MorjiiChawarejiorum*; secunda
 مرجية القدرية i. e. *Morjii AlKadariorum*, tertia,
 مرجية الجبرية *Morjii Alfabariorum*; quarta, demum
 المرجية الخالصة *Morjii puri* qui & in sectas quinque
 divisi.

P. 25. l. 6.

Morjii diversi sunt AlWaidii, &c.] *AlWaidii Cha-*
warejii accensendi docente *AlSharestani*, الوعيدية
 داخله في الخوارج وهم القايلون بتكفير صاحب
AlWaidii in AlCha-
warejiorum numero collocandi; sunt autem, illi qui as-
 serunt infidelem pronuntiandum quicumque peccatum
 grave commiserit; ipsūque perpetuo in igne mansurum.
 Quæ eorum sententia (ut jam antea innuimus) anfam
 & originem dedit sectæ *AlMotazalorum*. *AlShare-*
stani verba quod plurium *Estarum* originem, seu
 quo tempore ortæ sint, subinducunt apponemus,

Præf. 4.

الويدية من الخوارج والمرجية من الجبرية
 والقدرية ابتدوا بدعتهم في زمان الحسن
 واعتزلوا الواصل عنهم وعن استانه بالقول
 بين المنزلتين فتسمي هو واصحابه المعتزلة
AlWaidii è Chawarejii & *AlMorjii ex Alfabariis,*
 & *AlKadarii* hereses suas inchoârunt tempore *AlHasani*
 (Baltrienfis scil.) à quibus unaque præceptore suo cum se
 subduxisset *Wasel*, asserentes gradum inter duos gradus,
 (scil. qui graviter peccâset nec profideli, nec pro

fideli

fideli, nec pro infideli simpliciter habendum) appellati sunt ipse & socius, *Motazali*. Nomen autem habent *Alwasidi* واعد واعد, quod minas à Deo peccatoribus denuntiatus significat.

Pro fidei desertore habent] seu, infidelem pronuntiant eum, qui peccatum aliquod grave commiserit. His adhuc severior *Iaasar Ebn Mobasshar* quidam ex *AlNodamianis*, زعم ان سارق الكعبة الواحدة, affirmavit, qui vel unum granum furatus fuerit, impium esse & à fide prorsus defecisse. Sed plura in hanc sententiam (ان شا الله) intra ubi de *AlChawarejis* agendum.

Ipsūque in *Gehenna* perpetuò mansurum, &c.] E contra *Mokatel* quidam è *Morjiorum* secta quæ *Althaubania* *الثوابانية* audit, assererebat ان المعصية لا يضر صاحب التوحيد والايمان وانه لا يدخل النار *Non obesse transgressionem ei qui unitatem Dei agnoscat, & fide praeclusus sit, neque fidelem ignem ingressurum. Item انه تعالى ينقر ما دون الكفر لا محالة وان المؤمن العاصي ربه بعذوب يوم القيامة على الصراط على متن جهنم يصيبه لفتح النار و لهيبها فينال ذلك على مقدار المعصية ثم &c. Deum certò condonaturum quicquid citra infidelitatem fuerit, & Fidelem qui in Dominum suum rebellis fuerit punitum iri die resurrectionis, super via extensa, supra medium *Gehenna*, ubi calore & flamma*

lin.7.

lin.8.

flamma ignis correptus cruciabitur juxta mensuram rebellionis; tum in Paradisum admittetur. Ex iisdem Basbarus quidam (referente etiam AlSharestanio) dixit ان أدخل اصحاب الكبائر النار فانهم سيخرجون عنها بعد ان عنوا بذنوبهم واما Si immi-

ferit Deus peccatorum graviorum reos in ignem, illos tamen inde egressuros postquam pro peccatis suis pœnas dediderint, ut verò in æternum ibi maneant nec fieri posse, nec cum justitia consistere. Quæ ipsissima ferè videtur esse AlAssharianorum, qui pro Orthodoxis habentur sententia, ipso Asshariensi, apud AlSharestanium, sic docente, صاحب الكبيرة انا خرج من الدنيا من غير توبة يكون حكمه الي الله تعالى اما ان يغفر له برحمته واما ان يشفع فيه النبي ان قال شفاعتي لاهل الكبائر من امتي واما ان يعذب بمقدار جرمة ثم يدخل الجنة برحمته ولا يجوز ان يدخل في النار مع الكفار لما ورد السمع من الاخراج من النار من كان في قلبه مثقال ذرة من الايمان &c. Cùm qui graviter peccaverit è mundo exierit sine pœnitentia, permittendum est judicium ejus Deo, sive ut illi condonet pro misericordia sua, sive ut intercedat pro illo Propheta; Secundùm illud quod dixit, Intercessio mea erit pro iis è populo meo qui graviter peccarunt; sive ut cruciet juxta mensuram sceleris ejus, deinde illam pro misericordia sua in Paradisum admittat, fieri

feri autem non potest ut perpetuò maneat in igne cum infidelibus, ob illud quòd pronunciatum audivimus, exiturũ ex igne cuicumque fuerit pondus * formicula de fide in corde sua. Al Motazalorum doctrina huic ex diametro opposita est referente eodem, scil. Mohammedanum

* sine atomi.

انما خرج من غير توبة عن كبيرة
اركبها استخف الخلون في النار لكن يكون
Cum exierit [è mundo]

sine pœnitentia ob grave aliquod quod commiserit peccatum; dignum esse qui in aeternum igne crucietur; futuram tamen pœnam ipsius leviolem pœnã infidelium. Waseli

ejusdem sectæ patris de eo qui gravis peccati reus fuerit, hæc fuit sententia; illum dum in hac vita

esset منزلة بين المنزلتين seu medio quodam statu collocandam, ut nec pro fideli, nec prorsus infideli (ut diximus) habendus sit, at اذا خرج عن الدنيا

على كبيرة من غير توبة فهو من اهل النار خالنا فيها ان ليس في الاخرة الا العريقان فريدق في الجنة وفريدق في السعير لكنه يخفف عليه العذاب

Cum egressus fuerit è mundo peccati gravis reus, non acta pœnitentiã ingredi cum in ignem perpetuò cruciandum, cum duo sint solùm in altero mundo cœtus, quorum alter in Paradiso, alter in igne sit; cruciatum verò ipsius leviolem esse, & gradum ipsius supra gradum infidelium.

Sunt rursus qui tantùm ab hoc absunt ut quempiam igne in inferno cruciatum iri existiment, ut nec

AlMorarez.
& Sharest.

ipsum ignem perpetuò duraturum putent. Ita docuit (ut vidimus) *Fahm*, quem *Fahmianorum* secta auctorem habuit: scilicet finem habituros Paradisum & ignem postquam eos ingressi fuerint qui iis destinati, verba autem illa Alcorani فيها خالد بن i. e. *Perpetuò in iis mansuri*, intelligenda esse على المبالغة والتاكيد دون الحقيقة في التخليد *ad modum Hyperboles & majoris confirmationis, non quòd reverà significant illos in iis, (i. e. Paradiso & inferno) in æternum mansuros, sicut dicitur, in sæculum durare faciat Deus, regnum r̄s dei*. Ab hoc rursus diversus *AlFahedh* (cujus & antea meminimus) quod ad eos qui igni adjudicantur statuit فيها لا يدخلون غير أن *Non perpetuò eos in illo cruciandos, sed in ejus naturam conversos iri, insuper asserens, أن النار تجذب أهلها الي نفسها دون أن يدخل احد فيها ignem ad se attrahere illi destinatos, nec quempiam in illum immitti.* Hi tamen omnes & Paradisum & Infernum in altero sæculo statuunt, ac secus *AlChattabiani* ex *AlShuis* (qui *Abil-Chattabi* cujusdam affectæ) quibus est referente *EbnolKassai* الجنة نعيم الدنيا والنار الامها *Paradisus delicia hujus mundi, & ignis dolor ejus.* Affirmarunt أن الدنيا لا يفتني وان الجنة هي التي تصيب الناس من خير ونعمة وعافية وان النار هي التي تصيب الناس من شر

Mundum non interiturum, Paradisum autem esse ea quæ contingant hominibus, bona, & delectationem, & sanitatem, Ignem verò ea quæ contingant hominibus mala, & molestiam & miseriam: his primò positis, nihil mirum si ulterius progressi

استحلوا الخمر والزنا وسائر المحرمات وانما هو
 لicitum pronunciarerint بتركى الفرائض والصلوة
 vino & scortationi indulgere, & reliqua quæ lege vetita sunt perpetrare, & censuerint omissenda esse quæ lege mandata sunt, & orationem.

¶ Porro AlShii (scil. Alis sectatores) illi sunt, &c.]
 Eodem modo nec verbis multum differentibus, quoniam sine AlShii nos docet AlSharestanius, هم الذين
 شايعوا عليها على الخصوص وقالوا بخلافته وامامتة
 ذصا ووصاية اما جليبا او خفيما واعتقدوا ان الامامة
 لا تخرج من اولاده وان خرج فيظلم يكون
 Illi peculiariter sunt qui من غير او بتقية من عنده

se * Ali addixerunt, illum & Chalifam & Antistitem
 [declaratum] asserentes, testimonio & mandato, sive
 manifesto, sive occulto, & profitentes Antistitis munus
 aliis quam posteris deferri non debere, quod si deferratur,
 fieri hoc ex parte aliorum, injuriâ, aut ex ipsius
 parte præ metu. Dicunt enim ليست الامامة قضية

مصلحة قنات باختيار العامة وينتصب
 الامام بتصميم بل هي قضية اصولية هو تركى لا
 يجوز للمرسل اغتاله واهماله ولا تفويضه الي العامة
 وارساله

lin. 18.

* Alias enim nomen generatim significat

اتباع
 الرجل
 وادصاره

Kamus.

† scil. qui illud in se non suscipit ex Alis posteris.

ارسالة *Non esse Antistitis munus negotium aliquod vulgare, quod ab arbitrio vulgi pendeat, ut Antistes sit quemcunque illi muneri isti præficere velint, sed esse rem qua ad fundamentum [religionis] pertinet, imo articulum quem non deceat prophetam neglectum habere, aut vulgi arbitrio permittere, & quod tanti esse putarunt eorum nonnulli ut معرفة الامام فقط religionem in sola Antistitis notitia consistere statuerint.* (ut Al-Shar. c. de الامامة) Sectæ eorum præcipuæ (eodem teste) quinque sunt, quæ tamen in alias penè innumeras scinduntur, adeo ut illud quod à *Mohammede* dictum fertur, abituros suos in plus quam 70. sectas, nonnulli de *AlShiis* tantum intelligi velint. Placita autem omnium communia statuit القول

وجود التعيين والتنصيص وثبوت عصمة الائمة وجوبا عن الكباير والصغائر والقول بالتولي والتبرى قولاً وفعلاً وعقداً لا في حال التقهية *Quidam dicant* وخالقهم بعض الزيدية في ذلك necessaria esse peculiarem Antistitis designationem, & de eo testimonium [Mohammedis scil. vel Alcorani] & quod affirmant necessario immunes se continere debere antistites à peccatis tum gravioribus tum levioribus, quodque asserant profitendum esse unicuique quibus adhareat, & à quibus se separet, dicto, facto, & fœdere, nec locum esse dissimulationi, quanquam in hoc quidam ex *AlZaidianis* à reliquis dissentiant. Quod ad alia, de quibus inter eos non convenit, sunt ex illis qui ad *AlMetazalos* propius accedant, alii qui ad *Assimilatores*, alii qui ad eos qui traditioni & receptæ majorum con-

suetudini

suetudini innituntur, in quorum numero ponendus videtur *Mohammed Ebn Ali AlBaker*, cujus sententiam de voluntate Dei hanc refert *Sharestanus*, scil.

ان الله تعالى اراد بنا شيئا واراد منا شيئا فما اراده بنا طواه عنا وما اراده منا ظهره لنا فما بالنا نشتغل بما اراد بنا انما اراد منا *Deum velle in nobis aliquid, &*

velle à nobis aliquid, & quod in nobis vult, hoc a nobis occultasse, quod autem à nobis vult, hoc nobis revelasse. Quid autem rei est, quod circa ea qua in nobis vult Deus occupati, ea qua à nobis vult neglectui habeamus? & quod

هو امر بين امرين *ad Dei decretum, statuisse eum* لا جبر ولا نفويض *Essem in medio inter duo extrema positam, ut nec sis coactio, nec libera permissio.*

Inter orandum autem hanc adhibuisse formulam اللهم

لك الحمد ان اطعتك ولك الحجة ان اعصيتك

لا صنع لي ولا لغيري في احسان ولا حجة لي ولا

في اساة *O Deus tibi laus est, si tibi obsecutus fuero, & tibi ratio*

[ob quam condemner] si in te rebellis fuero, non est mihi nec alii cuiquam beneficentia, cum bene fecerimus, nec mihi nec alii cuiquam ratio, [qua excusemur] cum malè fecerimus.

Fam inter eos qui modum exceperunt ex AlShiis, &c.] p. 25. l. 20.

Ad miras delapsi ineptias, quas referre piget, sunt etiam qui inter eos maximè sani, alii tamen alios insaniâ superarunt, atque inde nomen الغالية seu

غلالة الشيعة quasi dicas, *Qui modum excedunt. ii sunt*

(inquit *AlSharestanus*) الذين غلوا في حق
 اديمتهم حتي اخرجوهم من حدود الخلقية وحاكموا
 فيهم باحكام الالهية *Qui in antistitibus suis cele-*
brandis adeo modum excefferunt ut ipsos extra rerum
creatarum terminos evexerint, & divinas ipsis proprie-
tates attraherint. Utrumque autem transgressi sunt,
dum & hominum ^{Sanctorum} statuerunt, & in Deo cor-
 poreitatem asseruerunt. Sic enim pergit ille, فردهما
 شبهوا واحدا من الالهية بالالهية وردما شبهوا الاله
*alias au-*تم بالخلق وهم علي طرفي الغلو والتقصر
tem assimilarunt Antistitum aliquem Deo, alias Deum
creatura. atque ita in utroque peccant extremo excessus
& defectus. Variæ sunt & horum sectæ, & variæ in
diversis regionibus appellationes. Fuit ex illis Ab-
dolla Ebn Saba (quem Judæum fuisse perhibent, at-
 que idem in Judaismo de *Josua filio Nun* prædicasse)
 اذنت الاله *Tu es Tu, i. e. الاله* *Alim* salutaret
 اذنت اذ شعبت اصناف الغلاة *Tu es Deus, & ab hoc*
divise sunt species eorum qui modum excefferunt, quorum alii
 idem aut ejusmodi alia de *Ali*, alii de aliquo ex ip-
 sius posteris affirmarent, & mortuum eum fuisse ne-
 garent, rediturumque olim in nubibus, terramque
 justitiâ impleturum. Inter posteros ipsius magni ap-
 pud suos nominis fuit *Mohammed* quidam, de quo
 hoc idem asseruerunt affectæ ipsius, adeo ut ipsius
 reditum inter fidei articulos numeraverint. Atque
 hinc forsan error ille apud nostros quo vulgo credi-
 ditur *Mohammedistas* Prophetæ sui reditum expe-
 ctare

c. de الغالية

c. de السما
ويةAlSharest. c. de
المتأريفة

etare. الغلاة. autem seu ^{والتعظيم} isti, licet in aliis di-
 versum sentiant, unanimiter tamen statuunt ^{التناسخ}
^{μετεμύχθωσι} & ^{الكلول} i. e. explicante *AlSharestanio*
 ان الله تعالى قائم بكل مكان ناطق بكل
Esse لسان ظاهر بشخص من اشخاص البشر
Deum in omni loco, loqui omni lingua, atque apparere
in persona aliqua individua. Inde asseruerunt eorum
 nonnulli esse ^{انبياء ثم الهة} *Antistites* Prophetas,
 deinde Deos.

Cap. de
الخطابه

ibid.

AlNofairii] Hos cum *Isacianis* conjungit *Al-*
Sharestanus, sed unde appellati sint, (ut in reliquis
 solet sectis) non docet, tantum dicit esse ipsos ex
 eorum numero qui modum excefferunt, atque esse
 ipsis ^{منهم} *turbam* جماعة ^{ينصرون} *qua sectam*
eorum adjuvaret seu promoveret. Num inde forsan no-
 men hoc sortiti sunt? Dicunt hi pro concessio habe-
 ri ^{الاجساماني} *apparere sub-*
stantias spirituales in corporibus crassioribus, sic aliàs
 Angelos, alias diabolum apparuisse. Afferunt ergo
 ان الله تعالى ظهر بصورة اشخاص ولما لم
 يكن بعد رسول الله شخص افضل من
 على وبعده اولاده المخصوصون هم خير البرية
 فظهر الحق بصورتهم ونظف بلسانهم واخذ بايديهم
Deum apparere فعن هذا اطلقنا اسم الالهية عليهم
formâ hominum quorundam; cumque non sit post Mo-
ammedem

hammedem inter homines præstantior quam Ali, & post ipsum filii ipsius, nomine designati, hominum præstantissimi sint, apparuisse Deum formâ ipsorum, locutum ipso- rum linguâ, & manibus ipsorum usum, ideoque (inqui- unt) Deutaris appellationem ipsis tribuimus. Quin & multa *Alis* facta narrant miranda, atque inter cæ- tera quod portas *Chaibar* loco moverit quod esse vo- lunt من اجل الدليل على ان فيه جزوا الهيا
 قوة رادية argumentum manifestum, fuisse in eo parti-
 culam aliquam divinam, & potentiam cælestem, cum- que fuisse ipsum الذي ظهر الاله بصورته وخلق
 بيده وامر بلسانه وعن هذا قالوا كان هو موجود
 Cujus forma apparuit
 Deus, cuiusque manibus [opera sua] creavit, & cuius
 linguâ præcepta dedit, ideoque dixerunt extitisse ipsum
 ante creationem cælorum & terra. Ita impiè detor-
 quere videntur quædam quæ de Christo in Scrip-
 turis dicuntur, ut de *Ali* eadem affirmant. Porrò
 ita distingui possunt *Alshii* ut sint ex iis, qui dicant
 بالتوقف والادتظار والرجعة
 Sistendum atque expe-
 ctandum dum redeat *Antistes*, scil. interruptam esse
 dudum *Antistitum* seriem, rediturum autem ali-
 quando qui * *ultimus* (ex eorum sententia) cum
 esset, disparuit & indiciis, de quibus dubitari non
 possit, patefaciendum, dicti hi الواقفة *AlWakefi*,
 alii autem qui dicant بالتعديبة والتمسوق scil. continu-
 ari *Antistites*, nec deficere unquam qui munere illo
 fungatur. Imo sunt qui asserant fieri posse ut sint duo
 simul

c. de الاما
 صيرة

* Nam alii ali-
 um ultimum
 Antistitum sa-
 raunt. v. c. de
 الباقية &
 الاثناعشيرة
 v. c. de
 الصالحة

simul Antistites in diversis terræ regionibus, quorum si alter alteri contrarium statuat, uterque tamen æquum rectumque statuat, وان افتي باستحلال دم الامام الاخر

ferit. Quod autem diximus *Alshios* eo insaniam delapso ut Antistites suos Deitatis participes statuunt, sibi que hoc arrogaverint nonnulli qui munus illud vendicaverint, commune ferè est illis cum aliis

Mohammedanorum sectis delirium, apud quos reperti sunt quam plurimi qui magnam cum coelo affinitatem, & revelationes nescio quas apud credulum vulgus jactitaverint, quorum & morem describentem & quid de ipsis censendum fuerit statuentem audiamus

Ahmedem AlGazalium, qui de *Suffiorum* quorundam Sermonibus quibus mutuum inter se & Deum amorem, & arctam cum eo familiaritatem, quæ omnem operum externorum curam supervacaneam reddat, profiteri soleant, verba faciens, hæc habet,

اذتهي قوم الي دعوي الاتكان وارتفاع الحجاب والمشاهدة بالروبا والمشاهدة بالخطاب فيقولون قيل لنا كذا وقلنا كذا ويتشبهون فيه بالحسين العالج الذي قتل وصلب لاجل اطلاقه كلمات من هذا الجنس ويستشهدون فيه بقوله انا الحف وبها يحكي عن يزيد البسطامي انه قال سبحاني سبحاني وهذا فن الكلام عظيم ضرر في العوام حتي تركي

Hamidem

جماعة من اهل الفلاحة فلاحتهم واظهروا مثل هذه
 الدعوى فان هذا الكلام يستلذه الطبع ان
 قيمة البطالة عن الاعمال مع تركية النفس بدركي
 المقامات والاحوال فلا يعجز الاغبياء عن دعوي
 ذلك لانفسهم ولا عن تلقف كلمات مخطيئة
 منخرقة ومهما اذكر عليهم ذلك لم يعجزوا ان
 يقولوا ان هذا انكار مصدره العلم والجدل والعام
 حجاب والجدل عمل النفس وهذا الحديث لا يلوح الا
 من الباطن بمكاشفة نور الحق فهذا الحق
 مما قد استطار في بعض البلان شريرة وعظم ضرره
 ومن نطق بشي منه فقتله افضل في دين الله

al. ex
 مخطبة

*Eo processit res ut quidam unionem cum Deo, ejusque sublato velo visionem, & colloquium familiare jaçtarent, dicentes, Dictum est nobis ita, & Nos ita diximus, & similes videri volunt Hosaino Helazio [cuidam] qui morte mactatus & cruci affixus est ob verba quadam hujus generis ab ipso prolata, quod scilicet (prout testibus idoneis comprobatum est) dixerit انا الحق Ego sum * Veritas [seu Deus verus] uti & narrator de Abi Yazido AlBestamiensi, dixisse ipsum سبحاني سبحاني Laus mihi, Laus mihi, [seu Celebrandus ego laudibus divinis.] Est autem genus hoc Sermonum, magnarum apud vulgus malorum causa, adeo ut Agricola nonnulli terra culturâ relicta talia sibi vendicaverint; cum scilicet delectetur natura hujusmodi sermonibus qui opera negligere permittant, cum opinione interim*

* الحق من
 اسمائه
 تعالي او
 من صفاته
 è nominibus dei
 aut attributis
 ejus Kamus.

interim animum mundandi, affectione graduum & proprietatum nescio quaram. Nec quid impedit quo minus hominum etiam stupidissimi, talia de se prædicent, & facile istiusmodi sibi verba futilia arripiant, & cum quod dicunt verum esse negetur, regerant, Incredulitatem istam procedere à Scientiâ & Logicâ, scientiam autem velum esse, Logicam opus mentis, hæc autem quæ ipsi dicunt, non apparere nisi intrinsecus lumine veri detecta; atqui hoc quod verum haberi volunt illud est cuius scintilla per regiones aliquot dissipaverint, & quod magna pepererit mala, adeo ut unum eorum qui futilia istiusmodi blateret, morte afficere, religioni Dei convenientius sit, quam decem vivos conservare. Hæc *AlGazali*.

AlShiis contrarii sunt *Chawarigii*, &c.] seu *Charejii* potius, Quinam illi sint docet *Alsharestanius* his verbis

كل من خرج علي الامام الحق الذي اتفقت الجماعة عليه يسمى خارجيا سوا كان الخروج في ايام الصحابة علي الائمة الراشدين

Quicumque prodierit contra Antistitem legitimum qui consensu publico receptus est appellatur *Charejiius*, sive egressus fuerit tempore Sociorum [Mohammedis] contra Antistites illos Orthodoxos, sive postea, contra successores eorum. Nomen ergo ab egrediendo sortiti sunt, quod ab obedientia Antistiti debita abscedant, seu ab eo desciscant. *Defectores*, *Rebelle*s, reddere licet. * Alium tamen forsan ejusdem thematis significatum respexisse videtur *EbnolKassai* dum eos sic describit

الخوارج هم الذين ياخذون العشر من غير ان سلطان

p. 26. l. 1.

يخرجون
من طاعة
الامام
المفترض
الطاعة

EbnolAthir.

* scil. خراج
Vectigal.
Tributum.

سلطان *AlCharejii* sunt qui tributum accipiunt
 absque regis venia. Primi hoc titulo notati sunt qui-
 dam qui ab *Ali* desciverunt, postquam cum eo fu-
 isse in prælio *Seffini*: scil. 12. il-
 la virorum millia quos narrat *Historia Saracenicæ* au-
 thor *Alim* deseruisse, improbantes certorum ho-
 minum arbitrium, constituto sibi duce *Abdallah* filio
Wahabi الراشدي *AlRasebienti*, male enim in exem-
 plari *Erpeniano* legitur الراستي quod Latinè ex-
 pressit vir doctissimus, & literarum Orientalium pro-
 motor egregius, *Rasitæum*, apud quem corrigendum
 etiam quod dicit [Anno 38. occurrerunt *Alis* & *Ab-*
dalla f. *Wahabi*, *AlBarasio* cum sociis ejus *Chawarigiis*]
 & legendum, Occurrit *Alis Abdollaho* filio *Wahabi* *Al-*
Rasebienti, cum sociis ejus *Charejiiis*, ut pro البراشي
 reponatur الراشدي aliorum, qui eandem narrat
 historiam, fide. Nam idem hic *Abdallah* qui supra,
 non jam *Alis* socius, sed *Charejiorum* dux, & quem
 primum sibi Antistitem præfecerunt, teste *AlShare-*
stano. Hi vero qui ab *Ali* ideo desciverunt quod
 hominum arbitrio ad litem inter se & *Moawiam*
 componendam, (quanquam ipsorum primum im-
 pulsu) acquiesceret, inde dicti sunt المحكمة *Al-*
Mohaccemi, quod scilicet primus eorum audito in-
 ter *Alim* & *Moawiam* convenisse, de arbitris statuen-
 dis, diceret في دين الله لا حكم الا لله Num res ad religionem Dei spectantes hominum judicio
 permittes? non est judicium nisi Deo. Duo hæreseos
 eorum fundamenta hæc ponit *AlSharestanius* انهم
 جوڑوا ان يكون الامام من غير قریش

AlSharest. in. c.
 de المحكمة

Quod
 Antistitis

Antistitis muneri idoneum censeant etiam qui non sit genere Koraishta, modo justus sit ac pius aliisque quæ ad manus illud requiruntur dotibus instructus, quod si à veritate declinaverit وجب قتله وعزله interficiendum, aut imperio privandum, statuuntque fieri posse ut nullus sit omnino in mundo Antistes, quod si necessitas postulet ut praficiatur aliquis, احتيج اليه licere ut sit vel servus vel liber, vel Nabataus, vel Koraishta.

2. Quod dicant الخطا علي في الحكم ان حكم الرجال Peccavit Ali in arbitris statuendis quod rem hominum iudicio permiserit, cum non sit iudicium nisi penes Deum atque eoque processerint ut eum infidelitatis arguerint ac maledictis inceserint. Refert autem Author historiae Saracenicæ Alim anno Hejræ 38. hos omnes (eos scilicet qui in errore suo perstiterunt Abdollahum filium Wababi ducem secuti) occidisse, ita ut ne unus quidem evaderet. Sic & AbulFeda (nisi quod anno 37. factum narret)

قتلوا عن اخرهم ولم يقتل من اصحاب سبعة اذفس Occisi sunt ad unum omnes septem tantum è sociis Alis interfectis: Idem asserit

استاصلهم بالقتل عن اخرهم ولم يقتل من اصحاب علي سبعة اذفس Iternecione eos delevit, cum è Sociis Ali sex tantum occisi essent.

At paulò aliter vel distinctius remnarrat Alsharestanius,

الا فاقتلهم علي بالنهروان مقاتلة شديدة فلا
اذغلت منهم الا اقل من عشرة فما قتل من المسلمين
اقل من عشرة فانهزم اثنان منهم الي عمان واثنان
الي كرمان واثنان الي سجستان واثنان الي الجزيرة
وواحد الي تل مورون باليمن وظهرت بدع الخوارج
في هذه المواضع منهم وبقيت الي اليوم

*certamine aggressus est Ali in Nahrawan, adeo ut non
evaderent ex ipsis nisi pauciores decem, cum ex Ortho-
doxis qui occiderentur infra decem essent. Fugerunt autem
ex iis duo in Ommanum duo in Carmaniam, duo in Se-
jestanum, & duo in Jazirah, unus autem ad Tel Maurun
in Yaman, atque inde orta est Charejiorum haresis qua
istis in locis, ad hunc usque diem permansit. Sectæ co-
rum complures, quarum tamen præcipuæ, præter
Mohaccemios jam dictos sex sunt, (cæteræ فروعهم
earum surculi) quæ licet aliis in rebus multum inter
se discrepent, tamen جمعهم القوا بالتبوي*

عن عثمان وعلي ويقدمون ذلك علي كل طاعة
ولا يصححون المناكحات الا علي ذلك ويكفرون
اصحاب الكباير ويدرون الخروج علي الامام اذا
Commune hoc est omnibus,

*ut Othmano & Ali penitus renuntiandum statuunt, at-
que hoc omni cultui præferant, nec aliâ conditione nupti-
as contrahere permittant, & pro infidelibus habeant pec-
catorum graviorum reos, & necessarium putent An-
sistisi cum legem transgressus fuerit se opponere. Mul-
rum*

tum inter eos de infantum tam fidelium (quos vocant) quam infidelium statu post hanc vitam, & quomodo erga eos in hac vita se gerere debeant.

Ut nullus sit omnino in mundo Antistes] Illis quæ ex *Alsharestanio* jam dicta sunt addere liceat quæ idem de secta eorum quæ التجدات audit, *Nojdabi* scilicet cujusdam assieclis, asserit, statuere illos ادلا حاجة للناس الي امام قط وانما عليهم ان يتناصفوا فيما بينهم فان هم راوا ان ذلك لا يتم الا بامام يحملهم عليه فاقاموه جاز *Non esse opus hominibus Antistite omnino, sed illis incumbere ut justè inter se agant: quod si viderint illud perfici non posse nisi ope Antistitis qui ad illud eos impellat, ideòque eum constituant, licitum esse.*

Porro controversia ista de Antistitis officio & necessitate apud Scholasticos agitur, apud quos quæri solet. 1. De necessitate præficiendi Antistitem. 2. De proprietatibus Antistitis, seu conditionibus in eo qui muneri illi sustinendo idoneus sit requisitis. 3. Unde pendeat ut quis ad gradum illum rite promoveatur. 4. De legitimo *Mohammedis* in munere isto successore, &c. الامام interim seu *Antistes* is apud illos vocatur qui toti *Mohammedanorum* genti præsit في امور الدين والدنيا tam in rebus quæ ad religionem, quam quæ ad mundum spectant, ut loquitur Author libri *AlMawakef*, sive ut aliter describunt, Qui *Mohammedis* in his omnibus vices gerat في اقامة قوانين الشرع وحفظ حوزة لمة

الملة ad legis Canones confirmandos & religionis po-
mæria, conservanda, cui omnes obsequium præsta-
re tenentur.

Competere ut vel servus sit vel liber, vel Nabataus,
vel Koraishta النبط AlNabat (inquit AlMotarrezzi)
العراق جنس من الناس بسوان العراق Genus est hominum
qui in Eraki pagis degunt, quorum unus aliquis نبطي
Nabataus dicitur. esse autem monet loquendi formu-
las in quibus idem sonet Nabataus ac العامي è vulgi
face, aliquis, seu infimæ fortis homo, quod idem lo-
cum hic habere videtur, cum Koraishtis nobilissi-
mæ & elegantix laude clarissimæ apud Arabes tribui,
rude hoc & agreste hominum genus opponatur.

Discrepantes variam apud Mohammedistas se-
ctarum de nonnullis fidei articulis, sententias vi-
dimus. Erunt forsan qui scire aveant quam
tandem sint, quæ illi qui pro Orthodoxis habentur,
unicuique necessariò credenda putent. Eorum in
gratiam, luculentam fidei ipsorum confessionem,
prout ab AlGazalio præcipuæ apud eos notæ scrip-
tore descripta est, apponere libet. Hæc igitur jux-
ta ipsum est ترجمة عقيدة اهل السنة Interpretatio
confessionis fidei Orthodoxorum, quæ duorum verborum
testimonii, seu, confessionis, ut vocant, scil. لا اله الا
الله Non est Deus, nisi Deus il-
له & Mohammed est legatus Dei, explicacione con-
fistit.

الحمد لله المهيدي المعيد الفعال لما يريد في العرش
الهدى والبطش. السيد الهادي صفوة العبد الي
المنهج الرشيد والملك السيد المنعم عليه —
يد

Ex li-

احياء

I, 67

بعد شهادة التوحيد بحراسة عقايدهم عن ظلمات
 التشكيك والترديد السابق لهم الي اتباع رسوله
 المصطفى صلي الله عليه وسلم واقتفا صفة الاكرومين
 المكرمين بالتأييد والتسديد المتجلي لهم في
 ذاته وفعاله بحسب اوصافه التي لا يدركها
 الا من القى السمع وهو شهيد المعروف ايها هم في
 ذاته اذ لا احد لا شريك له فله مثل له صدر لا
 ضل له متغير لا تد له وانه قديم لا اول له اذ لم
 لا بداية له مستمر الوجود لا اخر له ابدى لا
 نهاية له قديم لا انقطاع له دائم لا انصرام له لم يزل
 ولا يزال موصوفا بتمتوت الجلال لا يقضي عليه
 باقضا تضرم الامان وانقراض الاجال بل هو
 الاول والاخر والظاهر والباطن : التنزيه :
 وانه تعالى ليس بجسم مصور ولا جوهر مكنون
 مقدر وانه لا يماثل الاجسام لا في التقدير ولا في
 قبول الانقسام وانه ليس بجوهر ولا كنه الجواهر
 ولا بعراض ولا كنه الاعراض بل لا يماثل موجودا ولا
 يماثله موجودا وليس كنهه شي ولا هو امثله شي
 وانه لا كنه المقدر ولا كنهية الاقطار ولا كنهية
 الجهات ولا كنهية السموات وانه مستوعب على العار
 شار على الوجه الذي قاله وما المعنى الذي ارادوا
 منزها

* *al. ex*
بلطف

منها عن المماساة والاستقرار والتمكن والحلول
والانتقال لا يحمله العرش بل العرش وحملته
محمولون²¹²⁰ بالطف قدرته ومقهورون في قبضته
وهو فوق العرش وفوق كل شي الي تخوم الثرى
فوقية لا تريد قربا الي العرش والسما بل هو رفيع
الدرجات عن العرش كما هو رفيع الدرجات عن
الثرى وهو مع ذلك قريب من كل موجود
وهو اقرب الي العبيد من جبل الوريد فهم علي
كل شي شهيد اذ لا يمانل قربه قرب الاجسام كما
لا يمانل ذاته ذات الاجسام واذ لا يحل في شي
ولا يحل فيه شي تعالي عن ان يحويه مكان
كما قدس عن ان يحده زمان بل كان
قبل ان خلق الزمان والمكان وهو الان علي
ما عليه كان واذ باين عن خلقه بصفاته ليس في
ذاته سواه ولا في سواه ذاته واذ مقدس عن التغير
والانتقال ولا تحله الحوانات ولا تعترية العوارض
بل لا يزال في دعوت جلاله منها عن الزوال
وفي صفات كماله مستغنيا عن زيادة
الاستكمال واذ في ذاته معلوم الوجود
بالقول موعين الذات بالابصار رحمة منه
ولطفا بالابرار في دار القرار واتماما للنعيم بالنظر
الي

التي وجهه الكرم : القدرة : وانه تعالى حي
 قادر جبار قاهر لا يمتددة قصور ولا عجز ولا تاخذة
 سنة ولا نوم ولا يعارضة فنا ولا موت وانه ذو الملكوت
 والعزة والجبروت له السلطان والقهر والخلق والامر
 والسموات مطويات بيديه والخالق مقهورون في
 قبضته وانه المتفضل بالخلق والاختراع والمتوحد
 بالابحان والابداع خلق الخلق واعمالهم
 وقدر ارزاقهم واجالهم لا يشذ عن قبضته مقدر
 ولا يعزى عن قدرته تصاريف الامور لا تحصى
 مقدوره ولا تتناهي معلوماته : العلم : وانه
 تعالى عالم بجميع المعلومات محيط بما يجري
 من تخوم الارضين التي اعلى السموات لا يعزى
 عن علمه مثقال ذرة في الارض ولا في السما
 بل يعلم دبيب النملة السوداء في الليلة الظلماء اعلى
 الصخرة الصماء يدرك حركة الذر في جو الهوا
 ويعلم السر واخفي ويطلع على هواجس الضمائر
 وحركات الخواطر وحقيبات السراير بعلم قدوم
 ازلي لم يزل موصوفاً به في ازل الازال
 لا بعلم متجدد حاصل في ذاته بالحلول
 والانتقال : الارادة : وانه تعالى مريد
 الكائنات مدبر لها فان فلان يجري في الملكوت
 والملكوت

والملكوت قليل ولا كثير صغير او كبير خيرا او
 شر دفع او ضر ايمان او كفر عرفان او ذكر
 فوز او خسر زيادة او نقصان طاعة او عصيان
 الا بقضاية وقدره وحكمة ومشيتة فما شا كان
 وما لم يشا لم يكن لا يخرج عن مشيتة
 لغتة ناظر ولا افلته خاطر بل هو المبتدئ بالاشياء
 وهو المبدئ والعميد الفعال لما يريد لاراد
 لحكمة ولا تعقب لقضاية فلا مهر لغبد عن
 معصيته الا بتوفيقه ورحمته ولا قوة له علي طاعته الا
 بمشيته وارادته لو اجتمع الانس والجن
 والملائكة والشياطين علي ان يحركوا في
 العالم ذرة او يسكنوها دون ارادته ومشيتة
 عجزوا عنه وان ارادته قائمة بذاته في جملة صفاته
 لم يزل كذلك موصوفا بها سریدا في ازله لوجوه
 الاشياء في اوقاتها التي قدرها فوجدت في اوقاتها
 كما اراده في ازله من غير تقدم ولا تاخر بل
 وقعت علي وقف علمه وارادته من غير تبدل ولا
 تغير فبالامور لا بترتيب افكار ودرص زمان
 فلذلك لم يشغله شأن عن شأن :: السمع
 والبصر :: وانه تعالي سمع بصير يسمع ويرى
 لا يعز عن سمعة مسموع وان خفي ولا يخفي

عن رويته موسي وان نق لا تسبح سمعه بعد
 ولا بدفع رويته ظلام يروي من غير حدقة
 واجفان ويسمع من غير اصمخة واذان كما
 تعلم بغير قلب ويطش بغير جارحة ويخلف بغير لسان
 ان لا تشبه صفاته صفات الخلق كما لا تشبه
 ذاته ذات الخلق ❖ الكلام ❖ والله تعالى
 متكلم امر قاهي واعد متوعد بكلام ازلي قديم
 قائم بذاته لا يشبه كلام الخلق فليس بصوت
 يحدث من اسباب هوا واصطكاكي اجرام
 ولا بحرف ينقطع بانطباق شفة او تحريك لسان
 وان القرآن والتوراة والانجيل والربور كقوله
 المنزلة علي رسلة وان القرآن منقول بالاسنة مكتوب
 في المصاحف محفوظ في القلوب وانه مع ذلك
 قديم قائم بذات الله لا يقبل الانفصال والفرق
 بالانتقال الي القلوب والاوراق وان موسي سمع كلام
 الله بغير صوت ولا حرف كما يري الابرار ذات
 الله من غير جوهر ولا عرض وان كائن له هذه
 الصفات كان جميعا عالما قادرا مريدا مبيعا
 بصيرا متكلم بالحياة والعلم والارادة والسمع
 والبصر والكلام لا يجهن الذات ❖ الافعال ❖
 والله تعالى لا موجون سواه الا وهو حادث بفعله
 وفايض

وفادئ من عدله علي احسن الوجوه واكملها
 وانتمها واعدلها وانه حكيم في افعاله عادل في
 افضيته ولا يقاس عدله بعد العباد ان العبد
 يتصور منه الظلم بتصرفه في ملك غيره ولا يتصور
 الظلم من الله فانه لا يضاف لغيره ملكا جتي
 يكون تصرفه فيه ظلما فكل ما سواه من جن
 وانس وشيطان وملك وسماء وارض وحيوان
 ونبات وجوهر وعرض ومدرك ومحموس حادث
 اخترعه بقدرته بعد العدم اختراعا وانشاء بعد ان
 لم يكن شيئا انشا ان كان في الازل موجودا
 وحده ولم يكن معه غيره فاحد الخلق اظهارا
 لقدرة وتحقيقا لما سبق من ارادة ولما حق
 في الازل من كلمته لا لاقتقاره اليه وحاجته
 وانه متفضل بالخلق والاختراع والتكليف لا عن
 وجوب ومتطول بالانعام والاصلاح لا عن لزوم فله
 الفضل والاحسان والنعمة والامتنان ان كان
 قادرا علي ان يصب علي عباده انواع العذاب
 ويبتليهم بضروب الالام والاصاب ولو فعل ذلك
 لكان منه عدلا ولم يكن قبيحا ولا ظلما وانه
 يثيب عباده علي الطاعات بحكم الوجد والكرم
 لا بحكم الاستحقاق واللزوم ان لا يجب عليه فعل

ولا يتصور منه ظلم ولا يجب عليه لاحد حق وان
 حقه في الطاعات وجب علي الخلق بايجابه علي
 لسان انبيائه لا يجوز العقل ولكنه بعث الرسل
 واظهر صدقهم بالمعجزات الظاهرة فبلغوا امره وهدية
 ووعدة ووعيدة فوجب علي الخلق تصديقهم فيما
 جاوا به : معنى الكلمة الثمانية وهي شهادة
 الرسول عليه السلام : وانه تعالي بعث النبي الامي
 القرشي محمدا صلي الله عليه وسلم برسالتة الي
 كافة العرب والعجم والجن والانس فتمسخ بشريعة
 الشرايع الا ما قرره وفضله علي ساير الانبياء وجعله
 سيد البشر ومنع كمال الايمان بشهادة
 التوحيد وهو قوله لا اله الا الله ما لم تقبلوا بها
 شهادة الرسول وهو قولك محمد رسول الله
 والزعم الخلف تصدقة فيما اخبر عنه في الدنيا
 والاخرة وانه لا يتقبل ايمان عبد حتي يوقن
 بما اخبر عنه بعد الموت واوله سوال منكرو تكبير
 وهما شخصان مهيبان هايبلان يقعدان العبد في قبرة
 سويا ذاروح وجسدي فمسا لانه عن التوحيد والرسالة
 يقولان له من ربك وما دينك ومن نبيك وهما
 فتانا القبر وسوالهما اول فتنة بعد الموت وان
 يومن بعذاب القبر وانه وحق وحكمة وعدل
 علي

على الجسم والروح على ما يشاء ويوم من بالميزان شي
 الكفتين واللسان وصفته في العظم انه مثل
 طباق السموات والارض توزن فيه الاعمال
 بقدره الله والصنخ يومين تخرج مثاقيل الذر
 والخردل تحقيقا لتمام العدل وتطرح
 صحايف الحسنات في صورة حسنة في كفة
 النور فيثقل بها الميزان على قدر درجاتها
 عند الله بفضل الله وتطرح صحايف السيئات في
 صورة قبيحة في كفة الظلمة فيخف فيها الميزان
 بعون الله تعالى ويومن بان الصراط حق
 وهو جسم ممدود على متن جهنم احد من
 السيف وانق من الشعر تزل عليه اقدام
 الكافرين بحكم الله فيهوى بهم الي النار
 وتثبت عليه اقدام المومنين فيساقون الي نار
 القرار ويومن بالحوض المورون حوض محمد
 صلي الله عليه وسلم يشرب منه المؤمنون
 قبل دخول الجنة وبعد جواز الصراط من شرب منه
 شربة لم يظما بعدها ابدا عرضة مسيرة شهر اشد
 بياضا من اللبن واحلى من العسل حوله اباريق عدن
 نجوم السما فيه ميزان يصبان من الكوثر
 ويومن بالحساب وتفاوت الخلف فييه الي
 مناقش

مناقش في الحساب والي سماح فيه والي من
 يدخل الجنة بغير حساب وهم المقربون فيسال
 من يشا من الانبياء عن تبليغ الرسالة ومن
 يشا من الكفار عن تكذيب المرسلين
 ويسال المبتدعة عن السنة ويسال المسلمين
 عن الاعمال ويومئ باخراج الموحدين من النار
 بعد الانتقام حتي لا يبق في جهنم موحد بفضل
 الله ويومئ بشفاعه الانبياء ثم العلما ثم الشهداء ثم
 سائر المؤمنين كل على حسب جاهه ومنزلته
 ومن بقي من المؤمنين ولم تكن له شفيع اخرج
 بفضل الله فلا يخلد في النار موحد بل يخرج
 منها من كان في قلبه متقال ذرة من الايمان
 وان يعتقد فضل الصلابة وترتيبهم وان افضل
 الناس بعد رسول الله صلى الله عليه وسلم ابي
 بكر ثم عمر ثم عثمان ثم علي رضوان الله
 عليهم وان يحسن الظن بجميع الصلابة ويثني
 عليهم كما اثني الله تعالى ورسوله عليهم اجمعين
 فكل ذلك مما وردت به الاخبار وشهدت به
 الآثار فمن اعتقد جميع ذلك موقتا به كان من اهل
 الحف وعصابة السنة وفارق رهط الضلال وحزب
 البدعة :

Laus Deo qui [omnia] condidit & restituit, qui facit quodcumque voluerit, qui possidet thronum gloriosum, & robur eximium, qui dirigit servos suos sinceros in viam rectam, & semitam indeflexam, qui gratiam illis faciens, postquam unitatem ipsius confessi fuerint, confessiones ipsorum à tenebris dubitationis & hesitationis conservat, & dirigit illos ut sequantur Apostolum ipsius Mohammedem, & eant post socios eius honoratissimos, quos dignatus est auxilia & directione quæ manifestata est illis in essentia & factis ipsius & attributis eximiis, quæ non asequitur nisi qui auditu edoctus illa percipiat; qui notum facit illis, quod ad essentiam suam, esse se unum, cui non sit consors; singularem, cui non sit par; uniformem, cui non sit contrarius; separatam, cui non sit similis; & esse se antiquum, cui non fuerit primum; æternum, cui non fuerit initium; perpetuum durantem, cui non sit ultimum; sempiternum, cui non sit finis; persistentem, qui esse non desinat; permanentem, qui non deficiat, qui que nec unquam cessaverit, nec unquam cessaturus sit ornari attributis gloriosis, nec subiaceat decreto ut finiatur præcisis terminis, vel defectis finibus, sed sit primus & ultimus, qui intus est & extra.

التنزيه *Amotio eorum quæ de Deo non dicuntur.*
 Præterea Dominum supra omnia excelsum, non esse corpus formâ præditum, neque substantiam terminis circumscriptam, aut mensurâ definitam; neque similem esse corporibus, quæ vel mensurabilia sunt vel divisibilia, neque substantiam esse, neque existere in eo substantias, neque accidens, nec existere in eo accidentia; sed nec similem esse cuipiam eorum quæ existunt, nec simile esse ei quippiam; neque terminari quantitate, nec comprehendi terminis,

nec

nec circumseribi sitūs differentiis, nec cælis ambiri, cū ipse throno insideat, modo quem ipse descripserit, & sensu quem ipse voluerit, sessione qua procul abest ut in eonotet contactum, vel insidentiam, vel situm localem, vel existentiam in altero, vel motum localem, ita ut non sustineat eum thronus, sed ipse thronus & quod super ipsum est, sustineantur bonitate potentia ejus, subiecta comprehensioni manūs ejus; ipse autem sit supra thronum & supra res omnes, usque ad terminos terra, ita tamen supra, ut, nihilo interim throno & cælo propinquior evadat, cum gradibus [infinitis] elatus sit supra thronum, non minus quam elatus est supra terram, atque interim omnem rem prope sit, imò propior hominibus quàm vena ipsorum jugulares, ac omni rei testis adsistat, cū propinquitas ipsius non sit similis propinquitati corporum, uti nec similis est essentia ipsius essentia corporum; neque existere ipsum in re aliqua, neque in ipso rem aliquam existere quin & superiorem esse quàm ut contineat eum locus uti sanctior est quàm ut terminet eum tempus, cū fuerit antequam creata essent tempus & locus, & eo modo se jam habeat quo semper habuit; atque esse eum distinctum à creaturis suis per attributa sua, neque esse in essentia ipsius præter ipsum, neque in alio præter ipsum, essentiam ejus; esse etiam sanctitate suâ immunem à mutatione & motu locali, neque inherere in ipso accidentia, neque accidere ipsi contingentia, verum esse ipsum per omnia sæcula, quod ad attributa gloriæ suæ, ab omni dissolutionis periculo immunem, & quod ad attributa perfectionis suæ, nullâ perfectionis additione indigere, & quod ad essentiam suam notum esse quod existat, apprehensione intellectus, & ocularum visione, prout est, perspectum, pro misericordia & gratiâ

* Sacra fu-
turo.

gratiâ suâ erga sanctos in * domo aterna, ita ut perfe-
ctum reddat gaudium [ipsorum] intuitu facie sua glo-
riosa. [* القدرة Potentia *] Atque esse Deum vi-
ventem, potentem, fortem, omnibus prevalentem, cui non
contingit defectus aut impotentia, quem non occupat dor-
mitatio aut somnus, aut nec accidit ei interitus aut mors,
cujus est imperium & regnum & potentia & robur, cui
est dominium & victoria & creatio & mandatum, cujus
dextrâ complicati sunt cæli, cujusq; manibus comprehen-
sioni subjecta omnes creatura, qui excellentiam suam
declaravit, creando & condendo & unitatem suam, dan-
do existentiam & originem, qui homines & eorum ope-
ra creavit, & demensa iis & fines determinavit, cujus
manuum non fugit quicquam quod possibile est, & à cuius
potentia non longè absunt rerum conversiones, nec pos-
sunt numerari ea quæ sub potentia ejus cadunt, nec termi-
nari quæ sub scientiâ. [* العلم Scientia *] Perre-
scire Deum omnia scibilia, comprehendere quicquid eve-
nit à finibus terrarum usque ad cælum supremum, ita
at non longè absit à scientiâ ejus vel quod pondere instar
sit formicula, tam in terra quàm in cælo, verum sciat for-
micam nigram nocte obscurâ, saxo duro [ingredientem]
& cognitum habet motum atomi cuiuslibet in aère va-
cuo, & perspicit secretum & rogat, & cernat conceptus
mentis & cogitationum impetus & secretorum abdita,
scientiâ antiquâ, aternâ, quæ ab omni aternitate ipsius at-
tributum fuerit, non scientiâ novâ quæ essentia ejus ad-
ventitia sit inhesionem aut translationem. [* الإرادة
Voluntas *] Et velle cum ea quæ sunt, & dispo-
nere ea quæ de novo proveniunt, neque obvenire in imperio
aut regno parvum aut multum, parvum aut magnum, bo-
num

num aut malum, fidem aut infidelitatem, scientiam aut ignorantiam, affectionem aut frustrationem, incrementum aut decrementum, obedientiam aut rebellionem, nisi ejus determinato consilio & decreto, & sententiâ & voluntate: quicquid autem ipse voluerit, esse, & quicquid non voluerit non esse, nec voluntatem ejus fugere nictum ocul, nec impetum aliquem cogitationis: verum ipsum esse qui rebus initium dederit, quique primo condiderit & qui restitutus sit, & efficiat quicquid vult: adeo ut non sit qui sententiam ejus revocet, nec qui decreto ejus moram injiciat, nec suffugium sit ullum homini ne rebellis in eum reperiatur, præter auxilium & misericordiam ipsius, nec potentia homini ad obsequium ipsi præstandum, nisi ab amore & voluntate ejus: quod si simul congregentur homines & Genii & Angeli & Diaboli, ut vel unam atomum moveant, aut quiescere faciant absque voluntate & beneplacito ipsius, non posse eos hoc facere. Voluntatem autem ejus subsistere in essentia ejus inter cetera ejus attributa, nec ullum unquam fuisse tempus, quo non ipsi attributa fuerit; quod scilicet, ab æterno voluerit ut temporibus quæ ipse illis præstituerat existerent res, quæ demum temporibus suis extiterunt [singula] prout ipse ab æterno voluit, nec citius nec serius, sed convenienter scientiâ & voluntati ipsius, sine mutatione aut alteratione successionis rerum, non nova cogitationum ordinatione, aut temporis expectatione, ideoque non distineri ipsi re aliquâ quo minus aliis vacet. : السمع والبصر
 Auditus & Visus. : Atque esse eum Audientem, Videntem, qui audiat & videat, ita ut non procul absit ab auditu ejus audibile quicquam, quamvis occultum sit, nec à visu ejus visibile, etsi minutulum sit, cum non ob-

struat auditum ejus distantia, nec repellat visum ejus tenebra; qui videt sine pupilla & palpebris, & audit sine meatu aut aure, sicut cognoscit sine corde, & molitur sine membro [aliquo corporea] & creat sine instrumento, cum non sint similia attributa ipsius attributis creaturarum, ut nec similis est essentia ipsius essentia creaturarum. ∴

¶ Sermo ∴ Ipsum præterea loqui, imperare, prohibere, promittere, minari, sermone æterno, antiquo, qui subsistat in essentia ipsius, nec similis sit sermoni creaturarum, quique non consistat voce qua oritur è commotione aeris, & collisione corporum, neque literis qua conficiantur concursu labiorum, aut motione lingua, & esse Alcoranum, Legem, Evangelium & Psalterium, libros ab ipso demissos super Apostolos suos, & legi Alcoranum linguis, inscribi libris, reponi cordibus, ita tamen ut interim sit antiquus, subsistens in essentia Dei, nec obnoxius fiat separationi & divisioni, dum transferatur in corda & chartas, nec non audivisse Moysen verbum Dei sine voce aut litera, sicut vident sancti essentiam Dei absque substantia aut accidente. Cumque Deo competant hæc attributa, vivere ipsum, scire, potentem esse, velle, audire, videre, loqui, vitâ, potentiâ, scientiâ, voluntate, auditu, visu, oratione, non simplici essentiâ.

∴ **الاعمال** ∴ Opera Dei, atque ita se habere illum ut non existat, præter ipsum, nisi quod ipsius opere producat, & fluat à justitia ejus modo optimo, præstantissimo, perfectissimo, & justissimo, atque esse ipsum sapientem in operibus suis, justum in decretis suis, neque comparari justitiam ejus cum justitia hominum, cum de homine suspicari liceat, injuste ipsum acturum quod aliorum jura invadat; at in Deo non possit fingi injustitia, cum non reperiat quod

quod ad alium præter se pertineat, ut ipsi res alienas administrare pro injustitia imputetur, omnia autem, ipso uno excepto, Genios, homines, diabolum, Angelos, Cælum, terram, animalia, plantas, substantiam, accidens, intelligibile, sensibile, de novo orta esse, eaque creâsse ipsum potentiâ suâ post privationem meram, & in lucem produxisse, cum nihil omnino essent, cum ab aeterno extiterit ipse solus, nec fuerit cum eo alius; de novo autem produxerit creaturas ad potentiâ suam manifestandam, & voluntatem suam præcedentem, & verbum suum quod ab aeterno verum fuit, confirmanda, non quod iis opus haberet aut indigeret; & declarâsse ipsum gloriam suam creando, condendo, atque imperando, non ex debito, & gratiam præstando & benefaciendo, non ex necessitate, utpote cui sit benignitas & beneficentia, & gratia, & beneficiorum imputatio, cum ipsi potestas sit effundendi super homines varias pœnarum species, eosque diversis dolorum & morborum generibus afficiendi, quod si faceret justitiam hoc in ipso fore, non malum & injuriam, & remunerare ipsum cultores suos propter obedientiam, ratione promissi & beneficentiæ, non ratione meriti & necessitatis, cum non sit, ad quod præstandum ipse teneatur, nec fingi possit in ipso injustitia, neque obstringatur ipse cuiquam. Quod autem obstringantur homines illi obsequium præstare, fieri hoc, quod hoc ab ipsis sibi deberi declaraverit per linguas Prophetarum, non ex simplici intellectu dictato, verum misisse ipsum legatos quorum veritatem miraculis manifestis comprobaverit, qui ad homines ab ipso detulerunt mandata et promissa & minas, quibus ideo tenentur homines fidem adhibere in iis que nuntiant. معنى الصلاة
الثانية Sententia verbi secundi, quod est testimonium

de Apostolo. ✽ scil. quòd miserit Deus prophetam literarum rudem, Koraisitam Mohammedem, ut legatione ab ipso [fungeretur] ad universos Arabes & Barbaros, Genios & homines, & abrogaverit per religionem ipsius religiones [alias] exceptis iis qua ipse stabilivit, eumque reliquis Prophetis prætulit, & mortalium Dominum constituerit, nec fidem perfectam censerit voluerit confessione unitatis, scil. dicto, Non est Deus nisi Deus ille, nisi adjunctâ etiam confessione Apostoli, hoc dicto, Mohammed est Apostolus Dei, & necessarium fecerit hominibus, ut credant ipsi in iis qua retulerit de hoc Mundo, & de vita futura, cum non accepta sit ipsi fides hominis donec certo persuasus sit de iis qua nuntiaverit post mortem futura: quorum primum est de examine Moncari & Naciri, qui sunt dua terribiles, & horrendâ specie, persona qua hominem in sepulchro suo erectum statuent, animâ & corpore constantem, atque interrogabunt eum de Unitate & Apostolatu, dicentes, Quis est Dominus tuus? & qua religio tua? & quis Propheta tuus? atque esse eos exploratores Sepulchri, eorumque interrogationem primam post mortem examen, & ut credat * cruciatum Sepulchri, atque esse eum debitum & iudicium & iustitiam erga corpus & animam, prout velit [Deus,] nec non libram duabus lancibus & examine constantem, qua magnitudine caelorum & terra superficiem aquet, in qua ponderabuntur opera [hominum] per potentiam Dei, quo tempore proferentur pondera atomos et sinapis grana gravitate non excedentia, ut exactè res trahantur, & perfectè fiat iustitia: deinde consiciendâs libros operum bonorum, specie pulchrâ in lancem lucis, quibus deprimetur libra juxta gradus ipsorum apud Deum, ex benignitate Deil: libros autem operum ma-

* Confer.

חכ"ט

דקבר

apud Rab-
binos.

lorum

lorum specie turpi in lancem tenebrarum, quibuscum le-
 viter afeendet libra, per justitiam Dei excelsi. Credere
 item oportet esse verè Viam, quæ sit corpus extensum super
 medium Gehenna, acutius gladio, & subtilius pilo, in quo
 lapsuræ sint pedes infidelium, ex decreto Dei, ita ut ipsi
 in ignem decendant, firmiter consistentibus pedibus fide-
 iam qui ducentur in domum æternam. Credet etiam pis-
 cinam ad quam aqutum descendunt, piscinam scil. Mo-
 hammedi, ex qua bibunt fideles ante ingressum Paradisi,
 postquam Viam istam transierint, & ex qua qui semel bi-
 berit, non amplius sitiet in æternum, cujus latitudo sit
 mensis iter, quæque lacte candidior, melle dulcior, &
 circa quam positi sint undequaque urceoli Stellarum cæli
 numero, & cui sint tubuli duo per quos infunditur aqua
 à [flumine] Gauthar. Credet item ratiocinium in quo
 dividuntur homines, in eos de quibus stricte sumetur ratio
 & eos quibuscum benigne ageitur, & eos qui sine ullo prorsus
 examine in Paradisum recipientur; illos nempe quos
 Deus sibi prope admoturus est; et interrogaturum [De-
 um] quemcunque voluerit, ex nuntiis suis, de legatione
 ipsorum, & quemcunque voluerit ex infidelibus, quare ab
 ipso missos mendacii accusaverint, hæreticos item de tra-
 ditione, & credentes de operibus suis. Credet item exitu-
 ros tandem eos, qui unum Deum confessi fuerint, ex igne,
 postquam pœnis delictorum luerint, adeo ut (benignâ Dei
 gratiâ) non permansurus sit in Gehenna. quispiam, qui u-
 num Deum confiteatur, Nec non intercessionem Prophe-
 tarum, deinde doctorum, deinde Martyrum, deinde cetero-
 rum credentium (uniuscujusque scil. juxta præstantiam et
 gradum suam) quique præter hos sunt è credentibus, qui-
 bus non sit intercessor, exituros gratiâ Dei, nec mansuram
 perpetuò

perpetuò in igne credentem, verùm ex eo exiturum, cui-
 cunque in corde fuerit fidei, vel quantum pondus atomi.
 Necessè est item ut confiteatur excellentiã sociorum [Mo-
 hammedis] & gradus eorum, & hominum post Moham-
 medem, præstantissimum esse AbuBecrum, deinde Oma-
 rum, deinde Othmannum, deinde Alim, & ut de omnibus
 sociis beneficiat, eosque celebret, prout eos omnes cele-
 bravit Deus, ejusque Legatus. Atque hæc omnia tradi-
 tione accepta sunt, et manifestis indiciis comprobata, et qui-
 cunque hæc omnia confessus fuerit, et certò crediderit, is
 accensendus est, qui veritatem amplectuntur, et ex eorum
 cœtu qui viã receptã incedunt, à cœtu errantium et here-
 ticorum turbã separatus. Hæc ergo credere & con-
 fiteri tenetur quisquis Muslemi nomine dignus ha-
 beri velit: idque prout ad literam sonant, non sa-
 niori aliquo sensu intellecta, monente eodem

جماعة فاولوا مساود في الآخرة من الميزان والاصراط
 ←
 Alius (inquit) proveci nonnulli
 interpretati sunt quod de iis que seculum futurum spe-
 ctant, affertur, qualia sunt Libra et Via, aliãq; ejusmodi,
 at hoc hæresin sapit. Quod si cui mirum videatur hæc
 ab ipsis ad literam intelligi, quid si vitæ futuræ ita-
 tum fusiùs eos describentes audiat, atq; inter cætera
 quid de الحور العين i. e. puellis candidis μεγαλοφθαλμοις,
 quarum singulis Paradisi incolis vel greges totos af-
 signant, aliisq; loci istius deliciis, quales fingunt,
 nugentur. Certè de vita ista usurpant verba è SS.
 Scripturis desumpta, parata scil. esse à Deo servis
 ما لا عين رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علي قلب بشر

بشر *Quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt.* At qualia interim hæc somnient

אלו הערכיים הטפשים האוילים השטופים בזומה
Arabes isti fatui, stulti, flagitiis immersi, (ut rectè de iis hæc ipsa in re *Maimonides*) ex eo facilè patet quod ab ipso *Mohammede* dictum fertur, ut summum felicitatis, quem ipse imaginari potuit, in ea vita gradum exprimeret

ان الرجل من اهل الجنة
 ليعطي قوة مائة رجل في الاكل والشرى والشهوة والجماع,
Unicuique è Paradisi incolis datum iri vires centum virorum ad edendam, bibendum, libidinandum, et Venerem exercendam. Quasi præcipuum hujus vitæ opprobrium, summa esset alterius felicitas.

Quatuor, scil. Secta Maleci Ebn Anasi, &c. Fuerunt isti الفقهاء (ut loquitur *AlGazalius*) Magni legis *Antistites,* & jurisperitorum principes, quorum nominibus totidem sectæ insignitæ sunt, dum eorum sententiam amplexi alii ipsorum se affectas professi sunt, magnâ (ut censet ille) eorum injuriâ quorum similes haberi voluerunt, cum essent moribus interim dissimillimi. Nam cum illorum unusquisq;

عابدا وزاهدا وعالما بعلوم الاخرة وفقيدنا في مصالح الخلف في الدنيا مردنا بفقهاء وجه الله

تعالى *Devotus rerum secularium fugiens, callens scientias quæ ad vitam futuram spectant, eorum quæ ad res hominum rectè administrandas faciunt, peritus, et scientiam suam ad Dei gloriam dirigeret, harum quinque proprietatum unam tantum sibi imitandam proposuerunt qui iis nomen dedere; scil. ut variarum*
 juris

Hid. Testab.
 c. 8.

Cenzol'
Al rar.

P. 26. l. 17.

juris partium sibi peritiam acquirerent, quoniam cæteræ ad mundum futurum pertinent, ea ad hunc etiam, cujus rebus ad ministrandis, quoniam utilis sit, ei incumbunt, atque interim Antistitum istorum similes existimari volunt. هههات (inquit) *Procul abste ut ita habeantur*, فلا تقاس الملايكة بالحيوانين, neque enim comparandi sunt Angeli cum fabris ferrariis. de eorum igitur singulis aliquid ordinæ dicendum.

* v. *Abul Fed.* *Malec Ebn Anas*] Natus est anno Hejra 93. aut 94. * juxta alios 95. vel ut alii 90. (referente *Ebn Chalecan*) mortuus *Medina* 179; juxta alios 178. (quos secutus *Abul Fed.*) annos natus 84, vel juxta alios 90. Hujus ut de modo dubia solvendi sententiã sciamus, ferunt ipsum cum ægrotaret, ac morti jam vicinus esset, amico cuidam qui ipsum lachrymis perfusum invenisset, rei causam sciscitanti, respon-

Ebn Chalec.

disse & مالي لا ابيكي ومن احف باليك مني
Quomodo non fletem? Et cui magis quam mihi flere con-
venit. Utinam ob unumquodque dubium quod ex animi
mei sententiã solverim, tot verberibus exceptus fuissẽ
mea, utinam nunquam ex sententia mea de re aliqua sta-
tuissem. Fertur autem quoties sententiam suam pro-
laturus esset, summã cum gravitate lecto assidentem
se composuisse, neque libenter hominibus eam ex-
posuisse *in via aut* *طريق او قايم او مستعجلا*
stantem aut festinantem; & dicere solitum ان
احب ان اتفهم ما احدث به عن رسول الله
quod ab Apostolo Dei referendum sit. A principe ali-
quando

quando ob sententiam quæ minùs ipsi probaretur
 plagis cæsus, majore hinc in honore apud homines
 fuit, و كادما كانت تلك السياط حلما حلي به
 ac se flagella ista ornamentorum vice ipsi fuissent. Quin-
 que proprietatibus memoratis ornatum cum fuisse
 asserit *AlGazalius*, qui ipsum interrogatum quid
 sentiret العلم في طلب العلم, respondiſſe
 narrat حسن جميل ولكن انظر النبي يلزمك
 Bonum est & pulchrum, verum perspice quid tibi necesse sit à
 mane usque ad vesperam, atque illud amplectere. Ipsum
 que ad gloriam Dei scientiam suam direxisse prob-
 bat, quod de 48. quæstionibus, sententiam suam ro-
 gatus, ad 32. responderet لا ادري Non scio, cum
 qui aliud quam Dei gloriam pro scopo habeat, non
 facile se aliquid nescire fateatur. Ab *Harun Rashido*
 rogatus ut domum ipsius adiret quo ejus filios in-
 strueret, respondiſſe fertur, العلم يوتي لا يأتي
 Scientia aditur, non adit. rectè, inquit *Harun*, respondes, jus-
 sitque filios suos templum adire ut una cum cæteris
 eum audirent. Dixisse etiam fertur se nemine Ma-
 gistro usum qui non antequam moreretur ad eum
 discendi gratiâ accederet.

Mohammed Ebn Edris Alshafeiensis] scil. *Ebn Edrii*,
Ebn Al Abbas, *Ebn Othman*, *Ebn Shafei*. Fuit hic om-
 nimodæ eruditionis penu, teste *Ebn Chalecan*. Ejus
 præstantiam ut filio suo de ea sciscitanti prædicaret
Abmed Ebn Hanbali, dixit eum fuisse كالشمس
 Instar solis mundo, & san-
 nitatis corpori. Fuisse autem primò videtur *Abmed*

iste erga eum obliquior, adeo ut discipulos suos ipsum sequi vetaret; cum ergò postea ei *AlShafciensem* mulo vestum, pedibus sequenti occurrens eorum quidam, diceret, *Tunc nos eum sequi vetas, & ipse post eum incedis?* Respondit ille, أفمن لو لم يمش *Tace, siquidem si vel mulo ejus te adjunxeris, [inde] utilitatem percepturus es.* Dicitur matrem ipsius eo gravidam somniâsse, *Jovis* stellam ex utero ipsius egressam in *Agypto* decidisse, deinde in alias passim regiones particulam aliquam ipsius dissiluisse, quod interpretati ^{overesumpti}, dixerunt futurum ut pareret filium qui primò *Agypti* incolas scientiâ suâ instrueret, deinde eâ ceteras regiones repletet. Primus fuit (teste *Ebn Chalecan*) qui سكلم الفقه *de fundamentis scientiæ juris locutus est, eamque (ut videtur) in Methodum redexit.* Ferrus dixisse *AlZaapharani* fuisse اصحاح الحديث *qui dicta Mohammedis referent, somno immersos, usque dum veniret, AlShafciensis quæ eos expergefecerit.* Natus est anno *Hejra* 150. eodem die (ut volunt nonnulli) quo obiit *Abu Hanifah*, in urbe غزة *Gaza*, vel juxta alios بصعيد مصر *Askelano*, imò & juxta alios in *Yaman*, sed prior sententia verior est. *Meccam* autem adductus est annos natus duos, ibique educatus. Mortuus est anno 204. at vixisse eum volunt nonnulli annos 58. In Scholasticos infenso admodum animo fuit. Noctem in tres portiones partiri solitus est (referente *AlGazalio*) unâ scil. للعلم *Scientiæ studio*, secunda للصلوة *Orationi*, tertîâ للتنويم *Somno*, dicarâ. Dicitur ab eo fertur دعواته عشر سنين *per sexdecim annos nunquam*

AbulFeda.

nunquam cibo satur surrexi, &c. sc. quo magis studiis & devotioni idoneus esset. Item, Non jurasse se per Deum unquam, verò vel falso. Cum sententiam suam aliquando rogatus, sileret, quærenti quare non responderet, dixit, حتى ادرى ان الفضل في سكوته او الجواب *Donec perpenderit, utrum præset silere an respondere.* ab eodem dictum من انعي انه جمع بين *Qui se mundi & creaturis ejus amorem in corde suo pariter fovere dicit, mentitur.*

Abmed Ebn Hanbali] Juxta *Ebn Chalecan* *Abu Abdollah*, *Abmed Ebn Mohammed Ebn Hanbali*, Bagdadi natus anno Hejræ 164. vel juxta alios in *Marmā*. Quòd Alcoranum creatum esse confiteri nollet ضرب *verberibus exceptus* & in carcerem conjectus est. Obiit anno 241. Bagdadi. Funeri ejus adfuisse perhibentur virorum ماية الف *millia octingenta*, mulierum الف *sexaginta milia*.

Abu Hanifah AlNooman] Natus est anno Hejræ 80. vel juxta alios 70. vel ut alii 61. at primam sententiam præfert *Ebn Chalecan*. Obiit anno 150. juxta alios 151. vel ut alii 153. sed prima sententia verior. Obiit in carcere in quem conjectus fuerat, quòd Judicis munere fungi recusaret, quam ob causam multa & gravia à principibus passus est, nullis tamen minis aut cruciatibus adigi potuit ut illud in se susciperet, قاخترار عن ادهم على عذاب الله *ab iis puniri quàm à Deo præoptans*, ut loquitur *AlGazali*, qui refert eum cum (ad munus illud invitatus) respondisset se ei imparem esse, interrogatum, quam ob

rationem, regeſſiſſe ان كنت صادقاً فلا اصلاح
 واد وان كنت كاذباً فالكاذب لا يصلح للقضا
*verax ſim, non ſum ei idoneus, ſin mendax, non eſt men-
 dax aptus iudicis officio exequendo.* Alcoranum, eo quo
 mortuus eſt loco, perlegiſſe fertur ſepties millies.
 Socii *Maleci & ſhafeienſis, & Hanbali* vocantur a-
 pud *Shareſtanim* اصحاب الحديث, *Dictorum Mo-
 hammedis* retinentes, ſuntque præcipuè *Hejazenſes*, at
 affectæ *Abu Hanifa* اصحاب الراي *Rationi*, ſeu ſen-
 tentiæ propriæ addicti, & ſunt *ahl el عراق* *Eraci-
 enſes*.

p. 26. l. 21.

Aſſonnab, i. e. *Traditio* ¶ Ita eam reddimus eâ
 notione quâ eæ doctrinæ Iudaicæ partes quæ תורה
 פרה seu legem ore tenus traditam (ut loquuntur)
 conſtituunt, & quæcunque in lege *Mofis* expreſſa
 non reperiuntur, Traditiones audiunt. Ita ſcil. con-
 tinet *Aſſonnab* apud *Mohammediſtas*, quicquid *Mo-
 hammedis* dicto vel factio præeuntis, magis quam ip-
 ſius Alcorani, autoritate commendatur. Illud nos
 docet *Ebnol Athir*, his verbis quid fit السنة expli-
 caturus الاصل فيها الطريقة والسيرة وانا اطلقت في
 الشرع فادما يران بها امر به النبي ودهي عنه وذهب عليه
 قولا وفعالهما لم ينطق به الكتاب العزيز ولهذا
 يقال في ادلة الشرع الكتاب والسنة اي
*Radix ſen primaria hujus vocis ſig-
 nificatio, eſt via & converſatio* [ſeu vitæ inſtitutum]

at cum in lege usurpatur, eâ denotatur quicquid præcepit Propheta aut vetuit, & ad quod invitavit dicto vel facto, ex iis de quibus non locutus est Alkoranus, ideòq; inter probationes legales numerantur AlCetab [seu liber] & Alsonnah, i. e. AlKoranus, & quæ à Mohammede dicta vel facta traduntur. Nec diversum sonant quæ apud Ebnol. Kassaium leguntur, esse scil. Assonnab الطريقة مرضية كاذن او في اللغة غير مرضية Viam, sive accepta fuerit, sive non accepta, [seu, bonam vel malam] at ex legis usu السلوك في الدين من غير افراض ولا وجوب Viam quâ insistitur in religione absque præcepto aut necessitate, atque esse proinde ما واطب النبي عليها و ما واطب النبي او احد من اصحابه ويوجر Illud cui assuevit العبد باقياها وادام على تركها Propheta aut quispiam è sociis ipsius, & ob quod remuneratur qui facit illud, & culpatur qui omittit.

David Aspahanensis] Fuit hic Alshafeiensis partibus عقل داود اكثر من علمه, De eo dictum, Natus est in illoctu fuisse quàm scientiâ majorem. Natus est Cuse 202. juxta alios 201, vel ut alii 200. obiit 270. Audierunt

Audierunt ipse & discipuli ejus *Sensus literalis sequaces*, scilicet *لاخذهم بظاهر الآثار والاختيار*, quod *sententias juxta proximum verborum sonum accipiant*, & *ulteriorem interpretationem fugiant*, referente *AbulFeda*, qui & ait *كان*

داود لا يرى القياس في الشريعة ثم اضطر اليه
Davidem istum, nullum rationi locum concessisse in religione; postea tamen ad eam compulsum, probationem appellasse, & esse ei خالف فيها
Sententias, illis quatuor Antistitum [prædictorum] contrarias.

p. 29. l. 21.

Fundamenta legis Islamitica] *Observare hîc liceat differentiam, quàm statuunt Authores libri Ach-manassafa inter* *دين* & *دين* *شريعة الدين* & *religionis ritus*. quod scilicet *اللغة*.

*العربية هو الطاعة من جماعة اربعمس واحد ولما كانت الطاعة لا يتيسر الا بالاوامر والنواهي والامر والنهي لا يعرفان * باحكام وحدود وشرايط في المعاملات سميت هذه كلها شرايع الدين وهن من احكامه فلما كان الانسان هو جملة مركبة من جسد جسماني ظاهر جلي ومن نفس روحانية باطنة خفية صارت احكام دين الانسان وحدود شريعته علي وجهين ظاهرا وباطنا فالظاهر هي اعمال الجوارح والباطن هو اعتقاد الاسرار في الضمير وهي الاصل كما قيل الاعمال بالنيات ولكل*

* *Desse videtur* لا

دين (Significatio vocis) و لكل امرئ ما نوى

Din in lingua Arabica est, Obedientia à cætu [aliquo hominum] uni principi præstita. Cum autem non facile præstari possit obsequium nisi [intervenientibus] mandatis & interdictis; Mandata autem & interdicta non percipiuntur nisi per judicia & definitiones & conditiones in actionibus requisitas, appellantur hac omnia ritus religionis, & consuetudines [seu via] judiciorum ejus. Cùmque sit homo concresum quid, compositum è corpore crasso, exteriori visibili, anima vero spiritali interiori, inconspicuâ, inde fit ut judicia etiam religionis & definitiones juris in duplici genere versentur, exteriori & interiori, quæ exterioris sunt, membrorum corporis functiones, quæ interioris, mysteriorum confessionem in animo spectant, atque hæc demum radicis instar sunt, juxta illud quòd dicitur Opera intentionibus metienda, & unicuique [imputatur] quod intendit.

Fundamenta legis Islamitica] Apud AlGazalium, ut & in libro Mostatraf, dictum à Mohammede fertur

بني الاسلام علي خمس شهادة لا اله الا الله وان

محمد رسول الله واقام الصلاة وابتا الزكاة

والحج وصوم رمضان Fundatus est Islamisimus in quinq;

rebus, Confessione hæc, Non est Deus præter Deum illum

& Mohammedes est Apostolus Dei, & Orationibus con-

stanter celebrandis, & Eleemosynis largiendis, & Pere-

grinatione religionis ergò, & Tejunio Ramadani. Mundi-

ditates ergo quam noster primum statuit fundamen-

tum, sub oratione continebitur, utpote quæ in ple-

risque orationi infervit, juxta aliud ipsius dictum

* EbnolAthir.

لا يقبل الله صلاة بغير طهور * *Non accipit Deus preces absque mundatione, seu lotione & مفتاح الصلوة* طهارة & طهور *Orationis clavis est mundities. Unde & طهارة vocatur lotio illa quam orationi necessariò præmittendam censent.*

AlGazal.

p.29. l.22.

AlGazal. و
EbnolAthir.* اربع
مراتب

Munditiei in extremis corporis partibus] Dictum à Mohammede *الزنافة* *Fundata est Religio in munditie: & الطهور نصف الايمان* *mundities est dimidium fidei; quæ ipsius dicta ut intelligantur quatuor statuit AlGazalius munditiei * gradus, quorum primus est تطهير الظاهر عن الاحداث* *mundatio exterioris [corporis] ab inquinamento, rebusq; spurcis & superfluis.* *Secundus Mundatio membrorum corporis à sceleribus & rebus illicitis [patrandis.]* *Tertius تطهير القلب عن الاخلاق المذمومة* *Mundatio cordis à moribus vituperio, & vitiis odio dignis.* *Quartus تطهير السر عما سوي الله تعالى* *Mundatio secreti ab omni re præter Deum, scil. intimorum cordis affectuum expurgatio quò Deo soli vacent, à multis من عيت بصيرة* *quorum caligant oculi, curari exteriorem illam corporis, quæ est cæteris الي كالبشر الاخبر بالاضافة* *instar corticis extimi ad nucleum qui appetitur, cum sit اهم الامور تطهير السر اير* *Maximi momenti*

momenti res, recessum cordis expurgatio. Multum ergo de his queritur *Al Gazalius* qui de exteriori corporis munditie ad superstitionē usq; solliciti sint, adeo ut illos qui minùs hac ex parte superstitioni sint pro immundis habeant, & eorum contactum fugiant; cùm interim sit apud ipsos *الباطن خراب و مشحون*

في باطن الكبر والعجب والجهل والرياء والنفاق quod intus est, desolatum, & oppletum vitiis superbia, fastus, ignorantia, dissimulationis & hypocrisis, rerum ordine penitus inverso. Antiquior tamen apud Arabes mundandi corporis cura *Mohammedanismo* videtur, cujus ritus (ab *Abrahamo*, ut volunt, acceptos) ad decem capita reducit *Al Sharestanius* (alios quos vidit authores secutus) quorum quinque ad caput, quinque ad reliquas corporis partes pertineant: quæ ad caput, sunt *المضمضة* Gargarizatio, seu oris collutio, *الاستنشاق* *Narium aquâ inspiratâ purgatio*. *قص الشارب* *Mysticis tonsura*. *الفرق* *Capillorum discriminatio*. *السواكي* *Dentium fricatio* quæ ad reliquum corpus *الاستنجاء* *Mundatio ab excrementis emissis*, *الاطفار* *Unguium præsectio*, *دخف*

حلق العادة *Rasura* *Pilorum axillarium vulsio*, *الابط* *Circumcisio*, quæ (inquit) *لما جاء* *Adveniens Islamismus in ritus conversa confirmavit*; qui ipsissimi sunt quos à *Mohammede* suis commendatos refert *Al Gazalius*, nisi quod duodecim recenseat, ac ita partiatur, ut quinque (prædicti nempe isti) caput spectent; tres, manus & pedes, nempe unguium præsectio, ablutio *البراجم* i. e. *articulorum digitalium*, & mundatio

Hac primum fecisse Abrahamum, refert Al Jannab. in vit. Abrah.

الرواجب i. e. flexurarum eorundem, seu juxta alios, Unguam extremorum, quatuor reliqui ad reliquas corporis partes, eo, quo dictum est, modo. Harum rerum cum incuriosiores factos Arabes videret Mohammedus, ritus (ut videtur) antiquitus receptos, ipse lege novâ sanxit ac omnibus necessarios observatu fecit.

l. 24.

Oratio] Inter dicta Mohammedis, quibus orationem suis commendatam voluit, hæc feruntur. الصلاة Oratio religionis columna est, quâ sublata ruit religio, & مفتاح الجنة الصلاة Clavis Paradisi oratio. Liceat autem hîc quæ in libro Mostatraf leguntur de Orationis apud Arabes nomine & Etymo adscribere, & اختلاف في اشتقاق اسم الصلاة. Diverſa sunt sententia de Etymo nominis الصلاة, cur eo scilicet appelletur oratio. Dicitur volunt nonnulli eâ notione quâ idem valet ac الدعاء Invocatio, alii eâ quâ misericordiam denotat, ut cum dicunt صلي الله عليه, quod significat, * Propitius sit ei Deus, non ut à nonnullis versum est, Oret pro eo Deus: alii à significatione استقامة Rectificationis; ut cum dicunt صلوات العون Lignum rectum feci, quia oratio rectè dirigat hominem in cultu Dei, & ab inobedientia cohibeat; alii denique لها صلة Quod mutua sit relatio seu necessitudo quadâ inter servum i. e. Homine & Dominum suum.

* Seu ut Ebnol Athir, Honoret eum Deus, & quâ significatione & dictam orationem vult, quod eo cultu honoretur Deus,

Hæc

Hæc ille. Alia adhuc nominis ratio apud *Al Motar-*
rezium in libro *Mogreb* affertur, اشتقاقها (inquit)
 من الصلاة وهو العظم الذي عليه الاليتين لان
 المصلي يحرك صلواته في الركوع والسجود
Derivatur à صلاة quod os illud denotat cui adherent clu-
nes, quoniam qui orat clunium ossa movet, dum se incur-
vat & fronte terra admotâ prosternitur. Monent eo-
rum cordatiores in oratione præcipuè spectari
 بمنزلة الباطنة *partes internas, quæ sint*
 الروح *tanquam ejus vita & spiritus* quarum sex
 حضور القلب والتفهم والتعظيم
Præcipuas statuunt والهدية والرجاء والحياء
Præsentiam cordis [seu Inten-
tionem] Intellectum, μεγαλυσωμόν, Reverentiam, Spem,
Pudorem. Exteriori tamen formâ & corporis gesti-
bis, quales sunt inflexio corporis quæ الركوع vo-
catur, & frontis terræ admotio quæ السجود aliisque
circumstantiarum minutiis adeo solliciti sunt, neg-
lectis forsan plerunque iis, quæ cor spectent, ut non
immeritò inde & nomen apud ipsos sortiatur, & de-
finitionem, sic describente Ebnos Kassaio, quòd sit
 عبارة عن افعال مخصوصة واركان معلومة
cultus constans acti-
onibus peculiaribus, & fundamentis notis cum certis
conditionibus tempore definito [peragendis.] Actio-
num istarum quasnam à majoribus acceptas retine-
rit Mohammedes, quasnam ipse pro arbitrio suo addi-
derit, difficile erit statuere. Quod ad illam autem,

v. AlCeshaf,
 & AlBidavvi,
 ad cap. vacce
 in Alc.
 Epit. AlGazal.

Maimon. in ep:
ad profelyt. re-
lig.

magni inter cæteras momenti, quæ juxta *Al Motar:
rexiim*, toti huic cultui nomen dederit, quæ fit incli-
nato capite & sublatis inferioribus corporis parti-
bus, eam asserit *Maimonides* Idololatriæ antiquæ, &
turpissimi cultus obscæno terriculo *Baal Peor* olim
delati, vestigium esse non obscurum באמת שהיה
לישמעאלים מקודם באותם המקומות שלשה מיני
עבודה זרה פעור ומרקלים וכמוש והם עצמם
מורים ברברים אלו וקראים להם שמות בלשון
ערבי פעור עבודתו שיפעור עצמו לפניו או שיניח ראשו
ויגביה ערותו למולו כמו שאלו הישמעאלים משתחווים
היום כתפלתם *Certum est fuisse Ismaelitæ olim istis
in locis tres cultus Idololatriæ species, scil. Peor, Mercu-
rium & Cemoth, quæ ipsi jam confitentur, & nomini-
bus in linguâ Arabica [notis] appellant. Peoris autem
cultus ita peragebatur ut quis se eoram ipso nudaret, aut
capite demisso obscænas corporis partes attolleret, quo mo-
do Ismaelitæ isti se, his etiam temporibus, inter orandum
incurvant. Quæ de aliis cultus Idololatriæ vestigiis
sequuntur, apponendi mox erit occasio.*

3 *Eleemosyna* [*جعل الزكاة احد*] فان الله جعل الزكاة
inquit Al Gazalius) Constituit Deus
eleemosynam, unum è fundamentis Islamismi. de eo præ-
ceptum in Aleorano, inter prima. scil. c. 2do اقيموا
الصلاة واتوا الزكاة *Orationes constanter peragite &
Eleemosynam præstate*; diciturque liber iste datus in
directionem iis qui rite preces fundunt & eleemo-
synas largiuntur. *Eleemosynis* autem nomen hoc,
apud Arabes impositum volunt, vel à زعى quod cre-
scere & augeri significat, quod inde accessurum o-
pibus incrementum speretur, ut in explicatione Ri-
tualis,

tualis, *سمي المصروف الي المساكين زكوة لانه*
&c. Appellatur illud quod in pauperes erogatur Zaccar, quoniam opes adan-
get, respectu scil. benedictionis divinæ, seu (ut lo-
quitur AlBidawius) ان اخراجها يستجلب بركة
Quoniam erogatio ejus benedictionem conciliat opibus & in ani-
mo virtutem liberalitatis producit, juxta illud Alcorani
مثل الذين ينفقون اموالهم في سبيل الله كمثل
Similes sunt illi qui opes suas
erogant in viâ Dei, grano quod septem spicas germina-
vit vel ab ea thematis notione qua Mundare denotat
فادها تظهر المال من الخيش والتفيس من البخل
quod opes ab inquinamento & animum ab avaritiæ sordi-
bus purget. Apud EbnolKassî hac nominis & rei ex-
plicatione في اللغة الزيادة وفي الشرع عبارة عن
AlZaccato, [i. e. ايتا بطايغة من المال مال مخصوص
Eleemosyna] juxta nominis significationem denotat in-
crementum, at ex usu legis, erogationem rate portionis
opum, è facultatibus designatis. Neque enim hîc res
uniuscujusque libito & arbitrio permessa est, sed co-
ercendæ hominum avaritiæ, secundum justam facul-
atum æstimationem, lege exigitur. Annotatur ibi-
[الاصوة] etiam Eleemosynam etiam

v. AlBidaw.
Confer. Luc.

11.41.
Date eleemosy-
nam & ecce
omnia munda
sunt vobis.

dici لأنها تدل على صدق العبد في العبادة quòd
sinceritatis hominum in colendo Deo indicium sit.

4 *Jejunium*] الصوم ربع الايمان *Jejunium est quarta pars fidei, inquit AlGazalius.* In ejus etiam laudem afferuntur, dicta *Mohammedis*, خلوف قم
Graveo. الصائم اطيب عند الله من ريح السمك
lentia oris jejuni, gratior est Deo, odore Mosci. & لكل
unicuique rei porta est, شي باب و باب العباداة الصوم
porta autem religionis jejunium, item اذا دخل شهر
&c. In- رمضان فتحت ابواب الجنة وغلقت ابواب النار
ante mense Ramadan, aperiuntur porta Paradisi, & occluduntur porta Gehenna, &c. Quid fit autè apud eos jejunium, sic explicat *EbnolKassai*, الصوم ا في اللغة مطلق
 لامساك وفي الشرع عيسارة عن امساك مخصوص
 وهو الامساك من الاكل والشرب والجماع من
 الصبح الي الغروب مع النيية
AlSaum est, juxta nominis significationem, continere se, seu Abstinencia, indefinite, at ex usu legis, denotat abstinenciam definitam, scil. ut se quis contineat à cibo, potu, & Venere, à mane usque ad vesperam, cum intentione. Jejunium lege indictum est mensis *Ramadan*, atque de eo præcipuè intelligenda sunt quæ de jejunio dicunt. Sunt tamen illis & alia, quæ الخطوع seu *spontanea* vocant, *Mohammedis* vel exemplo vel calculo cõmendata, jejunia, ac præcipuè dies certi è mensibus quos sacros habent, ut ex hoc ipsius dicto (referente *AlGazalio*) patet

de quo in Alc.
 c. 2.

يوم من شهر حرام افضل من صوم ثلاثين من غيره وصوم
يوم من شهر رمضان افضل من صوم ثلاثين من شهر

*Dies è mense sacro unus [jejunio dicatus] prestat
jejunio triginta dierum cujusvis alius mensis, at dies unus
mensis Ramadan prestat jejunio triginta dierum mensis
sacri. Inter dies autem commendatiores censetur
Ashura, i. e. decimus dies mensis Moharram,
qui etiam Arabibus ante Mohammedem, jejunio sacer,
referente AlBarezio in suis ad sermones Ebn Nobata
commentariis; scil. Ayesham dixisse, ان قريشا*

*Koraishtas solitos
كانت تصوم عاشورا في الجاهلية
jejunare, ante religionem à Mohammede conditam, die
Ashura, at AlKazwinius Mohammedem, ejus jejunio di-
candi occasionem, à Judæis accepisse tradit, روى*

*ان رسول الله لما قدم المدينة وجد يهودها
يصومون عاشورا فسألهم عن ذلك فقالوا انه الذي
غرق فيه فرعون وقومه وثجي موسى ومن معه
فقال انا احق بموسى منهم فامر بصوم عاشورا*

*Fertur Mohammedem cum Medinam pervenisset, atque
ibi Judæos die Ashura jejunantes reperisset, rogasse ipsos
quare hoc facerent, qui dixerunt, quoniam hoc die sub-
mersus est Pharaoh cum populo suo, Mose, cum iis qui
cum ipso erant, evadente. Tam ille, Plus mihi cum Mose
est quam illis; præcepitque ut die Ashura jejunarent.
Quod tamen postea ipsi displicuisse videtur, quod
Judæos imitatus fuerit, ideoque dixisse, se, modo al-
terum annum viveret, die nono jejunaturum, كراهة*

لاموافقة

* in تسع
v. & explic.
Rit. in صوم
التطوع

AlGazal. &
AlMostatref.

لهوافة اليهود *Judaorum consortium abhorrens*, * ut loquitur *EbnolAibir*. Ac certè à *Judeis* ejus diei jejunium ad ipsos fluxisse, ipsum nomen عاشورا indicat, quod est ipsissimum *תשעה* quo nomine jejunium illud decimi diei mensis, lege *Mosis* sancitum, *Levit. XVI. 29* insignitur. Fatentur enim eorum *Grammatici* esse hoc اسم اسلامي nomen *Islamiticum*, & formæ *priscis Arabibus* planè ignotæ. Jejunium autem distinguunt, ut sint tres ejus gradus صوم العموم و صوم الخصوص *Jejunium communiter sic dictum*, & jejunium propriè dictum, & jejunium maximè propriè dictum. Jejunium communiter dictum est كف البطن والفرج عن قضا الشهوة ut contineat quis ventrem aliásque corporis partes ab explendis cupiditatibus; Jejunium propriè dictum كف الشمع والبصر واللسان واليد والرجل وسائر ut quis avertat aures, oculos, linguam, manus, pedes, ceteraque corporis membra à peccatis; At jejunium maximè propriè dictum est صوم القلب عن الهمم الدينية والافكار الدنياوية وكف التذلل بالكلمة *ieiunium cordis à curis vitioribus*, & cogitationibus mundanis, ejúsque ab omnibus rebus, solo Deo excepto, aversio. Inde dicunt كم من صائم من مطر صائم Quot inter ieiundum vescuntur, & quot inter vescendum ieiunant? 5 Peregrinatio, &c.] الحج (inquit *EbnolKassai*) est

est

القصد الي الشئ المعظم وفي الشرع قصد البيت
 الله تعالي بصفة مخصوصة في وقت مخصوص بشرائط
 AlHajj, est ut quis destinato rem aliquam
 magni momenti aggrediatur, at ex usu legis, profectio
 certo consilio suscepta ad domum Dei, certis, modo, tempo-
 re, & conditionibus. In Alcorano præcepta reperitur,
 Sed ab Arabibus antiquioribus hausta cum ritibus
 suis, ut ex ante dictis pater, quibus addere liceat ex

وكانوا يحجون البيت ويعتصرون ويحرمون و: AlShar.
 ويطوفون بالبيت اسموعسا ويسعون بين الصفا
 والمروة و: وكانوا يلبنون الا ان بعضهم كان
 يشرك في تلبسته في قوله الا شريك هو لك تملكه
 وما ملك ويقفون المواقف كلها و: وكانوا
 يهدون الهدايا ويرمون الجمار ويحرمون الاشهر
 الحرم فلا يغفرون ولا يقاتلون فيها الاطي وختعم
 وبعض بني الحارث بن كعب فاذهم لم يكونوا
 يحجون ولا يعتصرون ولا يحرمون الاشهر الحرم ولا
 Peregrinantes adem [scil. AlCaabam] البلد الحرام و:

adibant, eamq; religionis ergo invisebant, se in eum si-
 nem consecrantes, ademque septies circuibant, & inter
 Safa & Merwah discurrebant, Deoque obsequium de-
 ferebant, nisi quod eorum nonnulli interea Deo consortes
 adderent, dum dicerent, [non est tibi Socius] præter
 consortem istam, quem tu possides una cum omnibus qua
 ipse possides; omnesque stationes obibant, & donaria offe-
 rebant,

rebant, & lapillos coniecebant, & menses sacrabant, in
 quibus nec in alios hostiliter incurrere, nec eos bello ag-
 gredi liceret. [atque hoc omnes facere soliti.] excep-
 tis tribubus Tai, & Cathaam, & aliquibus è posteris Al-
 Harethi Ebn Caabi, isti siquidem nec peregrinationes
 instituerent, nec ad eam religiose adire, nec menses, nec locum,
 sacros, præ sacris habere. Hos ergo ritus, Mohammed
 antiquitus (imo ab ipso, ut ferunt, Abrahamo, cui
 mandatum vult ut homines ad peregrinandum invi-
 taret) receptos, Alcorani autoritate sanxit, & reli-
 gionis suæ partem non minimam esse voluit, ex
 من مات ولم يحج فليمت ان شا يهوديا اركان الاسلام ومبانيه
 من مات ولم يحج فليمت ان شا يهوديا
 او نصرانيا Si quis ^{avanshunt} mortuus fuerit, moria-
 tur si liber, Judæus aut Christianus.

pag. 30. l. 4.

Nec alio plerique eorum qui in ea observantur ritus,
 tendunt quam probationi & c.] Sic AlGazalius, واما

ذوق الشعبي ورعي الجمار وامثال هذه الاعمال
 فلا حظ للنفوس ولا اذن للطبع فيها ولا اهتمام للعقل
 الي معاذيها فلا يكون في الاقدام عليها باعث
 الا امر مجرب وقصد الامتثال للامر من حين
 انه امر واجب الاتباع فقط وفيه عزل العقل عن
 تصرفه وصرف الطبع والتفوس من محل انسه فان
 كل ما ادرك العقل معناه مال الطبع اليه
 ميلا ما فيكون ذلك الميل معينا للامر وباعثا

علي العقل فلا يظهر به كمال الرق والادقيان

Quod ad discursum illum repetitum, & iactum lapillorum, & reliquas hujusmodi actiones, nihil hac ad animum hominis, nec consentanea natura; nec est intellectui quo ad inquirendum quid hac sibi velint, dirigatur, nec quod quempiam ad ea amplectenda incitet, verum mandato simplici constant, & intentione merè obsequendi mandato, quatenus mandatum est cui necessario parendum sit, & cui se immiscere, intellectui non sit concessum, & à cuius usu familiari alieniores sint natura & animus. Cum enim percipit intellectus rei alicujus scopum, fit aliquo modo natura ad eam propensior, quæ propensio suppetias fert mandato, unaque cum eo intellectum adoritur, adeo ut non appareat in eo plena servitus & obedientia.

Curfus السعي] sc inter * Safa & Marmah, inter quæ peregrinanti septies discurrere, idque partim علي

gravitate consuetâ, partim gressu السريع

يعمل ذلك سبعا ويرمل في موضع الرمل في كل مرة ويسكن في موضع

Septies hoc faciet, & unaquâque vice festinabit ubi festinandum est, & lente incedet, ubi lento gressu incedendum est, inquit AlGazalius, ritus istos describens.

Et properatio in circuitione Caabæ] Quod noster vocat

الرمل. Eadem utriusque vocis significatio, scil. Gressus concitator, في

الاسراع في المشي مع تقارب الخطا وهو دون العدو وفوق

المشي المعمان explicante AlGazalio, i. e. Properatio

Ib. l. 7.

v. p. 128.

inter eundam, gressibus contractioribus, quæ sit infracursum & supra incessum communem. hæc in circumeunda Caabâ utuntur. Septies autem illam circumeunt, ter gressu hujusmodi concitato atque humeros agitan-tes, quater magis lento, seu usitato, juxta illud à Mo-
hammede acceptum, الطواف مرل ثلاثا و مشي اربعاً
Circuitus ter incessu citatiori peragitur, quater ordinario.
scil. ut robur & agilitatem præ se ferant, quod pri-
mo consultò factum قطعاً لطمع الكفار quo spem in-
fidelibus præciderent, postea in ritum transit. Ita &

مرل الطواف هو الذي امر به النبي امرجه النبي اصحابه في عمرة القضا ليري المشركين قوتهم حيث قالوا وهنتهم حمي يثرون وهو مسنون في بعض الاطاف دون بعض
Properatio quâ utuntur

[Caabam] circumeuntes, illa est quam sociis suis præcepit Mohammedes in visitatione istâ, quam * consummationis vocant, ut Idololatrias robur ipsorum essende-
ret, quòd dicerent, Nihil Yathrebi calor eos imbelles reddidit. Observatur autem ipsa quibusdam tantum vicibus, non omnibus. Cujus rei rationem reddens AlIannabius, dicit eum ita fecisse فقال لهم ut illis parceret, ab eo tempore ritus iste. at السعي seu cursus inter Safa & Marwah, antiquior est, referente Ebnol Atbir; scil. شعار قدوم من عهدها جر ام اسمعيل
ritus antiquus à tempore usque Hagaris, matris Ismaelis.

[Factus lapidum] quos scil. in vallem Mena con-
jiciunt,

* Cum scil. an-
te prohibitus à
Meccensibus
fuerat.

Anno 7. Hejre.
& v. Abuljed.

ib. l. 8.

jiciunt, juxta ritus apud ipsos præscriptos, diversis locis & vicibus, septuagenos, juxta *Al Gazalium*, quas conjicientem, oportere, ait, præter obsequium Deo præstandum sibi proponere

التشبيهه بإبراهيم حيث عرض له ابليس في ذلك الموضع لينخل علي وجهه تشبيهه أو يفتنه ببعضه فامر الله تعالى أن يرميه بحجارة طرنا له وقطعا لامله

Imitationem Abrahami, qui cum occurreret ipsi isto loco Diabolus, ut cultum ipsius injecto dubio, turbaret, aut ipsum ad inobedientiam tentaret, jussus est à Deo cum lapidum jactu fugare, ac spem ipsi omnem præcidere, واعلم

أنك في الظاهر ترمي الحصا الي العقبة وفي الحقيقة ترمي به وجه الشيطان وتقصم به ظهره أنلا يحصل إرغام انفة إلا بما تمالك أمر الله سبحانه تعظيما

Scias لمجرد الأمر من غير حظ النفس والعقل فوجه *autem te specie quidem lapides in Akabah conjicere, at revera faciem Diaboli cadere, ac dorsum ipsi confringere, cum non aliàs ipsi vis inferatur quàm per obedientiam Deo à te præstitam ex mera mandati reverentia, nullis hac in re menti & intellectui partibus concessis. Sic*

Abmed Iosephi filius, in vita Ismaelis dicit أن رمي الجحارات سنة إبراهيم لما تعرض له الشيطان

Iactum istum lapillorum, ritum esse ab Abrahamo institutum, cum occurreret ipsi Diabolus, quando filium sacrificatum iret. alii alius adhuc ritus huius originem deducunt, ab iplo scil. Adamo. quo spectat quod dictum

à *Mohammedo* refert *Ebnol Athir*, ان اسم صبي بمنى فاجده ابله من يمن يريه
Mena, in fugam se dedisse *Diabolum*. Hæ ipsorum nugæ,
 at quid de hujus ritus origine censeat *Maimonides*,
 loco, ubi de oratione egimus, laudato, audiamus. sic
 igitur pergit, ille ומרקלים עבודתו כרגימת האבנים
 וכמוש עבודתו בפריעת הראש ושלא ילבש כנר תפור
 ודברים כלם מפורשים וירוצים אצלם מקורם שתעמוד
 רת הישמעאלים אבל הישמעאלים היום אומרים זה
 שופרע ראשנו ושלא ילבש כנר תפור בתרופות הוא
 כרי שנכנע לפני האל יתעלה ולזכור היאך יעמוד
 אדם מקברו זה שנשליך האבנים בפני השמן אנו
 משליכים אותם כרי לערבנו ואחרים מפקחיהם אומרים
 ונותנים טעם יצלמים היו שם ואנו רוגמים במקום
 הצלמים כלומר שאין אנו מאמינים בצלמים שהיו שם
 ודרך בויון להם אנו רוגמים אותם ואחרים אומרים
 זה מנהג הוה *Mercurii* autem cultus peragebatur jactu
lapillorum; *Cemofhi*; nudatione capitis, & ut quis vestes
 sutiles non induat, quæ omnia apud illos manifesta sunt,
 & nosa fuerunt ante conditam legem *Ismaelitarum*. *Is-*
maelita autem nunc dicunt, Ideo nos caput nudamus, &
 vestes sutiles non induimus in peregrinationibus, ut nos
 coram Deo submittamus, & in memoriam revocemus,
 quo modo surrecturus sis homo è sepulchro suo. Quod ad
 lapillos autem, quos conijcimus in *Diabolum* illos mitti-
 mus, ad ipsum confundendum. Alii autem è *Doctoribus*
 ipsorum, hanc reddunt rationem, quòd cum isto loco posita
 olim fuerint *Idola*, nos (inquiunt) locum illum lapidibus
 petimus, ut indicemus nos non credere in *Idola*, quæ ibi
 [collocata] fuerant, & in signum contemptus, ea lapida-

* Desunt hæc
 in lib. impressis.

mus, alii dicunt, Mos est, &c.

Diei Veneris, &c. Dies iste appellationem يوم اجتماع الناس Taumol' Jomaa, Sortitus est quod in eo congregentur homines [scilicet ad cultus sacros peragendos:] Magnis diem istum laudibus eferunt, سيد الايام Principem dierum vocantes. Sciendum autem (inquit AlGazalius) ان هذا اليوم فضل

Deum huic diem velut honoris prerogativam Islamismo concessisse, eumque Moslemis [seu Mohammedistis] proprium fecisse, وجعله عيداً لهم فهم اول الناس به سبقوا, & illam, festum ipsis constituisse, atque ipsos primos eum observasse. Et خدر يوم طلعت عليه الشمس يوم

Præstantissimum dierum quos superoritur sol, esse diem Veneris. Eo futurum diem iudicii autumant, & ut videamus quibus tricis implicetur ipsorum religio, inter cætera quæ de eo nugantur, diem esse قلام

præsecandis unguibus, præmii à Deo expectandi promisso, commendatum. من قلم اظفاره Qui diem Veneris unguis præciderit, cum Deus morbo liberatum sanitati restituit. Nuncupabatur olim عربية Arabah, quod ait AlFauharius esse من اسماء

è nominibus eorum antiquis. Ita & Ahmed Iosephi filius كان من العرب يقول ليوم السبت شيار واهوم

AlGazalius in شهر AlGazali.

v. Kaswin: & lib. دمشق الازهار

v. Kamus. & Ebnol Athir. & Al-lauhar. in هون

UNED

ولياموم الاحد اول وليوم الاثنين اهنون والثلاثاء
 جبار والاربعاء بار والخميس مونس وليوم الجمعة
 العروبة وكانوا يسمون ايضا يوم السبت الاحد
 ويوم الاحد هوز ويوم الاثنين حطي والثلاثاء
 كلمن والاربعاء سعفص والخميس قرشت والجمعة
 العروبة *Vocabant olim Arabes diem Sabbati Shiyar,*
diem Solis Awal, diem Luna Ahwan, diem Martis
Jobbar, diem Mercurii Dobbar, diem Iovis Munes, di-
em Veneris Arubah. Appellabant alii diem Sabbati
Abjad, Solis Hawaz, Luna Hottai, Martis Colman,
Mercurii Saafas, Iovis Korasht, Veneris Arubah.
 Sed posteriora ista à pædagoگو aliquo qui literas
 puerorum memoriæ infigere voluerit, imposita vi-
 dentur.

Ib. lib. XI.

A laborum tædiis quiescant] Inter ea quæ ad ritè
 observandum diem istum requiruntur, recenlet *Al-*
Gazal. ان يجعل يوم الجمعة للاخرة فيكف فيه عن
 جميع اشغال الدنيا *Ut diem Veneris vita futura ac-*
censeant, & in eo ab omni opere mundano abstineant. Qui
 autem ad eum observandum teneantur, his docet
 فلا تجب الجمعة الاعلى كل ذكر بالغ
 عاقل مسلم حر مقيم في قرية او بلدة تشتمل على
 اربعين جامعين لهذه الصغات او في قرية من سواك
 &c. *Non te-*
netur diem Veneris observare, nisi qui sit Mas atatis
matura, intellectu præditus, Moslemus, liber, qui incolat
vicam

vicum aut oppidum in quo sint quadraginta homines ita comparati, aut in vico suburbano alicujus regionis ad quem pertingat sonus inclamationis à regione ista ex eâ parte qua proxime eum spectat, &c.

Circunciso] Non hæc novum legis *Isamitica* præceptum, sed ritus ad *Arabes* ab *Ismaele* forsan, aut *Esauo* antiquitus propagatus. *Philostorgius* l. 3. hist. Eccl. de *Arabibus Homeritis*, quos è *Cetura* posteris esse vult, verba faciens, hæc habet, *Ἐπιτίθειον δὲ τὸ ἐπιτομὴν ἢ ὀρθοῦν αἰετὶ τεμνόμενον ἡμέραν*. at *Josephus* de *Ismaelitis*, eos post annum ætatis tertium & decimum circumcidi solitos asserit. Parcius de ea (quantum mihi hactenus observare contigit) loquuntur *Mohammedanorum* scriptores. Apud *AlGazalium* hæc leguntur: *أما التطهير بالختان فعادة اليهود في اليوم السابع من الولادة ومخالفتهم تحصل بالتأخير الي أن يتغير الولد فهو أحب الي وأبعد عن الخطر*

Quod ad mandationem, qua fit per circumcisionem, *Mos* est *Judæis* [circumcidere pueros] die * post partum septimo: at mos illis contrarius differre illam usque dum dentibus plene instructus sit puer, qui mihi magis arri-det, ac à periculo longius abesse videtur. *Ebnol Athir*, *Arabum Mohammede* antiquiorum morem describens,

كانوا يختنون لسن معلومة فيما بين عشر سنين وخمس عشر *Solebam* (inquit) circumcidere atate certâ [nempe] inter decimum & decimum quintum ætatis annum. Nihil de eâ certi statuiffe videtur *Mohammedes*. hoc tantum ab eo dictum laudatur, *الختان سنة*

ib. lin. 12.

Antiq. l. 1. c.
23.* Diem partus
numerare non
videtur.

عشر

AlGazal. و
v. Mogreb. in

ك

EbnolAthir.
ibid.

קטן שנולד
כשהוא
בזהר

Rambam tract.
de circumcis.
c. 1.

Et v. AlZa-
machib. & Bi-
dawiium. in c. 5.
Aic. ubiprohi-
betur sanguis.

Circumcisio ritus est Viris
[necessarius] in feminis honorabilis: cui addi potest
quod ab eodem refert EbnolAthir, الوليمة في
الاعذار Equum est ut circumcisiones convivio
celebrentur. Quod ad ipsum Mohammedem, eum na-
tum asserunt معنورا مسورا Umbilico, & praputio,
pracisis. quod si fictum, ideò factum videtur, ut Mosi,
vel alicui alii è Patriarchis, de quibus idem asserunt
Judæi, similis haberetur; sin verum, non adeò in-
solens fuisse, ut pueri recutiti nascerentur, apud gen-
tes circumcisionis obseruantes, patet ex iis quæ sta-
tuunt Judæi in suis ad legem ^{שׁוֹרְפָּאֵסוֹרִי} de iis, qui
hoc modo ex utero materno prodierint. Nisi for-
san verpum hunc sub Lunæ radiis natum putemus.
ان من ولد في القمر Credebant siquidem Arabes
Illi qui sub كالمختون
Luna radiis nasceretur contrahi perinde ac circumciso
praputium, teste Authore libri ^{دظم الدر}.

[Sanguis] Videntur tamen Arabes antiquiores fan-
guinem inter esculenta habuisse, unde inter ea, quæ
iis olim in usu erant, numeratur ^{التسويد} seu intesti-
na sanguine ad escam farciendi mos, apud authorem
libri Nothboldorr, كانوا يجعلون الدم في المصران
Sanguinem inte- ويلقونه في النار ثم ياكلونه
stinis inditum, atque in ignem coniectum comedebant.
Cibum istum ^{مسون} Mosvadd, ab اسود quod ni-
grum denotat, appellabant, ut nostrates Black pudding.
Ita autem conficiebatur ^{المصران فتغصن} ان يوخن المصران
فيها الناقة ويشن راسها وتشوي وبدوكل
bente.

bente *Al Firan Zabadio*, ut intestino sanguine quem è Camelii vena elicerent, impleto extremum obstringerent, quo deinde eocto vescerentur.

Ex his quæ dicta sunt, patet ritus *Mohammedistis* à Propheta suo commendatos, plerosque ipso antiquiores esse, nec aliud egisse ipsum, dum suos ad *Abrahami* fidem revocare profiteretur, quam ut reje-ctis, quas ineptiores putaret, *Arabum* consuetudinibus, reliquas non minus ridiculas in religionem suam retentas transferret. Eum in finem antea citatis

addere liceat hæc *Abul Fede* verba, وكانت الجاهلية، وتفعل اشيا جلّت شريعة الاسلام لها فكانوا لا ينكحون الامهات والبنات وكان اقمح ما يصنعونه الجمع بين الاختين وكانوا يعيبون المتزوج بامرأة ابيه ويسمونه الصيغز وكانوا يحجون البيت ويعتمرون ويطوفون ويتبعون ويقفون المواقف كلها ويرمون الجمار وكانوا يكبسون في كل ثلاثة اعوام شهرا ويغتسلون من الجنابة وكانوا يد اوامون على المضمضة والاستنشاق وفرق الراس والسواك والاستنجاء وتقليم الاظفار وتغيب الابط وحلف العادة *Solebant olim* وكانوا يقطعون يد المسارق اليميني *Arabes* quadam facere quæ postea præcepit lex *Islamitica*. nec matres nec filias ducebant, eorum autem quæ faciebant turpissimum erat quod duas idem sorores duceret. eum qui patris uxorem assumeret probrosus habebant *Al Daizan* appellantes, *Adem* [Caabam] peregrinationibus vis-

bant, eandem circumeuntes, ac discurrentes, singulisq; stationes obeuntes, & lapides [in Menah] conijcientes. Tertio quoque anno mensem intercalabant, post congressum lavabant, frequenter os & nares abluebant, capillos discriminabant, dentes fricabant, ab excrementis emissis semundabant, ungues præscebant, pubem radebant, furi dextram amputabant. Ex iis autem quæ è medio tollenda censuit, aliquorum jam supra mentionem fecimus, aliis hunc in locum rejectis, cujus promissi fide nisi teneremur, hîc manum de tabulâ (utpote longiùs quam putaveramus, provecti) libenter tolleremus. Quantum ergo ei liberandæ sufficere videatur, ad alias quasdam Arabum consuetudines (eas præcipue quarum in Alcorano cæterisque Mohammedis dictis mentio) digitum intendemus. quod genus sunt illæ imprimis; quas isto, quod p. 136. innuimus, præcepto

AlMostatrat. et
AlDamiri in
صفر و صفر.

مجاوزه
من صاحب
الي غيره
AlKamus.

و Kimus
و AlDamiri.

veruit *لاعدوى ولا طيرة ولا صفر ولا هامة* Non est
[vel, ne sit vobis] *Adwa nec Tirah, nec Safar, nec Hamah,* quorum primum *العدوى* (explicante *Ebnol Athir*) propriè sonat *contagium*, sc. ut ab aliquo morbo affecto, transferatur in alium *مثل ما بصاحب* simile illi quod patitur morbo isto affectus, ut cum (inquit) Camelum scabie affectum cum aliis misceri non patientur, metu ne in illos transeat, quæ in ipso est, scabies. *وقن ابطاله الاسلام* hoc autem credi aut timeri, vetuit *Islamismus*, quoniam credere visi sunt ipsam morbum [ab uno in alium] transire; docente *Mohammede*, non ita se rem habere, sed Deum esse qui agritudinem & morbum immittat. Quod ad *لا صفر non Safar*, duplicem affert idem eius interpretationem;

rationem; primam, quæ vetet credi quod autumant Arabes, scil. esse in ventre hominis serpentem hoc nomine, qui esurientem pungeret, & dolore afficeret, quique ab uno in alium transfirer, seu contagio serperet; secundam, quæ prohibeat الزنبي seu transpositionem mensium, quâ utebantur Arabes, scil. *AlMobarram* in *Safar* rejicerent. الطيرة *AlTirab* autè propriè *anspiciū* denotat. Erat enim divinatio, per avium præcipuè volantium, observationem, cujus ratio (describente *AlDamirio*) hæc fuit. Cum quis *Arabum* iter suscepturus esset, domo suâ egressus, ubi avem reperiret, eam ad volandum provocare, quæ si dextram peteret, in itinere suo pergere, sin sinistram, pedem referre, ac domi se continere. Hoc autem dum vetaret *Mohammedes*, interim *القال* i. e. *Captationem ominis* (ac præcipuè * boni) è voce aliquâ fortuitò prolata probavit. Sunt tamen ex illis (eodem teste) qui vetent, & pro illicito habeant *القال في المصحف* *Captationem ominis ex Alcorani inspectione*. Porro ut avium, sic & aliorum animalium *السوايح والموارج* ea quæ dextram, vel sinistram peterent, observabant, & si dextram peterent *تبركوا به ومضوا في سفرهم وحو ائجهم* *lato omine accipere* et si sinistram peterent *رجعوا عن ذلك* *lato omine accipere in itinere, vel negotio suscepto pergere, sin sinistram desistere; quem morem ut Idololaticum, sustulit Mohammedes*. Alii erant & illis divinandis modi, ut per *الرقم* *AlRatam*, quod quid sit ita describunt authores lib. *بئر الدر* *AlMostairaf*, *AlFauhari*, *AlKamus*, &c. scil. quod quis peregrè profecturus,

* Explicante scil. ipso Mohammed.

القال
القال
يسمونها
احدكم

Verbum bonum quod audierit vestrum aliquis cum الطيرة

præcipuè de malo omine dicitur *AlDamir*.

in طير
Schol. in *Harir*.

c. 30.

† *Aldamir*. ib.

ساح
in

arboris ita appellatæ ramos connecteret, quos si reversus adhuc nexos inveniret, uxorem suam fidem servasse crederet, sin solutos, violasse. De الهامة dictum est in præcedentibus, quantum sufficiat. ad alia pergentibus occurrit primo in loco الميسر *Al Maifer*, quod sortiendi apud Arabes genus quoddam, hoc modo (juxta authores lib. دفتر الدر & نظم الدر) peragi solitum. Empto Cameli pullo, & in partes decem distributo, ad sortiendum conveniebant الايسار i. e. *sortitores* qui numero septem tantum erant autem sortes undecim, quarum septem, portiones sibi assignatas præferiebant, quatuor *آشواي* erant, & fortienti inutiles: illarum nomina hæc, 1 *قد* quæ unicâ crenâ notata, unam designabat portionem, 2 *التوم* cui duarum nota inscripta 3 *الضردج* cui trium, 4 *السحاس* cui quatuor, 5 *النافس* cui quinque, 6 *المسبل* cui sex, 7 *المعلي* cui septem; quæ lucri nomine *عوتورون* cederent, vel pænæ, *آپتورون* decederent. Harum verò 1 *المنيج* 2 *السفيج* 3 *المنيج* 4 *الضعف* 5 *المصدر* Porro ei, qui sagittas hæc *الخراون*, sive sortes sacculo inclusas extraheret, atque alteri qui adstaret *الرقب* (quasi *inspector*, seu negotii curator) dicto traderet, fraudi, quæ ex notatum perceptione accidere posset, cavendæ, manus veste involuta. Rem alii (inter quos *AlZamachshari* in suis ad Alcoranum commentariis, *AlSharizi* in Scholiis ad *Hariri* c. 31. & *AlFirouzabadius*) aliter paulo describunt, hæc præcipuè differentiâ, quod juxta authores prædictos sortientium singuli, quam sibi sorte n, sive in lucrum, sive in damnum, addici vellet,

vellet eligeret, juxta hos vero nulla præcessisse optio
 كادوا إذا ارادوا ان يجسروا اشترىوا جزوا
 دسيرة و تحروا قبل ان يجسروا و قسموه ثمانية
 و عشرين قسما ان عشرة اقسام فانما خرج واحد واحد
 باسم رجل رجل ظهر فوز من خرج لهم فوات الانصبا
Solebant quoties sortiri velent,
cameli pullum, pretio facto, jugulatum antequam sorti-
rentur, in partes viginti octo, vel denas disperiri, cumque
singulis nominatim educerentur, victores haberi quibus
prodirent sortes portionibus adscriptis, victi autem qui-
bis prodirent *ἀσχυροι* : deinde quod ad الغفل seu for-
 tium *τὸν ἀσχυρον* tum numerum, tum usum, quæ Al-
 Zamachshario, & Alsharizio, tres tantum sunt, scil.
 1 المنيج 2 الشفيح 3 الوغد quas & hoc versu com-
 plexus est Poëta

لي في الدنيا سهام ليس فيهن ربح
 و اسما يهن و غد و شفيح و منيج

Mibi in mundo sortes sunt, quibus nullum est lucrum,
quarum nomina sunt Wagdo, & Safiho, & Maniho, nullâ
 factâ *τῆς* mentione, nam المصدر *AlMosad-*
dar, eadem esse potest cum الوغد *asserente alibi*
AlFirauzabadio, AlMosaddar esse القداح
Sagittarum *ἀσχυρον* *primam*; quæ & ex horum
 sententiâ, non inutiles tantum sortienti, sed & ma-
 ximè damnosæ; siquidem testibus AlZamachshario
 &

Citant 'AlZa-
 machsh. &

جامع
 اللغة

AlZamin Alc.
c. 2.

& *Alsharizio* اخذ الاصبيا اخذ من نوات القدح له قدح من نوات الاصبيا اخذ
 النصيب الموصوف به ذلك القدح ومن خرج له
 قدح مما لا نصيب له لم ياخذ شيئا وغرم ثمن الجوز وكله
Si cui prodiret sagitta aliqua ex iis quibus portiones as-
signata essent, portionem illi inscriptam accipiebat, sin
ex iis quibus nullæ portiones, nec quicquam accipiebat &
integro Cameli pretio muliebatur. Illi autem cui sortes
 adversæ obtingerent, de Camelo, (cujus pretium ipsi
 pendendum erat, (immunes enim erant quibus fa-
 vebant) gustare non licebat, ut Author libri
 الدر imò nec cuiquam sortientium, si *AlZamachshar-*
rio, & Alsharizio credamus, qui pauperibus totum
 distribui solitum asserunt كادوا يدعون ذلك
Solebant الاصبيا الي الفقرا ولا ياكلون منها شيئا
 portiones istas pauperibus distribuere, nec ipsi ex iis quic-
 quam comedere. Atque hoc gloriæ loco ducebant,
 adeo ut si quis ab hujusmodi sortitionibus abstinere-
 ret, البرم quasi dicas εὐμβολ & opprobrii titulo au-
 dired: quam gloriandi ansam ipsis sublatam voluit
Mohammedes Alcorani cap. 2do, ubi hæc leguntur,
 يسالو ذلك عن الخمر والميسر قل فيهما اثم كبير
 Interrogabunt te de vino & *AlMaiser*, [i. e. sortibus] Dic,
 est in illis peccatum magnum, sunt & in illis qua profint
 hominibus, at peccatum quod in ipsis, majus est quam uti-
 litas ipsorum. Ubi per utilitatem quæ à sortibus in
 homines redundet, intelligi volunt *AlJallalani*, Al-
 corani

corani interpretes *Asses-
sationem opum absque labore, cui addit AlZamachshari-
us, gaudium & voluptatem, quæ iis è* *شادى*
Opum alienarum depredatione, & oblatâ *τοῖς ἀσσυροῖς* *insultandi*
materia, proveniret. Quodnam autem in earundem
usu flagitium statuatur, ex illis c. 5^{ti} verbis patebit *ادما*

دريد الشيطان ان يوقع بينكم العداوة والبغضا
في الخمر والميسر ويصدقكم من ذكر الله ومن

Cupit Satanas ut inter vos inimicitias & odium
procreet per vinum & AlMaifer & avertat vos à com-
memoratione Dei & precibus. Porrò sub AlMaifer
comprehendi vult, teste AlZamachshario, aleam, char-
tulas, latrunculorum lusum, & كل شي نية خطر &

omnia hujusmodi sorti subiecta. Generi isti sortium Al-
Maifer (ut vidimus) appellato, affine est etiam alte-
rum (cujus antea incidit nobis mentio) الازلام

dictum, hâc differentiâ, quòd prius illud par-
titioni, hoc divinationi potius inserviebat. Cujus
hic fuisse perhibetur modus. Cùm esset alicui, vel
luscipiendum iter, vel ducenda uxor, vel aliud, mag-
ni momenti negotium peragendum, sagittas, quas
tres vasculo inclusas habebant, consulere solebant.
Earum primæ inscriptum erat *فأمرني ربي*

Dominus meus, secundæ *Prohibuit me*
نهاني ربي *Dominus meus: tertia autem, غفل*
erat. Harum unam manu extrahenti, si occurreret

Atque inde di-
ctum AlMaifer
quod fit *أخذ*
مال الغدير
بميسر أو
شادى بمسار
juxta AlZa-
mach. & Bida-
wium.

* في
Saratou
Mayedah.

illa quæ juberet, alacri animo, tanquam monente Deo, pergere, sin illa quæ vetaret, desistere, quod si *ayegumari* illa, reponere, donec prodiret, quæ vel jussu præirer, vel interdicto occurreret. Hæc videre est apud * *Ebnol Athir* & *AlZamaclsharinum*, & *Al-Bidawium* ad cap. 5um Alcorani, ubi morem istum ut commentum plane Diabolicum retineri vetat his verbis, *حرمت عليكم الميتة والدم ولحم الخنزير وما اهل لغير الله به والمنخنقة والموقوطة والمتروية والنطيخة وما اكل السبع الا ما فكيتم وما يذبح* *Prohibita sunt* vobis *morticinium*, & *sanguis*, & *caro porcina* & *super quod alius quam Dei nomen invocatum est*, & *suffocatum*, & *quod icu*, & *quod lapsu mortuum est*, & *cornu ab alio petiitum*, & *quod comederint fera, nisi quod ipse jugulaveritis*, & *quod super lapidibus, cum in finem circa Caabam fixis, immolatum est*, & *ut divinatione per sortes utamini*. Et rursus eodem cap. *يا ايها الذين امنوا انما الخمر والميسر والاذصاب والالزام رجس ومن عمل الشيطان فاجتنبوه لعلكم تنجون* vos qui creditis, *vinum* & *AlMaifer*, & *statue*, & *Al-Azlam*, *abominatio sunt ex operibus Diaboli, quam fugite ut prosperè agatis*. Eadem dum narrant *AlMotarrez*, & *Author libri AlMostarraf*, tertix istius sagittæ, cui nihil inscriptum, non meminerunt; ut nec *Authores lib. تشر الدر & نظم الدر* qui adire solitos aiunt eos qui hujusmodi sortes consulere vellent, * *ædituum Idololatricum aliquem, qui hæc formulâ*
ipfis

ipfis à Deo responsum peteret, اللهم ايها كان
 O Deus ٥ خيرا فاخرجه لفلان فبرضي بما خرج له
 utra harum [sortium] *τῶ δῆμι conducibilior fuerit, fac
 ut exeat, eadem que ipse acquiescat.* Athir paulò Alfalla-
 tani qui septem hujusmodi sortes (sagittas scil. par-
 vas لا ريش لها ولا اصل nec pennis nec speculis instru-
 ctas) apud Caaba ædituum repositas scribunt, per
 quas, petentibus responsa darent. Ac cetèrè coram
 Idolo aliquo ac præcipuè Hobal sortilegium hoc u-
 surpari solitum ex *Ebnol Athir etiam patet. Vocan-
 tur hæc ازلام الاستقسام Azlamol Estaksam, esse au-
 tem dicunt Alestacksam طلب معرفة ما قسم له وقد
 ut quis discernere aveat quid illi
 demensum & decretum fuerit, ab eo quod non fuerit, vel
 ex usu vocis ٥٥٥ apud Hæbreos, sagittas divinatorias
 reddere licebit. Certè quæ de hoc *ἱερομαντείας* genere
 vidimus, multum conferre videntur ad illustrandum
 locum istum, Ezek. XXI. 21. Stetit enim Rex Babylo-
 nis in bivio, in capite duarum viarum ٥٥٥ ٥٥٥
 לקלקל בחצים שאר בתרפים ad divinandum divina-
 tionem, terfit sagittas, rogavit imagines: (vel ut vulgat.
 divinationem quarens, commiscens sagittas, interrogavit
 Idola &c) ad quem quæ affert Hieronymus mirè con-
 cinunt cum iis quæ de isto Arabum antiquorum mo-
 re traduntur. Stabit (inquit) in ipso compito, &
 ritu gentis sue oraculum consulat, ut mittat Sagittas
 in pharetram & commisceat eas inscriptas, sive signatas
 nominibus singulorum, ut videat cujus sagitta exeat, &
 quam prius civitatem debeat expugnare. Ubi obser-

* in ٥٥
 & vid.
 ٥٥
 sup 96. ٥
 P. 134.
 Callaf.
 Ebnol Athir. ٥
 Mogreb.

vare liceat vocem ^{حجر} quæ alias *Terfit*, *Poliviti*, reddi solet, à *Hieronymo* notione *Commiscendi* explicari. Certè apud *Arabes* ^{قلقل} idem valet ac ^{حركى} *commovet*, atque idem hîc denotare videtur quod ^{جوجل} * apud ipsos in descriptione sortilegii sui, scil. *Commovere*, vcl *agitare* ut confuse misceri possint sortes. Porrò in illa, quæ apud *Mohammedistarum* nonnullos adhuc etiam in usu est, per sagittas divinandi ratione, manifesta superstitionis antiquæ vestigia apparêt. Alia adhuc nobis perpendenda exhibet iste *Alkora-*

ni versiculus ^{ولا ساجلة ولا حام ولا سايبة ولا} *صيلة ولا حام ولا سايبة ولا* *ولكن الذين كفروا يفترون علي* *Non constituit*

Deus Bahirah, nec Sayebah, nec Wasilah, nec Hami,

verùm illi qui non crediderunt affingunt Deo mendacium,

& plerique eorum non intelligunt. In quibus explicandis diversæ sunt interpretum sententiæ. De

سايبة Bahirah quid tradant, nè aliorum verba referre necesse habeamus,

audiamus docentem *AlFirauZabadium*, ab ^{البحر} quod scissuram auris denotat, appellatur

(inquit) ^{السايبة}. Solebant autem *Arabes* cum decies

peperisset *Camela* aut *Ovis* eam * scissâ aure dimittere ut

liberè pasceret, cumque ^{سايبة} oreretur carne ejus *fæminis*

interdicere, viris solis concesso illius esu, aut est ^{السايبة}

Camela qua dimittitur sine pastore, cujusque *fætus* *quinti,*

si mas esset, jugulati carne viris & fæminis promiscuè vesci

permittebant, si fæmina, eam scissa aure dimittebant,

ejus carne vel lacte uti, vel dorso insidere ventantes, mortuæ autem carnem fæminis edendam concede-

bant.

* *AlZ* mach-
hauri in comm.
ad *Alc* ubi *Al-*
Manser descri-
bit, quod etiã m.
in *AlAzlam*
factum videtur
cum alias quam
ipse mallet sa-
gittam extra-
here posset.
Suratol Maye:
dah.

بحر وها
وتركوها
تأخر عي.

bant, aut est ea filia سايبه [†] cuius eadem, qua matris, ratio, aut dicitur peculiariter de ove qua quinquies peperit. Hæc ille, diversas plurium sententias complexus, at non omnes. Volunt enim alii ita dici Camelam que post partum quintum (si ultimo marem peperisset) fissâ, in rei signum, aure dimitteretur ad liberè pascendum, nemine eam vel à pascuo. vel ab aqua arcente, vel ad vehendam adhibente. Aliiter adhuc Ebnol Athir, scilicet cum recens peperisset Camela aurem ipsos pullo scidisse solitos, dicentes اللهم ان عاش ففتي وان اللهم ان مات فنكي

[erit nobis] si moriatur ritè mactatus cumque moretur cum edere. Tradit idem ex quorundam sententiâ ita appellari pullum سايبه [†]. Jam verò السايبه dimissam, vel liberè vagari permissam sonat. Dimitti autem non unam ob causam solita Camela: ut puta (referente Al Firauzahad.) cum decies continuis vicibus foemellas peperisset; aut ex voto, vel cum quis, sive à morbo convalesceret, sive itinere confecto salvus rediisset, aut ipsius jumentum [seu Camela] insigne aliquod periculum in bello sive alibi evasisset; hæc formulâ هي سايبه [†] سايبه [†] vel سايبه [†] سايبه [†] sit Camela hæc Sayebah dimittebatur, exemptâ è dorso ejus vertebra, aut ossium aliquo, post quod nec ab aquâ nec pascuo arceretur, nec ad vehendum adhibetur. Alsayebah (inquit Al Faubarius) postquam decies continuis vicibus femellas peperisset, libere vagari permissa لم تترك ولم يشرون لبنها الا ولدها والذيف حتى تموت nec insidere quis, nec bibi lac ejus nisi à pullo ipsius ab hospite, (quomodo & apud Ebnol Athir

AlZamach.
AlBidavi.
AlMostarraf.

AlZamach

Kamus.

sub Alond
Abama
Almostarraf

Alond
Abama
Almostarraf

Alond
Abama
Almostarraf

legendum puto, non ^{الضعيف} ab infirmo, siue agro-
 to) usque dum moreretur; meruâ autem vesci, viri pa-
 riter & femine, ac filia ejus postrema scindi auris, appel-
 laturque ea Bahirah, ac eodem modo, quo mater, libera di-
 mitti. At Ebnol Athir, non decimam, sed ^{ما ولدت} ما ولدت
^{من ادتي} من ادتي si aliam postea peperisset, Bahirah
 appellatam scribit. scil. ubi ^{بحيرة} بحيرة explicat. at in
^{سايبة} AlSayebah è contrariò filiam nris Bahirah dici
 ait, prout in litera ^ت ت præcesserat, non satis (ut vide-
 tur) sui memor, quamvis & asserat ^{AlMotarrezî} AlMotarrezî
 ex aliorum sententia esse ^{السايبة} السايبة matrem, ex alio-
 rum filiam. Sed nec appellatio ista Camelis femi-
 nis propria, ita dici etiam ac dimitti marem ^{يدركي} يدركي
^{بتاج} بتاج cujus pullus pullum genuisset, testis est ^{Al-}
 Firauzabadus. Imo & eadem ratione sic appellari
 etiam servum à Domino suo hâc formulâ ^{اشى سايبة} اشى سايبة
 Es tu Sayebah dimissum, & sui juris factum, ita ut non
 amplius esset inter eos necessitudo, aut hæreditatis
 jus, referunt ^{AlFubarîus} AlFubarîus, ^{AlFirauzabadus} AlFirauzabadus, alique.
 Authores lib. ^{كتاب الدر} كتاب الدر & ^{نظم الدر} نظم الدر hoc nomine
 designari aiunt quodlibet animal Idolorum gratiâ di-
 missum, [seu iis dedicatum] ut eo amplius uti non nisi
 feminis liceret. Quod ad ^{وصيلة} Wasilah eam expli-
 caturus ^{AlFirauzabadus} AlFirauzabadus hæc habet. AlWasilah est
 Camela que decies peperit, aut ovis que septies, continuis
 vicibus gemellas; quod si vice septima ^{عناقا وجرديا} عناقا وجرديا
 femellam & masculum & masculum pareret, dicebant
^{وصلت اخاها} وصلت اخاها Fratri suo conjuncta est, nec deinceps ma-
 tris ipsius lac bibere nisi viris satis licitum erat, exclusis
 feminis, eademque erat ejus ratio que ^{سايبة} سايبة At erat
 AlWasilah

Ebnol Athir.
 AlZamach.
 AlMostarraf.

Ebnol Athir.

سايبة
 وادتي
 Marem & fe-
 minam. Aliauh.

AlWafilah peculiariter ex ovibus, quod sc. cum pareret
 ovis fœmellam, *لحم لبي* eam sibi haberent, eam vero mas-
 culam *لحم لبي* eum Diis suis consecrarent,
 quod si simul masculum & fœminam dicerent, conjuncta
 est fratri suo, nec marem istum diis suis sacrificarent; aut
 est ea ovis quæ primo marem parit, deinde fœminam,
 quæ quod fratrem suum proximè sequeretur, in causa
 fuit ne ipsum jugularent, quod si marem pareret, dicerent,
 Sic hic diis nostris oblatio. Hæc ille, ab AlFauharo
 diversus, qui dicit, Si ovis septies continuis vicibus ge-
 mellas peperisset, deinde vice octava *جديا* masculum, cum
 ipsos Diis suis sacrificasse, *جديا* masculum &
 fœminam, dicere solitos *اخاها* Fratri suo con-
 juncta est, atque ejus gratiâ mari parcere, matris autem
 lac non bibere fœminas, &c. Juxta Authorem lib. No-
 thral' Dorri, AlWafilah erat ovis, quæ cum septies pe-
 perisset, quod septimo pareret, si mas esset in sacrificium ce-
 debat, si fœmina, dimittebatur fœminarum usui concessa,
 si mas & fœmina dicerent *اخاها* virosque
 sacros habentes, ut ex iis utilitatem capere, fœmelle quo-
 lac bibere virus solis permitteretur. At describente
 AlMosarrezio, Ovis quæ decem fœmellas quintis partibus
 continuis ederet, sc. singulis vicibus gemellas, & si quid
 postea pareret, virus cederet non fœminis, &c.

Superest *الحامي* AlHami, qui (explicante Al-
 Firazabadio est Camelus admiffarius, ex quo cum toties
 (decies puta) conceperint f. mina postea dicitur AlHami,
 q. d. cujus dorum immune factum est, utpote qui
 dimitteretur ut ex eo utilitatem amplius capere non
 liceret, quique ab aqua aut pasto non atceretur,
ولا يجز لدور nec infideli soleret nec con-
 deri,

AlZimach.
 AlMofair.f.

ان القح ولد
 و ولد
 natos natorum
 viderit.

AlFauhar. &
 Nothral' dorri.

AlMosarrezio
 AlFauhar. &
 Nothral' dorri.

لطاوعيتهم

deri, ut loquitur *Alfaubarius*. Observandum tamen hæc omnia ad Idolorum cultum referri solita, momentibus *Alfattalani* in suis ad *Suratol' Mayedab*, Scholiis.

His addi potest ejusdem ignorantie propago وان البينات quod quid fuerit è libro *AlMastraf* discimus كان من عوايدهم وان البينات كان الرجل في الجاهلية ان ا رزق احدهم اثني وانها وان بشر بها ضاق صدره وعظم وجهه وهو قوله تعالى وان ا بشر احدهم بالانثي ظل وجهه مسون وهو كظيم &c. Ex *Arabum consuetudinibus erat Waadoi' Bemat*. Mos erat ante *Islamismum*, si alicui nasceretur filia eam vivam defodere, & cum ejus nuntium ipsi afferretur contrahi ei pectus & intumescere vultus, atq; hoc est quod dictum est in *Alcorano*, Quando alicui vestrum nuntiatum fuerit natam esse ipsi filiam, obscuratur & nigrescit vultus ejus, & ipse contristatur. nec non, Et ne interficiatis liberos vestros metu paupertatis, Nos et vobis, et illis vidtum prabemus. Ideo autem illos eas interfecisse dicitur, quod metuerent ne quando ipsis opprobrii causa essent. Est autem *Meccæ* mons dictus *Abu-Dalamah* in quo solebant *Koraishtæ* filias suas defodere. Fertur *Saasaam* * *Pharazdaki* avum redimere solitum filias à cæde, singulas camelis foetis duabus & camelo, ad quem ipsius morem alludens *Pharazdak* coram *Chalifarum Omniadatum* quodam, inter gloriandum, dixit افادين يحيى Ego sum filius ejus qui vivificat mortuos: quod ipse dictum cum malè audiret, excutavit se, dicens الله

* خوف

* poeta celebris

ALZamach.
in *Suratol*.
T acvut.

الله يقول ومن احياها فكادما احيا الناس

Dicit Deus, Qui eas vita restituit, perinde est ac si omnes homines vita restitueret. Hæc ille. Ad eundem morem alludi afferit AlZamachsharius, Alkor.

c. 6. *istis verbis* *زيدن لكثير من المشركين قتل*

Pulchrum apparere fecerunt multis

Idololatrarum occisionem liberorum suorum, socii ipso-*

rum, ut perdant ipsos, sc. (inquit ille) *سواك ورواها الوان*

بنحرمهم للالهة وكان الرجل يحلف في

الجاهلية لبي ولد له كنا غلاما لينحرن احدهم

quod eos Idolis sacrificarent, cum mos esset illis vovendi,

ut si tot nascerentur ipsis filii, unum ex illis mactarent.

Sic & AlBidaspinus, qui ad verba statim sequentia, sc.

Certè errarunt qui liberos

suos interfecerunt, Intelligit (inquit)

العرب الذين كانوا يقتلون ابناءهم مخافة الهبي والفقير*

Ar-

bes qui interficere solebant liberos suos metu captivitatis

& paupertatis. Disertis autem verbis hujus moris

mentio fit in Suratol Tacvir, ubi hæc leguntur verba

Et cum interrogata fuerit qua vi-

va defossa est, &c. ad quæ refert AlZamachsharius

solitos fuisse Arabes cum nasceretur ipsorum cui-

piam filia, si eam vivam conservare vellet, البسها

حبة من الصوف او شعر وترعي له الابل والغنم في

البتانية وان اراد قتلها تركها حتى اذا كانت

Et AlJallalani
sc.

* Diaboli, sc.

* AlZamach.
جيدون
vivos defodere.

من اسدية فيقول لامها طيبوها وزينوها حتى ان هب
 بها الي امامتها وقد حفر لها بئرا فيبلغ بها البئر
 فيقول لها انظري فيها ثم يدفعها من خلفها
 ويدهل عليها التراب حتى تستوي البئر بالارض
 وقبل كانت الحامل اذا قرنت حثرت حفرة
 مخضت علي رأس الحفرة فان اولدت بنتا رمت بها
 في الحفرة وان ولدت ابنا حسده
tunicâ lameâ vel cilicinâ induta pascendos sibi Camelos vel oves, in deserto committere, quòd si è medio tollere animus esset, usque dum sexennis evadere, permittere, tum matri ipsius dicere, odoribus & ornamentis eam honesta, quò ipsam ad matres suas abducam, deinde ad puteum quem ipsi foderat deductam, eumque inspicere iussam, à tergo stans precipitare, tum superinjectâ terrâ puteum complanare. Dicunt alii moris fuisse ut cum parturiret gravida, fossam effoderet iuxta quam partum ederet, qui si filia esset in ipsam injiceretur, sin filius vivus conservaretur. Fecisse autem hoc ipsos الخوف من لحوق العار بهم من الاملاق
 metu opprobrii quod ipsarum causa accidere posset, vel metu paupertatis. Neque tamen hoc ab omnibus promiscuè Arabibus factitatum videtur, cum aliàs legatur, hic patrem post natam filiam salutandi mos
 الدنيا لك الناحية
 المعظمة ليهالك لادك تاخن
Profit tibi AlNaphesah, i.e. Quae opes tuas adaugeat, utpote quibus dote suâ incrementum additura est. Quamvis majoris in foelicitatis parte filiis quam filiabus augeti

Alfauharius in

نفس

Kamus.

augeri habitum fuisse, extra dubium fit. unde cum ad maritum deducenda esset filia, si è propinquiorebus alicui nupfisset, hæc adhibitâ benedictione valedicerent; *Facilis sit tibi partus, & masculos parias non fœminas*: Contra si remotioribus nec tam foedere conjunctis, istâ *لا ايسرت ولا اذكرت* *Nec facilis sit tibi partus, nec mares parias, &c.* uti apud *AlSharestanium* legere est. inde & illud quod in proverbium abiit *تقديم الحرم*

Premissio filiarum fœlicitatis est, nec non Sepultura filiarum inter beneficia divinitus collata [numeranda est,] referente AlMidaniensi. Fuit & inter Arabibus antiquitus usitata, ذكاح المقتى quod illud populus genus est quod Apostolus gentibus inauditum vocat, 1 Cor. v. 1. scil. ut quis uxorem patris duceret. Ejus modum sic describunt, scil. quòd fœminam à patre mortuo derelictam (imò vel aliter dimissam) quasi hæditario jure (si ita sibi expedire putaret) vendicaret filius naru maximus, veste suâ, in rei signum, ei injectâ, quòd si eâ opus non haberet naru maximus, tum alius quis è fratribus ipsius dote novâ duceret. Ita

Torum perinde ac opes hæditarium habere. Hunc morem vetat AlKoranus his verbis (ut vult Author Nothboldorr) يا ايها الذين امنوا لا يحل لكم ان تترثوا النساء كترثوا
O vos qui creditis, non permissum est vobis fœminas invitas hæditatis jure accipere. Hæc licet impio huic

AlSharest.

البنات .i.e.*

AlMid.

AlMostatraf.
 NodboldDorr.
 EbnolArhir.
 &c.

mori explicando sufficient, liceat tamen quæ affert;
Alsbarestanus apponere, كادت العرب في جاهليتها يحرم اشياء نزل القرآن بتكريمها كانوا
 لا يذبحون الامهات ولا البنات ولا الخالات ولا العمات
 وكان ارفع ما يصنعون ان يجمع الرجل بين
 الاختين او يخلف علي امرأة ابية وكانوا يسمون من
 فعل ذلك الضمون &c. *Pro vetitis habuerunt Arabes*
ignorantia sua temporibus aliqua, qua postea vetuit Al-
Koranus; abstinere, siquidem a matribus, & à filiabus,
& à marterteris & amitis, turpissimum autem eorum
que faciebant hoc erat, quod vir duas sorores duceret &
Patris sui uxorem velut successor assumeret, quod qui fa-
*ceret appellabatur * Aldaizan, quo nomine insecta-*
tus est (inquit) Aus Ebn Hajar [Poëta] quosdam è
tribu Banî Kais, quorum tres, ex ordine, patris sui
uxorem duxerant. وكان الرجل من العرب اذا
 مات عن المرأة او طلقها قام اكبر بنيه فان حاق
 له فيها حاجة طرح ثوبه عليها وان لم يكن حاجة
Mos autem erat apud Arabes, ut cum ab uxore, morte aut repudio, sepe-
retur aliquis, filiorum ipsius nata maximus, si eâ opus
haberet, vestem suam ei injiceret, quod si ille opus ea non
haberet, duceret ipsâ è fratribus aliquis dotis nova inter-
ventu. Addi his possent ejusdem farinae multa, sed è
jam dictis & quales invenerit Arabes suos Moham-
medes, & quales reliquerit, satis patere arbitror.

Quòd

* Quod etiam
 Idoli nomen e-
 rat, Allah. &
 Kamus.

in Almond

338

Quodd si quis non solum illos, qui sapientes olim habiti, sed & alias quæ eidem nomen dederint, gentes prudentiâ Antiquitûs insignes, tam ridiculè superstitiosa amplexos miretur, ipse quodd sibi melioribus imbui contigerit, Deo gratus, iis penitus adhærere & sobriè sapere discat, ne sibi, justo Dei iudicio (ut illi) permittus, in eiusmodi aut alia non minus ridicula incidat. quod meritò timere debet, etiam qui sibi maximè sapere videtur, cum illos quos in rebus ad religionem spectantibus adeo delirare miratur, in iis quæ humanæ sunt sapientiæ, nec sibi nec aliis ingenio aut acumine cedere reperiet. *Μη ὑψηλο-*

φοροῦν, ἀλλὰ φοβεῖ.

Soli Deo Gloria.

Xx 3

PROVER.

PROVERBIORVM
 QVAE IN HOC OPERE
 CITATA SVNT BREVIS
 RECENSIO.

اخباره واحلامها Narrationes [seu Fabu-
 lae] *Tasmo*, & *Somnia eorum*. حضرت لهن خبرك بها.
 (inquit *Al Midaniensis*) *Factatur in eum qui*
tibi narrat illud quod nullo nititur fundamento. Vale-
 bit ergo forsan, ex ipsius sententia, *Narrationes de*
Tasmo &c. sc. de iis quorum dudum oblitterata est
 memoria, nec quicquam jam certi reliquum.

pag. 39.

عن جهينة الخبر اليقين Apud *Johainam* certum
 est nuntium. *Johainah* autem tribus nomen, hic pro
Johainiensi positum. *Johainiensis* autem à quo ortum
 ducit proverbium, perhibetur *أخمس Achmas* qui-
 dam, qui de *Hosaino* quem ipse interfecerat, à qui-
 busvis obviis sciscitanti ejus sorori, respondit,

pag. 38.

سائل عن حصين كل ركب

وعنى جهينة الخبر اليقين .

i. e. Interrogas de *Hosaino* quemlibet catum, *Atqui*
apud Johainam certum est nuntium. Cujus versus he-
 mistichium posterius in proverbium abiit, quod u-
 surpant cum indicare velint unde certa alicujus rei
 notitia petenda sit; vel cum quis sibi rem penitus
 compertam

compertam esse profiteatur. Inde Authorum Arabicorum elegantissimus *AlHariri*, sub ficta *AbuZaidi* persona, collationem inter *المنشي* eum qui principibus ab epistolis fit, & *الحساب* rationum perscriptorum instituens, *جهينة الاخبار* (inquit) *Johainab* est narrationum, i. e. explicante *Alsharizienfi*, *يبلغ خبر* كل بلد لانه يقرأ الكتب المرسلات من كل ناحية *السلطان* *novit quid in unaquaque regione agatur, quia literas ex omni parte ad regem missas legit.* Sic & celebris Poëta *Abul'Ola*

طلبت اليقين من جهينة عنهم

Petti certum de illis à *Johainab* nuntium, Scholiastes *هو مظنة العلم* *ab eo quem maxime probabile est, scivisse.* Legunt alii *جهينة* *Jofainab*, testibus *AlZaubario* & *AlFiraszabadio*, aliisque, atque esse *اسم* *خمار* nomen œnopolæ, in cujus taberna, orta inter componentantes duos rixa, * tertius quidam qui se litis componendæ gratiâ medium ingesserat, occisus est, à cujus propinquis re ad Judicem delatâ, cum de homicida dubitaretur, dixit ille *عليكم بجهينة* *Jofainam adite, vel Jofainam arcessite,* ille enim quis cædis author fuerit, optimè indicabit, atque inde Proverbio ansam fuisse.

اخسر من ابي غيشان *Magis damnum passus, vel magis serâ pœnitentiâ cruciatus, quam Abu Gabshan; utpote qui rem maximi momenti, re nihili vendidit, claves Caaba & æditui munus, utre vini, dicunt*
aliàs

Sic et in nonnullis *AlHariri* exemplaribus.

AlModhferi in Scholis ad *Haric.* & lib. *Temthal.*

AlShariz paulo aliter se, mulierem à rixantibus interfectam fuisse.

pag. 42.

aliàs *Stultior Abu-*
Gabshano. من أبي غبشان

Liberalior Hatemo. Fuit Hatemus
 من شعرا الجاهلية وكان جوانا يشبه شعرة

P. 43.

Ex Arabum antiquiorum
poëtis, & insigni liberalitate vir, cujus carmina ipsius
munificentiam referebant, cujusque facta dictorum veri-
tatem obsignabant. Author libri *Temthal.* Refert idem
 ipsum mense *Rajeb* singulis diebus decem *Camelos*
 jugulâsse quibus hospites exciperet. Alium autem
 fuisse ejusdem nominis cujus avaritia in proverbium
 abierit *من حاتم* *magis avarus quam Hatemus,*

De priori *AlMaidani* hæc habet, *كان جوانا شجاعا*

مشاعرا مظفرا اذا قاتل غلب وانا غنم انهب وانا سبيل
وهب وانا ضرب بالقدهاح فاز وانا سادق سبق وانا

Fuit liberalis, fortis, Poeta, victoriosus, cum
pugnaret, vincere cum fortibus contenderet, lucrari, cum
curso certare, antequam, cum captivos cepisset, dimittere.

Periit Atib. Dixerunt in eos, qui
 اوتى عديب

P. 45.

dum spe salutis inani se lactant, miserè pereunt. Hi-
 storia à qua originem traxit proverbium, hæc est re-
 ferentibus *AlTanhario, AlMaidanio, & AlFiranzabadio.*

Tribus istius (*Banu Atib* scil.) omnes ætatis matu-
 ræ viros, cum captivos abduxisset rex quidam, illi se

ان اكبر صبيانا لم يتركوتنا hoc solari solebant

حتى يفتكونا *ubi ad ætatem pervenerint pueri nostri*
non desinent donec nos liberaverint; ipsi interim om-

Al Jauhar. &
Kamus in

p. 46.

nes in exilio perierunt, unde de iis qui penitus interierunt, dicitur, ut *Perius Daremus*.

اجون من كعب *Liberatior Caabo.*] Eo scil. qui cum per deserta iter facientes aquæ penuria premerentur, eam quam sibi paraverat in portiones æquales universis distribuendam divisit, deinde suam, ignoto cuidam qui sitibundis eum oculis aspiceret, plus semel dari iubens, ipse siti extinctus est, referente *Al Maidani*.

16.

Eloquentior Koffo. *أخطب من قس & ابلغ من قس*

Ayadiensis hic fuit *بليغ حكيم* (ut loquitur *Al Firanzabadius*) eloquentiâ & sapientiâ insignis, qui & unitatem Dei, & mortuorum resurrectionem, quas ipse credidit, Arabibus suis subinde ingerebat, teste *Al Sharestano*. *Al Maidanius* refert eum primum fuisse qui dixerit *أما بعد Emma Baad*, i. e. Posthac verò, seu *His pramissis*, quam formulâ in initiis orationum, Epistolarum & librorum post gratias Deo actas, eumque invocatum adhibere solent, & *فصل الخطاب* *Orationis Dixerom* vocant, scil. qui præfationem à sermonis corpore distinguit, ut Scholiastes in *Abulolab*, qui tamen *Davidem* hujus formulæ authorem statuit, ut & *Al Firanzabadius* in *بعد*. Vixisse eum ferunt annos 180.

p. 47.

* القارظ
Illum proptiè
denotat qui
القارظ i. e.
arboris cujus-
dam folia in u-
sum coriario-
rum convehit.

لا اتيك او يوبو القارظان *Non ad te veniam do-
nec redierint duo* * *Coriarii*. vel *العنزي*
انما القارظ العنزي
ابا, *Quando Coriarius Anziensis redierit*, i. e. nunquam.
Coriarii duo (inquit *Al Firanzabadius* sunt) *ينكر*
بن عنزة وعامر بن رهم وكلاهما من عنزة خرجا في طلب

طلب القرظ فلم يرجعوا فقالوا لا أتيتكم أو يروون
 القارظان *Tadhcor Ebn Anzab, & Amer Ebn Rohm,*
uterque Anziensis, qui profecti ad querendum القرظ nun-
quam reversi sunt, inde dicunt, Non ad te veniam donec
redierint duo Coriarii. Dicit AlMaidani حتي يروون
 حتي يروون *Donco redierint duo Coriarii, & حتي يروون*
 حتي *Al Monacchal & حتي* *Donco reversus fuerit **
 حتي *AlDabb, hæc* *donec ad aquam descendat †*
 حتي *AlDabb, hæc* *omnia proverbialia sunt التي*
 حتي *Quando* *Coriarius Anziensis redierit,*
 حتي *Proverbium est (inquit) quo absentiam diuturnam*
 حتي *indicant.*

* Viri nomen
 qui à suis desi-
 deratus est.

† Nomen ani-
 malis quod nun-
 quam aquam
 bibit.

صحيحة المتلمس *Literæ Motalammesi*] Planè ut
 apud *Græcos & Latinos, Bellerophonis literæ. Mota-*
 apud *lammes (cui nomen Farir) & Taraphah duo Arabum*
 apud *poetæ, cum adversus regem quendam (Amru msc*
 apud *Hirensium x8.) qui eos benigne tractaverat, carmina*
 apud *probrosa fecit affent ille dissimulatâ irâ, tanquam ho-*
 apud *nestè dimissurus, literas illis ad præfectum quendam*
 apud *suum perferendas dedit, quibus eum de illis poenas*
 apud *sumere jussit, quod suspicatus Motalammes, illis quæ*
 apud *apud se erant, apercis, periculū fugit, at Taraphah eas*
 apud *quæ ipsi traditæ fuerant, prout erant, obsignatas per-*
 apud *ferens, morte multatus est. Epistolæ quæ Mota-*
 apud *lammeso data est, hoc apud AlMaidaniensem habetur*
 apud *exemplar, باسمك اللهم من عمرو بن هند الي الضعير*
 apud *انا اناك كتابي هذا مع المتلمس فاقطع يدريه*
 apud *In nomine tuo, O Deus. Ab Amro*
 apud *ورجليه وانفذه حيا*

ib.

* Apud alios,
Abu Carb. vo.
catur. v. Shiraz.
in Harir.

Ebn Hendea ad* *AlCaabarum*, ubi ad te pervenerint
litera ista per Motammesum, fac ipsum manibus & pe-
dibus truncatum, vivam defodias. vid. Hariri. c. 10.
& Ebn Chalecaniin vita Hammami Phara'daki.

Ib.

ان اقلف الناس اخلف الياس Si perdidit *Al-
Nas*, rependet *AlYas*. يضرب عند امتناع المطلوب
(inquit *AlMaidani*) usurpatur cum quis non assequa-
tur quod petit. Puto, animum despondere vetans, eo
quod si ab uno quod velis non consequare, ab alio
possis. *AlNas* (inquit) nomen Kais Ailani Ebn
Modar, *AlYas* fratris ejus, ut & *AlFauhari* in
نوس.

p. 48.

Accidit inter
eos bellum *Dabes* & *Gabrah*] diturnum scil. & *ἄσπορος*,
quale illud quod 40. annos duravit. v. & pag. 82.
De
illis dicitur inter quos inimicitia non facile reconciliabi-
les, & lites sedatu difficiles, orsa sunt. *AlMaidani*.

p. 67.

كنه ماني جنينة Instar duorum *Jodaima* compo-
torum] scil. *Malec* & *Okail*, qui cum
Amrum Jodaima nepotem, qui diu desideratus fue-
rat, reduxissent, ab eo quodcunque vellent premi-
um, petere jussi. ut nos (inquiunt) tibi compotores
adsciscas, quo in honore 40. annos manserunt, unde
proverbium hoc de iis inter quos diuturna familia-
ritas, & arcta necessitudo intercedit, referentibus
AlMaidani, *AlFannabio*, &c.

p. 68.

لا امر ما جزع قصير انفة Obrem aliquam] seu non
fine

sine causa] *abscidit sibi Kosair nasum.*] puto, cum facto alicui insolito majus aliquid subesse suspiceris.

كبر عمرو عن الطوق Major est Amrus, quam ut torque induatur.] Dixit hoc avunculus ipsius *Jodaimah*, cum à *Maleco* & *Okailo* reportatum, & grandiore jam factum, mater torque ornasset. يضرن
قدرة
للاديس ما هو نون قدرة
inquit *Alfannabius*, usurpatur cum quis quod ipsi non conveniat, induit. Forfan & cum vir puerilia tractat.

قروطي مارية Inaures Mariae] De re magni pretii dicunt *Eme illud vel inauribus Mariae*, i. e. *quantovis pretio, explicante.* *AlFirazabadio*, & انفس من
قروطي مارية *Preciosior inauribus Mariae*, quibus scil. inclusa erat gemma الف دينار
reorum millibus aestimata, vel juxta alios, duæ uniones

كببيضتي حمامة لم يرا مثلهما فاهدتها الي
instar duorum columbae avorum, quibus non aliis pares visa sunt, Caaba ab ipsa dono data.

جزا سنهار *Premium Senemhari.*] qui ex arcis, quam ipse regi struxerat, fastigio præceps datus est: juxta nonnullos, ne alii cuiquam parem conderet, juxta alios, ne lapidem, quo sublato totam fabricam ruituram dixerat, alii quam ipsi regi indicaret. inde natum proverbium cui locus est, cum alicui, ab illis quibus benè fecit, rependitur malum: hinc illud Poëtae apud *Alfannabium*,

ومن يفعل المعروف مع غير اهله

عجزي النبي جوزي قريها سنهار

Qui

16.

16.

p. 69.

AlLawhar.

AlFirazab.

AlLannab. 69.

Qui beneficium in indignum confert, idem reportabit premium, quod reportavit olim Senemmarus.

p. 81.

Ib.

اشام من سراب Fatalior Sarabo.

اشام من بسوس Ominosior Basusa.] Basus, scemina, quæ cum nepotem suum Iassasam ad vindictam ob interfectam Sarebum (quod cujusdam quem ipsa hospitio exceperat, Camelæ nomen) à Colaiubo sumendam incitaret, causa exitit belli annorum 40.

p. 152.

من دخل الظفار حمر *Qui Dhafarum ingreditur Hamyarismum addiscat.*] Iis quæ ad hujus explicationem facientia, dicta sunt, pag. 152. adde è libro *Temthal* dixisse Arabem istum ليعلمن الملك اني سامع مطيع *Sciat Rex me ipsius dicto audientem fore.* Alii verbum حمر aliter exponunt, scil. *Vestes rubro colore tinget* [vel tingat] quod scil. in *Dhafaro* fodinæ sint rubricæ quæ مغرة dicitur. يضرب للرجل ان اخال القوم. *Monet enim qui populo alicui se adjungit, ut ad eorum mores & habitum se adtemperet. Temthal.*

p. 163.

اسم رجل *Facundior Sabhano Wajelensi*] *Sabban* (inquit *Allanbarius*) من وايل كان لسنا بلغا يضرب به المثل في *Nomen viri è tribu Wajel* *evyavōtē*, facundi, adeo ut in proverbium abierit ejus eloquentia, qui de se dixit لقد علم الحي اليمانون اني انا قلت اما بعد *Norunt tribus Yamanenses, me ubi dixerim Emmabaad ipsorum oratorem esse.*

p. 231.

وقف حمار الشيخ علي القنطرة *Asinus AlSheichi*
[seu

[Ieu Magistri] *stetit in * fornice.*] Cum hæserit quis
progredi nescius.

* seu ponte.

كمن هرب من المطر الي الميزاب *Qui fugiens pluviam ad collicias se recipit.*] Qui minoris mali vel absurdi vitandi causâ, majus incurrit. Geminum est quod apud *Maimonidem Moreh*, l. i. c. ult. occurrit *كالمستغفر من الرضا الي النار* quæ Hebraicè vertit *Aben Tibbon* כבורח מן הרמץ אל האש *Buxtorfius* Latine, *Qui prunas ignis evitare volentes in flammam eius inciderunt.* Arabica autem sonant, ut qui ab aestu solis (vel à terra torrida) ad ignem fugit.

p. 242.

تقيس الملايكة باحدادين *Comparas Angelos cum ergastulariis*, explicantibus nonnullis : at fieri potest (inquit *Ebnol Achar*) ان يكون اراية صناع الحديد لادهم من اوساخ الصناعات ووجدا *ut intelligas hoc verbo, fabros ferrarios, in pote qui artificum, vestibus & corpore sordidissimi sint.*

p. 294.

تعددم الحديد من النعم *Premissio filiarum inter beneficiorum* [numeranda est] ita scil. idem hic valere *البنات* *Filias*, quod idem *بنات* (inquit) quod aliàs dicunt *بنات* *Sepultura filiarum, in beneficiorum numero est* : valde enim filiabus suis timebant.

p. 337.

Porro cum non alius linguæ Arabicæ studioforum manibus magis teratur liber, quam proverbiorum ab *Erpenio* editorum *Centuriæ* duæ, in quorum tamen

تعددم الحديد من النعم

tamen

tamen aliqua, exemplaris, quo usus est vir doctissimus, non satis correcti vitio, errores aliquot irrepserint, non inutile visum est ea sive conjecturâ, sive aliorum librorum ope restituta, lectoris oculis hoc loco subijcere.

CENT. I.

Prov. 7. لا تترك فرسا غيرك *Ne equites equum alienum.*] Constructionis ratio postulat ut legatur فرسا لغيرك vel فرس غيرك Sonant enim verba prout leguntur, *Ne equites equum prater te ipsum.*

Prov. 60. املك الانسان لنفسه من كتم سره *Possidet homo animam suam (vel seipsum) qui occultat secreta sua ab amico suo.* S. videtur potius uertendum, *Dominatur homo anima sua vel sibi ipsi, &c.* Erp.] In MS. fuisse الناس *Al Naso* [in Nominativo] dicit Erpenius, quod ille mendosum suspicatus, legit الانسان *Alensano.* at vera lectio est الناس *Al Naso* [Genitivi casus] & proverbium ita reddendum, *Maximè ille, inter homines, possidet animam suam, vel, Maximam ille, hominum, in se [vel sui] potestatem habet, qui occultat secreta sua ab amico suo.* Al Maidani كتم سره لسره *Maximam, inter homines, sui potestatem habet, qui maximè tegit secreta sua.* يضر في منحه * كتمان السر. *Laudatur hoc dicto qui secreta optimè celare novit.* confer. Cent. 2. prov. 54.

* Ad verb osculatio secret.

Prov. 91. عند الصباح حمد القوم السدي *Ad auroram laudat populus pluviam.* Pro السدي *quod*

quod vertit D. Erpenius, *pluviam, lege* (السري & verte *νυκτοπορεία* *Profektionem nocturnam.* السري
(inquit Author *AlKamus*) est *سفر عامة الليل* *Per-*
nox itineratio. Occurrit proverbium apud *AlHari-*
rium c. 43. ubi *AlShirazi* in Scholiis *يضر*
في تحريض احد علي تحمل المشقة في الامر لان
من تحمل المشقة يجد بعدها راحة لان من
سري في الليل فعند الصباح بلغ المنزل او قاربه
Proverbium est quod usurpatur ad in-
citandum aliquem, ut ferat molestiam in re aliqua, quòd
post illam requiem inventurus sit, quoniam qui noctu i-
ter facit, ubi mane domum suam pervenit, vel non longè
ab ea abest, letatur se noctem in itinere consumfisse. Sua-
det igitur molestiam alacri animo subire quâ ad qui-
etem via struitur. Alii *يضر للرجل بحمل المشقة*
رجا الراحة *Dicitur cum quis alacri animo molestiam*
perfert, spe quietis futurae.

CENTURIA II.

Prov. I. *دقك بالمتخار حب القلقل* *Dakkaca*
bel menchari; habbol'pholphi. *Pungit te in naso gra-*
num piperis.] lege *دقك بالمتخار حب القلقل* *Dak-*
koca belmenhazi habba l'kelkeli, Comminuis in mortario
*granum * Alkelkel.* Citatur ab *AlFauhario* in *قل* & in
AlKamus in *قل* & *حز*. Est autem (referente *Al-*
Fauhario) *AlKelkel* *اصلب ما يكون من الحبوب*
Omnium granorum durissimam. Malè igitur à non-

Sic Alzamach.
Incitat patienti-
tiâ res aggredi
atque animum
firmare læri
exitus expecta-
tionis.

AlMid. &
Temthal.

* In aliquibus
Kamus exemplaribus legi-
tur AlKolkol.
cum Dhamma.

nullis legi monent الغلغل . Monet (explicante Al-Firauzabadio) instandum, cum quis ab avaro aliquid extorquere velit, sicut ei qui grana AlKelkel, in mortario comminuere, quod non sine difficultate peragitur.

من يخبرك بشئ من احد فهو الشاتم .
Prev. 3. Qui denuntiat tibi diffamatoria super aliquo, ipse est diffamator. *verte,* Qui refert tibi convitium ab aliquo, ipse est convitiator. Sensu enim prorsus geminum videtur illi apud AlMidanium من سبك قال من بلغني *Quis te infamia [vel convitio] affectit? dixit,* *أبى الذى بلغك ما تكبره.* *Qui mihi retulit.* *i.e.* *Qui tibi illud [ab alio] narrat, quod te male habeat, ipse est qui illud dixit. Si enim tacuisset ille, non nosset [quid dixisset alter.]* Dicunt etiam الراوية احد الشاتميين *Cui refert alter est convitiatorum.*

Prov. 53. *أبى النوى يكن بك الصادق.* *A depravatione metietur tibi verax.* *Scal.* *Apud paupertatem, vel in paupertate, Erp.]* *verte,* *In absentia mentietur tibi verax. In absentia, i.e. cū abest, vel longè remotus est ab eo de quo loquitur.* Proverbii origo ex historia hujusmodi; Quidam servum quē Dominus ipsi venum exposuit, hoc elogio, quod nunquam mentiturus esset, se ad mendacium compulsurum deposito pignore, suscepit Abductum ergo secum aliquantum temporis, detinuit, deinde cū, quasi peregrè profecturus, sarcinas camelis imposuisset, & omnia itineri parata habuisset, remisit, atq; remisso domi se continuit, nihil dubitans quin servus Domino ipsū protectū esse renunciaturus esset. Quarenti ergo Domino de altero isto, retulit servus,

النوى

كأبى

v. AlSephadi in
 Comm. ad Lamiatol Ajam.

servus, se quidem ipsum quasi jamjam profecturum reliquisse, profectus autem esset necne, se re verâ nescire, nec pronuntiare velle, cum qui de absentibus loquatur, facile mentiri possit. Quo responso & mendacium fugit servus, & domino suo pignus, quo certabatur, lucratus est. Adhibetur ergo cum quis de rebus de quibus nihil comperti habeat, loqui recuset, ne forsan quod falsum est dicere cogatur.

Prov. 60. *Narratio* (sermo) *res carcerum est.* lege *شجر* i. e. *quid modos, vel vias seu ramos habens, scil. ἀλλήλων & πολλοῦ* ita ut aliud ex alio sequatur, & inter loquendum, seu in sermonis progressu existat. *الشجر* explicante auctore *Alkamusi* inter alia significat *العصن المشتبك*, *ramum implexum, & rei cuiusvis divertia*, qui & hoc proverbium cisans *شجر* per *Alfaubar.* Sermo est *شجر* i. e. *بعضه* *بعض* *Pars ejus partem ingreditur*, seu ita inter se cohererent ejus partes, ut aliud ex alio inferatur *بصر*. *Dicitur de sermone quando unum aliud in memoriam revocas, seu quando unius occasione alterius fit mentio.* Ex eadem historia alterius etiam est proverbii origo, quod legit *D. Erpenius* *سبق السيف العزل* *Anticipavit justitiam ensis.* Legendum autem est *العزل* *Reprehensionem.* serò scil. illum reprehenderunt ob eadem mense sacro patratam, re jam peractâ, qua infecta reddi non potuit. Alludit ad hoc proverbium *Tograius* in isto versu

ان كان ينفع شي في ثباتهم

علي العهود فسيف السيف للعدل :

Si sit quod valeat ad eos continendos. In fide pactorum
 [nihil aliud est quam] ut prævertat *ensis reprehensionem.* ubi monet *AlSephadius* esse hoc è proverbii
Arabum في الامر الذي لا يقدر علي رده
Quo innuitur rem revocari, seu infectam reddi non posse.

Prov. 62. Confusa sunt (ni fallor) quæ ibi leguntur. Proverbium hoc esse videtur, الحديد الحديد
 با الحديد يفتح *Ferrum ferro finditur.* Reliqua ad eius explicationem pertinere, ubi, ut versus primo laudati ratio constet, legendum, monente docto
 واكل شي افة من جنسة
quodam Arabe, *Omni rei corruptio* [seu perditio] est à genere suo, usq; ad ferrum, cui vim infert, [vel prævalet] *lima.* monet autè proverbium (explicante *AlMaidanio*) ان يستعان في الامر الشديد بمن
 يشاكلة * ويقاومه
In re ardua auxilium petere ab eo qui ei par sit *و يودواوس.*

* يقاويه ال.

Prov. 74. *Satis humiliatus est super quæ minxerunt vulpes.* Quæ hujus proverbii originem spectent, v. p: 102. ubi corrigenda sunt errata typographica & pro *تعالبي* & *تالت* legendum *تالت* & *تعالبي* Porro dicunt *مما* *Vilior eo super quod minxerunt vulpes* يستدل *de personâ summè aspernabili,* vel ultimæ vilitatis, referente *AlDamirio,* qui & annotat (cum *AlFiruzabadio*) malè à plerisque legi in priore quod citavimus *Hemistichio* *التعالبي*
AlThoolaban quasi singulare esset, cum efferendum sit

per Fatha & dualis fit numeri, scil. duæ vulpes. in
 versione *Erpenianâ* pro [*super eum*] lege [*super illud*]
 super Idolum scil. non super cultorem.

Prov. 85 وقع فلان في سن راسه *Cecidit quidam*
 (ô *deira*) *in dentem capitis ejus.*] Lege في سي راسه vel
 سوار راسه quod sonare videtur, *equalem capiti men-*
suram, vel, *illud quod caput ejus aquet.* i. e. referenti-
 bus *Alfaubar* & *AlFiruZabadio*, *in* عدن شعر راسه
 من الخير *tantam rerum copiam qua numerum capil-*
lorum capitis ejus aquet. vel *juxta alios quæ* غمرته
eum obruat. و *ad caput ejus peringat,* *in*
 حكمة من الخير *tantam quantam capere potest,* vel
 لمن وقع في *quantâ usq. prosperitatem.* *Dicitur ergo* في
cum quis prosperitatem seu rerum في خصب النعمة
omnium abundantiam consequatur! Quod autem le-
 gunt nonnulli *in* من راسه *Alfaubar.* esse
 Erratum è literarum permutatione. تصحيف

Prov. 89. ان ازل العالم زل *Edha zallal'*
alemo, zalla bezallatin alemin. *Cum errat eruditus*
errat errore erudito.] lege ان ازل العالم زل
Edha zallal' alemo zalla bezallatehi alamon.
Cum errat eruditus, errat errore ejus mundus. (sc. ex-
 لان للعالم تبعافهم بقدرهون *quoniam sunt erudito scētaiores qui eum imitentur.*
 inde Poēta,

ان الفقيه ان اغوي واطاعة قوم غووا معه فضاع وضيعا
 مثل السفينة ان هوت في لجة تغرق وتغرق كل ما
 ولتبعهون فالتا بهون فيه معا

Utique doctus si erraverit & auscultaverit illi
Populus, errant cum eo & perit & perdidit.

Instar navis qua ubi fundam petierit,

Mergitur, unaque merguntur qua in ea sunt omnia.

Atque hoc est quod dicit Maimonides in præfatione
ad suos in Mishnah commentarios العامة اذا لم

يتان لم يضر ذلك بالجميع انما اضر بنفسه

فقط وان لم يكن الحاكم متان بما مر قاضا هلك

Idiota si non probè cultus fuerit, non
omnibus, sed ipsi uni nocet, at Judex si non probè cultus
& subactis moribus fuerit, perit ipse unaque homines u-
niversos in perniciem trahit.

Prav. 91. وهل ينهض البازي (بغير جناح) An
volabit (id est, volare queat) avicula sine ala? Su-

spicatur D. Erpenius mendum in voce البازي (

Corrige igitur & lege البازي AlBazi accipiter. قال

العرب وهل ينهض البازي (بغير جناح) يضرب في

البحر (inquit AlDamiri-

us) Dicunt Arabes, Et nunquid ad volandum se tollet

accipiter sine ala? quo monent adjuutores sibi & amicos

comparare: juxta illud Poëtæ,

اخاكي اخاكي ان من لا اخا له

كراع الي الهيجا بغير صلاح

وان ابن عم المر فاعلم جناحه

وهل ينهض البازي بغير جناح

Fratrem tuum, fratrem tuum (tibi adijunge) sc. cui non est frater,

Perinde est ac qui invitatur ad certamen sine armis.

Affinis autem viri, scias, est ipsi ala,

Et nunquid ad volandum surget accipiter sine ala?

AlBaxi est accipitris species. numeratur inter الجوارح

*ea animalia quae venari docentur, apud * AlDamirium,*

ubi obiter corrige in Locmanni Fabula de duobus gallis, يعطى الجوارح & lege بعض الجوارح i. e. avium

pradatricium aliqua. Alludere videtur ad hoc proverbium AlHaririus his verbis كيف طيران

Quomodo erit volatus, seu volabit quis sine ala? Plane geminum est illud Plautinum, Sine pen-

nis volare haud facile est, mea ala pennas non habent.

Prov. 97. ليس من العدل سرعة العدل Non

est ex justitia celeritas justitia.] ultimo loco lege العدل & verte, Non est justitia celeritas reprehensionis.

Occurrit apud AlHaririum, c. 25 Sensus autem est (explicante AlMaidanio) لا ينبغي ان يعجل بالعدل

Non decere temere aliquem reprehendere antequam apologiam ejus cognitam habeas. Confer ergo ejuldem centuriae prov. 8. Forte qui audit

rumorem de me, non audivit apologiam meam. & 9. Fortassis accusatur, nec deliquit.

* جارحة in

AlModhaf-
feri.

AUTHORUM

A V T H O R V M, E O
F E R E O R D I N E Q V O

legenti primùm occurrunt,
Nomenclatura.

Nasiroddin Tusensis] نصير الطوسي *Nasiroddin AlTusi*, à patriâ sc. طوس denominatus. vulgò خواجا نصير *Chowajah* (vel ut efferri solet *Chojah*, i. e. Magister, Dominus) *Nasir*. حكيم عظيم الشأن. *Sapiens omni scientiarum genere clarus*, ut loquitur *Gregorius noster*. Natus est (teste *AbulPbeda &c.*) anno Hejræ 597. obiit anno 672.

Jacobus Robamiensis.] seu *Rohensis* يعقوب الرهاوي ab urbe رها *Roha* denominatus, quam *Edeffam* esse volunt. Hebræi אורחה efferunt. (sic apud *Abrahamum Zacuthum* in *Fuchasin*, ubi *Ata-Beg Zingium* regnasse ait. על בעלביג אורחה in *Baalbec & Roba*. Ita enim divisim legenda sunt nomina ista urbium diversarum & procul inter se distitarum, non conjunctim ut præ se ferunt libri, Typographi incuriâ, quæ *Scaligero* in causa fuit ut Latinè *Baal Bigoraha* exprimeret.) Syri אורחה, unde *Jacobus* iste Syriacè אורחה *Ur hoyo*, nec non & lingua Syriaca (præcipua saltem ejus dialectus) אורחה. Notandum enim è

Gregorio nostro tres esse ejus dialectos. digna sunt
 quae apponantur, ipsius verba, تنقسم الي ثلاث لغات
 افصحها الارماينية وهي لغة اهل الرها وحران
 والشام الخارجة وبعدها الغلستينية وهي لغة اهل
 دمشق وجبل لبنان وبقاى الشام الاخلية واسماجهما
 الكلدانية النبطية وهي لغة اهل جبال اثور.

[Lingua Syriaca] distinguitur in tres
 dialectos, quarum elegantissima est Aramaea, quae est
 lingua incolarum Robae & Harran & Syria exterioris,
 proxima illi est Palestina, quae est ea qua utuntur Damasci
 & montis Libani, & reliquae Syria interioris incolae; at
 omnium impurissima Chaldaica Nabatea, quae est dia-
 lectus populi montium Assyria, & pagorum Eraci.

[Al Kasi Saed Ebn Ahmed Andalusenus] citatur
 apud Ahmedem Ebnol Kasem in historia medicorum
 in vita Jacobi Cendensis hoc nomine القاضي ابو
 القاسم صاعد بن احمد بن صاعد Alkadi AbulKasem
 Saed Ebn Ahmed Ebn Saed, & liber ab ipso composi-
 tus vocatur كتاب طبقات الامم seu gentium in classes
 suas distributarum, qui idem esse videtur, quem laudat
 & ex quo non pauca desumpsit Gregorius noster.

p. 330.

[Al Motarrez] scilicet ناصر بن
 ناسر Ebn Abil Naser Ebn Abi Alkarem ابو الفتح المطرزي
 Macarem, AbulPhatab Al Motarrez, quod suto-
 rem vestiarius sonat, secta Motazalus. Natus est an-
 no Hejra 538. mortuus, 610, Lexicon a se composi-
 tum اللغة في المغرب vocat.

AbulFed.
 AlJannab.
 &c.

Jacobus

Jacobus AlFiranZabadius] leg. *Mohammed Jacobi filius, Kamusi* author sc. محمد بن يعقوب بن محمد الشيرازي الفيروزبادي *Mohammed Ebn Jaacob Ebn Mohammed AlShirazi AlPhiruzabadi, seu Shirazita Firuzabadensis. Natus est anno Hejra 729, loco dicto كازين Carazin denatus an.* 817. Magnae eruditionis vir, & magno eo nomine apud reges & principes in honore, praecipue apud Ismaelem Abbasi filium Yamanensem, cui القاموس AlKamus, seu Oceanum linguae Arabicae dedicavit, nec non apud Bajazidum (seu Bajazetem) Yilderim Chan. A Timur-lenco (seu Tamerlano) dono accepisse fertur خمسة الاف دينار quinquies mille aureos. Kadi Shohbah.*

+ Mezh. 816.

AlIannab.

Safioddinus] sc. صفي الدين عبد المومن بن سفي Safioddin AbdolMumen, Ebn Abdilhakki. libri à nobis citati titulus مرادى الاطلاع على اسما Dictionary quoddam Geographicum. *الامكنة والبقاع*

R. Saadias] *cujus nomen aliàs סעדיה aliàs סעדיה scriptum reperies. Hic omnes veteris testamenti libros in linguam Arabicam transtulit, cujus operis pars prima (scil. Pentateuchus) dudum excusa est Constantinopoli, caractere Hebraico, una cum textu Hebr. & versionibus, Chaldaea Onkeli & Perficâ Iacobi Tusensis, qui vulgo Tawosius dicitur, nuperrimè verò Parisiis Arabico, in splendido isto Bibliorum πολυλογων opere.*

p. 34.

Judeus qui libros Regum in linguam Arabicam vertit.] Anonymus. Alium à Saadia esse stilus indicat.

Abu Ali AlHosain Ebn Abdolla-
 Abu Ali AlHosain Ebn Abdolla-
 hi Ebn Sina AlShairb AlRais (quasi doctorem pri-
 marium dicas; unde vulgò Princeps insignitur) Me-
 dicus & Philosophus insignis. patria illi بخارا Bocha-
 ra, in qua natus est anno Hejra 370. Nondum de-
 cenni major literas humaniores & quicquid scienti-
 arum ad Alcorani intellectum pertinet, calluisse di-
 citur, & totam *ἑγκυκλοπαιδείαν* ante annum ætatis 18.
 absolvisse, quo temporis spatio nec unam noctem
 integram dormivisse perhibetur, nec interdium aliis
 rebus quam lectioni vacasse, cum aliquid illi intel-
 lectu difficile occurreret, ad templum, nodi istius so-
 lutionem à Deo precibus impetraturus, se conferre
 solitus. obiit anno H. 428. annos natus 58.

Alkoranus] Impia Mohammedis dictata ne me-
 moriis hominum exciderent, cavisse AbuBecrum, iis
 in librum istum translatis, docet Historia Saracénica,
 in vita AbuBecri, quibus adde ex AbulFeda, امر

يجمع القرآن من افواه الرجال وجرود النخل
 والجلود وترك ذلك المكتوب عند حفصة بنت عمر
 زوج النبي ولما تولى عثمان رأي اختلاف الناس
 في القراءات كتب من ذلك المكتوب الذي
 كان عند حفصة نسخا وارسلها الي الامصار
 Iussit colligi Alkoranum ex ore ho-
 minum, & palmarum foliis & pellibus, atque ita scrip-
 tum relinqui apud Haphsam Omari filiam Mohammedis

Gregor.
 AbulFed.&c.

in vit. AbuBecr.
 & fufius in vit.
 Othmani an.
 Hej. 30.

uxorem. Cum autem ad imperium jam erectus Othman
 varias quæ apud homines essent, lectiones videret, exem-
 plaria ex illo qui penes Hapsam erat, libro transcrita in
 varias passim regiones mittens reliqua omnia è medio su-
 stulit.

[Ismael AbulFeda] cui nomen cum agnominibus
 & Epithetis quibus insigniri solet اسمعيل بن علي
 الملك المودع عمان الدين ابو القدا صاحب حماة
 Ismael Ebn Ali &c. AlMaleco'l Moaiyad Amado'ddin
 AbulPbedai Saheb Hamah, seu Dominus Hamah cui
 provinciæ præfectus est, anno Hej. 710. natus est an-
 no 672. Historiam suam vocat اخبار المختصر في
 Geographiam تقويم البلدان البشور.

[Allannabius] ابو محمد مصطفي بن السيد حسن
 Abu Mohammed Mostafa الحسيني الهاشمي القرشي
 EbnolSaiyed Hasan AlHosaini AlHashemi AlKorashi,
 vulgo الجنابي Allannabii titulo notus, eoque ab Ab-
 mede Iosephi filio laudatus. Se Mohammedis sepul-
 chrum visisse ait anno H. 963. Historiam suam per-
 duxit ad annum H. 997.

[Amed Ebn Yusuf, seu Iosephi filius] احمد بن يوسف
 Finem historiæ suæ imposuit mense Moharram, an.
 H. 1008.

[Scholiastes in Epistolam] [leg. in Poëma] Ebn Abdun
 ابو محمد عبد المجيد ابن عبدون
 Abu Mohammed AbdolMajed Ebn Abdun, Commen-
 tariis illud illustravit عين الملك ابن عبد الله
 AbdolMalec Ebn Abdillahi AlHa-
 drami

drami *AlSabti*, seu *Hadravautensis*, *Sabtiensis*.

Georgius Ebnol Amid ElMacinus] in titulo primæ partis historiæ suæ vocatur جرجس ابن ابي الياسر ابن ابي المكارم ابن ابي الطيب عرف *Georgius Ebn AbilYaser Ebn AbilMacarem Ebn AbilTaieb* qui audit, *EbnolAmidi* (in parte 2da ab *Erpenio* edita *العديون AlAmidi* scribitur) & ad calcem ejusdem libri الشيخ الرئيس المكيين جرجس *AlShaich Alrahis AlMacin*, i. e. Doctor primarius, solidè doctus *Georgius* ع. ابن العمد *EbnolAmida*. quando floruerit ex historia ipsius Saracenicâ pater.

Ialaloddinus Assoyutius author libri *Mezhar*.] جلال الدين السيوطي *Ialaloddin Assoyuti*. Idem hic esse videtur, qui alter *Ialallain*, qui Scholiorum in *Alcoranum* authores audit, quanquam in historiæ ipsius eo quod vidi exemplari in librorum à se tunc temporis editorum catalogo, libri *المزهر AlMezhar* non meminit.

p. 41.

AbulOla AlMaarri] Poeta celebris ابو العلاء احمد بن عبد الله التنوخي المعري *AbulOla Ahmed Ebn Abdillahi AlTonuchi AlMaarri*, natus est anno H 363. in urbe *Maarrab*. anno 367 à varis oculorum ulu privatus, obiit 449.

Ebn Chalican, vel *Chalecan*] احمد بن محمد *Ahmed* بن خلکان ابو العباس شمس الدين *Ebn Mohammed* ع. *Ebn Chalecan*, vel *Challican*) *Abul Abbas Shamsoddin*. natus anno H. 608. mortuus 681. *ابن خلدون* ergo fuit *Gregorio* nostro, ejusque de ipso censuræ, cujus in præfatione mentionem fecimus, ni

me

me fallant characterum ferè obliteratorum vestigia,
author, quod si ita fuerit, patet historiam ab ipso
Gregorio ad annum tantùm 675. perductam, ab alio
ad 683. continuatam.

Abu Yusuf يعقوب بن اسحق [Abu Yusuf Yaacub Ebn Eshak] [seu Isaaci]
AlCendi, Arabum regibus oriundus, Philosophus
dictus. Magno fuisse in honore perhibetur
apud AlMamunem, AlMotasemum, ejusque filium
Ahmedem, Chalifas. Meminit ejus Gregorius noster
sub AlMotamedo Motawacceli filio.

Abu AlTayib احمد بن الحسين [Abu AlTayib
Ahmed EbnolHosain &c. AlToophi AlCendi, notus no-
mine AlMotanabbi hinc illi imposito quòd ادعى
poeticum aliquando furorem pro Prophetico
venditaverit. Natus est in vico quodam كنفة
Cendab appellato, unde & ipse AlCendi seu Cendensis,
non autem à Cendab quod tribus nomen (monente
Ebn Chalecan) cum tribu AlToophi, seu Tosiensis fuerit.
Corrigendus ergo error p. 41 ubi Cendensibus ac-
cenfetur. Ut & mendum typographicum p. 43. l. 26.
ubi pro Iosius, Iosiensis, legitur Ioffius, &c.

Abu Nasr اسماعيل بن حمدان الجوهري [Allaubari]
Abu Nasr Ismael Ebn Hammad Allaubari
AlTorci, i.e. natione Turca, qui tamen obtinuit ut a-
pud Arabes & اللغاة Sermonis antistes audiat.
celebris illius Lexici الصاحح AlSabah (vel juxta a-
lias AlSebah quod sanum, sincerum, probum, verum
denotat,

Hist. Medic.

p. 43.

Allannab.

denotat, Author. Natus in urbe quadam *Turcarum*
tunc temporis *Farab* فاراب, hodie *Otrar* اطرار, dicta.
Obiit juxta *Abul Fedam* anno H. 398. juxta Epitoma-
torem *Tafeensis*, 391. juxta *Allannab*: 193.

p. 46.

Ebn Chalec.

Tarafah Poeta طرفة *Tarafah*, cui nomē *العبد عمرو بن سعد*
Amrus Ebnol Abdi ابن اخت المتلمس *Motalammesi*
sororis filius, & unius è decantatis apud Arabes
poematiis quæ *Moallakas* audiunt. author. anno æta-
tis 20. vel juxta alios 26. interfectus est.

Morakkefb ot Acbar, i. e. major } Poëtæ. major
Morakkefb al Afzar, i. e. minor }

Amrus Ebn Saadi. Minor, qui majo-
rem patrum habuit, *ربيعة بن حرمة* *Rabiah Ebn*
Harmalab. Kamus. at secus alii, minori scil. nomen fu-
isse *Amrum Ebn Harmalab*, vel *Rabiah Ebn Sofyan*.

Meab.

p. 47.

Motalammes] *Jarir Ebn*
Abdil Mafibi. v. explic. Proverb. *Litera Motalam-*
mesi.

p. 49.

Abu Dhowaib Poeta ابو ذويب القليل خويلد]
Abu Dhowaib AlKatil Chowailed
Ebn Chaled Hodhailensis. Fuit & alius eodem nomi-
ne Poeta *Aiyadensis*, teste *AlFiruz*.

p. 51.

Maimonides] Ea quæ in Judæorum monumentis
de eximio hoc doctore traduntur ut omittamus, a-
pud *Ebn Abi Osaibeb* in historia medicorum, hoc
nomine recenferur, *الريس ابو عمران موسى بن*
Alraii (i. e. Princeps)
Abu Amran Musa Ebn Maimun AlKortobi AlTebudi,
seu *Cordubensis Iudæu*. Obiit (teste Gregorio nostro
anno

وفي سنة خمس وسبع مائة مات موسى) anno H. 605. (Anno autem 605
 mortuus est Moses Maimonides Judeus Hispanus) qui
 & (unà cum authore Hist. medicorum) tradit ipsum
 في سنة خمس وسبع مائة وأسر اليهودية في Hispania
 ad Islamismi professionem vi adactum, eam prae se tulisse,
 retento in corde Judaismo, quem iterum ubi opportunita-
 tem nactus, in Aegyptum transfisset palam professus est.
 Meminit idem libri ab ipso in lingua Arabica com-
 positi quem الدلالة Delalah, i.e. indicem, five directo-
 rium inscripsit, quem (inquit) alii laudarunt, alii vi-
 tuperantes الضلالة Ddelalah, i.e. errorem, nomina-
 runt. Est hic مורה נבוכים Hebraicè دلالة الحايرون
 Moreh Nevocim.

أبو العباس شهاب [Shehaboddin Ahmed Ebn Yahya] أبو العباس شهاب
 Abul Abbas Shehaboddin الدين أحمد بن يحيى
 Ahmed Ebn Yahya, natus anno Hej. 700. mortuus
 anno 749. librum, inter alios, scripsit cui titulus
 Geographicum مسالك الإيضار في ممالك الإمبراطورية
 & Historicum.

أبو السعادات المباركي بن محمد [Ebnol Ashir] أبو السعادات المباركي بن محمد
 الشيباني المعروف بابن الأشير الجزيري الملقب
 Abussaadat Almobarac Ebn Moham- محمد الدين
 med. AlShaibani vulgò appellatus Ebnol Ashir Altazari
 (جزيرة ابن عمر) (quòd scil. natus esset in loco dicto
 cognominatus Majdoddin. natus anno H. 544. mor-
 tuus 606.

[Mustafa Ebn Kassai author libri Taarifat.]
 مصطفي الدين مصطفى بن يحيى الدين محمد
 B b b

p. 51.

p. 52.

بن اسمعيل التروى (المشهور بابن القصاب
 Moslehoddin, Mostafa Ebn Mohäiyiddin Mohammed Ebn
 Ismael AlTorawi, appellatus Ebnol Kassai, author libri
 التعريفات qui variorum, qui in libris Scholast. Theo-
 log. Jurid. Philosoph. &c. occurrunt, terminorum
 explicationem continet.

ابو الفتح محمد [Shahrestanius vel Alshahrestanius]
 بن عبد الكريم الشهرستاني المتكلم علي
 AbulFatah Mohammed Ebn Ab-
 dil Carim Alshahrestani Scholasticus, sectâ Asharius.
 natus anno H. 467 in urbe شهرستان Shahrastan
 juxta alios anno 479. mortuus an. 548. vel juxta a-
 lios 549.

p. 56.

عبد الرحيم [AlBarezi in sermones Ebn Nobata]
 Abdor بن أبي طاهر ابراهيم بن هبة الله البارزي
 Rahim Ebn AbiTaber Abraham Ebn Hebatillahi Al-
 Barzi.

ابو يحيى عبد الرحيم ابن محمد [Ebn Nobata]
 Abu Yahya بن اسمعيل بن خبابة الحن اقي الفارقي
 Abdor Rahim Ebn Mohammed Ebn Ismael Ebn Nobatah
 AlHodhaki, (seu Hodhakensis quod familiae cujus-
 dam Kodaensium nomen) AlPhareki (denominatus
 ab urbe ميفارقين MaiyaPharekin.) Homiliastrarum
 seu Concionatorum apud Mohammedistas facile
 princeps. natus anno H. 335. mortuus 374.

p. 54.

ابن عباس [Ebn Abbas]
 Falalani] q. d. duo quorum nomina Falal,
 scilicet, Falaloddini, quorum primus جلال
 Falalod- الدين محمد بن احمد الحلي
 din

den *Mohammed Ebn Ahmed AlMahalli*, qui partem Alkorani brevibus Scholiis explicavit, alter *جلال الدين عبدالرحمن الاسيوطي* *AlOsyuti*, qui mortuo primo, reliquum absolvit anno H. 871. natus, ut ipse in historia sua testatur, anno H. 849. Idem (ut videtur) qui libri *Mezhar* jam memorati author, perinde est enim sive *Assoyuti*, sive *AlOsyuti* dicas, cum loci seu pagi Aegyptiaci nomen, unde hæc appellatio, utroque modo scribitur, teste *AlFiruzab.* scil. *اسيوط Soyus*, & *اسيوط OSyus*.

AlCeshaf] *الكشاف* Commentarius in Alc. auctore *AlZamachshario*, scil. *ابو القاسم محمد بن* *AbulKasem Mahmud Ebn Omar Ebn Mohammed AlChowarazmi AlZamachshari*. natus est in *Zamachshar Chowarazmi* oppido, anno H. 467. mortuus ann. 538. *Ebn Chalec*.

AlBidawius] seu *AlBaidawi*. scil. *ناصر الدين عبد الله بن عمر البيضاوي* *Naseroddin Abdol'lahi Ebn Omar*, &c. *AlBaidawi*, celebris in Alc. commentarii author, nec non libri Scholastici de fundamentis religionis الطوابع dicti &c. obiit anno H. 692. *Epit. Yasei*.

AlMidani] seu *Midanensis*, vel *Maidanensis*, utroque enim modo scribitur, teste *AlFiruz*: *ابو الفضل احمد بن محمد الميداني النيسابوري* *AbulPhadli Ahmed Ebn Mohammed AlMaidani AlNaisaburi*, à *Maidan*, sc. vico quodam in *Naisabur* denominatus. obiit anno H. 518.

Nomenclator Persico-Turcicus.

- p. 75.
 p. 87.
 p. 90.
 p. 91.
 & 95.
 p. 98.
- Medicus quidam*] scil. author libri شامل
AlZamachsharius] v. sup: *AlCeshaf*.
Mostairaf] nomen libri est المستطرف من كل
 مستطرف فن author incerto.
Mohammed Ebn Abdollahi] ابو عبد الله محمد
Abu Abdol'lab Mohammed Ebn
Abdillah Ebn Amri. author libri astronomici dicti
 كتاب البيان يواضح البرهان كتاب التبيان
 Camel,
 p. 96.
 & 98.
- Ali Ebnol Athir* } ابو الحسن علي بن ابي
 الكرم محمد بن عبد الكريم الشيباني المعروف
AbulHasan بابن الاثير الجزري الملقب عز الدين
Ali Ebn AbilCarim Mohammed Ebn AbdilCarim
AlShaibani, notus nomine *Ebnol Athir AlJazari*,
 cognominatus *EZzoddin*. frater *AlMobaraci Ebnol*
Athiri, natus in جزيرة بن عمر anno H. 555. mor-
 tuus an. 630. historiam كامل inscriptam, ab ori-
 gine mundi usque ad finem anni H. 628. perduxit.
Ebnol Chalec.
- p. 104.
- Abul Makrizius*] تقي الدين احمد بن علي
Takioddin Ahmed Ebn Ali, vul.
 & *Al Makrizi* dictus. Natus, ut ipse in hist. testa-
 tur post annum H. 760. scil. teste *Jalaloddino* 769.
 mortuus 840.
- p. 108.
- Liber نظم الدر *Nodh mol'dorr*. Epitome libri دشر
 الدر *Nosbrol dorr*, seu excepta ex eo continens.
- p. 116.
- Liber خريدة العجايب *Charidatol Ajaeb*] author
 est *Ebnol Wardi* quidam.

ابو حامد محمد بن محمد الغزالي [AlGazzali] *AlGazzali*
 Abu Hamed Mohammed Ebn Mohammed &c. *AlGazzali*
cognominatus Hojjatol Eslam, Zsinod'din, AlTusi, sive
Tusensis. Natus est anno H. 450. vel (ut alii) 451.
mortuus 505. librum ejus احيا علوم الدين in com-
pendium bis redegit ابو الفضل احمد بن موسى
الاردبلي AbulFadli Ahmed Ebn Musa &c. AlArbeli, &
Epitomen suam (minorem puto, nam & majoris me-
minit Ebn Chalecan) روح الاحيا appellavit. Natus
est autem Ahmed iste in urbe Masfal, anno H. 575.
mortuus ibidem anno 622.

Karmatiani] vel Kermatiani, juxta Ebn Chalec. Se-
cta blasphemi cujusdam impostoris, ab hospite po-
*tius ipsius (cui nomen كرمته * quod Arabes in*
قرمطة verterunt) quam ab ipso denominata, teste
Gregorio nostro. Alii aliam nominis rationem red-
dunt, referente Ebn Chalecan, dictos sc. a duce quo-
dam ipsorum qui قرمطي appellatus est, quod statura
brevi seu contracta, & facie deformi fuerit, quæ vocis
istius apud Arabes significatio. Alii a sectæ authore
qui قرمطان حمدان Hamdan Karmat dictus est a villa
quadam ita appellata, denominatos volunt tes-
tibus AlJannabio, & Sharhol Mawakef. Quisquis
دعا قومهم من اهل السوان والبنانية ممن
ad religio-
nem suam è paganis & deserti incolis, quibus nec intelle-
ctus fuit, nec religio, invitans, dicto audientes habuit, qui

ibid.

كرمينه
 in AbulF.
 forl.
 كرمينه

ab initiis obscuris eo potentia creverunt, ut vix credenda
 patuerint. فالذي فعلوه في الاسلام لم يفعله احد
 قبلهم ولا بعدهم من المسلمين وماكوا كثيرا من
 بلاد العراق والحجاز وبلاد الشرق والشام الي باب
 Feecerunt in Islamismo quod nec ante, nec post eos
 fecit e Moslemis quisquam, & occuparunt magnam par-
 tem regionum Eraki & Hejazi, nec non regionum Orientis
 & Syriae usque ad portam Mesri, sive Cairo. Exorti
 sunt circa annum H. 278.

محمد بن جابر بن سنان الكراني [AlBattanius]
 Mohammed Ebn Faber Ebn Senan, ori-
 gine AlHarrani (seu Harranensis) AlBattani, vel
 juxta alios AlBettani, patriam scil. habens بستان
 qui locus quidam est in ditione Harrani, Astronomus
 insignis, vulgò AlBategnius, observationes suas anno
 H. 264. inceptas, continuavit ad annum 306. obiit
 añ. 317.

ابو نصر محمد بن تروخان [al. طرخان] [AlFarabius]
 Abu Nasr Mohammed Ebn Tarchan AlPha-
 rabi. patriam scil. habens فاراب Farab Turcarum ur-
 bem, quæ postea Otrar dicta, quæ eadem Alfau-
 harii (ut diximus) patria, اكبر فلاسفة المسلمين
 Philosophorum apud Mohammedanos facile princeps, si-
 mulque mundi contemptor في الدنيا
 gregius, verè Philosophus. Mortuus est anno H. 339.
 plusquam octogenarius. Ebn Chal: AbulF: &c.

Illustris Adrifides. Sharifi autē titulo ii præcipuè glori-
antur qui à *Mohammede* genus ducunt, vel ei affini-
tate conjuncti sunt. hoc nomine citatur apud *Abul-*
Fedam, nec non authorē lib. *Masalec* &c. Nomen ipsi
cum agnominibus أبو عبد الله محمد بن محمد بن

أبو عبد الله محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن
Abu Abdollah Mo-
hammed Ebn Mohammed Ebn Abdollah, Ebn Adris Im-
peratoris fidelii. Oriundus ergo videtur illustri *Edri-*
sidarum familiâ, qui olim in aliquibus *Africa* parti-
bus regnarunt. Ipse se (neseio tamen an solum) li-
brum ذرّة المشتاق qui scriptus est jussu *Rogeri* regis
Sicilia & Antiochia &c. (ejus nominis secundi, ut
ipse clim. 4. p. 2. disertè testatur) absolvisse anno H.
548. in præf. scribit. Idque ad explicandum globum
in quo descripta fuit terræ figura, quem sibi ex ar-

أربعة مائة
زطل بالرومي في كل وطل منها مائة درهم واثناعشر
400 *librarum* [seu *Rotalorum*, ut vulgò lo-

quuntur) *Græcarum*, quarum unaquæque 112 drach-
mas continet. Vocatur ergo aliàs liber iste كتاب
رجار, *Rogeri liber*, apud authorem *Masalec, Ahmedem*.
Ejus epitome Arabicè prodiit Romæ, Latinè Pari-
siis, ex versione doctissimorum Maronitarum *Gabrie-*
lis Sionita & Ioannis Hesronita, titulo *Geographiæ Nu-*
biensis.

الشيخ محمد الدين الطبري [*Mohebboddinus*]
AlShaich Mohebboddin AlTabari.

عبد الرحمن بن عمر بن سهل أبو [*AlSufi*]
Abdor' Rahman Ebn Omar الحسين الصوفي الرازي
Ebn

Sbarhol
Tasawof.

Ebn Sabl AbulHofain ALSufi AlRazi. Obiit anno H. 376 natus annos 85. *Gregor. ALSufi* autem rigidiorum Sufiorum disciplinam amplexum denotat, quibus inde, juxta non paucos appellatio لانهم يختارون اللهم لادهم وهو لباس الاذنين quod laneis utantur vestibus ut olim Prophetæ, vel ut *عياك واهل الدواعع* Ascetæ & qui Monasteriis inclusi vivunt, (ut loquitur *AlZamachsharius*) quamvis minus arrideat Illustrissimo *Scaligero* hæc nominis ratio, ut ex his ipsius verbis, l. 5. deemend: temp. patet, ubi de Persarum Regibus loquitur: Hodie vocamus Reges illos *Sofi*, quia صفي Arabicè significat puræ religionis hominem & in melius reformatum, cujusmodi suam religionem esse contendunt, &c. Quod quidam *Sofi* à flocco lanæ dictum volunt, hoc levius est ipso flocco lanæ. Hæc magnus ille vir. Ut autem quid statuendum sit judicet æquus lector, non gravabimur quæ ipsi Arabes de hac appellatione tradant, pluribus apponere. Nomen est, teste *AlMakrizio*, *Mohammedanis* præcis ignotum, nec multò ante annum *Hejra* 200, idque gliscentibus tunc temporis sectis & hæresibus, natum, quo se à cæteris distingui volebant qui religiosius majorum vestigiis insisterent, ita tamen ut العربية من حيث العربية juxta *Arabismi canones*, quare ita appellati sint, haud facile sit dijudicare. Qui à *Suf*, lana, vel vestibus laneis dictum volunt *AlSufi*, faventes habent Grammaticorum regulas alii tamen à صفة *Soffah* porticu quadam juxta templum *Medine* à *Mohammede* constructum, ubi pauperes aliquot ex ipsius asseclis quibus ædes propriæ non essent, abdicata rerum mundanarum curâ, diversari

diverſari ſolerent, quorum hi vivendi inſtituto non
 abſimiles, ſcil. reſpectu عن الدنيا وعدم
 الخصومة مع الخلق والقناعة بالحاصل وعدم الطلب
 لغير الحاصل وعدم الاعتراض على الله تعالى
 abdicacionis والانتقطاع عن الوطن والاهل والادب
 mundi & equivoentis & amplexus, dum praſentibus con-
 zenti abſentia non requirerent, nec Deo obmurmurarent,
 ſeque à patria domeſticis & amicis ſubducerent.) alii ab
 الصفا *Alſafa* quod puritatem & ſinceritatem deno-
 tat: alii à صف *Saff* quod ordinem ſive claſſem, quaſi
 eos dicas qui in primo ſint ordine, reſpectu Dei cujus
 cultui ſe totos dedunt: quæ omnia licet ſenſum ſatis
 commodum præ ſe ferre videantur, à Grammaticis
 tamen quæ Etymologiam ſpectant, legibus abhor-
 rentiora ſunt, fatente *Al Makrizio*. Aliam adhuc
 addit *Al Zamachſharius* nominis notationem, ſcil.
 à tribu quadam Arabum dictâ ال صوف *Al o' ſuf*
 (q. d. familia *Suſorum*) ſeu ال الصقوان
Alo ſufan, qui *Caaba* olim inſervientes, reli-
 gioſiores habebantur, ut ab illis dicantur تشبيها بهم
 في النسيك والتعبد *ob ſimilitudinem qua inter illos re-
 ſpectu devotionis intercederet*. Unde appellationem
 petitam exiſtimaverit celebris inter ipſos famæ *O-
 mar Al Sabrawardi*, videre eſt ex his ipſius verbis
 quibus larvatos quosdam *Pſendoſufios* perſtringit
 لبسوا البسة الصوفية لينسبوا اليهم وما هم منهم بشي
*Induerunt Suſorum veſtes ut ipſis accenſeantur, in quo-
 rum tamen numero nequaquam habendi ſunt: quo ſpe-
 ctat & illud Poëtæ.*

تنازع الناس في الصوفي واختلفوا
فيه وكنوه مشتقا من الصوف
ولست اتكل هذا الاسم غير قتي
صافي وصوفي حتي سمي الصوفي

Disputant homines de *AlSufi* & discrepant
De hoc [nomine] putantes illud ab *AlSuf* [lanâ scil.] de-
At non concesserim ego hoc nomen, nisi viro rivari.
Safa Wasufia (i. c. * Qui purè egit, & mundatus est) ut
AlSufi appellatur. Adeo ut hæc sit, quæ in libro *Shar-*
hol Tafawuf habetur, ipsius descriptio من ايس الصوف
Qui lanam puritati cordis superinduerit.
Porro sciendum familiam Regiam quæ hodiè Persis
imperat vocari بنو حيدر الصوفي *Banu Haidar Al-*
Sufi, (non الـسفي *AlSefi*) i. c. Filii *Haidari AlSufi*,
qui fuisse perhibetur من العلوية الحسينية الاسماعيلية
è posteris *Alus Hofainidis* sectæ *Ismaeliticae*.

Liber منصور *Nothrol dorri*, cujus author
Mansur Ebnol Hofain AlAbi بن الحسين الابي
AlKazvini [*كازوين*]

Zacaria Ebn Mohammed Ebn Mahmud Al-
Kazvini, qui fuit nempè من اولاد بعض الفقها الذين
كانوا موطنين به مدينة قزوين
è posteris cujusdam do-
Etorum urbem Kazvin incolentium.

AlKodaius] Historiæ exemplar quo usus sum
non alium præfert titulum, quam تاريخ القضاء
Tarichol Kodai, sed præfationem legenti eundem ap-
paret esse librum quem vocat *Ebn Challecan* كتاب
الانبا عن الانبيا وتواريخ الخلفاء
او

* vel sincerè
amavit. & sin-
cere amatus est

أبو عبد الله محمد بن سلامة بن جعفر القضاعي
Abu Abdollah Mohammed Ebn Salamah Ebn Jaasar
AlKodaai quod patronymicum est ab القضاة tribu-
 um patre. scripsisse videtur circa annum *H. 437.* ad cu-
 jus finem ab initio mundi numerari à Græcis ait an-
 nos 6554. Obiit anno 454. *Ebn Chal. & Jalaloddi:*

كمال الدين أبو البقاء محمد [*AlDamirius*]

135.

Cemaloddi Abul
Bakai Mohammed Ebn Musa, Ebn Isa AlDamiri, li-
 bri de historia animalium cui titulus حيوة الحيوان
 author. obiit anno *H. 808.* *Jalaloddi.*

ثابت [*Thabet Ebn Corrah*] qui vulgo *Thebit* audit
Thabet Ebn Korrah بن قرة بن هريرة الصابي الحاراني

138.

*Thabet Ebn*Harun Alfabī* (seu religione Sabiista) *Al-*
Harrani, Medicus, Mathematicus & Philosophus in-
 signis, magno ob insignem eruditionem, in honore
 apud *Chalifam AlMootadedum,* teste Gregorio nostro,
 natus est anno *H. 221.* mortuus 288. *Ebn Chalec.*
 Fuit etiam ei nepos nomine ثابت بن سنان
Thabet Ebn Senan iisdem artibus clarus.

**Ebn Chal.*
 at *Greg:*
 مروان

Phacrod'din Razi] magnus seculi sui antistes. Com-
 mentario in Alkoranum celebri, aliisque ingenii
 monumentis clarus. أبو الفضل محمد بن عمر

145.

AbulFadl
Mohammed Ebn Omar, AlTabarastani ortu, AlRazi,
natus. Natus scil. in urbe راي *Rai* anno *H. 543.* vel
 juxta alios 544. obiit anno 606.

Logat Halimi [*Logat Halimi*] Nomenclator Ara-
 bico Persicus.

146.

Ebn Batrik] سعيد بن البطريق *Said ElnolBatrik*
 qui & *Euthysius*, seu *Eutygius* appella-
 tus: natus anno H. 223. mortuus 328. *Hist. Medic.*

153. *Ebn Chalawaib*] ابو عبد الله الحسين بن احمد
 بن خالد *Abu Abdollahi AlHosain Ebn Ahmed Ebn*
Chalawaib, obiit anno H. 370. *Ebn Chal. Mez.*

154. *Ebn Hashem* leg. *Hesham* ابو محمد بن عبد الملك
Abu Mohammed Abdolmatec Ebn Hesham
 obiit anno H. 213. juxta alios 218. librum compo-
 suit de *Hamjarensium* genea-
 logiis & regibus.

Author libri اللغة - *Lexicon è Sehabol lau-*
harii, Mogreb Al Motarrezii, AlZamachsharii aliisque
 concinnatum, autore incerto.

157. *Abu Bocharii*] ابو عبد الله محمد بن ابي الحسن
Abu Abdollab Mohammed Ebn
AbilHasan Ismaelis, AlBochari, seu *Bocharenfis*, patri-
 am scil. habens *Bochara*, natus anno H. 194.
 mortuus 256. *Ebn Chalec.* & epit. *Yasei. at Allannabi*,
 natus annos 72. scribendum forf. 62.

158. *Ebn Moklab*] ابو علي محمد بن علي بن الحسن
Abu Ali Mohammed Ebn Ali EbnolHasan
Ebn Moklab, à principe quodam quem apud *Chali-*
sam detulerat, quò ipse impetii rebus præficeretur,
 dextra truncatus est. natus est anno H. 271. mor-
 tuus 328.

Ali Ebn Bowab] ابو الحسين علي بن هلال
AbulHosain Ali Ebn
Halal qui vulgo appellatur *EbnolBowab AlCateb*, i. e.
 Scriba

Scriba de quo hæc *Ebn Chalecan*, لم يوجد في المتقدمين ولا المتأخرين من كتب مثله ولا قاربه وان كان ابو علي بن مقله اول من نقل هذه الطريقة من خط الكوفيين وابرزها في هذه الصورة واه ذلك فضيلة السبغ وخطه ايضا في نهاية الحسن لكن ابن البواب هذب طريقته &c.

*Non repertus est vel inter antiquiores vel recentiores qui ipsi scribendopar aut secundus fuerit, & quamvis Abu Ali Ebn Moklah primus scribendi rationem ab ea Cufensium ad hanc quæ jam in usu, transtulerit, & hanc [literarum] figuram in lucem proculerit, ideoque prioritatis gloria ipsi debeatur, unaque fuerit scriptura ejus in summo elegantia gradu, tamen EbnolBewab ejus rationem concinnavit, &c. Sunt interim qui asserunt Abu Ali Mohammedem istum primum hujus Calligraphiæ rationis authorem non fuisse, sed fratrem ipsius ابو عبد الله الحسن *Abu Abdollah Al-Hasanum*, qui natus est anno *H.* 278. mortuus 338. *EbnolBewab* autem obiit anno *H.* 423. vel juxta alios 413. quem ira deflevit doctus quidam, referente *Ebn Chalecan*,*

استشعر الكتاب فقدك سالفا

ونصت بصحة ذلك الايام

فلذا ك سوت الدوى كابة

اسفا عليك وشقت الاقلام

Animadvertit Scriptura desiderari te qui abieras,

Ejusque veritatem comprobavit tempus.

Ideoque nigra facta sunt atramentaria præ dolore,

Ob te contristata, & scissi sunt calami.

Ebn Phares Author libri *جمل اللغة* &c.] ابو الحسين احمد بن فارس بن زكريا الرازي
Abul Hosain Ahmed Ebn Phares, Ebn Zacaria &c. Al-Razi, seu Raiensis: obiit anno H. 390. vel juxta alios 395. at prior sententia magis probatur, teste Ebn Chalecan.

159.

محمد بن سلام الجهمي] *Mohammed Ebn Salam AlFamahi.* Librum ejus
طبقات الشعراء seu Classes Poetarum, citat author libri Mezhar.

ابو علي احمد بن محمد بن الحسين] *Marzuki Abu Ali Ahmed Ebn Moham- med, Ebnul Hosain AlMarzuki AlAsphahani.* Com-
mentarium scripsit in librum AlHamafah, &c.

AlHamafah] *الحماسة* Liber est antiquorum apud Arabes poetarum excerpta continens, à celebri Poëta *AbuTemam* concinnatus. Est autem ille ابو تمام
Abu Temam Habib Ebn Aus &c. AlTai, seu Taiensis. asserunt nonnulli (re-
 ferente *Ebn Chalec.* patrem ipsius Christianum fuisse nomine *ثدوس* (puto *Theodosium*) quod in *اوس*
 conversum Ob librum istum non minus quam quæ ipse composuit poemata clarus, eodem teste: qui
 etiam refert ipsum à principe quodam ob carmen ipsi oblatum *خمسين الف درهم* quinquagies mille
اذهبا لدون aureis remuneratum, hoc insuper elogio *شعركي* *Est hoc infra poematis tui dignitatem, & de al-
 lia ab ipso compositâ elegiâ* *لم يموت من رثي* *non mortuum esse qui hoc desereret carmi-
 ne, adeo ut se vicariâ morte ipsius vitam & famam redemisse*

redemisse

redemisse optaret. Natus autem est *Abu Temam*
anno H. 190. vel juxta alios 188. vel 192. vel 172.
mortuus anno 231, vel ut alii, 228, vel 232.

AlMoallakat] Iis quæ de nominis hujus ratione
dicta sunt p. 159. addi potest è libro *Mezhar*, dicta
fuisse aliàs poemata ista المنهيات *Almodhababat*,
i. e. *Aurea* vel *deaurata*. scil. quod ex aliorum nu-
mero selecta وعلقت في القبطي بما الذهب
بالكعبة فلذلك يقال منهية فلان ان كان

شعرة *panno serico Egyptiaco auri liquore in-*
scriberentur atque in Caaba appenderentur unde dicitur
Modhahhabato Folan i. e. aureum carmen
quod carminum ipsius præstantissimum est. Horum au-

tem auctores 1 *AmriolKais*, 2 *طرفة*, 3 *Tarafab*,
4 *Zohur*, 5 *Labid*, 6 *Antara*, 7 *Amru Ebn Calthum*.
Alii loco *Antara* & *Hareibi* substi-
tuunt (teste authore libri *Mezhar*)

AlAasha الاعشي & *AlNabega* النابغة. Scholiastes à nobis laudatus
est (*ابو عباس احمد بن عبد الله الانصاري*)

Abu Abbas Ahmed Ebn Abdollahi AlAnsari
AlAndolsi.

Ebn Rsfik, vel potius *Rsfik*] *ابن علي الحسن بن*
Abu Ali AlHafan Ebn Ra-
sfik qui AlKairawani vocatur. natus anno H. 290.
patre vernâ Græco, mortuus 463. vel juxta alios
456. *Ebn Chalec*.

AlSephadim] *صلاح الدين محمد الصفدي*
Salahoddin Mohammed AlSaphadi, à *Saphad* puto,
Syrie

مكتهم *

p. 160.

Syria urbe. Nondum obiisse eum anno H. 769. pater ex ipsius scriptis.

Lamiatol' Ajam] Poëma est cujus author ابو اسماعيل الحسين بن عاي الاصفهاني *Abu Ismael Al-Hofain Ebn Ali AlAsphahani*, qui الطغرابي *AlTograi* appellationem sortitus est à munere vel peritia scribendi الطغرا *AlTograi*. e. implexam istam & crassioris ductus Scripturam quæ diplomatis principum præmitti apud ipsos solet, nomina & titulos eorum continens. Interfectus est circa annum H. 515 plus quam sexagenarius.

161.

Abu Jaafar Grammaticus] sc. ابو جعفر احمد بن محمد النحاس *Abu Jaafar Ahmed Ebn Mohammed*, &c. *AlNahhas*, multa & præclara scripsit, inter cætera, commentarium in septem *Moullakat*. periit an. H. 338. vel juxta alios 339. *Ebn Chalec*.

ib.

Mohalbel] *مهلبل* cui nomen اديع *Ada* aut ربيع *Rabio*, teste auctore *Kamusi*, ac *AlJaubario*, *Amriol' Kais* القيس *(امري)* sc. ut in *Mezhar* ربيعة *Ebn Rabiab*.

162.

Thgalabus] *ثعلب* Grammaticus celebris, cui nomen ابو العباس احمد *Abul Abbas Ahmed*, natus anno H. 200. mortuus 291. *Ebn Chal*.

164.

Fahedib] *المعروف* ابو عثمان عمرو بن بحر المعروف *Abu Othman Amrus Ebn Bahr*, appellatus *AlFahedib* à quo secta *Mutazalorum* المجاهظين *obiiit* anno H. 255.

164.

Asmaius] *المعروف* ابو سعيد عبد الملك بن قريش المعروف *Abu Said AddolMatac Ebn Karib*, &c. vulgò *AlAsmai dictus*, ab avo scil. ipsius cui nomen اصمغ *Asmao*. natus est an. H. 123. vel juxta alios 122. mortuus circa an. 216. *Ebn Chal*.

Affobailius]

Dixit قال المصهبي في الروض الادف [*Affobailius*]
Affobaili in libro *AlRaud'lonoph*, inquit, *Ebn Chalecan*
 in vita *Pharazdaki*. Eundem alibi ابو القاسم
Abulkasem vocat.

Pharazdak [الفونق] cognomen Poëtæ celebris
 cui nomen غالب بن همام *Hammam Ebn Galeb*, vel
 juxta alios همام *Homaim*. obiit anno H. 110. annos
 natus ferè centum.

Sharho Shawahed Il Mogni, [شرح شواهن المغني],
 i. e. Explicatio testimoniorum quæ in Grammatica

dicta أبو محمد عبد الله بن هاشم اب مغني ليهج
Abu Mohammed Abdollah Ebn Hashem, conscriptâ
 afferuntur, cujus author est *Falaloddinus*, idem qui
 Commentarium in Alcorani partem, ut supra di-
 ctum, scripsit.

Almasudi [المتعودي] Author passim ab aliis
 laudatus, sed quem mihi videre nondum contigit.
 citatur in مروج الذهب liber ipse خريدة العجايب

Ebn Isaac [ابن اسحاق]

Abu Jعفر محمد بن جرير الطبري [*AlTabarita*]

Abu Jaasar Mohammed Ebn Farir AlTabari. Ille to-
 ties in Historica Saracena laudatus. Natus anno
 H. 224. in ditioe طبرستان *Tabaristan*, mortuus
 anno 310. historix suæ seriem perduxit ad annum

كان ثقة في نقله وتاريخه اصح التواريخ
Fidus fuit in allegationibus suis, estque historia
 ipsius historiarum, verissima & certissima, inquit *Ebn*
Challecan.

Ddd

Ebn

p. 170.
 Ibid.

AlHannab, &c.

171. Ebn Hamdan] *Ebn Hamdan* author libri *ذكرة*
qui variæ materiæ analecta continet.

176. *ذشف الأزهار*] q. d. *Odoratus florum*. liber histo-
ricus & geographicus, autore, *ابو عبد الله محمد بن احمد*
Abu Abdollah Mohommed Ebn Ahmed, à quo
ad umbilicum perductus est, anno H. 922. titulus in-
teger est *ذشف الأزهار في عجائب الأقطار*.

175. *Sbarhol Mawakef*] i. e. Explicatio libri dicti *Al-*
Mawakef, q. d. *Stationes*, qui doctrinæ Scholasticæ
compendium est. utriusque author in exemplari quo
usus sum, Anonymus.

179. *Kadi Shababoddinus*] *القاضي شهاب الدين بن*
أبي الدم الحموي *AlKadi Shehaboddin Ebn Abil-*
Dam, *AlHamawi* historicus. *AbulFed.*

p. 187. *Aphabaniensis*] *الأصفهاني* *AlAphabani*, ita vul-
gò audit qui *AlBidawii* librum de fundamentis The-
ologiae Scholasticæ quem *العواالج* vocat, Scholiis
illustravit.

Ep. Nawawi] Epistola seu tractatiuncula quædam,
à *محيي الدين المعروف بالنواوي* *Mohai-*
iddin Yabya qui *AlNawawi* appellatur, exarata.

192. *R. Judah Levita* author libri *Cozarim*] *ר יהודה הלוי*
R. Judah Hallevi, qui librum suum *הכוזרי* *HacCozari*
inscripsit, quòd dialogum sc. inter *Cozarorum* regem
& doctum quendam Judæum *R. Isaacum* contineat.
Num autem talis unquam extiterit rex, dubitare vi-
deretur author *Meor Einaim*, quod tamen mihi satis
probabile fit, cum legamus in *Geographia Sharifol*
Edrisi apud *Cozaros* liberum fuisse unicuique quam
vellet religionem amplecti, atque apud *Abmedem*
Iosepbi

Iosephi filium fuisse ex ipsis *مسلمون و نصاري و يهودون* *alios professione Mohammediſtas,*
alios Chriſtianos, alios iudaos, alios nulli prorsus cultui
addictos.

Scharbol Akayed شرح العقائد *Liber quidam*
Scholasticus.

193.

Wafel Ebn Ata [*عطا*] *أبو حنيفة واصل بن عطاء*
المعتزلي المعروف بالغزالي *Abu Hadhifah Wafel*
Ebn Ata Motazelus, vulgo AlGazzal dictus, natus
anno H. 80 mortuus 131.

195.

Averroes [*عبد بن محمد*] *أبو الوليد محمد بن أحمد بن محمد*
Abul Walid Mohammed Ebn Ahmed Ebn
Mohammed Ebn Roshd. Obiit anno H. 595. Hist. Med.
& Epit. Yafei.

196.

Echwanossapha [*q. d. Fratres sinceri. inde ut vide-*
tur, libro titulus quod qui ipsum composuerint fra-
terno inter se amore conjuncti vixerint. de quibus

207.

Gregorius noster زعموا انه متي *انتظمت الفلسفة اليونانية والشريعة العربية فقد*
حصل الكمال و صنفوا خمسين رسالة في خمسين
نوعا من الحكمة و مقالة حانية و خمسين جامعة
لاذواع المقالات على طريق الاختصار والابحاز و سموها
Autum رسائل اخوان الصفا و كتبوا فيها اسماوهم
marunt conjunctis Philosophia Graca, & lege Arabicâ
ad perfectionem perveniri; composueruntque 50 epistolas
de 50 sapientie speciebus, additâ 51â que reliquorum
capitum species in unum collectas contineret, juxta viam
compendii & Epitomes, & vocarunt eas Epistolas Ech-
wanossapha, celatis interim nominibus suis. Sunt

D d d 2

autem

مقالات مشاوق غير مستقصات ولا ظاهرة
 مقالات مشاوق غير مستقصات ولا ظاهرة
 Discursus qui affectus quidē moveant,
 sed ad metam neutiquam pertingant, nec probationes &
 argumenta manifesta exhibeant. Meminit hujus libri
 Abraham Zacut in Fuchasin, & præcipuum eorum
 qui horum tractatum authores censentur, fuisse
 زید بن رفاعة Zaid Ebn
 Rophaah, floruit circa annum H. 373. Quid de ipsis
 censuerit acutissimus Philosophus Ebn Sayeg, patet
 ex his ipsius verbis, ubi de sententia minus sibi pro-
 batâ loquitur, وليس هذا قول احد المتقدمين
 بل هو قول اخوان الصفا الصائين
 Non est autem
 hac sententia cujusquam ex antiquioribus, verum senten-
 tia Echwano Ssapha à veritate aberrantium. Ebn Sayeg
 autem iste est ابو بكر محمد بن باجة المعروف بالصايغ
 Abu Bacr Mohammed Ebn Bassah
 vulgò Ebnol Sayeg appellatus, qui obiit anno 533. vel
 juxta alios 525, teste Ebn Chalec. &c. veneno sublatus.

p. 211.

ابو سعيد الحسن بن ابي [AlHasan Basriensis]

Abu Said AlHasan Ebn Abil-
 Häsan, &c. AlBasri obiit anno H. 110. annos natus
 88. Ebn Chalec. Alfannab. &c.

212.

ابو سعد بن الكريم بن ابي بكر [Alsamaani]

Abu Saad AbdolCarim
 Ebn Abi Bacr Mohammed Assamaani AlMarwazi.
 scil. patriam habens سمعان
 Afamaani autem à
 tribu seu familiâ Arabum denominatus. Natus est
 anno H. 506. mortuus 562.

Ibid.

ابو عثمان عمرو بن عيين بن [Amrus Ebn Obaid]

Abu Oibman Amro Ebn Obaid Ebn Bab.
 Scholasticus. Abul-

AbulHasan Ashariensis] ابو الحسن علي بن اسمعيل
 Abu Hasan Ali Ebn Ismail Al Ashari (ab
 sharo scil de quo p.45. denominatus.) sectæ A-
 sharia pater. Natus anno H. 270, vel juxta alios 260.
 obiit circa an. 330. vel juxta alios 324.

Abu Ali Allobbaensis ابو علي محمد بن عبد الوهاب
 Abu Ali Mohammed Ebn 'Abdil
 Wabbab, qui vulgo Allobai audit. scil: à villa quadam
 Basrensiùm dicta جبا Ioba juxta Assamaanium, vel
 juxta alios à loco quodam in Chuzestan. Ebn Chalec.

Abu Motiaz ابو المطيع محمد بن الفضل
 Abu Motia Mac hul Ebnol'Phaali author libri الرن
 علي اهل البدع &c.

Author libri كنز الاسرار] q.d. Thesaurus secreto-
 rum: est is, ابو عبد الله محمد بن سعيد الصنهاجي
 Abu Abdollah Mohammed Ebn Said Alsonbaji.

Moslemus ابو الحسين مسلم بن الحجاج صاحب
 Abul Hosain Moslem Ebnol Hajjaj &c: author
 libri AlSahib. Obiit anno H. 261. annos natus 55.

AlKadi Abu Beer القادي ابو بكر
 Antistes AlHaramain امام الحرمين [cil. Mecca &
 Medina ابو المعالي عبد الملك بن الشيخ ابي محمد

AbulMaali AbdolMalec
 Ebnol Shaich Abi Mohammed Abdillab cognominatus
 Diyaoddin, qui vulgo امام الحرمين EmamolHaramain
 audit, natus anno H. 419. mortuus 478. Ebn Chalec.
 Epit. Yafei.

AbulHasan [i. Hosain Basriensis] ابو الحسين محمد
 Abul Hosain Mohammed Ebn
 Ali &c. AlBasri, Scholasticus, obiit anno H. 436.

Abul Hasan Aspahanensis (lege Abul Isaac Espharaye-
 nensis]

mensis] & p. 248. pro ابو الحسن الاسفراينى leg. ابو اسفراينى
 (vel potius الاسفراينى) ex Ebn Chalec. Abu Ishak AlEspharageni sc
 ابو اسفراينى اسفراينى (vel potius الاسفراينى) ex Ebn Chalec. Abu Ishak AlEspharageni sc
 ابو اسفراينى اسفراينى (vel potius الاسفراينى) ex Ebn Chalec. Abu Ishak AlEspharageni sc
 patriam habuit اسفراينى Obiit an. H. 418.

Explicatio rituales] scil. شرح التيممة
 libri dicti AlTanhibo, cujus author ابو اسفراينى اسفراينى
 ابو اسفراينى اسفراينى (vel potius الاسفراينى) ex Ebn Chalec. Abu Ishak AlEspharageni sc
 Abu Ishak Abrahim Ebn Mohammed, &c. qui
 Abu Ishak Abrahim Ebn Ali AlShirazi, AlFiruzabadi, qui natus est
 circa annum H. 393. mortuus 476. Commentarius
 in eo quo usus sum exemplari authoris nomen non
 praefert, forsan est ابو الفضل احمد AbulFadl' Ab-
 mediste, qui & AlGazali's librum احيا العلوم in com-
 pendium redegit, de quo supra. ab eo enim librum
 hunc explicatum refert Ebn Chalecan.

306. &
310.

ابو محمد القاسم بن علي بن عثمان [AlHariri]
 ابو محمد القاسم بن علي بن عثمان [AlHariri]
 ابو محمد القاسم بن علي بن عثمان [AlHariri]
 Abu Mohammed AlKasem Ebn
 Ali Ebn Orhman AlHariri author libri المقامات qui
 elegantiarum Arabicarum penu locupletissimum.
 natus est anno H. 446. mortuus 516. vel juxta alios
 515. librum istum Commentariis & Scholiis illu-
 strarunt multi, inter alios à nobis citati

342.

AlModhafferi, &
 الشيرازى AlShirazi qui Commentarium suum
 absolvit anno H. 654.

Scholiales in Abul Ola] scil. librum istius quem
 سقط الرضى inscripsit, cujus explicationem absolvisse
 se ait anno H. 541.

Temthalot' Amthal] explicatio proverbiorum quo-
 rundam selectorum, authore محمد بن علي الشبلي
 Mohammed Ebn Ali AlShabbi.

Epit.

Epit. Yafei] Historiam scripsit *عبد الله بن اسعد* *Abdollah Ebn Afaad AlYafei*, ab initio æræ *Hejra* usque ad annum 750. quam in compendium redegit *عبد الرحمن بن الحسين* *AlHosain Ebn Abdor Rahman* quidam.

343.

Aus Ebn Hajar Poeta] *أوس بن حجر أبو شريح* *Aus Ebn Hajar Abu Shoraibi*. *Mezhar*.

Hosainus Helajius] est is, *أبو منبهون الحسين بن* *Abu Mogiub AlHosain Ebn Mansur AlHallaj*. Interfectus est anno H. 309. *Ebn Chalec*, *AbulFed.* &c.

338.

Abu Yazid AlBestamiensis] sc. *أبو يزيد طيفور ابن* *Abu Yazid Taiphur Ebn Isa AlBastami*. Obiit anno H. 261. dictum ab eo fertur, *لو نظرتهم*

268.

أبي رجل اعطي من الكرامات حتى يرفع في الهواء فلا تغفروا به حتى تنظروا كيف تجدونه عند الامر *Si conspexeritis virum miraculorum potentiâ præditum, adeo ut vel in aërem sublimis tollatur, ne tamen ab eo decipiâmini donec perspectum vobis sit quomodo se habeat respectu mandati & interdicti, & custodia finium [rebus lege præscriptorum] & observantia legis.*

Ib.

Ebn Chalec.

Addenda.

Idolis, pag. 101. &c. enumeratis accensenda etiam *العوف* *lehar Hawazenensium* idolum & *أبوالعوف* *AlAuf* alibi cultum. *رضا* apud posteros *Rabia* idolosior. *الضيزن* *AlDaizan* autem cujus p. 338 in margine mentionem fecimus, idem forsitan erat cum *Saturno*. conjecturæ ansam præbet quod apud *Ebn Chalecanum* legitur in vita *AlBattani*, regem scil. quendam

ساطر.

ساترون *Satrun* appellatum, quod (inquit) vocabulum est Syriacum & significat الملك *Regem*, nomen autem ipsi fuisse دايزان *Daizan*, quod est اسم صنم *Idoli antiqui*, quo appellabatur *vir isf.* Quid ni autem & ساترون *Satrun* Idoli nomen sit? Saturni scilicet: at Syriac. est & Regem denotat. Syris certe סטרא *Setora* est adjutorium protectio, patrocinium, quod regium est, nec non Absconditum, latibulum &c. à סטר * quod & Protegere est, & abscondere, ab Hebr. סתר *latuit, abscondit se.* Saturni autem latentis indicium est Latii nomen, & סטרנא *Satrono* forma est Syris non inusitata. Dicitur autem Saturnus Syris aliàs כוואן *Cowan*, ut & Arabibus كيوان *Caiwan*, ut p. 131. in margine annotatum, ubi obiter explicandus est locus in *Kamusio* seu Oceano linguæ Arabicæ, qui in quibusdam exemplaribus malè habitus, Viro Doctissimo mihi que meritò gratâ memoriâ colendo, Ludovico de Dieu labendi occasio fuit. Sic enim ille in notis tam ad Amosi c. 5. quam ad Actorum 7. quid sit כיון explicaturus, Et in lexico Arabico cui nomen Camus كيون explicatur رجل ممنوع *Vir rigidus & austerus, propriè prohibitus, ad quem accessus quasi est prohibitus ob morositatem & morum difficultatem, cujusmodi apud Ethnicos depingitur Saturnus: qui locus ne tibi exemplarium vitio fraudi sit, scias legendū non رجل ممنوع Rajolon mamnuon, vir rigidus &c. sed كيوان رجل ممنوع Caiwano Zohalo, mamnuon quæ sonant, Caiwano est idem quod Zohalo (i.e. Saturnus) estque nomen invariable, quod quid sit è Grammaticâ notum.*

* & in dialecto Chald.
 ܟܘܘܢ

قم بـ من الله وعوده ❖

28

SPECIMEN
HISTORIAE
ARABVM